

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Kap. 327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	101
1	Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk	11	Kap. 3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	105
1.1	Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken	11	Kap. 328	Museer m.m.	105
1.2	Budsjettforslaget for 2026	11	Kap. 329	Arkivformål	114
2	Oversikt over budsjettforslaget for 2026	16	Kap. 3329	Arkivformål	118
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	20	<i>Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)</i>		
3.1	Stortingssesjon (2024–2025)	21	Kap. 334	Film- og dataspillformål	121
3.2	Stortingssesjon (2023–2024)	27	Kap. 3334	Film- og dataspillformål	127
3.3	Stortingssesjon (2022–2023)	28	Kap. 335	Medieformål	127
3.4	Stortingssesjon (2020–2021)	29	Kap. 3335	Medieformål	134
3.5	Stortingssesjon (2018–2019)	30	Kap. 337	Kompensasjons- og vederlagsordninger	134
3.6	Stortingssesjon (2017–2018)	31	Kap. 339	Pengespill, lotterier og stiftelser	137
3.7	Stortingssesjon (2014–2015)	32	Kap. 3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	139
Del II	Budsjettforslag	33	Kap. 5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	140
4	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	35	<i>Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)</i>		
<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>			Kap. 350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	141
Kap. 300	Kultur- og likestillingsdepartementet	35	Kap. 3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	143
Kap. 3300	Kultur- og likestillingsdepartementet	37	Kap. 351	Likestilling	144
<i>Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)</i>			Kap. 352	Nedsatt funksjonsevne	144
Kap. 315	Frivillighetsformål	39	Kap. 353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	155
<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)</i>			Del III Andre saker		
Kap. 320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	48	5	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd	163
Kap. 3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	52	5.1	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt	165
Kap. 322	Bygg og offentlige rom	65	5.2	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål	165
Kap. 3322	Bygg og offentlige rom	73	5.3	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål	170
Kap. 323	Musikk og scenekunst	73	5.4	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	173
Kap. 3323	Musikk og scenekunst	81	5.5	Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål	173
Kap. 325	Allmenne kulturformål	81			
Kap. 3325	Allmenne kulturformål	89			
Kap. 326	Språk- og bibliotekformål	89			
Kap. 3326	Språk- og bibliotekformål	101			

5.6	Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingoterminaler	173	9	Oppfølging av FNs bærekraftsmål	197
5.7	Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer	174	10	Forskning og kunnskaps- utvikling på kultur-, frivillighets- og likestillings- feltet	201
5.8	Grasrotandelen	174			
6	Frivillighetspolitikken	175	Forslag	205	
7	Samfunnssikkerhet og beredskap	182	Vedlegg		
8	Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjørelsespliktene	184	1	Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år	213
8.1	Kultur- og likestillings- departementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet	184	2	Fordeling av enkeltstående tilskudd	214
8.2	Kultur- og likestillings- departementets likestillingsarbeid som arbeidsgiver	185	3	Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	228
8.3	Underliggende virksomheters likestillingsarbeid	188	4	Nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Likestillings- og diskriminerings- ombudet	230

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	20	Tabell 4.13	Fordeling av museenes totale inntekter 2022–2024	113
Tabell 4.1	Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2024 (i 1 000 kroner)	58	Tabell 4.14	Fordeling av museenes totale kostnader 2022–2024	113
Tabell 4.2	Antall søknader og tildelinger	59	Tabell 4.15	Nøkkeltall for Arkivverkets virksomhet 2022–2024	117
Tabell 4.3	Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2024	61	Tabell 4.16	Fordeling av bevilgningen på post 71	129
Tabell 4.4	Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2023–2024	61	Tabell 4.17	Tall for NRK AS 2019–2025	133
Tabell 4.5	Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt	62	Tabell 4.18	Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk	137
Tabell 4.6	Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning	69	Tabell 5.1	Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2025	166
Tabell 4.7	KORO – antall prosjekter i arbeid 2022–2024	71	Tabell 5.2	Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2025	170
Tabell 4.8	Antall publikum totalt og på turné i 2024 og 2023 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret	79	Tabell 5.3	Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025	173
Tabell 4.9	Antall arrangementer totalt og på turné i 2024 og 2023 for musikk- og scenekunst-institusjoner og Riksteatret	79	Tabell 8.1	Kjønnslikestilling i departementet og underliggende virksomheter	186
Tabell 4.10	Produksjon og utvikling	80	Tabell 8.2	Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) Prosent og tall (N)	187
Tabell 4.11	Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet	96	Vedlegg		
Tabell 4.12	Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024	111	Tabell 4.1	Utgifter og inntekter etter art	230
			Tabell 4.2	Inntekter etter inntektskilde	231
			Tabell 4.3	Virksomhetens kontant-beholdninger per 31. desember	232

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

*Tilråding fra Kultur- og likestillingsdepartementet 26. september 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

Del I
Innledning

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken

Kunst, kultur, idrett og frivillighet er bærebjelker for å skape gode liv og samfunn. For regjeringen er det et mål at alle i hele landet skal ha mulighet til å delta og oppleve kunst og kultur av høy kvalitet og kunne delta i frivillig aktivitet. Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk skal bygge opp under grunnleggende verdier i det norske samfunnet, som demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og retten til fri livsutfoldelse. I en tid der autoritære krefter er på fremmarsj i mange land, blir disse verdiene utfordret flere steder. Da er det viktigere enn noen gang å styrke den demokratiske motstandskraften gjennom å legge til rette for et levende demokrati preget av bred deltakelse, inkluderende fellesskap og høy grad av tillit. I regjeringens nasjonale sikkerhetsstrategi er et åpent og opplyst ordskifte med en fri og uavhengig presse og akademisk frihet fremmet som kvaliteter som gir vårt samfunn styrke og må beskyttes.

Medier, kunst- og kulturinstitusjoner og sivilsamfunnet er alle sentrale deler av infrastrukturen for ytringer og samfunnsdebatt. Mediene bidrar med etterrettelig informasjon, fungerer som offentlig «vaktbikkje» og skaper arenaer for politisk debatt av alle slag. Kunst- og kulturinstitusjoner, som teatre, konsertscener, biblioteker, museer, forlag, kinoer, kulturfrivilligheten osv., er arenaer for uttrykk som kan underholde, provosere, bevege, engasjere og gi innsikt. Den offentlige samtalen hviler ikke minst på et aktivt og mangfoldig sivilsamfunn. I hele Norge finnes det frivillige organisasjoner, institusjoner og politiske partier som bidrar til å løfte og berike det offentlige ordskiftet. Arbeidet for likestilling og mot diskriminering legger også til rette for ytringsfrihet og bred samfunnsdeltakelse.

Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Regjeringen vil føre en aktiv og målrettet likestillingspolitikk som gjør at alle inkluderes i samfunnet. Vi vil bygge ned hindre for delta-

kelse, styrke arbeidet mot diskriminering og for et mer inkluderende samfunn.

Regjeringen vil at alle skal ha tilgang til kunst og kultur, idrett og medier, uavhengig av hvem vi er og hvor i landet vi bor. Et rikt og mangfoldig kulturliv må bygges med utgangspunkt i lokale forutsetninger. Regjeringen vil derfor styrke det lokale kulturlivet og gi frivilligheten rammevilkår som sikrer et mangfold av aktiviteter i hele landet.

Det er fortsatt forskjeller i folks kulturbruk, og variasjoner i hvilket kulturtilbud som er tilgjengelig der folk bor. Regjeringen vil sikre en kulturell infrastruktur i hele landet, støtte opp under den frivillige innsatsen og styrke barne- og ungdomskulturen. Terskelen for deltakelse må senkes, slik at flere kan få mulighet til å utforske sine talenter og oppleve kunst og kultur.

Kultur, idrett, frivillighet og likestillingsarbeid spiller en viktig rolle for at Norge skal nå FNs bærekraftsmål. Deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter bidrar til sosial utjevning, inkludering og livskvalitet, og er viktige arenaer for fellesskap, mestring og tilhørighet. Frivillige organisasjoner og ideelle aktører er sentrale samarbeidspartnere i velferdssamfunnet og bidrar med engasjement og nye løsninger på samfunnsutfordringer. Kulturens, idrettens og frivillighetens arenaer og arrangementer har også en viktig funksjon i å fremme kunnskap og engasjement om det grønne skiftet, og inspirere til handling. Gjennom å sikre gode rammevilkår for sektoren legger regjeringen til rette for at kulturen, idretten og frivilligheten fortsatt kan spille en viktig rolle i dette arbeidet.

1.2 Budsjettforslaget for 2026

Regjeringens hovedprioriteringer for kultur- og likestillingspolitikken ligger fast.

Regjeringen vil:

- gjennomføre et nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen
- støtte opp under et åpent, mangfoldig og variert kunst- og kulturliv som er til for alle

- fremme frivilligheten og «den norske modellen», og legge til rette for at alle, spesielt barn og unge, har like muligheter til å delta i idrett, kultur og andre fritidsaktiviteter
- styrke det frie feltet og jobbe for å bedre kunsternes levekår
- sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt, og arbeide for å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetspråkene og norsk tegnspråk
- sikre ytringsfriheten gjennom de frie og redaktørstyrte mediene, og legge til rette for at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- trappe opp arbeidet for likestilling og mot diskriminering på alle samfunnsområder

Regjeringens budsjettforslag for Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 er på til sammen 27,0 mrd. kroner. Det er en økning på om lag 1,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2025, eller tilsvarende 4,8 pst.

Bevilgningene til kultur, medier, frivillighet og likestilling er økt gjennom hele foregående stortingsperiode. Med budsjettforslaget for 2026 vil bevilgningene på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett være økt med over 5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2022. Det gir en samlet vekst i bevilgningene på 23,1 pst. i perioden 2022 til 2026.

Forslaget til utgiftsbevilgninger favner en bredde av virkemidler og tiltak, som både omfatter driftsbevilgninger til statlige virksomheter og statlig eide selskap, samt driftstilskudd til en rekke kulturinstitusjoner, frivillige organisasjoner, medievirksomheter og aktører som bidrar til å fremme arbeidet med likestilling. I tillegg kommer stipend-, vederlags- og tilskuddsordninger som er innrettet mot bredden av kunst- og kulturlivet.

Regjeringen er opptatt av at kulturlivet, frivilligheten, mediebransjen og andre som mottar statlig støtte over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, skal ha gode og forutsigbare rammevilkår. Bevilgningene til formålene er derfor i all hovedsak foreslått videreført, men det har også vært behov for å foreta enkelte prioriteringer. Noen tilskuddsformål er som følge av det redusert eller ikke foreslått videreført i budsjettforslaget for 2026. Hvilke formål dette gjelder kommer frem av budsjettomtalen under Del II og i oversikten over fordelingen av enkeltstående tilskudd til navngitte mottakere i vedlegg 2.

Nedenfor gis en omtale av de viktigste prioriteringene i budsjettforslaget for 2026 og samlet for perioden 2022–2026.

Kulturløft for hele landet

Regjeringen vil gjennomføre et løft for kulturen som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen. Regjeringens kulturpolitikk støtter opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv, og vil legge til rette for samspill mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen.

I budsjettforslaget for 2026 er dette blant annet ivare tatt gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen vil ivareta og styrke kulturinstitusjonene, og foreslår å fordele til sammen 6 272 mill. kroner i driftstilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer i 2026. Det er en økning på 257,8 mill. kroner, eller tilsvarende 4,3 pst. fra saldert budsjett 2025. Samlet vil bevilgningene til musikk- og scenekunst (kap. 323) og museer (kap. 328) da være styrket med over 1,3 mrd. kroner i perioden fra 2022 til 2026. Ivaretagelse av kulturinstitusjonene er avgjørende for at befolkningen i hele landet skal ha tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet.
- Som en del av satsingen på den lokale og regionale kulturen foreslår regjeringen å styrke musikk- og scenekunstheltet med 38,8 mill. kroner utover generell prisjustering. Økningene er fordelt på satsinger på regionale kompetansesentre for dans, orkestre og region-/distriktsoperaer, regionteatre, samt til å dekke økte utgifter ved enkelte institusjoner som skal ta i bruk nybygg, jf. omtale under Del II, kap. 320 og 323.
- Tilsvarende foreslår regjeringen å øke driftstilskuddene til museer med 18 mill. kroner utover generell prisjustering, bl.a. for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer, jf. omtale under Del II, kap. 328.
- Regjeringen foreslår å videreføre bevilgningen til ordningen for tilskudd til nasjonale kulturbygg med 511 mill. kroner i 2026. Innenfor rammen av denne bevilgningen foreslås tilskudd til fire nye byggeprosjekter, med tilhørende tilsagn om statlig medvirkning på 84,7 mill. kroner. I dette inngår 39,8 mill. kroner til Museene i Akershus (oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem), 6,7 mill. kroner til Hardanger og Voss museum (Handverkartunet), 6,3 mill. kroner til Muse-

umssenteret i Hordaland (Lyngheisenteret Lygra – nybygg) og 31,9 mill. kroner til Musea i Sogn og Fjordane (Astrup visningssenter). I tillegg foreslås 7,2 mill. kroner i utvidet ramme til Jødisk museum i Oslo (kjøp og oppgradering av tidligere synagoge). I løpet av perioden 2022–2026 er det til sammen gitt tilsagn til 26 byggeprosjekter innenfor ordningen, med en samlet statlig medvirkning på 1,5 mrd. kroner. Prosjektene er fordelt over hele landet, og vil ha stor betydning i utviklingen av det lokale og regionale kulturtilbudet.

- Regjeringen etablerte i 2025 en ny ordning for regionale kulturfond. Ordningen foreslås videreført med en bevilgning på 40 mill. kroner i 2026.

Et åpent, mangfoldig og variert kulturliv

Regjeringen vil legge til rette for kunstnerisk aktivitet i hele landet og vil styrke det frie feltet. Regjeringens mål for kunstnerpolitikken er bl.a. å legge til rette for at kunstnere skal kunne virke nasjonalt og internasjonalt, og å sikre kunstnere rimelig betaling og gode arbeidsvilkår. Regjeringen vil støtte opp under de kreative næringene og legge til rette for produksjon av norske filmer, serier og dataspill med høy kvalitet.

- Regjeringen foreslår å bevilge 1 032,4 mill. kroner til Norsk kulturfond i 2026. Fondet forvaltes av Kulturrådet. Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst og kulturfaglige vurderinger. Med dette budsjettforslaget vil de årlige overføringene til Norsk kulturfond være økt med 127 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.
- Insentivordningen for ny norsk dramatikk som ble etablert i 2025 med finansiering fra spillemidlene til kulturformål, foreslås videreført på statsbudsjettet i 2026 med en samlet bevilgning på 9 mill. kroner.
- Regjeringen har styrket kunstnerstipendordningene. Samlet foreslår regjeringen å bevilge 531,7 mill. kroner til ordningene i 2026, som innebærer at de samlede bevilgningene til stipendordningene vil være økt med 103 mill. kroner fra inngangen til forrige stortingsperiode. Økningene har både gitt flere stipendjemler og høyere stipendsatser. Regjeringen har som mål å fortsette opptrappingen av ordningene under Statens kunstnerstipend. For 2026 blir

dette blant annet ivaretatt gjennom en styrking av forvaltningen av ordningene, jf. omtale under Del II, kap. 320.

- Regjeringen foreslår å bevilge 393 mill. kroner til kompensasjons- og vederlagsordningene for rettighetshavere og kunstnere.
- Regjeringen foreslår å bevilge 693 mill. kroner til Filmfondet i 2026. Filmfondet forvaltes av Norsk filminstitutt og omfatter tilskudd til utvikling, produksjon, lansering og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold (film, serier og dataspill). Den årlige overføringen til Filmfondet vil med det ha økt med 104,8 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.
- Regjeringen foreslår å bevilge 154,2 mill. kroner i tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Formålet med de statlige tilskuddene til regionale filmvirksomheter er å bidra til større mangfold og bedre kvalitet i norsk film gjennom maktspredning og regionalisering av filmpolitikken. Budsjettforslaget for 2026 innebærer at tilskuddene til de regionale filmvirksomhetene vil være styrket med 42,8 mill. kroner fra saldert budsjett 2022.
- Tilskuddet til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) foreslås økt 3 mill. kroner i 2026. Regjeringen vil gi ISFI et nasjonalt mandat med særlig ansvar for samisk film i Norge.

Gode rammevilkår for frivillig sektor og like muligheter for deltakelse

Frivillig innsats gjør samfunnet rikere og fellesskapet sterkere. Deltakelse i frivillige aktiviteter bidrar til læring og inkludering og skaper levende lokalsamfunn og gode oppvekstmiljøer. Frivilligheten er en av bærebjelkene i det norske demokratiet.

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er at alle skal ha muligheten til å delta, uavhengig av bakgrunn og hvor de bor. Regjeringen vil sikre frivilligheten gode rammevilkår. Det inkluderer gode anlegg og lokaler for aktivitet, forutsigbar finansiering og treffsikre og enkle støtteordninger.

Forslaget til statsbudsjett for 2026 bidrar til økt inkludering og deltakelse av barn og unge og gode rammevilkår for frivillig sektor blant annet gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen vil sikre grunnfinansieringen av frivilligheten og foreslår å øke bevilgningene til ordningen for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner fra 2 650 mill. kroner til 3 079 mill. kroner i 2026, dvs. en økning på 429 mill. kroner. Regjeringen har sikret full

merverdiavgiftskompensasjon i hele stortingsperioden 2021–2025, og det er også i budsjettforslaget for 2026 lagt til grunn full innvilgelse. De statlige overføringene til frivilligheten gjennom ordningen for merverdiavgiftskompensasjon vil da ha økt med nær 1,2 mrd. kroner i løpet av den siste fireårsperioden.

- Regjeringen går også inn for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, og foreslår å videreføre bevilgningen til ordningen med 400 mill. kroner. Ordningen skal bidra til anleggsutbygging i hele landet og støtter opp under regjeringens mål om at idrett og fysisk aktivitet skal være tilgjengelig for alle.
- Regjeringen er opptatt av at frivillige organisasjoner skal ha forutsigbare rammevilkår, og foreslår derfor å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner.
- Tilskudd til frivilligsentraler foreslås videreført med 280 mill. kroner.
- Regjeringen har som mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Regjeringens handlingsplan *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026* har 43 tiltak som bl.a. skal redusere økonomiske barrierer og stimulere til økt deltakelse. Regjeringen følger opp handlingsplanen med bevilgninger over statsbudsjettet og gjennom tildelinger fra spillemidlene til idretts- og kulturformål.
- Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til en prøveordning med reisestøtte for idrettslag i Nord-Norge. Målet med tiltaket er å holde kostnadene for idrettslagene og deres medlemmer nede, slik at flere barn og unge kan delta på arrangementer, turneringer og i seriespill.

Ivaretagelse av norsk språk og kulturarv

Regjeringen vil føre en aktiv språkpolitikk, og vil arbeide for at norsk skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk. Arbeidet med å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk skal videreføres i tråd med språkloven. Å sikre norsk og samiske språk i digitale verktøy og tjenester er en viktig del av dette arbeidet.

- Som ledd i arbeidet med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens (KI), ga regjeringen i 2025 Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller. For å gjøre språkmodellene best mulig må de trenes på store mengder kvalitetsdata. Regjeringen foreslår å følge

opp satsingen ved å bevilge 45 mill. kroner til en vederlagsordning som vil gi Nasjonalbiblioteket tilgang til å bruke norske aviser i trening av språkmodeller. Satsingen på norske og samiske språkmodeller er viktig for at norske virksomheter kan ta i bruk KI-verktøy som er tilpasset norsk og samiske språk og som gjenspeiler våre hjemlige samfunnsforhold.

- Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets historie og gjøre materialet tilgjengelig for befolkningen. Regjeringen har styrket arbeidet i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket med å digitalisere kulturarven, bl.a. ved å øke bevilgningene til digitaliseringsproduksjonen ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana og ved Norsk helsearkiv på Tynset med 40 mill. kroner i 2025-budsjettet. De økte bevilgningene foreslås videreført i statsbudsjettet for 2026.
- Regjeringens strategi *Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024–2030* har som mål å øke leseferdighetene til barn og unge og skape leselyst og leseglede. På Kultur- og likestillingsdepartementets område er blant annet bevilgningene til Kulturrådets skolebibliotekordning og andre innkjøpsordninger styrket som ledd i gjennomføringen av strategien, og det er satt av midler til samarbeid mellom barnehager og folkebibliotek. I statsbudsjettet for 2025 ble tilskuddene til litteraturhusene og til organisasjoner som arbeider med barn og unge økt. Tiltakene i strategien finansieres både av bevilgninger over statsbudsjettet og tildeling av spillemidler til kulturformål.

Mediemangfold og ytringsfrihet

Regjeringens mål for mediepolitikken er å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet, gjennom en åpen og opplyst samtale. Regjeringens politikk skal understøtte medienes demokratiske funksjon, både som formidler av pålitelig og uavhengig informasjon, som arena for debatt og som samfunnets vaktbikkje. Regjeringen vil legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier over hele landet.

- Spredning av desinformasjon kan svekke den offentlige samtalen og undergrave tilliten i det norske samfunnet. Regjeringen la derfor våren 2025 frem en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2025–2030). Som ledd i arbeidet med å følge opp tiltakene i planen foreslår regjeringen å øke bevilgningene til formålet med til sammen 37,5 mill. kroner. Den økte bevilgningen foreslås fordelt med 8 mill.

- kroner til styrking av Medietilsynet, 5 mill. kroner til opprettelse av et nytt forskningssenter på det offentlige ordskiftet, 20 mill. kroner i tilskudd til opprettelse av Tenk – senter for kildebevissthet og 4,5 mill. kroner i økte tilskudd til andre medietiltak, jf. omtale under del II, kap. 335.
- Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 1 S (2022–2023) fireårige økonomiske styringssignaler for NRK og den direkte mediestøtten, som innebærer at bevilgningen på disse områdene i perioden 2024 til 2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst. Bevilgningsforslaget for 2026 er i tråd med dette. Regjeringen vil foreslå egnede virkemidler som kan bidra til å styrke mediemangfoldet og medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge i forbindelse med de fireårige styringssignalene for perioden 2027–2030.

Likestilling

Regjeringen vil føre en offensiv og målrettet likestillingspolitikk som gjør at alle inkluderes i samfunnet, uavhengig av kjønn, alder, seksuell orientering, kjønnsidentitet, funksjonsnedsettelse og etnisitet. Arbeid for likestilling og mot diskriminering skal foregå på alle samfunnsområder. Deltaelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Regjeringen vil bekjempe hets og diskriminering.

- Verden er inne i en periode med økende ustabilitet og uro. Tidlig forebygging har vist seg å være avgjørende for å hindre stor oppslutning om antidemokratiske holdninger og radikalisering til ekstremisme. Regjeringen la våren 2025 frem en stortingsmelding om forebygging av ekstremisme. Flere av tiltakene i meldingen er fulgt opp i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026, blant annet gjennom forslag om bevilgning til etablering av nasjonalt senter for innsats mot radikalisering og voldelig ekstremisme (se Prop. 1 S (2025–2026) for Justis- og beredskapsdepartementet) og ved avsetninger til gjennomføring av ulike dialog- og kompetansetiltak, jf. omtale under del II, kap. 351.
- Regjeringen har nylig lansert handlingsplaner mot muslimfiendtlighet (2025–2030). Som ledd i oppfølgingen av denne planen er det i budsjettforslaget for 2026 innarbeidet midler til finansiering av en muslimsk veiviserordning.

- Tilsvarende har regjeringen lagt frem en handlingsplan mot hets og diskriminering av samer (2025–2030). I budsjettforslaget for 2026 er det satt av midler til et pilotprosjekt med ny nordnorsk filial av Likestillings- og diskrimineringsombudet i Alta.
- Regjeringen ønsker å styrke det regionale og lokale likestillingsarbeidet, og vil i 2026 iverksette et prosjekt som skal løfte det systematiske arbeidet med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i kommunene.
- Innsatsen på likestillingsområdet er trappet opp i den foregående fireårsperioden. Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 649,5 mill. kroner under kat. 08.45 Likestillingsformål i 2026. Det er en økning på 136,1 mill. kroner fra saldert budsjett 2022. De økte bevilgningene er fordelt på flere formål, herunder bl.a. styrking av Diskrimineringsnemnda og forsknings- og utredningsarbeidet på likestillingsområdet, samt i økte budsjetttrammer i tilskuddsordningene for likestillingsorganisasjoner, likestillingssentre, kjønns- og seksualitetsmangfold og i ordningene for personer med funksjonsnedsettelse.

Forskrift om fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål

Departementet har nylig sendt på høring et forslag til forskrift om fordeling av Norsk Tippings overskudd til kulturformål. Forslaget er utarbeidet med utgangspunkt i gjeldende praksis, og legger til grunn at fordelingen skal være i samsvar med pengespilloven og den til enhver tid gjeldende pengespillpolitikken. Forslaget tydeliggjør at spillemidler til kulturformål i hovedsak skal benyttes til å støtte kulturfrivillighet, kulturtiltak rettet mot barn og unge og kulturarenaer og utstyr.

Som ledd i arbeidet med forskriften foreslår departementet at enkelte barne- og ungdomstiltak som tidligere har vært finansiert over statsbudsjettet, i stedet finansieres av spillemidler til kulturformål i 2026. Hvilke tiltak dette gjelder kommer frem av budsjettomtalen i Del II og av oversikten over enkeltstående tilskudd i vedlegg 2. Tilsvarende foreslås andre tiltak, slik som tilskudd til arkivtiltak og insentivordningen for ny dramatikk, overført fra spillemidlene til statsbudsjettet, jf. omtale under Del II, kap. 320 og 329 og Del III, kapittel 5.

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2026

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
	Administrasjon				
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	226 289	229 209	228 344	-0,4
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>226 289</i>	<i>229 209</i>	<i>228 344</i>	<i>-0,4</i>
	Frivillighetsformål				
315	Frivillighetsformål	3 785 476	3 724 078	4 131 902	11,0
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>3 785 476</i>	<i>3 724 078</i>	<i>4 131 902</i>	<i>11,0</i>
	Kulturformål				
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 447 853	2 554 668	2 673 151	4,6
322	Bygg og offentlige rom	808 508	581 346	599 096	3,1
323	Musikk og scenekunst	3 131 136	3 310 390	3 463 303	4,6
325	Allmenne kulturformål	425 981	436 818	394 628	-9,7
326	Språk- og bibliotekformål	1 077 481	1 159 232	1 173 229	1,2
327	Nidaros domkirkes restaurerings-arbeider mv.	111 435	103 575	110 935	7,1
328	Museer m.m.	2 623 893	2 703 871	2 808 745	3,9
329	Arkivformål	510 953	515 623	552 239	7,1
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>11 137 240</i>	<i>11 365 523</i>	<i>11 775 326</i>	<i>3,6</i>
	Medieformål m.m.				
334	Film- og dataspillformål	1 073 733	1 084 459	1 124 525	3,7
335	Medieformål	7 958 396	8 264 472	8 590 358	3,9
337	Kompensasjons- og vederlags-ordninger	353 220	376 340	392 948	4,4
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	125 492	123 450	145 811	18,1
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>9 510 841</i>	<i>9 848 721</i>	<i>10 243 642</i>	<i>4,0</i>

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
	Likestilling				
350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	32 888	32 287	36 276	12,4
351	Likestilling	161 927	179 990	184 440	2,5
352	Nedsatt funksjonsevne	347 804	362 950	372 480	2,6
353	Likestillings- og diskriminerings- ombudet	53 380	55 400	56 345	1,7
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>595 999</i>	<i>630 627</i>	<i>649 541</i>	<i>3,0</i>
	Sum programområde 08	25 255 845	25 798 158	27 038 755	4,8
	Sum utgifter	25 255 845	25 798 158	27 038 755	4,8

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
Administrasjon					
3300	Kultur- og likestillingsdepartementet		104	108	3,8
	<i>Sum kategori 08.10</i>		<i>104</i>	<i>108</i>	<i>3,8</i>
Kulturformål					
3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	11 059	5 066	5 248	3,6
3322	Bygg og offentlige rom	62 545	37 376	38 722	3,6
3323	Musikk og scenekunst	39 036	25 735	26 662	3,6
3325	Allmenne kulturformål	1 402	2 537	2 628	3,6
3326	Språk- og bibliotekformål	63 718	43 605	45 175	3,6
3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	46 764	40 699	46 165	13,4
3329	Arkivformål	4 820	8 502	8 808	3,6
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>229 344</i>	<i>163 520</i>	<i>173 408</i>	<i>6,0</i>
Medieformål m.m.					
3334	Film- og dataspillformål	18 562	15 010	16 921	12,7
3335	Medieformål	4 652	4 900	5 076	3,6
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	31 873	24 680	25 248	2,3
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>55 087</i>	<i>44 590</i>	<i>47 245</i>	<i>6,0</i>
Likestilling					
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		1 000	1 000	0,0
	<i>Sum kategori 08.45</i>		<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>0,0</i>
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	97 053	107 732	109 232	1,4
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>97 053</i>	<i>107 732</i>	<i>109 232</i>	<i>1,4</i>
	Sum programområde 08	381 484	316 946	330 993	4,4
	Sum inntekter	381 484	316 946	330 993	4,4

Under Kultur- og likestillingsdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2025	Forslag 2026
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	2 473	10 150
320	72	Kunstnerstipend m.m.	15 847	332 730
322	21	Spesielle driftsutgifter	11 936	46 879
322	70	Nasjonale kulturbygg	100 023	511 200
323	21	Spesielle driftsutgifter	5 166	74 516
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	28 199	22 200
325	70	Norges forskningsråd		32 300
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	13 862	110 000
326	21	Spesielle driftsutgifter	17 797	19 576
329	21	Spesielle driftsutgifter	78	6 065
334	21	Spesielle driftsutgifter		7 977
334	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	52 754	55 000
334	73	Regionale filmvirksomheter	20	154 180
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	5 908	22 910
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	18 079	24 700
337	71	Vederlagsordninger mv.	9 639	332 648
339	21	Spesielle driftsutgifter	400	15 066
351	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	6 043	46 390
352	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	3 085	26 430

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kultur- og likestillingsdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2024–2025, samt de vedtakene fra tidligere stortingssesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst.

216 S (2024–2025) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger at rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2024–2025	22	Skogfinsk språkhistorie	Ja
2024–2025	23	Oppfølging av tiltak under pilar 3 Kultur	Ja
2024–2025	24	Tettere samarbeid mellom nasjonale institusjoner og samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske institusjoner	Ja
2024–2025	25	Helhetlig forvaltning av kunstverkene Sannhets- og forsoningskommisjonen overleverte til Stortinget	Ja
2024–2025	206	Nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt	Ja
2024–2025	459	Evalueringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester	Nei
2024–2025	520	Mer kunnskap om markedsføring av pengespill i sosiale medier	Nei
2024–2025	522	Kompetanseheving om spilleavhengighet	Nei
2024–2025	523	Regulering av lootbokser, virtuell valuta og skinbetting i dataspill	Nei
2024–2025	638	Sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner	Nei
2024–2025	821	Utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for frivillig sektor	Nei
2024–2025	822	Innta konkrete definisjoner og diskrimineringsgrunnlag i loven om behandling av personopplysninger i idretten	Nei
2024–2025	823	Igangsette samtaler med Den norske Forleggerforening for å komme fram til oppdaterte utlånsmodeller	Ja
2024–2025	859	Sørge for at tilskuddsordning for styrking av kjønns- og seksualitetsmangfold også kan benyttes til å forebygge hat mot skeive	Ja
2024–2025	860	Forskning på psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte av terroren 22. juli 2011	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2024–2025	862	Endre virkeområdet for støtte til film- og serieproduksjon til å også omfatte Svalbard	Nei
2024–2025	1094	Videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten	Nei
2024–2025	1231	Finansiering av prosjektet «Stiklestad for nye tusen år»	Ja
2024–2025	1245	Opprette et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold	Nei
2023–2024	440	Lovgjennomgang med formål om å avskaffe utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper om personer med funksjonsnedsettelse	Nei
2023–2024	534	DNS-blokkering og personvern	Nei
2022–2023	558	Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret	Nei
2022–2023	559	Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner	Nei
2022–2023	607	Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne	Nei
2022–2023	796	Universell utforming av lydbøker	Nei
2022–2023	797	Regulering av strømmemarkedet i bokloven	Nei
2022–2023	798	Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet	Nei
2020–2021	755	Stortingsmelding om seksuell trakassering	Ja
2020–2021	788	Innlemme symbolspråk i språkloven	Ja
2018–2019	706	Endre forskrift om kringkasting	Nei
2017–2018	729	Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag	Nei
2017–2018	730	Vurdere regler om at leverandører av nettjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag	Nei
2017–2018	731	Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig	Nei
2014–2015	60	Nasjonalgalleriet	Ja

3.1 Stortingssesjon (2024–2025)

Skogfinsk språkhistorie

Vedtak nr. 22, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kompetansemiljøet rundt det skogfinske museet gis ressurser til å arbeide videre med skogfinnenes språkhistorie.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*.

Norsk skogfinsk museum (NSM) mottar driftstilskudd over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, jf. kap. 328, post 78. Driftstilskuddet i 2025 var 9,8 mill. kroner, en tilnærmet dobling fra 2024 for å sette museet i stand til å åpne og drive det nye formidlingsbygget på Svullrya. NSM prioriterer bruken av ressursene, og

opplyser i forbindelse med budsjettøknad for 2025 at de finansierer en halv prosjektstilling – *finskspråklig stilling* – ved museet. Regjeringen vil vurdere ressursituasjonen ved museet gjennom de årlige budsjettbehandlingene.

Kommunal- og distriktsdepartementet vil høsten 2025 starte arbeidet med en handlingsplan for skogfinsk språk og kulturarv med språklige elementer. Norsk skogfinsk museum og skogfinske organisasjoner er invitert til å delta i en referansegruppe som skal gi innspill i arbeidet med handlingsplanen. Handlingsplanen er også en del av Kommunal- og distriktsdepartementets oppfølging av anmodningsvedtak 29, jf. Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Oppfølging av tiltak under pilar 3 Kultur

Vedtak nr. 23, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 og komme tilbake til Stortinget med forslag til prioriteringer i statsbudsjettet for 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*.

Kommisjonens forslag til tiltak under pilar 3 innebærer en omfattende og langsiktig nasjonal satsing på samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur som en del av forsoningsarbeidet, herunder bl.a. å styrke de økonomiske rammene for samiske, kvenske og skogfinske kulturnæringer og -institusjoner og det grenseoverskridende samarbeidet om deres kultur.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil forlenge det samisk-tyske samarbeidsprosjektet Dáv virat Duiskkas – Gjenstander i Tyskland – med to år, jf. kap. 328, post 78. Formålet er å få oversikt over samiske samlinger i tyske museer og gi det samiske folk tilgang til egen kulturarv. Prosjektet skal også bidra til kunnskapsbasert formidling av samisk kultur nasjonalt og internasjonalt.

I 2026 foreslås det å øke tilskuddet til det samiske kunstnerkollektivet Dáiddádallu med 1,2 mill. kroner, som i samarbeid med Riddu Riddu Festivála, oppretter et eksportkontor/Agency for samisk kunst, jf. kap. 325, post 72. Eksportkontoret skal fungere som et samisk

agentur og koordinerende instans for internasjonal formidling av samisk kunst.

Det foreslås å øke tilskuddet til Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI) med 3 mill. kroner, som ledd i at ISFI gis et nasjonalt mandat med særlig ansvar for samisk film i Norge, jf. kap. 334, post 78 og anmodningsvedtak nr. 206 under.

De omtalte satsningene vil på ulike måter styrke samiske kulturnæringer og kunstnere og bidra til økt samarbeid over landegrensene og til internasjonal formidling av samisk kunst og kultur.

I 2025 har en ny forskrift om tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier vært på høring. Den nye forskriften skal erstatte dagens forskrift om tilskudd til samiske aviser. De foreslåtte forskriftsendringene er i tråd med kommisjonens forslag under pilar 3 om å utvikle medietilbudet til urfolk og nasjonale minoriteter, og å sikre tilgangen på viktig informasjon på deres morsmål. Målet er at ny forskrift trer i kraft 1. januar 2026.

Regjeringen vil vurdere videre tiltak under pilar 3 gjennom de årlige budsjettbehandlingene, og også redegjøre for status og videre oppfølging av tiltak under pilar 3 i stortingsmeldingen om forsoningspolitikken som skal legges fram for Stortinget i 2027, jf. anmodningsvedtak 31 i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Tettere samarbeid mellom nasjonale institusjoner og samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske institusjoner

Vedtak nr. 24, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen oppfordre nasjonale institusjoner til å etablere tettere samarbeid med samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske institusjoner og til å bidra til synliggjøring, ivaretagelse og formidling av samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk kultur.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*.

Regjeringen bidrar i dag til at etater og tilskuddsmottakere ivaretar og synliggjør samisk og nasjonale minoriteters språk og kultur gjennom retningslinjer, oppdrag og mål.

Kulturdirektoratet har siden 2020 hatt rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold i kultursektoren. Kunnskapsutvikling er også en del av oppdraget. Samene og nasjonale minoriteter er blant målgruppene, og Kulturdirektoratet utvikler oppdraget sitt i dialog med dem. I kjølvannet av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport har direktoratet både intensivert og systematisert dette arbeidet.

Kultur- og likestillingsdepartementet stiller krav til alle underliggende etater om *likestilling, mangfold og deltakelse*. Kulturtanken og Norsk filminstitutt har i tillegg fått spesifikke oppdrag om å styrke samisk og nasjonale minoriteters kultur, språk og identitet, gjennom samarbeid og innholdsproduksjon.

En av oppgavene til Språkrådet er å bidra til å verne og fremme nasjonale minoritetsspråk.

NRKs oppdrag, som er formulert i NRK-plakaten, inneholder krav om at NRK skal styrke samisk språk, identitet og kultur. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen og programmer for nasjonale og språklige minoriteter. Språkoppdraget til NRK er styrket fra 2023 med et krav om å tilby innhold på samisk og nasjonale minoritetsspråk. NRK skal også ha programmer for barn og unge på samisk.

I forbindelse med nye fireårige styringssignaler for mediestøtten vil regjeringen vurdere endringer i oppdraget til NRK i budsjettproposisjonen for 2027.

Regjeringen vil fortsette dette arbeidet i 2026 og redegjøre for status i arbeidet i stortingsmeldingen om forsoningspolitikken som skal legges fram for Stortinget i 2027, jf. anmodningsvedtak 31 i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Helhetlig forvaltning av kunstverkene Sannhets- og forsoningskommisjonen overleverte til Stortinget

Vedtak nr. 25, 12. november 2024

«Stortinget ber regjeringen ta ansvar for at det etableres en helhetlig forvaltning av kunstverkene Sannhets- og forsoningskommisjonen overleverte til Stortinget, på en slik måte at disse også kan brukes i formidlingen av fornorskingshistorien.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 30 S (2024–2025) og

Dokument 19 (2022–2023) *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*.

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt KORO – Kunst i offentlige rom i oppdrag å forvalte kunstverkene. KORO er godt rustet til å legge til rette for bruk av kunstverkene i formidlingen av fornorskingshistorien.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt

Vedtak nr. 206, 16. desember 2024

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med aktuelle aktører utrede et nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI), med mål om å definere hovedansvaret for forvaltning og finansiering av det samiske filmfeltet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 14 S (2024–2025) og Prop. 1 S (2024–2025) *Statsbudsjettet 2025*

Departementet har utredet et nasjonalt mandat for Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI) i samarbeid med relevante parter, med mål om å definere hovedansvaret for forvaltning og finansiering av det samiske filmfeltet. Kultur- og likestillingsdepartementet anbefaler at ISFI gis et nasjonalt mandat i form av et særlig ansvar for samisk film i Norge. Departementet presiserer at dette ikke innebærer en negativ avgrensning av Norsk filminstitutts mandat, som i likhet med ISFI også skal bidra til å fremme samisk film og samisk filmproduksjon.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Evalueringsavtaler om investeringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester

Vedtak nr. 459, 13. februar 2025

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig evaluering av investeringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester senest når den har virket i tre år.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 117 L (2024–2025) og Prop. 66 LS (2023–2024) *Endringer i kringkastingsloven mv.*

Lovendringen som inneholder investeringsforpliktelse for tilbydere av audiovisuelle bestillings-

tjenester er vedtatt, men ennå ikke trådt i kraft. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Mer kunnskap om markedsføring av pengespill i sosiale medier

Vedtak nr. 520, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler for reklame og markedsføring av pengespill, for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2023–2024) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Kultur- og likestillingsdepartementet har dialog med Lotteri- og stiftelsestilsynet om oppfølging av anmodningsvedtaket. Regjeringen skal etter planen legge frem en ny handlingsplan mot spilleproblemer i løpet av 2025, og vil vurdere tiltak i forbindelse med dette arbeidet. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Kompetanseheving om spilleavhengighet

Vedtak nr. 522, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving om spilleavhengighet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2023–2024) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Kultur- og likestillingsdepartementet har dialog med Lotteri- og stiftelsestilsynet om oppfølging av anmodningsvedtaket. Regjeringen skal etter planen legge frem en ny handlingsplan mot spilleproblemer i løpet av 2025, og vil vurdere tiltak i forbindelse med dette arbeidet. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Regulering av lootbokser, virtuell valuta og skinbetting i dataspill

Vedtak nr. 523, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterime-

kanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2023–2024) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Tjenester eller mekanismer som faller inn under definisjonen av pengespill, slik som en del skinbettingsider, er allerede regulert i dagens pengespillov og håndheves av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Ny regulering av lootbokser eller virtuell valuta i dataspill må ses i sammenheng med utvikling av europeisk lovgivning. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner

Vedtak nr. 638, 6. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2024–2025) og Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig.*

Kulturinstitusjoner som får statlig tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, forutsettes å ivareta sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap. Siden 2024 har dette eksplisitt vært nedfelt i departementets tilskuddsbrev til kulturinstitusjoner, hvor det står at *hver enkelt tilskuddsmottaker må dimensjonere sitt sikkerhets- og beredskapsarbeid opp mot samfunnsoppdrag, risiko og egenart. Dette inkluderer å holde seg oppdatert om de åpne risiko- og trusselvurderingene fra sikkerhetsmyndighetene og om relevant regelverk og veiledninger, f.eks. Veileder for sikkerhet ved store arrangementer fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Råd mot terrorhandlinger fra PST.*

Staten har siden 1990-tallet utlyst sikringsmidler til museer. Midlene, som årlig lyses ut av Kulturdirektoratet, går til finansiering av tiltak som kan forebygge og redusere omfanget av ødeleggelse i forbindelse med brann, tyveri, ran, skadeverk, væpnet konflikt og naturskade. Midlene går blant annet til utarbeidelse av risikoanalyser, sikringsplaner og verdibergingsplaner.

Kulturdirektoratet utarbeider nå en ny metodeveileder for ROS-analyser, der trusselbildene i

samfunnet rundt skal tas med, samt en veileder for museenes helhetlige sikringsarbeid, med tynge vektlegging av beredskapsarbeid mot krig og terror.

Riksantikvaren, som ligger under Klima- og miljødepartementet, er nasjonal koordinator for oppfølging av Unescos konvensjon av 1954 om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt (Haag-konvensjonen). Sektoransvaret ligger til grunn for oppfølging av forpliktelsene i henhold til konvensjonen. Kulturdirektoratet, Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er involvert i dette arbeidet.

Regjeringen vil fortsette arbeidet i 2026 og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for frivillig sektor

Vedtak nr. 821, 2. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med frivillig sektor utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for hele den frivillige sektor og komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som kan gi frivillig sektor de nødvendige hjemlene de trenger for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv., senest i løpet av våren 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 375 L (2024–2025) og Prop. 49 L (2024–2025) *Lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og deres organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt en ekstern aktør i oppdrag å kartlegge utfordringer ved og behov for behandling av særskilte personopplysninger for frivillige organisasjoner utenfor idretten. Representanter for frivillig sektor deltar i en referansegruppe for arbeidet. Sektoren er sammensatt av et bredt spekter av organisasjoner med ulik struktur, forskjellige medlemsmasser og ulike måter å jobbe på. Oppdraget skal ferdigstilles innen utgangen av 2025. Departementet vil på bakgrunn av kartleggingen vurdere videre oppfølging.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Innta konkrete definisjoner og diskrimineringsgrunnlag i loven om behandling av personopplysninger i idretten

Vedtak nr. 822, 2. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å innta definisjonene av trakassering og seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven § 13, samt diskrimineringsgrunnlagene i samme lov § 6, i lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og dets organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten senest i løpet av våren 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 375 L (2024–2025) og Prop. 49 L (2024–2025) *Lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og deres organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har som nevnt ovenfor igangsatt en kartlegging av utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for hele den frivillige sektoren. Videre oppfølging vil bli vurdert med bakgrunn i kartleggingen. Departementet vil i denne sammenhengen også følge opp behov for endringer i den gjeldende loven om behandling av personopplysninger i idretten.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Igangsette samtaler med Den norske Forleggerforening for å komme fram til oppdaterte utlansmodeller

Vedtak nr. 823, 2. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen gi Nasjonalbiblioteket i oppdrag å igangsette samtaler med Den norske Forleggerforening for å komme fram til oppdaterte utlansmodeller.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 367 S (2024–2025) og Dokument 8:115 S (2024–2025) *Representantforslag om en helhetlig bibliotekpolitikk og et bibliotekløft for hele landet.*

Departementet har i brev 24. juni 2025 gitt Nasjonalbiblioteket i oppdrag å igangsette sam-

taler med Den norske Forleggerforening for å komme fram til oppdaterte modeller for utlån av digitale bøker i bibliotek.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Sørge for at tilskuddsordning for styrking av kjønns- og seksualitetsmangfold også kan benyttes til å forebygge hat mot skeive

Vedtak nr. 859, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjøres en tilføyelse i ordningen for tilskudd til å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold, slik at det eksplisitt fremgår at tilskudd også kan gis til prosjekter som er ment å forebygge hat mot skeive.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 490 S (2024–2025) og Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*.

Det gjøres i løpet av 2025 endringer i tittelen til tilskuddsordningen for kjønns- og seksualitetsmangfold slik at det eksplisitt fremgår at tilskudd også kan gis til prosjekter som er ment å forebygge hat mot skeive.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Forskning på psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte av terroren 22. juli 2011

Vedtak nr. 860, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en forskningsstudie som ser på bredden av psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte etter terroren 22. juli 2011, både knyttet til Regjeringskvartalet og Utøya.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 490 S (2024–2025) og Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*.

Regjeringen vil utrede problemstillingen og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Endre virkeområdet for støtte til film- og serieproduksjon til å også omfatte Svalbard

Vedtak nr. 862, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen endre virkeområdet for Norsk filminstituttts relevante forskrifter om støtte til film- og serieproduksjon til også å omfatte Svalbard, slik at kostnader påløpt på Svalbard regnes som kostnader påløpt i Norge.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 383 S (2024–2025) og Dokument 8:154 S (2024–2025) *Representantforslag om å innlemme Svalbard i Norsk filminstituttts forskrifter*.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten

Vedtak nr. 1094, 16. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen om å videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten til 31. desember 2029.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 535 L (2024–2025) og Prop. 148 L (2024–2025) *Lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger*.

Ordningen for strømstøtte til frivillige organisasjoner ble første gang etablert i 2022, med virkning fra desember 2021. Fra og med april 2022 har Lotteri- og stiftelsestilsynet forvaltet strømstøtteordningen for frivillig sektor. Gjennom ordningen kan frivillige organisasjoner søke om strømstøtte kvartalsvis. Søkerne får dekket 90 pst. av prisforskjellen mellom terskelverdien, som i 2025 er 75 øre per kWt, og strømprisen. Regjeringen legger til grunn at Stortinget ber om en forlengelse av den eksisterende ordningen forvaltet av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Regjeringen foreslår å videreføre ordningen med en bevilgning på 63,6 mill. kroner i 2026, jf. kap. 315, post 71. Bevilgningsforslaget er utformet på bakgrunn av prisestimer for strøm og forventet strømforbruk. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet om videre forlengelse i de årlige budsjettbehandlingene.

Finansiering av prosjektet «Stiklestad for nye tusen år»

Vedtak nr. 1231, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen iverksette byggingen av 'Stiklestad for nye tusen år' slik at prosjektet gis en framdrift som sikrer ferdigstillelse til nasjonaljubileet i 2030.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 540 S (2024–2025) og Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Søknad fra Museene Arven om statlig medfinansiering over kap. 322, post 70 er innvilget med bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt i revidert nasjonalbudsjett 2025, med planlagt periodisering av senere bevilgninger i takt med prosjektets fremdrift.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Opprette et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold

Vedtak nr. 1245, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen bistå slik at det i samarbeid med Indre Østfold kommune, Østfold fylkeskommune og eventuelle private aktører opprettes et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 540 S (2024–2025) og Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.2 Stortingssesjon (2023–2024)

Lovgjennomgang med formål om å avskaffe utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper om personer med funksjonsnedsettelse

Vedtak nr. 440, 4. januar 2024

«Stortinget ber regjeringen foreta en lovgjennomgang med formål om å avskaffe språkbruk som

beskriver funksjonshemmede eller personer med en funksjonsnedsettelse med utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre dette.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 120 S (2023–2024) og Dokument 8:17 S (2023–2024) *Representantforslag om å endre begrepsbruk i norsk lovverk i tråd med CRPD*.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har, på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet, utarbeidet en oversikt over begreper som Bufdir vurderer som klart utdaterte, stigmatiserende og diskriminerende og som derfor bør omfattes av en lovgjennomgang. I tråd med oppdraget har Bufdir samarbeidet med Språkrådet og involvert sivilt samfunn i vurderingen. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sette i gang videre oppfølging av anmodningsvedtaket i løpet av høsten 2025. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

DNS-blokkering og personvern

Vedtak nr. 534, 19. mars 2024

«Stortinget ber regjeringen om å ta inn Datatilsynet i arbeidet med forskrift om DNS-blokkering, samt at Datatilsynets bekymringer knyttet til personvern og informasjonsfrihet blir tillagt særlig vekt og svart ut i den endelige forskriften.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 212 L (2023–2024) og Prop. 6 L (2023–2024) *Endringer i pengespilloven mv.*

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å foreslå presiserende bestemmelser i pengespillforskriften, for å sikre ytterligere tydelighet og forutsigbarhet rundt praktiseringen av DNS-blokkering, i tråd med merknad fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 216 S (2024–2025). Datatilsynet vil bli involvert i dette arbeidet. Departementet arbeider med et høringsnotat og tar sikte på å gjennomføre høringen i løpet av høsten 2025. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.3 Stortingssesjon (2022–2023)

Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret

Vedtak nr. 558, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret, blant annet slik at informasjon fra registeret danner grunnlag for samtlige søknadsordninger administrert på statlig nivå. Arbeidet skal gjøres i samråd med frivillig sektor.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten*.

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anbefalingene i rapporten *Videreutvikling av Frivillighetsregisteret* i samarbeid med Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor. Anbefalingene i rapporten peker i samme retning som anmodningsvedtaket – opplysninger i Frivillighetsregisteret skal benyttes i statlige tilskuddsordninger beregnet på frivillig sektor. Hovedgrepet er å gjennomgå frivillighetsregisterloven med sikte på å legge til rette for økt deling av opplysninger som er relevante i tilskuddsforvaltningen. Kultur- og likestillingsdepartementet satte høsten 2023 ned en referansegruppe som skulle gi innspill til ny frivillighetsregisterlov. Referansegruppen har avsluttet sitt arbeid. Kultur- og likestillingsdepartementet skal etter planen sende forslag til ny lov på høring i 2026.

Brønnøysundregistrene leder et prosjekt, med støtte fra Medfinansieringsordningen, som tar sikte på at flere, og mer oppdaterte, opplysninger legges til Frivillighetsregisteret. Prosjektet sikter også mot å integrere Frivillighetsregisteret tettere med relevante statlige forvaltningssystemer. Brønnøysundregistrenes prosjekt samkjøres tett med lovgjennomgangen. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner

Vedtak nr. 559, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen sikre at man i større grad bruker en enhetlig definisjon av «frivillig organisasjon» i den statlige forvaltningen, med utgangspunkt i registreringsrett i Frivillighetsregisteret.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten*.

Registreringsrett i Frivillighetsregisteret er et viktig tema i lovgjennomgangen av frivillighetsregisterloven. Kultur- og likestillingsdepartementet vurderer i den forbindelse om registreringsrett i Frivillighetsregisteret kan gjøres til felles inngangskriterium i tilskuddsordninger beregnet for frivillig sektor. Det vil på sikt medføre at organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret er å regne som en frivillig organisasjon innenfor rammene av statlig tilskuddsforvaltning.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne

Vedtak nr. 607, 18. april 2023

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av Likestillings- og mangfoldsutvalget gjøre en vurdering av de økonomiske levekårene og tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 224 S (2022–2023) og Dokument 8:77 S (2022–2023) *Representantforslag om hva det koster å være funksjonsnedsatt – et offentlig utvalg som skal utrede de økonomiske levekårene for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie*.

Likestillings- og mangfoldsutvalgets utredning NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter* ble overlevert kultur- og likestillingsministeren 2. mai 2023. Utredningen har vært på høring frem til 20. januar 2024, og departementet arbeider nå med å følge opp høringsinnspillene. Utredningen inneholder ingen særlig vurdering av økonomiske levekår.

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å innhente en undersøkelse av de økonomiske levekårene for personer med funksjonsnedsettelse og deres familier. SSB har fått oppdraget, og er i gang med en registerundersøkelse som skal leveres i utgangen av 2025.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Universell utforming av lydbøker

Vedtak nr. 796, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede universell utforming av lydbøker.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Regjeringen vil utrede problemstillingen i forbindelse med gjennomføringen av tilgjengelighetsdirektivet i norsk rett. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Regulering av strømmemarkedet i bokloven

Vedtak nr. 797, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan strømmemarkedet kan reguleres i bokloven, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen bør blant annet inkludere en endring av bokloven som sikrer ikke-diskriminering av innholdsleverandører av strømmetjenester for litteratur, samt en grundig vurdering av å opprette en særskilt uavhengig nemnd som skal vurdere mulige brudd på bokloven, enten for rådgivende uttalelser eller også med vedtakskompetanse.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Lydbokmarkedet er i endring, og internasjonale aktører viser interesse for det norske lydbokmarkedet i større grad enn før. I lys av dette, vurderer departementet om lovens virkeområde er hensiktsmessig avgrenset. En slik vurdering er nødvendig før departementet kan ta stilling til om strømmemarkedet kan og bør reguleres i bokloven.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet

Vedtak nr. 798, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 vurdere om man lettere kan inkludere lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmar-

kedet i digitale læringstjenester i fastprisperioden, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Det bør vurderes konsekvenser av å endre bokloven slik at omsetning ut over eksemplarsalg også tillates i fastprisperioden for lærebøker for høyere utdanning, og at fagbøker for profesjonsmarkedet enten får valgfri fastpris eller en fastprisordning som kun gjelder papirformat i seks måneder, eller at det legges opp til at fastprisperioden for denne bokgruppen kan reguleres i forskrift.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartement arbeider med oppfølgingen av anmodningsvedtaket og har hatt dialog med flere av bransjeaktørene om temaet og problemstillingene. Tematikken er kompleks, og et godt tilbud av lærebøker i høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet kan ikke bare reduseres til et spørsmål om regulering av bokbransjen. For å sikre et best mulig vurderingsgrunnlag og regulering av bokgruppen, vil departementet få problemstillingene utredet nærmere. Departementet har igangsatt arbeidet med en ekstern utredning.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.4 Stortingssesjon (2020–2021)

Stortingsmelding om seksuell trakassering

Vedtak nr. 755, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding med en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foretas tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering i det norske samfunnet. Arbeidet må omfatte alle typer trakassering, samt trusler og vold.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 270 S (2020–2021) og Dokument 8:135 S (2019–2020) *Representantforslag om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering*.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp ved framleggelsen av Meld. St. 7 (2024–2025) *Om seksuell trakassering* 6. desember 2024. Rapportering på vedtaket avsluttes.

Innlemme symbolspråk i språkloven

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*.

Språkloven trådte i kraft 1. januar 2022. Formålet med loven er å sikre norsk som samfunnsbærende språk og status og vern for norsk, samiske språk, kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk.

Som oppfølging av vedtaket har departementet gjennomført dialogmøter med enkelte interesseorganisasjoner. Interesseorganisasjoner har avklart at de ønsker seg en anerkjennelse av ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) som offisielt språk på linje med norsk, samisk, kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk. I utredningen NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter*, som er overlevert Kultur- og likestillingsdepartementet, skriver utvalget at ASK ikke er innlemmet i språkloven da det forstås som et verktøy for å uttrykke språk og ikke regnes som et ordinært lingvistisk språk. I utredningen foreslås det at ASK *må inkluderes i språkloven på lik linje med tegnspråk*.

Kultur- og likestillingsdepartementet har forstått anmodningsvedtakets formulering om innlemming av symbolspråk i språkloven på bakgrunn av NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter* – med høringsvar – og kommunikasjon med interesseorganisasjoner. Departementet har derfor utredet spørsmålet ved å ta stilling til om ASK bør få offisiell status som språk i språkloven. Rettigheter til ASK finnes i dag allerede i barnehageloven, opplæringsloven og folketrygdloven.

Alternativ og supplerende kommunikasjon defineres ikke av norske fagmyndigheter som et selvstendig språk. ASK er et individuelt tilpasset og faglig utviklet verktøy for å kommunisere språklig når man ikke er i stand til å utvikle et fullverdig tegnspråk eller talespråk, eller dersom brukeren har mistet for eksempel taleevnen. Bruk av ASK kan innebære at samtalepartnerna fortolker kroppslige uttrykk, eller at brukeren av ASK selv peker, bruker tegn og/eller enkeltord, eller også tekniske løsninger som talesyntese eller øyestyling.

Tradisjonell lingvistik definerer heller ikke ASK som et *språk*. I artikkel 2 i FN-konvensjonen for mennesker med nedsatte funksjonsevner er «alternative og supplerende kommunikasjonsformer» eksplisitt nevnt i definisjonen av *kommunikasjon*, men ikke i definisjonen av *språk*. FN-konvensjonens artikkel 2 skiller mellom *kommunikasjon* og *språk* ved å lage to ulike definisjoner av dem. Dette betyr at selv om *kommunikasjon* kan omfatte både konvensjonelle språk og andre former for kommunikasjon, kan ikke all kommunikasjon forstås som *språk*.

Alt i alt mener departementet at det i språklovens sammenheng er relevant å skille mellom lingvistiske språk (tegnspråk og talespråk) og alternativ og supplerende kommunikasjon. Det gjelder dessuten ulike regler for de språkene som er omfattet av språkloven i ulikt sektorregelverk, uten at det er usaklig forskjellsbehandling av språkene. Formålet med språkloven er å styrke norsk språk som samfunnsbærende språk og å gi vern og status til andre språk i Norge som staten har ansvar for. Felles for språkene i språkloven er at de er nedarvede, grammatiske språk med opphav og tradisjon i Norge. Det er utgangspunktet for at de skal vernes og fremmes, jf. § 1. Departementet mener at «alternativ og supplerende kommunikasjon» er å anse som kommunikativt verktøy, og at det ikke kan ses på som selvstendig uttrykk for kultur på linje med for eksempel norsk *med krav på vern i språkloven*. Tvert imot er ASK et verktøy for å mediere et navngitt språk, ofte norsk. Personer med nedsatte funksjonsevner skal kunne uttrykke sine behov, meninger, kultur og identitet gjennom alternativ og supplerende kommunikasjon. Rettigheter til dette er ikke avhengig av at ASK får status som et eget språk.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår på denne bakgrunnen at Stortinget opphever anmodningsvedtaket, jf. forslag til vedtak VI. Rapporteringen på anmodningsvedtaket avsluttes.

3.5 Stortingssesjon (2018–2019)

Endre forskrift om kringkasting

Vedtak nr. 706, 21. juni 2019

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om kringkasting slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning, på linje med andre tilsvarende idrettsarrangementer, og sikres vederlagsfri visning.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 391 S (2018–2019) *Innstilling fra finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett 2019, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019, og om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2019.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har i høringsnotat om forslag til gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet foreslått å legge til fotball-VM og fotball-EM for kvinner, samt håndball-VM og håndball-EM for menn i listen over viktige begivenheter i kringkastingsforskriften. Departementet har i august 2025 sendt endringene i listen til godkjenning til EFTAs overvåkingsorgan. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på at endringene vil tre i kraft i 2025, forutsatt at endringene godkjennes av ESA. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.6 Stortingssesjon (2017–2018)

Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

Vedtak nr. 729, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag og komme tilbake til Stortinget med egen sak på egnet måte.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven).*

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anmodningsvedtaket i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. – gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektivet ((EU) 2019/789). En tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

Vurdere regler om at leverandører av nettsjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag

Vedtak nr. 730, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere om norske myndigheter kan gi regler som sikrer at leverandører av nettsjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder av verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må bidra til at rettighetshaverne får vederlag for slik bruk av deres materiale.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven).*

Tapet rettighetshaverne påføres når store plattformtilbydere gjør innholdet deres tilgjengelig uten å ha klarert rettighetene på forhånd, omtales gjerne som verdigapet. Verdigap-problematikken gjelder i hele Europa og er omfattet av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790). Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. Verdigap-problematikken er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig

Vedtak nr. 731, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven).*

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anmodningsvedtaket i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. – gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektivet ((EU) 2019/

789). Åndsverklovens undervisningsbestemmelser er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

3.7 Stortingssesjon (2014–2015)

Nasjonalgalleriet

Vedtak nr. 60, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Nasjonalgalleriet kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015) fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2015 og forslaget til statsbudsjett for 2015.

Det har blitt gjennomført ulike utredninger som vurderer mulig fremtidig bruk av Nasjonalgalleriet etter at Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har flyttet til nybygget på Vestbanen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i 2015 Statsbygg i oppdrag å utarbeide en konseptvalgutredning (KVU) for Tullinløkkaområdet, herunder Nasjonalgalleriet, og anmodningsvedtaket inngår i utredningen. Det er i 2017 gjennomført ekstern kvalitetssikring KS1 av kon-

septvalgutredningen. Det er i KVU og KS1 pekt på behov for gjennomgående rehabilitering av nasjonalgalleribygningen.

På oppdrag fra Kulturdepartementet under Solberg-regjeringen har Sparebankstiftelsen DNB og Nasjonalmuseet i samarbeid utført en mulighetsstudie for videre bruk av Nasjonalgalleriet, herunder forslag til rehabiliteringskonsept og ulike programforslag for bruk av bygningen.

Statsbygg har på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet fra 2022 utredet ulike løsninger for Nationaltheatret, herunder muligheten for å etablere en ny moderne scene for Nationaltheatret på Tullinløkka med publikumsarealer og en del andre teaterfunksjoner i deler av bygningen Nasjonalgalleriet. Det er i forbindelse med utredningen gjennomført oppdatert tilstandsanalyse og vurdering av rehabiliteringsbehovet. Statsbygg har estimert at en «generisk rehabilitering» vil ha et kostnadsnivå på rundt 700 mill. kroner (såkalt P50-nivå, dvs. uten usikkerhetsavsetning) og at det i tillegg vil påløpe kostnader knyttet til tilpasning til formål og brukerutstyr for enhver bruker.

Kultur- og likestillingsdepartementets vurdering er at utredningene som er gjennomført, viser at Nasjonalgalleriet ikke kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering. Det anses ikke hensiktsmessig å vurdere dette spørsmålet ytterligere, og Kultur- og likestillingsdepartementet avslutter herved rapporteringen om anmodningsvedtaket.

Del II
Budsjettforslag

4 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	226 289	229 209	228 344	-0,4
	Sum kategori 08.10	226 289	229 209	228 344	-0,4

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	196 527	204 784	211 941	3,5
50–89	Overføringer til andre	29 762	24 425	16 403	-32,8
	Sum kategori 08.10	226 289	229 209	228 344	-0,4

Kap. 300 Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	195 533	203 584	210 741
21	Spesielle driftsutgifter	994	1 200	1 200
78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	12 202	9 925	10 485
79	Til disposisjon	17 560	14 500	5 918
	Sum kap. 300	226 289	229 209	228 344

Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på

områdene kultur, likestilling og diskriminering, medier, idrett, frivillighet, pengespill og lotteri.

Budsjettforslag 2026**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Posten er foreslått økt med bakgrunn i at tjenestereiser for politisk ledelse skal dekkes over fagdepartementenes budsjett.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter på kap. 3300, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke særskilte driftsutgifter i Kultur- og likestillingsdepartementet som ikke naturlig dekkes av bevilgningen på post 01.

Post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til ulike prisutdelinger og konkurranser.

Fordelingen av bevilgningen på posten kommer frem av vedlegg 2.

Mål og målgruppe

Tilskuddets formål er å gi tilskudd til ulike priser og konkurranser på kultur-, medie- og likestillingsområdet.

Tildelingskriterier

Juryene for de enkelte prisene avgjør hvem som tildeles pris.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningen på posten foreslås stilt til departementets disposisjon og skal dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Bevilgningen på posten kan også nyttes til å dekke tilskudd til enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme

under andre tilskuddsposter på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det foreslått å bevilge tilskudd på 1 mill. kroner til Prøysenhuset i Ringsaker. Tilskuddet til Rørosmarten med 2 mill. kroner og Sagatun historiske senter på Hamar med 0,6 mill. kroner, videreføres på spillemidlene for 2026.

Rapport 2024**Organisering og drift av departementet**

Departementet skal være et utviklingsorientert og effektivt faglig sekretariat for den politiske ledelsen. Departementet skal samtidig være en tydelig etatsstyrer og utføre forvaltningsoppgaver på en god måte. For å nå målene arbeider departementet blant annet med kontinuerlig utvikling av organisasjon, ledelse og medarbeiderskap.

Underliggende virksomheter

Kultur- og likestillingsdepartementet hadde i 2024 følgende underliggende virksomheter: Arkivverket, Diskrimineringsnemnda, Kunst i offentlige rom (KORO), Kulturtanken, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Norsk filminstitutt, Kulturdirektoratet, Riksteatret og Språkrådet.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsbevilgninger utgjør den klart største delen av Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Av de samlede utgiftene på om lag 25,3 mrd. kroner som var ført under Kultur- og likestillingsdepartementet i statsregnskapet for 2024, utgjorde tilskudd (overføringer til andre) 22,5 mrd. kroner, eller tilsvarende 89 pst. av de samlede utgiftene. Mer enn halvparten av budsjettet ble fordelt på ulike enkeltstående tilskudd (øremerket til navngitte mottakere), mens de øvrige tilskuddsbevilgningene var fordelt på ulike søkbare ordninger. Søkbare ordninger forvaltes i hovedsak av Kultur- og likestillingsdepartementets underliggende virksomheter. Det er Stortinget som fastsetter størrelsen på tilskudd til navngitte mottakere.

Kap. 3300 Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter		104	108
	Sum kap. 3300		104	108

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra egenbetalinger i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
315	Frivillighetsformål	3 785 476	3 724 078	4 131 902	11,0
	Sum kategori 08.15	3 785 476	3 724 078	4 131 902	11,0

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	9 695	13 200	10 150	-23,1
50–89	Overføringer til andre	3 775 781	3 710 878	4 121 752	11,1
	Sum kategori 08.15	3 785 476	3 724 078	4 131 902	11,0

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til frivillighetsformål, herunder idrett og frivillig kulturliv. Departementets hovedoppgaver på disse feltene er:

- forvaltning av tilskudd til frivillige organisasjoner
- samordning av den statlige frivillighetspolitikken

Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet gis over statsbudsjettet og av spillemidler, det vil si Norsk Tippings overskudd til ulike formål. Departementet ser tilskuddsforvaltningen i sammenheng. Bevilgningene på statsbudsjettet omfatter i stor grad generelle ordninger som bidrar til gode rammevilkår for frivillig sektor. Spillemidler fordeles i større grad til mer målrettede tilskudd for deltakelse og aktivitet. Fordelingen av spillemidler fastsettes om våren.

Bevilgningsforslagene til frivillighetsformål er omtalt under kap. 315. Informasjon om fordelin-

gen av spillemidler i 2025 framgår av kapittel 5 i Del III.

Mål

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er at alle skal ha muligheten til å delta, uavhengig av bakgrunn og hvor de bor. Regjeringens viktigste virkemiddel for å nå dette målet er å sørge for at frivillig sektor har gode rammevilkår. Det inkluderer gode anlegg og lokaler for aktivitet, forutsigbar finansiering og treffsikre og enkle støtteordninger.

Aktuelle saker

Styrke generelle ordninger

Regjeringen vil også i 2026 legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen når ut til nærmere 25 000 organisasjoner, og treffer hele bredden av frivillig sektor. Regjeringen har sørget for full momskompensasjon i hele regjeringsperioden, og sendte i juli 2025 forslag til ny forskrift for ordningen på

høring. Forslaget inneholder blant annet forenklinger for søkerne.

Regjeringen går også inn for å gi full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Ordningen bidrar til anleggsbygging i hele landet.

Forenkling av tilskuddsordninger

Regjeringen har som mål at frivillige organisasjoner skal bruke mest mulig tid på aktivitet. Et sentralt virkemiddel i forenklingsarbeidet er å sørge for at Frivillighetsregisteret brukes i tilskuddsforvaltningen, og at registeret bidrar til mer gjenbruk av opplysninger. Gjennomgang av frivillighetsregisterloven er et viktig grep for å oppnå målene om forenkling og samordning.

Deltakelse for alle

Regjeringen har som mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, og lanserte i april 2024 *Alle inkludert! Handlingsplan for*

like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026. Regjeringen følger opp handlingsplanen med bevilgninger over statsbudsjettet og gjennom tildelinger fra spillemidlene til idrettsformål og kulturformål. I juni 2025 lanserte regjeringen Meld. St. 28 (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn*. Meldingen tar særlig opp behovet for mer samordnet og tverrsektoriell innsats for å motvirke utenforskap og sørge for gode oppvekstvilkår for alle barn og unge.

Nytt toppidrettssenter

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) søkte i juni 2025 om statlig finansiering til et nytt nasjonalt toppidrettssenter i Oslo. Regjeringen mener et nytt toppidrettssenter er et interessant prosjekt. For å ha et best mulig grunnlag for å vurdere søknaden har regjeringen besluttet å ta initiativ til at søknaden underlegges en kvalitetssikring i statlig regi. Kvalitetssikringen vil bli finansiert av spillemidlene til idrettsformål.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 695	13 200	10 150
60	Tilskudd til frivilligsentraler	259 250	271 250	280 230
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	2 728 260	2 650 000	3 079 000
71	Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner	61 981	58 226	63 600
73	Tilskudd til studieforbund m.m.	191 000	197 750	204 820
75	Aktivitetsstøtta	5 378	23 502	17 317
78	Frivillighetstiltak	158 050	48 580	28 390
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	308 912	389 800	400 745
86	Idrettstiltak	62 950	71 770	47 650
	Sum kap. 315	3 785 476	3 724 078	4 131 902

Innledning

Kapittelet omhandler tilskudd til frivillig sektor og til enkelte idrettsformål. Bevilgningene under kapittelet støtter opp om de overordnede målene

for den statlige frivillighets- og idrettspolitikken. Frivilligheten er uavhengig, og de frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet. Måloppnåelsen på dette området er derfor i stor

grad avhengig av frivillighetens egne prioriteringer.

Mål og strategier for 2026

Frivilligheten er en integrert del av det norske samfunnet på alle felt. Frivillige organisasjoner utvikler kompetanse, bidrar til læring, mestring og inkludering, og gir folk i alle aldre mulighet til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Frivilligheten er en bærebjelke i det norske demokratiet, og er med på å skape levende lokalsamfunn i hele landet.

Bevilgningene til frivillighetsformål bidrar til en selvstendig og sterk frivillig sektor med plass til alle.

Regjeringen legger følgende mål til grunn for frivillighetspolitikken:

1. Bred deltakelse og aktivitet i hele landet
2. Gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
3. Enkle regelverk og tilskuddsordninger
4. En samordnet frivillighetspolitikk

For en mer detaljert omtale av regjeringens frivillighetspolitikk vises det til Del III, kapittel 6.

Budsjettforslag 2026

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Forskning og kunnskapsutvikling er sentrale virkemidler for å nå frivillighetspolitiske mål. Bevilgningen på posten skal gå til forskning, utredning og andre utviklingsoppgaver på frivillighetsområdet.

Bevilgningen på posten er med på å finansiere driften ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. En ny femårig programperiode ble innledet i 2025, med vekt på følgende forskningsområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår
- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

Senteret er basert på et forpliktende samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning og NORCE Norwegian Research Centre AS. Flere departementer bidrar i finansieringen av senteret. Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver og samordner arbeidet, i tråd med departe-

mentets ansvar for å koordinere den statlige frivillighetspolitikken.

Av bevilgningen på posten er det ellers foreslått 2 mill. kroner til forsknings-, utrednings- og utviklingsprosjekter knyttet til oppfølgingen av *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*. Av midlene fordeles 0,5 mill. kroner til Kulturtanken til følgeforskning på effektive inkluderingstiltak i kulturfrivilligheten.

I 2025 er det satt av 3,5 mill. kroner på posten til drift og utvikling av portalen tilskudd.no. Denne oppgaven blir ivaretatt av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Bevilgningen på posten er som følge av det redusert med 3,5 mill. kroner i 2026, mot tilsvarende økning på kap. 339, post 01.

Post 60 Tilskudd til frivilligsentraler

Frivillig aktivitet skjer der mennesker bor – i lokalsamfunnene. Regjeringen vil støtte opp om en aktiv, lokal frivillighetspolitikk. Bevilgningen på posten skal gå til tilskuddsordningen for frivilligsentraler i kommunene, samt et enkeltstående tilskudd til Costa Blanca Nord Frivilligsentral. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddene.

Regjeringen foreslår en bevilgning på 280,2 mill. kroner på posten. Av dette foreslås 275,7 mill. kroner fordelt som tilskudd til frivilligsentralene. For 2026 er det godkjent søknader fra 339 kommuner om tilskudd til 589 sentraler. Eventuelle utbetalinger som følge av klager vil bli belastet neste års bevilgning.

Av bevilgningen på posten foreslås også et tilskudd på 2,5 mill. kroner til Norges Frivilligsentraler, som er interesseorganisasjon og ressursenter for frivilligsentralene.

Regjeringen foreslår å videreføre et tilskudd på 2 mill. kroner for å utvikle lavterskel-møteplasser for eldre, i regi av Norges Frivilligsentraler.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har tidligere kunnet dekke deler av kostnadene ved forvaltning av ordningen av bevilgningen på posten. Fra 2026 foreslås disse utgiftene i sin helhet dekket av driftsbevilgningen, jf. omtale under kap. 339, post 01.

Mål og målgruppe

Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Tildelingskriterier

Det er kommunene som søker tilskudd på vegne av frivilligsentraler i egen kommune, jf. forskrift 30. juni 2022 nr. 1272 om tilskudd til frivilligsentraler. For å motta tilskudd må sentralene være organisert i tråd med forskriftens krav og drive virksomhet i samsvar med formålet, tilpasset lokale behov og forutsetninger.

Frivilligsentralene må være eid og driftet av kommunen, en virksomhet registrert i Frivillighetsregisteret, et samvirkeforetak med slike medlemmer, eller en kombinasjon av disse. Sentralene skal ha et rådgivende organ med representasjon fra frivillig sektor, tilgang på fysiske lokaler, eget regnskap og årsrapport, samt minst ett årsverk – normalt én person i 100 pst. stilling. Det stilles krav om lokal medfinansiering som utgjør minst 40 pst. av driftsinntektene. Sentralene skal benytte betegnelsen «frivilligsentral» i navnet.

Kommunen har ansvar for å involvere frivillig sektor i etablering, drift og eventuell nedleggelse av sentralene. Tilskuddet fordeles likt mellom sentralene i kommunen. Ordningen er utformet for å være enkel, effektiv og gi rom for lokal tilpassning i tråd med regjeringens frivillighetspolitiske mål.

Oppfølging og kontroll

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen og fører kontroll med at forskriftens bestemmelser etterleves. Kommunene rapporterer årlig om bruken av midlene. Kommunene har ansvar for å sikre at frivilligsentralene oppfyller kravene i forskriften, og skal kunne dokumentere dette ved forespørsel.

Det pågår en evaluering av om forskriften fungerer etter intensjonen. Eventuelle endringer som følge av evalueringen vil virke fra søknadsrunden i 2027.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner er regjeringens viktigste virkemiddel for å støtte hele bredden av frivillig sektor. Ordningen gjør frivillige organisasjoner i stand til å legge til rette for aktivitet og deltakelse i hele landet.

Regjeringen er opptatt av å styrke de brede ordningene til frivillige organisasjoner, og har derfor innfridd løftet om full kompensasjon i perioden 2021–2024. Regjeringen foreslår en bevilgning på 3 079 mill. kroner, og legger med det til rette for

full kompensasjon også i 2026. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har tidligere kunnet dekke deler av kostnadene ved forvaltning av ordningen av bevilgningen på posten. Fra 2026 foreslås disse utgiftene i sin helhet dekket av driftsbevilgningen, jf. omtale under kap. 339, post 01.

Mål og målgruppe

Formålet med merverdiavgiftskompensasjonsordningen er å fremme frivillig aktivitet. Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten. I 2026 søker frivillige organisasjoner om kompensasjon av kostnader de har hatt til merverdiavgift i 2025.

Tildelingskriterier

Mottakere må være registrert i Frivillighetsregisteret og dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av organisasjonens virksomhet. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd skal søknaden fremmes av sentralledet på vegne av hele organisasjonen. Merverdiavgiftskompensasjonen skal brukes i den delen av virksomheten som har vært grunnlag for tildelingen av kompensasjonen.

Departementet sendte forslag til endringer i ordningen på høring i oktober 2024. Forslag til ny forskrift ble sendt på høring i juli 2025. Endringer i ordningen vil tre i kraft fra søknadsåret 2026.

Oppfølging og kontroll

Lotteri- og stiftelsestilsynet fører kontroll med at bestemmelsene i forskriften og vedtak fastsatt med hjemmel i forskriften blir oppfylt. Tilsynet tar også stikkprøver i etterkant av tildelingen av midler. Lotterinemnda er klageinstans.

Post 71 Strømtøtteordning for frivillige organisasjoner

Regjeringen opprettet i 2022 en egen strømtøtteordning for frivillig sektor, jf. Innst. 251 S (2021–2022) og Prop. 77 S (2021–2022). Formålet med ordningen er å motvirke negative konsekvenser av høye strømpriser i frivillig sektor og bidra til at organisasjonene holder aktivitetsnivået oppe og

prisene nede. Regjeringen er opptatt av at frivillige organisasjoner skal ha forutsigbare rammevilkår og foreslår derfor å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner i 2026.

Strømstøtten utbetales etterskuddsvis på bakgrunn av søknader fra frivillige organisasjoner. Strømstøtte for fjerde kvartal 2026 vil derfor først komme til utbetaling i 2027. Bevilgningsforslaget på posten skal dekke utgifter under ordningen i fjerde kvartal 2025 og i de tre første kvartalene av 2026. Regjeringen foreslår å bevilge 63,6 mill. kroner til formålet.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har tidligere kunnet dekke deler av kostnadene ved forvaltning av ordningen av bevilgningen på posten. Fra 2026 foreslås disse utgiftene i sin helhet dekket av driftsbevilgningen, jf. omtale under kap. 339, post 01.

Mål og målgruppe

Strømstøtteordningen skal hjelpe frivillige organisasjoner som har høye kostnader til strøm.

Tildelingskriterier

Tilskuddsordningen er regulert i forskrift 1. juli 2022 nr. 1283 om strømstøtteordning for frivillig sektor. Mottakere av strømstøtte må enten være registrert i Frivillighetsregisteret eller ha eiere eller medlemmer med bestemmende innflytelse som er registrert i Frivillighetsregisteret. Andre frivillige virksomheter som ikke er registrert i Frivillighetsregisteret, kan motta støtte dersom virksomheten hovedsakelig drives av frivillig arbeidsinnsats, og der det ikke er anledning for privatpersoner eller kommersielle foretak til å oppnå økonomiske fordeler fra virksomheten. Gjennom ordningen får søkerne dekket 90 pst. av prisforskjellen mellom 75 øre per kWt og timesprisene for strømforbruk i 2025. For strømforbruk fra og med 1. januar 2026 dekkes 90 pst. av prisforskjellen mellom 77 øre per kWt og timesprisene. Søkerne må dokumentere forbruk per måned. Forbruket fordeles deretter på timesnivå ved hjelp av et gjennomsnittlig forbruksmønster for frivillige organisasjoner som har søkt om støtte i ordningen tidligere.

Det gis ikke strømstøtte til følgende: Strømforbruk knyttet til utføring av offentlige lovpålagte oppgaver, økonomisk virksomhet hvor kompensasjon til denne virksomheten er i strid med EØS-avtalens regler om offentlig støtte, strømutgifter som kompenseres gjennom andre statlige strøm-

støtteordninger eller strømutgifter til virksomheter som er under konkursbehandling.

Oppfølging og kontroll

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter strømstøtteordningen for frivillig sektor. Det er kvartalsvise søknader, med fortløpende søknadsbehandling. Søkerne i ordningen må dokumentere strømforbruket per måned. Det er ikke krav om rapportering på tildelte midler.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Bevilgningen på posten skal gå til tilskudd til studieforbund og tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo), studieforbundenes interesseorganisasjon.

Bevilgningen på posten foreslås fordelt med 193,7 mill. kroner til studieforbundene og 11,1 mill. kroner til Vofo. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) forvalter midlene på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til studieforbund

Tilskuddet til studieforbund skal gå til opplæring i regi av frivillige organisasjoner i hele landet og skal redusere opplæringskostnader for deltakerne. Fordelingen mellom studieforbundene beregnes med utgangspunkt i tidligere års aktivitet.

Tilskudd til studieforbund gis både over Kunnskapsdepartementets og Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Midler fra Kunnskapsdepartementet går til tre studieforbund som først og fremst har utdannings- og kompetansepoltiske mål, mens midler fra Kultur- og likestillingsdepartementet går til ti studieforbund som først og fremst har frivillighets- og kulturpolitiske mål.

Mål og målgruppe

Studieforbundsordningen skal bidra til folkeopplysning og kompetanse på siden av vanlig utdanning. Tilskuddet skal bidra til at studieforbundene kan drive opplæring i samsvar med ett eller flere av de overordnede målene for studieforbundsordningen etter voksenopplæringsloven. Opplæring og deltakelse i frivillige organisasjoner skal ivaretas, og ordningen skal bidra til å bevare et mangfoldig kulturliv og ta vare på kulturarven gjennom læring. Tilskuddet skal bidra til å redusere utenforskap og fremme inkludering blant voksne.

Tildelingskriterier

Tilskuddsordningen er regulert i forskrift 8. august 2020 nr. 2896 om studieforbund godkjent av Kultur- og likestillingsdepartementet, med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven). Det er voksenopplæringsloven som gjelder for godkjenning av statstilskudd for godkjente studieforbund og vilkår for slike tilskudd. Studieforbundene får et tredelt, aktivitetsbasert tilskudd. Grunntilskuddet kan gå til drift og administrasjon i ordningen, opplæringstilskuddet skal bidra til å redusere deltakernes opplæringskostnader og tilretteleggingstilskuddet skal kompensere for tilleggskostnader ved tilrettelegging av opplæring for deltakere med særskilte behov.

Opplæringen skjer i regi av godkjente studieforbund, jf. voksenopplæringsloven § 5. En mindre del av tilskuddet kan brukes til å refundere kostnader til opplæring i samisk språk som blir gjennomført av godkjente studieforbund, jf. Forskrift om rett til opplæring i samisk.

Oppfølging og kontroll

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) forvalter tilskuddsordningen og fører tilsyn med tilskuddsmottakerne. Voksenopplæringsloven gjelder for godkjenning av statstilskudd til godkjente studieforbund og vilkår for slikt tilskudd, jf. kapittel 2 og 3 i loven. I forbindelse med delingen av ordningen ble voksenopplæringsloven revidert, jf. Innst. 274 L (2019–2020) og Prop. 96 L (2019–2020). Med bakgrunn i lovendringen er det utarbeidet en ny forskrift for Kultur- og likestillingsdepartementets del av ordningen.

I 2024 ble det igangsatt en ekstern evaluering av delingen av tilskuddsordningen for studieforbund. Evalueringen skal blant annet identifisere eventuelle utilsiktede konsekvenser av at studieforbundsordningen ble delt mellom Kunnskapsdepartementet og daværende Kulturdepartementet i 2021. Sluttrapport med anbefalinger til videreutvikling av tilskuddsordningen skal etter planen foreligge høsten 2025. Regjeringen vil vurdere eventuelle endringer når sluttrapporten er klar.

Tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo)

Tilskuddet til Vofo skal bidra til drift slik at Vofo kan gjøre studieforbundene bedre i stand til å tilby voksne fleksibel og brukertilpasset opplæring av høy kvalitet. Vofo skal arbeide for mer kunnskap om og utvikling av voksenopplæring som blir gitt

gjennom medlemsorganisasjonene, ivareta samordningsoppgaver overfor studieforbundene og oppgaver for departementet, jf. voksenopplæringsloven § 8.

Post 75 Aktivitetsstøtta

Tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta finansieres av nettoformue fra avdøde som ikke har arvinger etter loven eller testament, jf. arveloven § 76. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene. Bevilgningsforslaget på 17,3 mill. kroner tilsvarer det som ble regnskapsført av slike midler i 2024.

LNU fordeler midlene i tråd med retningslinjer for ordningen, vedtatt av styret i LNU 27. august 2024, og godkjent av Kultur- og likestillingsdepartementet. Den foreslåtte bevilgningen inkluderer midler til administrasjon av tilskuddsordningen.

Mål og målgruppe

Midlene skal gå til frivillig virksomhet for barn og unge. Frivillig virksomhet rettet mot barn og unge med funksjonsnedsettelse skal prioriteres.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner, på nasjonalt og regionalt nivå, som driver frivillig virksomhet for barn og unge, kan søke om tilskudd gjennom ordningen. Søkerne må være registrert i Frivillighetsregisteret.

Oppfølging og kontroll

LNU har ansvar for å iverksette nødvendig oppfølging og kontroll med midlene, og har ansvar for klagebehandling. LNU rapporterer til departementet om bruken av midlene.

Post 78 Frivillighetstiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på frivillighetsområdet, blant annet til paraplyorganisasjonene Frivillighet Norge, Norsk musikkråd og Noregs Ungdomslag. Det er også avsatt midler til oppfølging av handlingsplanen *Alle inkludert!* Oslo kommune mottar midler til Groruddalssatsningens delfprogram nærmiljø, som støtter tiltak innen frivillighet, kunst og kultur med vekt på barn og unge. Arbeidet i delfprogram nærmiljø gjennomføres i form av områdeløft. Det er områdeløft i seks bydeler i Oslo og

arbeidet er et eksempel for områdesatsinger i andre deler av Norge.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 22 mill. kroner, som følge av at tilskuddene til Ungdom og Fritids Fond, Ungdomsløftet til Norges Musikkorps Forbund og ordninger for mangfoldsløft og medvirkningstiltak i regi av Kulturtanken forutsettes videreført med finansiering fra spillemidler til kulturformål i 2026, jf. omtale under Del III, kapittel 5.

Forslag til fordeling til enkeltstående tilskudd av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Mål og målgruppe

Tilskuddsmidlene bygger opp under målene i den statlige frivillighetspolitikken om bred deltakelse i hele landet og gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor.

Kriterier for måloppnåelse

Frivillighet Norge er frivillig sektors interessepolitiske samarbeidsforum med over 370 medlemsorganisasjoner. Norsk musikkråd er et samarbeidsnettverk og en interesseorganisasjon for musikklivet i Norge, og har 40 medlemsorganisasjoner. Noregs Ungdomslag er en kulturorganisasjon med formål om å skape engasjement og levende lokalmiljø gjennom folkelige kulturaktiviteter. Noregs Ungdomslag har om lag 310 lokallag rundt om i hele landet. Organisasjonene mottar enkeltstående tilskudd på bakgrunn av søknad og fordi de på hver sin måte representerer bredden av frivilligheten.

Oppfølging og kontroll

De enkeltstående tilskuddene følges opp gjennom rapportering til departementet påfølgende år, i tråd med gjeldende retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for hhv. prosjekttilskudd og driftstilskudd fra departementet.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for merverdiavgiftskostnader som idrettslag og foreninger har ved bygging av idrettsanlegg. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har tidligere kunnet dekke deler av kostnadene ved forvaltning av ordningen av bevilgningen på posten. Fra 2026

foreslås disse utgiftene i sin helhet dekket av driftsbevilgningen, jf. omtale under kap. 339, post 01.

Mål og målgruppe

Kompensasjon av merverdiavgift skal bidra til anleggsutbygging i hele landet, og støtter opp under regjeringens mål om at idrett og fysisk aktivitet skal være tilgjengelig for alle.

Det gis kompensasjon innenfor rammen Stortinget bevilger for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. I perioden 2014–2025 er det gitt full kompensasjon til alle godkjente søknader i ordningen. Med den foreslåtte bevilgningen legger regjeringen til rette for full kompensasjon også i 2026.

Tildelingskriterier

Ordningen omfatter alle som søker om spillemidler og oppfyller vilkårene for å motta spillemidler gjennom Kultur- og likestillingsdepartementets tilskuddsordninger for bygging (inkludert rehabilitering) av anlegg for idrett og fysisk aktivitet, med unntak av kommuner/fylkeskommuner og kommunale foretak.

Oppfølging og kontroll

Lotteri- og stiftelsestilsynet fører kontroll med at bestemmelsene, fastsatt av Kultur- og likestillingsdepartementet 11. september 2023, blir fulgt. Den som har søkt om, eller har mottatt kompensasjon, må ved forespørsel fra kontrollmyndigheten gi innsyn i underlagsdokumentasjonen for kompensasjonskravet.

Post 86 Idrettstiltak

Bevilgningen på posten dekker ulike tiltak på idrettsområdet.

Fra 2031 vil det være forbudt å kjøpe og selge gummigranulat som fyllmateriale til kunstgressbaner i Europa. Fotball er landets største barne- og ungdomsidrett og en viktig inkluderingsarena. Det er derfor viktig å legge til rette for at aktiviteten på norske fotballbaner kan fortsette å øke. Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat. Gummigranulat benyttes på om lag 2 000 kunstgressbaner i Norge, og fører til et betydelig utslipp av mikroplast. Det foreslås en videreføring

av tilskudd til Norges Fotballforbund på 5,5 mill. kroner, for å bidra til kompetanse om alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner.

Flere av tilskuddene på posten bidrar til å støtte opp under regjeringens nordområdepolitikk. Det foreslåtte tilskuddet på 10 mill. kroner til sykkelrittet Arctic Race of Norway utbetales på bakgrunn av avtale med fylkeskommunene i Nord-Norge. Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til en prøveordning med reisestøtte for idrettslag i Nord-Norge. Målet med tiltaket er å holde kostnadene for idrettslagene og deres medlemmer nede, slik at flere barn og unge kan delta på arrangementer, turneringer og i seriespill. Regjeringen foreslår også å bevilge 1,5 mill. kroner til Finnmarksløpet.

Regjeringen foreslår å avvikle den særskilte tilskuddsordningen til internasjonale sykkelritt i Norge.

Regjeringen foreslår å øke driftstilskuddet til Vikersund hoppcenter. Økningen er begrunnet med at senteret er i en svært utfordrende økonomisk situasjon. Det forutsettes at Vikersund hoppcenter arbeider med en langsiktig økonomisk løsning som på sikt reduserer behovet for statlig driftstilskudd.

Forslag til fordeling av enkeltstående tilskudd av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Mål og målgruppe

Bevilgningen på posten dekker tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge. Tilskuddene skal bidra til opplevelser for deltakere, publikum og frivillige og gi positive bidrag til det lokale næringslivet. Bevilgningen på posten skal også dekke driftstilskudd til tre anlegg av nasjonal verdi, og enkelte andre satsinger på idrettsområdet.

Tildelingskriterier

For idrettsarrangementer som mottar tilskudd på posten, forutsettes det at arrangementet er fullfinansiert. Staten påtar seg ikke ansvar for arrangementets totalbudsjett eller økonomiske forpliktelser utover tilskuddet. Det forutsettes også et godt antidopingarbeid og en antidopingavtale med Stifelsen Antidoping Norge.

Oppfølging og kontroll

De enkeltstående tilskuddene følges opp gjennom rapportering til departementet påfølgende år, i tråd med gjeldende retningslinjer for økonomifor-

valtning og kontroll for hhv. prosjekttilskudd og driftstilskudd fra departementet.

Rapport 2024

Bevilgningene under programkategorien Frivillighetsformål har bidratt til å styrke rammevilkårene for frivillig sektor, og støtter opp under målet om bred deltakelse og aktivitet i hele landet. Frivilligheten har framhevet momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner som den viktigste støtteordningen for frivillig sektor. For fjerde år på rad har regjeringen sørget for full momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Styrking av universelle ordninger som treffer hele bredden av frivillig sektor, har vært supplert av målrettet innsats for å øke deltakelsen i fritidsaktiviteter for barn og unge. Dette er også målet i *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*, som ble lansert 30. april 2024. Regjeringen har fulgt opp handlingsplanen med flere målrettede tilskudd, og det ble i nysalderingen av statsbudsjettet for 2024 bevilget 133 mill. kroner til tiltak for å øke barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter.

Oversikt over statlige tildelinger til frivillige organisasjoner ligger på tilskudd.no. Her ligger også informasjon om de ulike tilskuddsordningenes formål, hvem som kan søke og motta tilskudd, hva tilskuddet kan brukes til og krav til rapportering.

Rapporten *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge, 1998–2023*, publisert av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, viser at det frivillige engasjementet i Norge er stabilt høyt. Det er omtrent like mange menn som kvinner som deltar i frivillig arbeid. Forskingen viser videre at det har vært en økning i frivillig innsats i den eldste aldersgruppen, mens den har sunket blant unge voksne. Nedgangen har vært aller størst blant unge menn, og dette er en utvikling som bør vies ekstra oppmerksomhet i årene som kommer.

Forskning og utredning

Forskning og kunnskapsutvikling bidrar til å oppnå de frivillighetspolitiske målene. Kultur- og likestillingsdepartementet gir tilskudd til Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor for å øke kunnskapen om frivillig sektors rammevilkår, samfunnsbetydning og graden av frivillig innsats i befolkningen. Innenfor senterets fire programområder ble følgende rapporter publisert i 2024:

- *Kulturfrivillighet og profesjonalitet: Det visuelle kunstfeltet*
- *Økonomiske barrierer for barn og unges deltakelse i kulturfrivilligheten*
- *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge, 1998–2023*
- *Eldre og frivillig innsats*
- *Frivillig innsats og livskvalitet blant innvandrere i Norge*
- *Frivillig innsats i norsk eldreomsorg – politikk og praksis*
- *Samspill mellom frivillige organisasjoner og næringslivet*

I forbindelse med utarbeidelsen av *Alle inkludert!* ga departementet senteret et tilleggsoppdrag med å lage en kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Kunnskapsoppsummering gir et godt faglig grunnlag for arbeidet med å redusere ulikheter i deltakelse i fritidsaktiviteter. Senterets publikasjoner er tilgjengelig på nettstedet sivilsamfunn.no.

Strømsstøtteordning for frivillig sektor

Formålet med støtteordningen er å motvirke de negative konsekvensene som høye strømpriser har for frivillig sektor og bidra til at organisasjonene kan opprettholde aktivitetsnivået. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen. Støtten beregnes etter dokumentert forbruk, og har kvartalsvis søknadsrunder med fortløpende søknadsbehandling og utbetaling av støtte. Strømsstøtten utregnes basert på forbruk og strømpriser på timesbasis. Forbruket per time beregnes ved hjelp av et gjennomsnittlig forbruksmønster for frivillige organisasjoner. Justeringen som ble gjort for strømforbruk fra og med september 2023, har gitt en mer presis og forbedret strømsstøtte.

Strømprisene var jevnt over lavere i 2024, sammenlignet med de to foregående årene. For de fire kvartalsvis søknadsperiodene i 2024 ble det utbetalt 31,5 mill. kroner i strømsstøtte. Idrettslag utgjorde den største søkergruppen, og mottok i overkant av 20 mill. kroner i støtte.

Frivilligsentraler

Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. I tilskuddsåret 2024 ble det fordelt om lag 256 mill. kroner til 512 frivilligsentraler i hele landet. Norges Frivilligsentraler, frivilligsentralenes interesseorganisasjon og ressurscenter, mottok et

tilskudd på nær 2,5 mill. kroner. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen.

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Formålet med merverdiavgiftskompensasjonsordningen er å fremme frivillig aktivitet. Ordningen når hele bredden av frivillig sektor, både geografisk og med tanke på organisasjonskategori og organisasjonsnivå. Flertallet av mottakerne er små lag og foreninger på lokalt nivå, og det kreves ingen rapportering på bruken av midlene.

I 2024 mottok nærmere 25 000 frivillige lag og organisasjoner midler fra ordningen. Det samlede godkjente søknadsbeløpet var 2,7 mrd. kroner. Regjeringen er opptatt av å styrke de brede ordningene. Derfor ble bevilgningen økt, og det ble utbetalt 257 mill. kroner mer i 2024 enn i året før. For fjerde år på rad fikk alle frivillige lag og organisasjoner utbetalt hele den godkjente søknadssummen. Rundt 95 pst. av tildelt beløp går til organisasjoner som benytter forenklet søknadsmodell. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd fremmes søknaden av sentralleddet på vegne av hele organisasjonen. Dette bidrar til en vesentlig forenkling for små lag og foreninger. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen, og på deres nettsider er det en oversikt over fordelingen av tilskudd etter geografisk tilhørighet og organisasjonskategori. Forslag til forenklinger og justeringer i ordningen ble sendt på høring i oktober 2024.

Studieforbund

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) forvalter tilskuddet til studieforbund som er godkjent av Kultur- og likestillingsdepartementet. I 2024 har tilskuddet gått til opplæring i regi av frivillige organisasjoner i hele landet, og bidratt til å redusere opplæringskostnader for deltakerne. Det ble bevilget 180,6 mill. kroner over statsbudsjettet i tilskudd til studieforbundene under Kultur- og likestillingsdepartementet i 2024. Voksenopplæringsforbundet (Vofo) mottok 10,4 mill. kroner.

Det er en liten økning i antall kurs, timer og deltakere i 2024 sammenlignet med 2023. Det viser en generell oppadgående aktivitet etter noen år med nedgang under pandemien. HK-dir vurderer at Vofos måloppnåelse i 2024 er tilfredsstillende og at studieforbundenes tilskudd og Vofos tilskudd benyttes i tråd med ordningens retningslinjer.

Aktivitetsstøtta

Tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta finansieres av nettoformue fra avdøde som ikke har arvinger etter lov eller testament. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene. Barn og unge med funksjonsnedsettelse prioriteres i fordelingen.

Til sammen mottok LNU 101 søknader om tilskudd i 2024. 74 av disse var fra søknadsberettigede organisasjoner. Av de 30 prosjektene som fikk støtte, var 16 fra den prioriterte målgruppen for ordningen – barn og unge med funksjonsnedsettelse. Tilskuddene i 2024 bidro til en rekke ulike aktiviteter for barn og unge, som «Kompani Valgkamp», der Grønn Ungdom mottok midler til en helgesamling for å trene på valgkamp, og Autismeforeningen, som mottok midler til ungdomssamling med tema demokrati.

Områdesatsing

I 2024 fikk Oslo kommune et tilskudd på 5 mill. kroner til områdesatsingen Groruddalssatsingen. Gjennom delprogram for nærmiljø har midlene bidratt til tiltak innen frivillighet, kunst og kultur med vekt på barn og unge.

Departementet ga i tillegg 2,5 mill. kroner av spillemidler til idrettsformål til tiltak som skal bidra til idrett og fysisk aktivitet i områdesatsingene i Oslo.

Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

Handlingsplanen *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026* ble lagt fram 30. april 2024. Det er sosioøkonomiske forskjeller i barns deltakelse i fritidsaktiviteter, og handlingsplanen tar sikte på å motvirke disse forskjellene i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter. Planen har 43 tiltak blant annet for å redusere økonomiske barrierer, skape mer mangfold i tilbudet, gi bedre informasjon og bedre medvirkning og samhandling. Handlingsplanen er også en oppfølging av Fritidserklæringen. Planen er laget i et bredt samarbeid med barn og unge, lag og foreninger og offentlig sektor.

Handlingsplanen er fulgt opp med styrking fra både statsbudsjettet og spillemidlene til brede og enkle tilskuddsordninger til frivillig sektor, som Frifond, Ungdom og Fritids Fond, Lokale aktivitetsmidler, ekstrainsats til idrettslag i områder med høy andel barn og unge i lavinntektsfamilier

og økt tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Kulturtanken opprettet to nye tilskuddsordninger i 2024, til prosjekter som styrker nettverk, kompetanse, deling og samarbeid i kulturfrivilligheten om inkludering av barn og unge, og til tiltak som involverer barn og unge i utvikling av det lokale fritidstilbudet. Tiltakene skal utvikle modeller for medvirkning som kan brukes flere steder, slik at barn og unge får mer innflytelse.

I tillegg har KS fått tilskudd til å utrede digitale løsninger for aktivitetsinformasjon og Frivillighet Norge har fått tilskudd til deling av kunnskap, veiledning og kommunikasjon om inkludering i fritidsaktiviteter i frivillig sektor. Norges Frivilligsentraler har fått midler for å styrke sin rolle som bindeledd mellom kommuner og frivillig sektor. Tiltakene støtter opp om innsatsområdene og bidrar samlet til mer inkluderende og tilgjengelige fritidstilbud.

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer for idrettslag og foreninger. Ordningen bidrar til en bred og omfattende anleggsbygging over hele landet, slik at flere barn og unge kan delta i idrett og aktivitet uavhengig av hvor de bor. I 2024 utbetalte Lotteri- og stiftelsestilsynet 305,7 millioner kroner i kompensasjon. Alle mottakere fikk 100 pst. innvilgelse av godkjente søknadsbeløp.

Idrettstiltak

Formålet med tilskuddene til internasjonale idrettsarrangement er at de skal bidra til opplevelser for deltakere, publikum og frivillige og gi positive bidrag til det lokale næringslivet. I 2024 utbetalte departementet tilskudd til følgende internasjonale idrettsarrangementer i Norge: Ekstrem-sportveko, Femundløpet, Finnmarksløpet, Tour of Norway og Arctic Race of Norway. I nysalderingen av statsbudsjettet for 2024 ble det bevilget 10 mill. kroner til gjennomføring av verdensmesterskapet i håndball for herrer i Oslo og 10 mill. kroner til Ski-VM i Trondheim. Begge mesterskapene ble avholdt vinteren 2025.

Tre anlegg av nasjonal verdi mottok driftstilskudd på posten: Lillehammer bob- og akebane, Vikersund skiflyvningsbakke og Vikingskipet.

I 2024 fikk Norges Fotballforbund tildelt 5,5 mill. kroner for å kartlegge bruken av gummigranulat på norske kunstgressbaner i Norge. Bevilgningen må ses i sammenheng med EUs omsetningsforbud av gummigranulat som trer i kraft i 2031.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 447 853	2 554 668	2 673 151	4,6
322	Bygg og offentlige rom	808 508	581 346	599 096	3,1
323	Musikk og scenekunst	3 131 136	3 310 390	3 463 303	4,6
325	Allmenne kulturformål	425 981	436 818	394 628	-9,7
326	Språk- og bibliotekformål	1 077 481	1 159 232	1 173 229	1,2
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	111 435	103 575	110 935	7,1
328	Museer m.m.	2 623 893	2 703 871	2 808 745	3,9
329	Arkivformål	510 953	515 623	552 239	7,1
	Sum kategori 08.20	11 137 240	11 365 523	11 775 326	3,6

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

					(i 1 000 kr)
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	2 058 881	2 128 092	2 238 953	5,2
30–49	Nybygg, anlegg mv.	96 127	64 900	72 158	11,2
50–89	Overføringer til andre	8 982 232	9 172 531	9 464 215	3,2
	Sum kategori 08.20	11 137 240	11 365 523	11 775 326	3,6

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kunst- og kulturformål. Bevilgningene skal bidra til et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv som er åpent, inkluderende, bærekraftig og mangfoldig.

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som hovedsakelig er basert på

kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges politisk detaljstyring, jf. kulturloven § 2 a.

Mål

Regjeringens kulturpolitikk vil støtte opp under et åpent, inkluderende, bærekraftig og mangfoldig kulturliv og satse særlig på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av hvem de er og

hvor de bor. Regjeringen vil legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet og at kunstnere og kulturarbeidere får bedre rettigheter og arbeidsmuligheter. Kulturfriwilligheten skal sikres gode rammebetingelser. Barn og unge i hele landet skal oppleve kunst og kultur av høy kvalitet der de bor, og alle barn, uavhengig av kjønn, økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne, skal ha like muligheter til å delta i kulturaktiviteter.

Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets historie. Museer, Arkivverket og Nasjonalbiblioteket m.fl. skal ha rammevilkår som gir disse institusjonene handlingsrom for å bygge opp, ta vare på, forske på, gjøre tilgjengelig og formidle et bredt spekter av samlinger og arkiver.

Regjeringen vil sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt. Nynorsk og bokmål er likestilte språk, og som det minst brukte skriftspråket skal nynorsk fremmes og sikres gode vilkår. Alle språk er bærere og formidlere av identitet, innhold og kultur. Spesielt for små språksamfunn er dette sentrale perspektiv. Regjeringen vil derfor sikre arbeidet med å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk i tråd med språkloven.

Målene for den internasjonale kulturpolitikken er å sikre kunstnerisk frihet, styrke norske aktørers internasjonale muligheter, og fremme norsk kunst og kultur internasjonalt. Regjeringen vil legge til rette for internasjonalt samarbeid som bidrar til å skape og utvikle kunst og kultur som er bærekraftig, mangfoldig og av høy kvalitet, og gir et utvidet marked for kunst og kultur fra Norge.

Et fritt og levende kulturliv er en forutsetning for demokratiet. Regjeringen arbeider for at kunstnerisk frihet og ytringsfrihet skal respekteres i alle land, og deltar aktivt i internasjonale fora hvor disse verdiene og ny kulturpolitikk diskuteres, både i nordisk, europeisk og global sammenheng. Dette er særlig viktig i en tid med press på ytringsfriheten, klimautfordringer, uro, kriser og konflikt. Både materiell og immateriell kulturarv står i økende grad i fare for skade og ødeleggelse.

Aktuelle saker

Kunstig intelligens (KI) og språkmodeller

Utbredelsen av generativ kunstig intelligens lar oss kommunisere med maskiner ved hjelp av naturlig språk. Som ledd i arbeidet med å etablere en nasjonal infrastruktur for KI, ga regjeringen i 2025 Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene og til-

gjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller (grunnmodeller). Utviklere i offentlig og privat sektor skal kunne bruke modellene til å utvikle sine egne KI-verktøy til bruk for eksempel innenfor forvaltning, skole, helsesektor eller arbeidslivet ellers. Regnekraft til treningen leveres av Sigma2, som finansieres over Kunnskapsdepartementets budsjett. Satsingen på norske og samiske språkmodeller er viktig for at norske virksomheter kan ta i bruk KI-verktøy av høy kvalitet som er tilpasset norsk og samisk språk, og som gjenspeiler norske og samiske samfunnsforhold. Et slikt tiltak handler også om nasjonal kontroll med teknologiutviklingen, hensynet til personvern, opphavsrett, informasjonssikkerhet og motstand mot desinformasjon. For å gjøre språkmodellene best mulig for norsk og samisk bruk, må modellene trenes på store mengder kvalitetsdata. Derfor foreslår regjeringen å bevilge 45 mill. kroner til en vederlagsordning som gir Nasjonalbiblioteket tilgang til å bruke aviser i trening av språkmodeller, jf. omtale under kap. 326.

Insentivordning for ny dramatikk

Kultur- og likestillingsdepartementet etablerte i 2025 en insentivordning for ny dramatikk. Ordningen er todelt, hvorav den ene delen er rettet mot institusjonene og forvaltes av Kulturdirektoratet etter forskrift, mens den andre delen er rettet mot det frie scenekunstheltet og er innarbeidet i allerede eksisterende ordninger i Norsk kulturfond. Ordningen ble i 2025 finansiert over spillemidlene med 9 mill. kroner. Fra 2026 vil ordningen finansieres over kap. 320, med 4,5 mill. kroner hver på hhv. post 55 og post 75.

NOU om musikk

Kultur- og likestillingsdepartementet mottok i juni Musikkutvalgets NOU 2025: 7 *Musikklandet*. Regjeringens mål med å sette i gang arbeidet med en NOU om musikk er å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet. *Musikklandet* gir oppdatert kunnskap og nye analyser. Departementet sendte utredningen på høring før sommeren, med høringsfrist 14. november 2025.

Forskrift om Statens kunstnerstipend

Regjeringen varslet en gjennomgang av forskriften for Statens kunstnerstipend i Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*. Familie- og kulturkomiteen sluttet seg til forslaget i Innst. 217 S (2023–

2024). På denne bakgrunn ble *forskrift om Statens kunstnarstipend* sendt på høring før sommeren. Formålet med en ny forskrift er å sikre ordningens legitimitet ved å legge til rette for en ryddig forvaltning med nødvendig informasjonsflyt, etterprøvbarhet og transparens. Høringsfristen gikk ut 1. oktober, og departementet går nå gjennom høringsinnspillene.

Gjennomgang av operapensjonsloven

Det er behov for å gjennomgå operapensjonsloven i lys av endringene i pensjonssystemet som følger av pensjonsreformen. Operapensjonsloven omfatter ballettdansere, sangsolister og korsangere som er ansatt ved Den Norske Opera & Ballett. I samråd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet lyste departementet i 2025 ut et oppdrag om å utrede hvorvidt pensjonsordningen er hensiktsmessig, sett opp mot pensjonssystemet etter pensjonsreformen og det pågående arbeidet med endringer av pensjonsregler for andre yrkesgrupper med særaldersregler.

Utredningen skal vurdere alternative løsninger for de tre kunstnergruppene, og om pensjonsordningen kan erstattes med en ordning der det i stedet gis en ytelse over en viss tid til omstilling når arbeidstakerne avslutter sitt arbeidsforhold ved Den Norske Opera & Ballett. Utredningen skal danne grunnlag for å vurdere endringer i pensjonsordningen og mulige overgangsordninger og tilpasninger etter pensjonsreformen.

Verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid

Som det fremgår av Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*, er gratisarbeid og underbetaling en utfordring for mange kunstnere. Dette gjelder særlig selvstendig næringsdrivende, som ikke er en del av lønnsdannelsen og tariffavtaler slik som kunstnere med fast ansettelse og frilansoppdrag. Regjeringens mål er at kunstnere skal få rimelig betalt for arbeidet sitt, også når de er oppdragstakere.

Kulturdirektoratet fikk i 2024 i oppdrag å utarbeide overordnede verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid og en oppfølgende strategi. Det ble også nedsatt en referansegruppe for arbeidet, med representanter fra LO kultur, Spekter, Virke kultur, KS, Kunstnernetverket og Kulturrådet. Verdiprinsippene skal gjelde for statlig finansierte kunst- og kulturinstitusjoner og tilskuddsordninger. Kulturdirektoratet skal etter planen levere et forslag til verdiprinsipper i løpet av høsten 2025.

Kulturlov

Revidert kulturlov trådte i kraft 1. juli 2025. Loven er endret på tre punkt: For det første har loven fått en ny formålsbestemmelse som forankrer loven i myndighetenes ansvar for å legge til rette for ytringsfrihet og en åpen og opplyst offentlig samtale, jf. «infrastrukturkravet» i Grunnloven § 100 sjette ledd. For det andre er det kulturpolitiske prinsippet om armlengdes avstand lovfestet. Endelig har loven fått en ny bestemmelse om fylkeskommunal og kommunal planlegging på kulturfeltet.

Evalueringsav Riksteatret

Telemarksforskning ble i 2024 tildelt oppdraget om en gjennomgang av Riksteatrets virksomhet. I oppdraget inngikk også en evaluering av kunstnerisk kvalitet og ressursutnyttelse, i tråd med tidligere evalueringer av musikk- og scenekunstinstitusjoner. Telemarksforskning leverte rapporten *Gjennomgang av Riksteatret* i slutten av juni 2025. Departementet vil følge opp rapporten i den ordinære styringsdialogen med teateret, jf. omtale under kap. 323.

ABM-perspektivet

ABM-sektoren omfatter arkivinstitusjoner, bibliotek og museum. Disse institusjonene driver med innsamling, bevaring, tilgjengeliggjøring, forskning på, og formidling av kulturarv og kunnskap. Gjennom sitt virke forvalter de kilder til samfunnets kollektive hukommelse.

ABM-institusjoner har mange overlappende innsatsområder og utfordringer og har derfor gjensidig nytte av å samarbeide med hverandre. Den teknologiske utviklingen de siste tiårene har forsterket behovet for et mer helhetlig perspektiv på videre utvikling av sektoren. Det overordnede siktemålet med å se ABM-feltet i en større sammenheng er at kildematerialet skal være lett tilgjengelig for flest mulig både digitalt og fysisk. I de kommende årene vil det være behov for å se nærmere på samspillet mellom institusjoner i ABM-sektoren og vurdere muligheter for bedre samordning og ressursbruk, og mer brukervennlige tjenester.

Oppbyggingen av Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana har gjort Nasjonalbiblioteket til en viktig tjenesteyter for hele ABM-sektoren. Ved anlegget har Nasjonalbiblioteket siden 2020 digitalisert norsk kulturarv, herunder papirmateriale, fotografi, film og lydopptak, fra arkivinstitusjoner,

bibliotek og museer over hele landet. Aktiviteten legger til rette for et nært samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og andre institusjoner i ABM-sektoren. Kapasiteten ved anlegget er styrket med nytt lydlaboratorium og automatlager, som begge ble offisielt åpnet i februar 2025. I tillegg er digitaliseringskapasiteten økt som følge av at Nasjonalbiblioteket i 2025 fikk en økning på 20 mill. kroner for å opprette om lag 20 nye arbeidsplasser i Mo i Rana.

Nasjonalbibliotekets arbeid med kulturarvdigitalisering er viktig både i bevarings-, forsknings- og formidlingsperspektiv. Digitaliseringsarbeidet utgjør en kjærkommen tjeneste for sektoren, da de færreste ABM-institusjonene tidligere har hatt mulighet til å digitalisere egne samlinger. Det er også iverksatt et prosjekt som skal se på mulighetene for at Nasjonalbiblioteket langtidslagrer museenes digitale samlinger. For fag- og forskningsbibliotekene og folkebibliotekene representerer depotfunksjonen i Mo i Rana en vesentlig forenkling av samlingsforvaltningen.

Arkivverket digitaliserer også sine mest brukte og prioriterte arkiver, noen også i samarbeid med Nasjonalbiblioteket. Arkivverkets kapasitet til å digitalisere egne arkiver er fra 2025 styrket gjennom budsjettmidler som gjør det mulig å øke produksjonsvolumet ved Norsk helsearkiv på Tynset. Digitalisert materiale blir publisert i Digitalarkivet, som er etablert som fellesløsning for langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver. Digitalarkivet tilbys for bruk av alle bevaringsinstitusjoner med arkiv i både statlig, kommunal og privat sektor, og gir institusjonene et verktøy for å øke tilgangen til arkivene. Dette tilrettelegger også for mer effektiv saksbehandling i det offentlige.

Museene er i dialog med Arkivverket med sikte på å finne fram til nye og bedre modeller for regional forvaltning av privatararkiver og annet. Anno museum er i ferd med å realisere et nytt historiesenter på Hamar, et konsept som er utviklet i nært samarbeid med Arkivverket. Historiesenteret vil bli et viktig eksempel på en ny type samarbeid mellom den statlige arkivetaten og museer i det nasjonale museumsnettverket.

NOU om norsk tegnspråk

Som oppfølging av Innst. 253 L (2020–2021), Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språkløva)*, ble det i august 2021 nedsatt et offentlig utvalg som skulle utrede tilgangen til norsk tegnspråk i ulike samfunnssektorer. Tegnspråkutvalget la i juni 2023 fram NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet – For-*

slag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk. Rapporten har vært på høring. Utredningen inneholdt 65 forslag til tiltak i ulike sektorer, og Kultur- og likestillingsdepartementet har i 2025 koordinert regjeringens oppfølging etter høringen. Regjeringen jobber med å følge opp utredningen, og status blir lagt ut på en egen rapporteringsside på regjeringen.no.

Arkivlov

Stortinget vedtok 6. juni 2025 ny arkivlov, jf. Innst. 304 L (2024–2025) og Prop. 52 L (2024–2025) *Lov om dokumentasjon og arkiv (arkivlova)*. Forslag til ny arkivforskrift med utfyllende regler ble sendt på høring 5. september 2025.

Litteratur

Hovedmålet med litteraturpolitikken er å legge til rette for bredde, kvalitet og mangfold innen fag- og skjønnlitteratur, og god tilgjengelighet til litteraturen for alle. Flere litteraturpolitiske virkemidler bidrar til dette. Under innkjøpsordningene for litteratur kjøper Kulturrådet inn nye boktitler som sendes til bibliotek over hele landet. Ordningen har stor betydning for forfatter- og forlagsøkonomien og befolkningens tilgang til et mangfold av bøker. Bokloven sikrer fastprissystemet og bidrar til de litteraturpolitiske målene. Fastprisordningen innebærer at alle nye norske bøker har fastpris en viss periode og er et av de mest sentrale virkemidlene for å bidra til gode og stabile rammevilkår for aktører som skaper og omsetter norsk litteratur. Videre er omsetning av bøker fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Stipend- og vederlagsordninger er viktige for forfatterøkonomien, jf. omtale under kap. 337, post 71. Kultur- og likestillingsministeren og kunnskapsministeren la i mai 2024 fram strategien *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Strategien har tiltak rettet mot satsing på skolebibliotek, flere trykte lærebøker, bedre leseopplæring og bedre tilgang til variert litteratur. Deler av tiltakene finansieres av overskuddet fra spillvirksomheten i Norsk Tipping, jf. Del III, kap. 5. Leselyststrategien må ses i sammenheng med den statlige bibliotekpolitikken.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Nationaltheatrets hovedbygning fra 1899 har behov for rehabilitering. For regjeringen er det viktig at Nationaltheaterbygningen skal bevares samtidig som teateret også i framtiden skal ha

lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Det ble i 2022 besluttet at rehabiliteringsprosjektet skulle gjennomgås og utredes videre. Som en del av beslutningsgrunnlaget for regjeringen har Statsbygg utredet alternative løsninger på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet, herunder et alternativ med bruk av Tullinløkka og Nasjonalgalleriet. Statsbygg har også gjennomført oppdatert markedsundersøkelse og tomtesøk for midlertidig hovedscene og permanente biscener. Det er gjennomført ekstern kvalitetssikring og supplerende analyse, som ble ferdigstilt mai 2025. Regjeringen har nå besluttet å gå videre med det såkalte minimumsalternativet anbefalt i kvalitetssikringsrapporten. Minimumsalternativet innebærer rehabilitering av teaterbygningen på Johanne Dybwads plass og etablering av scenefasiliteter som ivaretar teaterdriften under byggeperioden, og som senere vil bygges om til permanente biscener.

Bærekraft

Regjeringen legger bærekraftsmålene til grunn for kulturpolitikken. Kunst og kultur har en sentral rolle i arbeidet med sosial og økonomisk bærekraft. Sektoren står overfor et behov for grønn omstilling, blant annet gjennom reduksjon av klimaavtrykk, klimatilpasning og overgang til

sirkulærøkonomi. Det er derfor viktig å legge til rette for omstilling i sektoren, slik at aktørene kan møte disse utfordringene. Det er også grunnleggende at kunstnere og kulturutøvere fritt kan bruke sine stemmer til å engasjere befolkningen i det grønne skiftet.

Kulturdirektoratet lanserte i januar 2025 et klima- og miljøprogram som inneholder tre strategiske fokusområder: reduksjon av klimagassutslipp og økt energieffektivisering, ressursbruk og sirkulære løsninger, tilpasning til fysisk klimarisiko. Direktoratet måler klimagassutslipp, og følger med på hvordan bærekraftsarbeidet til kultursektoren utvikler seg over tid. Kulturdirektoratet vil jobbe videre med bærekraft i 2026.

Relasjonen til Russland

Myndighetssamarbeid med Russland på kulturområdet er avsluttet som følge av krigshandlingene i Ukraina. Mye av det bilaterale kultursamarbeidet med aktører fra Russland er opphørt. Det gjelder også samarbeidet med Russland i internasjonale fora som Barentsrådet. Her vil samarbeidet med de øvrige samarbeidspartnerne kunne fortsette. De gjenværende samarbeidslandene vurderer hvordan samarbeidet over grensene i nord videreføres uten russisk deltakelse.

Kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	222 362	216 653	218 166
51	Fond for lyd og bilde	52 240	54 200	56 000
55	Norsk kulturfond	1 003 160	1 014 800	1 032 400
71	Statsstipend	5 391	7 250	4 900
72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	295 368	312 600	332 730
73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	175 882	187 390	194 050
74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	378 495	415 505	495 440
75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	314 955	346 270	339 465
	Sum kap. 320	2 447 853	2 554 668	2 673 151

Innledning

Bevilgningene under kapittelet består av driftsmidler til Kulturdirektoratet, statsstipend, tilskuddsmidler til kulturtiltak, og avsetninger til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Midlene til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend skal forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. De kollegiale organene er derfor ikke underlagt departementets instruksjonsmyndighet i sitt arbeid når det gjelder kunst- og kulturfaglig skjønn, og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd, stipend og garantiinntekter.

Mål og strategier for 2026

Målene for bevilgningene på kapittelet er

- et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv
- god tilgang til og økt bruk av kunst og kultur i hele landet
- god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren
- effektiv og god forvaltning

Kulturdirektoratet

Kulturdirektoratet er en statlig virksomhet som har hele landet som virkeområde. Direktoratet er sekretariat for de kollegiale organene Kulturrådet, styret for Fond for lyd og bilde og utvalget for Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. I tillegg forvalter Kulturdirektoratet tilskudd blant annet til museer, kunst- og kulturinstitusjoner og nasjonale minoriteter og har oppgaver knyttet til museumsutvikling og internasjonalt kultursamarbeid. Virksomheten er nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Kulturdirektoratet skal gjennom sin rolle som kunnskapsprodusent bidra til å gi departementet et godt faglig grunnlag for kulturpolitiske beslutninger. Kulturdirektoratets internasjonale arbeid skal bidra til å styrke kunstnerisk frihet og ytringsfrihet, og legge grunnlag for at aktører fra Norge benytter internasjonale muligheter.

Kulturdirektoratet jobber i henhold til sin strategi for perioden 2023–2030 for et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv, økt bruk av kunst og kultur for flere, og at kunst og kultur verdsettes høyt i samfunnet.

Kulturrådet

Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet, og er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.

Kulturrådet har i sin strategi for perioden 2025–2028 valgt fire satsingsområder som skal bidra til å sikre at formålet for Norsk kulturfond innfris. Satsingsområdene er

- økt mangfold, flere stemmer
- økt likeverd for den samiske urbefolkningen og nasjonale minoriteter
- et åpent og tilgjengelig kunst- og kulturliv
- et kunst- og kulturfelt som møter klima- og naturkrisen

Strategien virkeliggjøres blant annet gjennom rådets prioriteringer av tilskudd, dialog med kunst- og kulturfeltet, forsøksordninger, videreutvikling av de faste tilskuddsordningene og sammensetningen av fagutvalg.

Kulturrådet har ti medlemmer oppnevnt av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Oppnevningen er rullerende, slik at halvparten av rådets medlemmer står på valg hvert annet år. Rådet oppnevner fagutvalg, der medlemmene sitter i to år av gangen. Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunst- og kulturfaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning. Det er per nå totalt 122 utvalgsmedlemmer og 31 varamedlemmer til utvalgene. Det er fagutvalgene som i all hovedsak behandler søknader til Norsk kulturfond etter en første gjennomgang av administrasjonen.

Statens kunstnerstipend

Stipend- og garantiinntektsordningen for kunstnere skal bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom å motta direkte tilskudd fra staten, skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Kultur- og likestillingsdepartementet oppnevner utvalget for Statens kunstnerstipend og garantiinntekter for kunstnere hvert fjerde år. To av fem representanter er oppnevnt etter innstilling fra Kunstnernettverket. Utvalget tildeler midler etter innstilling fra sakkyndige komiteer oppnevnt av kunstnerorganisasjonene. Det er per nå 104 stipendkomitémedlemmer og 48 varamedlemmer totalt.

Fordelingen av midlene mellom de ulike kunstnergruppene (kvotefordelingen), blir fastsatt av departementet etter høringsinnspill fra kunstnerorganisasjoner og innstilling fra utvalget.

Forslag til ny forskrift for Statens kunstnerstipend er på høring høsten 2025. Ny forskrift vil etter planen tre i kraft fra juni 2026 og vil da bli gjeldende for stipender som blir tildelt fra 2027.

Regjeringen har som mål å fortsette opptrapningen av ordningene under Statens kunstnerstipend. For 2026 blir dette gjort gjennom styrking av forvaltningen, jf. omtale under post 01 og post 72.

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopieringen av deres verker som skjer til privat bruk.

Fond for lyd og bilde forvaltes av et styre på sju medlemmer som oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet for tre år av gangen. Styreleder oppnevnes av departementet, mens øvrige medlemmer oppnevnes etter innstilling fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret i Fond for lyd og bilde oppnevner fag- og underutvalg som behandler søknader om prosjektstøtte fra fondet. Det er per nå totalt 26 utvalgsmedlemmer og 22 varamedlemmer.

Styret for Fond for lyd og bilde har i sin strategiperiode 2021–2025 arbeidet etter prioriteringene kollektiv kompensasjon, solide kunstnerskap og kunstnerisk kvalitet og mangfold. De utarbeider høsten 2025 ny strategi for kommende periode. Styret arbeider i 2025 med forenklinger av strukturen i tilskuddsordninger for å lette søknadsbehandlingen.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for de ansatte i Kulturdirektoratet og utgifter til drift av råd, styre og utvalg.

Bevilgningen foreslås økt med 1 mill. kroner til å dekke økte kostnader til sekretariatfunksjonen til Statens kunstnerstipend i forbindelse med omlegging av forvaltningen av ordningen. Økningen skal dekke økte kostnader til bl.a. observatør-

rolle og overtakelse av sekretariatfunksjon for stipendkomiteene, samt andre endringer som gjøres i forvaltningen, jf. omtale under post 72.

Kulturdirektoratet fikk i 2023–2025 støtte til tiltaket Ny systemstøtte «NYSS» fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning for statlige digitaliseringstiltak. I henhold til retningslinjene for ordningen skal virksomhetens budsjettramme reduseres med 50 pst. av interne nettogevinster fra tiltaket. Gevinstrealiseringen utgjør 6,2 mill. kroner.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturdirektoratet får i merinntekter på kap. 3320, post 01, og regnskapsførte inntekter på kap. 3320, post 03, jf. forslag til vedtak II.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Fond for lyd og bilde.

Posten gjelder også en kollektiv kompensasjonsordning til rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. omtale på kap. 337, post 70.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene under fondet.

Mål og målgruppe

Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopieringen av deres verker som skjer til privat bruk.

Tildelingskriterier

Tildelingene bygger på en helhetsvurdering av de innkomne søknadene. Kvalitetsmessige kriterier skal legges til grunn for vedtaket. Det skal bl.a. legges vekt på følgende momenter:

- Vurderingene skal være basert på kunstnerisk skjønn.
- Midlene skal komme særlig de grupper til gode som er utsatt for privatkopiering.
- Støtten skal være prosjektorientert.
- Støtten skal fremme ny norsk produksjon og framførelse.
- Det skal søkes oppnådd en geografisk og sjangermessig spredning av støtten.

Oppfølging og kontroll

Sekretariatet foretar en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene. Dersom det er vesentlige uklare forhold i rapporteringen, må tilskuddsmottaker redegjøre nærmere for dette.

Gjennom stikkprøvekontroll foretas det vurdering av regnskapet mot budsjett og finansieringsplan, for bl.a. å kontrollere at statstilskuddets andel av planlagt finansiering er i henhold til faktisk del.

Post 55 Norsk kulturfond

Bevilgningen på posten skal dekke Kulturrådets tilskuddsordninger og avsetninger under Norsk kulturfond. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger. Norsk kulturfond kan nyttes til enkeltstående og flerårige prosjekter og til tiltak av mer varig karakter. Etter nærmere bestemmelse fra departementet kan i tillegg enkelte driftsutgifter ved ordningene dekkes av fondet.

Som en del av oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi ble bevilgningen på posten økt i statsbudsjettet for 2025, blant annet for å styrke skolebibliotekordningen og innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og unge. Disse ordningene forutsettes videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål i 2026, jf. omtale under Del III, kapittel 5. Bevilgningen på posten foreslås som følge av det redusert med 13,2 mill. kroner.

Posten er videre økt med 4,5 mill. kroner til insentivordningen for ny dramatikk, jf. omtale under programkategori 08.20.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene under fondet. For nærmere omtale av de enkelte ordningene vises det til Kulturdirektoratets nettsider.

Mål og målgruppe

Norsk kulturfond har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.

Tildelingskriterier

Kulturrådet fatter vedtak om tilskudd på grunnlag av kunst- og kulturfaglig skjønn innenfor de overordnede føringene som er gitt av Stortinget og departementet.

Tildelingene skal baseres på en helhetsvurdering av de innkomne søknadene. Kvalitetsmessige kriterier skal legges til grunn.

Norsk kulturfond har hele landet som virkeområde, herunder Svalbard, og rådet skal tilstrebe god geografisk spredning av tilskuddsmidlene.

Rådet kan fastsette nærmere retningslinjer og tildelingskriterier, herunder presiseringer av hvem som kan søke. Disse publiseres på Kulturdirektoratets nettsider.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal snarest mulig, og senest tre måneder etter at tiltaket er gjennomført, sende inn en rapport om gjennomføringen av tiltaket og en regnskapsrapport som viser hvordan tilskuddet fra Norsk kulturfond er brukt. Ytterligere rapporteringskrav og krav til regnskap skal framgå av tilskuddsbrevet.

Kulturdirektoratet kan kontrollere at tilskudd nyttes etter forutsetningene, jf. Stortingets bevilgningsreglement § 10.

Dersom mottakeren ikke har brukt tilskuddet etter forutsetningene, kan Kulturdirektoratet kreve tilbakebetaling av hele eller deler av de utbetalte tilskuddene.

Post 71 Statsstipend

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til statsstipendiater.

I 2026 vil det være ni statsstipendiater i ordningen. Regjeringen legger ikke opp til at det skal utnevnes nye stipendiater i 2026.

Post 72 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Posten omfatter arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend, diversestipend for nyutdannede kunstnere, samt fire stipend til nordiske forfattere. Formålet er å utvikle kunstnerskap, sikre et fritt og uavhengig kulturliv og gi kunstnere forutsigbarhet over tid.

Bevilgningen dekker også vederlag til stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling om fordeling av midlene til utvalget for Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, og en avsetning til kunnskapsinnhenting. For 2026 foreslås det 1 mill. kroner til kunnskapsinnhenting. Utvalget for Statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring av ubrukte kunnskapsinnhentingsmidler til stipender dersom de ser rom for det.

Ny forskrift for Statens kunstnerstipend skal etter planen tre i kraft i løpet av 2026 og vil føre til endringer i forvaltning av ordningen. Endringene vil medføre behov for å styrke sekretariatsfunksjonen til Statens kunstnerstipend, jf. omtale under post 01. For å honorere arbeidet til medlemmene i stipendkomiteene på lik linje med medlemmer i fagutvalgene i Kulturrådet og Fond for lyd og bilde er avsetningen til vederlag foreslått økt med 9 mill. kroner på posten. Departementet ser nærmere på hvordan midler bevilget til stipendkomiteene på andre kapitler og poster skal ses i sammenheng med denne avsetningen og på sikt fases inn i avsetningen.

Diversestipend for nyutdannede kunstnere er i den nye forskriften foreslått endret til et etableringsstipend for unge kunstnere som vil gjelde for alle kunstnergrupper. Avsetningen foreslås derfor økt fra 18,9 mill. kroner til 22,1 mill. kroner for 2026.

Bevilgningen på posten foreslås for øvrig fordelt på følgende stipendordninger:

Diversestipend og diversestipend for nyutdannede kunstnere

Det foreslås 21,1 mill. kroner til diversestipend og 22,1 mill. kroner til diversestipend for nyutdannede kunstnere i 2026. Utvalget for Statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring mellom disse ordningene ut fra endringer i kunstnergruppens sammensetning og behov.

Arbeidsstipend

Det foreslås 693 ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere. Utvalget for Statens kunstnerstipend fastsetter antall kvoter fordelt mellom ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 330 449 kroner i saldert budsjett 2025 til 342 193 kroner i 2026.

Andre stipend

Bevilgningsforslaget gjelder også midler til ulike stipendordninger som er under utfasing, herunder stipend for eldre fortjente kunstnere.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene på posten.

Mål og målgruppe

Formålet med stipendene er å bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom direkte tilskudd fra staten, kan bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Tildelingskriterier

Stipend tildeles etter søknad fra den enkelte kunstner. Ved tildeling av stipend skal det bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Utvalget skal påse at lov- og regelanvendelse og saksbehandling er korrekt.

Oppfølging og kontroll

Personer som er tildelt garantiinntekt eller kunstnerstipend, har plikt til å sende rapport om bruken av stipendet/garantiinntekten til utvalget. Sekretariatet gjennomgår rapportene for å vurdere om bruken av stipendet/garantiinntekten er gjennomført etter forutsetningen for tildelingen, jf. § 10 i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 73 Garantiinntekter og langvarige stipend, overslagsbevilgning

Bevilgningen gjelder garantiinntekter, stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved totalt 42 garantiinntekter og 455 stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere i 2026. I løpet av 2026 vil det bli frigjort 24 hjemler som kan tildeles som stipend fra måneden etter at de blir frigjort.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 330 449 kroner i saldert budsjett 2025 til 342 193 kroner i 2026.

Det tildeles ikke nye garantiinntekter, da ordningen er under utfasing. I henhold til forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere kan kunstnere få sin garantiinntektshjemmel omdannet til tiårig stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene.

Mål og målgruppe

Formålet med ordningene er å bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge

forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom direkte tilskudd fra staten, kan bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Tildelingskriterier

Stipend tildeles etter søknad fra den enkelte kunstner. Ved tildeling av stipend skal det bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Utvalget skal påse at lov- og regelanvendelse og saksbehandling er korrekt.

Oppfølging og kontroll

Personer som er tildelt garantiinntekt eller kunstnerstipend, har plikt til å sende rapport om bruken av stipendet/garantiinntekten til utvalget. Sekretariatet gjennomgår rapportene for å vurdere om bruken av stipendet/garantiinntekten er gjennomført etter forutsetningen for tildelingen, jf. § 10 i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til drift og utvikling til organisasjoner og kompetansesentre m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Regjeringen foreslår en satsing på 10 mill. kroner til dans. Satsingen er foreslått fordelt slik:

- 1 400 000 kroner til RAS – Regional Arena for Samtidsdans
- 1 380 000 kroner til Bergen Dansesenter
- 1 200 000 kroner til Dans i Trøndelag
- 1 150 000 kroner til NORA – Nasjonal og regional arena for dans i Telemark
- 1 100 000 kroner til PRODA – profesjonell dansetrening
- 960 000 kroner til DansiT
- 600 000 kroner til DansINN
- 590 000 kroner til Scenekunst Sør
- 500 000 kroner til Dansekraft
- 470 000 kroner til R.E.D. (Residency Eina Danz)
- 450 000 kroner til Dansekunst i Østfold
- 200 000 kroner til Danseinformasjonen

Kompetansesentrene for dans har hatt et vilkår om 40 pst. regional medfinansiering. De ulike kompetansesentrene på andre fagfelt har ikke et tilsvarende vilkår. For å sikre lik behandling av kompetansesentrene på posten, foreslås dette vilkåret fjernet for dansesentrene fra 2026. Departementet

oppfordrer likevel lokale og regionale myndigheter til å videreføre den regionale finansieringen av disse sentrene for å sikre en robust infrastruktur for dans over hele landet.

Bevilgningen er foreslått økt med 72,7 mill. kroner som følge av at litteraturrelaterte tilskuddsmottakere er overført fra kap. 326, post 80, jf. omtale under kap. 326, post 80 Bibliotektiltak.

Enkelte av tilskuddene på posten er foreslått redusert eller ikke videreført i 2026, jf. vedlegg 2.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til drift og utvikling av kunst- og kulturtiltak av mer varig karakter, som driver med samarbeid, faglig utvikling og tilrettelegging av vilkår for produksjon og formidling på kunst- og kulturområdet over hele landet. Målgruppen er organisasjoner og kompetansesentre innenfor musikk, scenekunst, litteratur, kulturvern, visuell kunst og tverrfaglige tiltak.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet har delegert den administrative behandlingen av de øremerkede tilskuddene på posten til Kulturdirektoratet. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kulturdirektoratet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Det foreslås en økning på 3 mill. kroner til BIT Teatergarasjen for å dekke økte husleieutgifter og økte kostnader til produksjon og bemanning i for-

bindelse med innflytting i Sentralbadet Scene-kunsthuss.

Posten er videre økt med 4,5 mill. kroner til insentivordningen for ny dramatikk, jf. omtale under programkategori 08.20.

Tilskuddene til Unge Viken Teater og Østfold Internasjonale Teater er foreslått overført fra pos-ten til kap. 323, post 70. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med 21,8 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 323, post 70.

Tilskuddet til Tigerstadsteatret, som i 2025 er bevilget på kap. 325, post 78, er foreslått overført til denne posten. Bevilgningen på posten er som følge av dette økt med 2,1 mill. kroner.

Tilskuddet til Kloden Teater på 3 mill. kroner for 2025, foreslås videreført for 2026.

Enkelte av tilskuddene på posten er foreslått redusert eller ikke videreført i 2026, jf. vedlegg 2.

Nedenfor følger en presentasjon av hoved-elementene i tilskudd til navngitte litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til drift og utvikling av kunst- og kulturtiltak av mer varig karakter, som driver med produksjon og for-midling av kunst og kultur over hele landet. Mål-gruppen er litteraturhus, kunstscener, visnings-steder, kunsthaller, ensembler og kompanier innenfor litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst og tverrfaglige tiltak.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet har delegert den administrative behandlingen av de øremer-kede tilskuddene på posten til Kulturdirektoratet. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kul-turdirektoratet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Rapport 2024

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporterin-

gen fra Kulturdirektoratet om oppnådde resulta-ter for 2024. Tallene er i all hovedsak hentet fra årsrapporten for Kulturdirektoratet, Kulturrådet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend for 2024.

Målene for bevilgningene på kapittelet i 2024 var et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv, god tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet, god, relevant og til-gjengelig kunnskap om kultursektoren og effektiv og god forvaltning.

Samlet sett vurderer departementet måloppnå-elsen til å være tilfredsstillende.

Et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv

Norsk kulturfond – Kulturrådet

Tabell 4.1 Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2024 (i 1 000 kroner)

	2024
Tverrgående tilskuddsordninger, inkludert forskning m.m.	58 409
Visuell kunst	83 602
Musikk	407 644
Scenekunst	189 484
Litteratur	220 328
Tidsskrift og kritikk	28 923
Kulturvern	14 770
Totalt	1 003 160

Bevilgningen til Norsk kulturfond var i 2024 på om lag 1 003 mill. kroner.

Norsk kulturfond retter seg i hovedsak mot det frie kunst- og kulturfeltet og omfattet 41 til-skudds- og innkjøpsordninger i 2024. Tilskudd fordeles av Kulturrådet på grunnlag av kunst- og kulturfaglige vurderinger.

Kulturrådet bidro gjennom Norsk kulturfond i 2024 til at det ble skapt og formidlet kunst og kul-tur i alle deler av landet, innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer. Kulturrådet tildelte både ettårige og flerårige tilskudd til kunstnere, kulturaktører og arrangører, samt mer varige til-skudd til virksomheter. Rådet finansierte også evalueringer og forskning om samtidens kunst og kultur.

Kulturrådet har som mål å øke mangfoldet i søkermassen og tildelingene fra Norsk kulturfond. I 2024 ble det gjennomført tiltak i form av målrettet veiledning, dialogmøter, justering av ordninger for økt tilgjengelighet og treffsikkerhet, og særskilte utlysninger. Resultatet var at en rekke nye kunstnere og aktører fikk tilskudd fra mange av fondets ordninger. I 2024 mottok Kulturrådet 8 495 søknader, mens antallet var 8 927 i

2023. Nedgangen skyldes i hovedsak at skolebibliotekordningen for hele perioden 2024–2026 var utlyst allerede i 2023. Ser man bort fra denne ordningen, har søknadstallet holdt seg stabilt fra 2023. Antall tildelinger i 2024 var 3 049. Samlet tildelingsprosent var 36. I tillegg var det 1 304 påmeldte bøker til innkjøpsordningene. Av disse ble 680 kjøpt inn.

Tabell 4.2 Antall søknader og tildelinger

	Søknader		Tildelinger	
	2023	2024	2023	2024
Tverrgående tilskuddsordninger	476	651	228	214
Visuell kunst	1 653	1 581	637	551
Musikk	3 910	3 983	1 669	1 490
Scenekunst	1 499	1 470	350	337
Litteratur	1 000	335	602	229
Kulturvern	271	337	126	142
Tidsskrift og kritikk	118	136	68	76
Totalt	8 927	8 495	3 405	3 049

Tverrgående tilskuddsordninger

Kulturfondets avsetning i 2024 til tverrgående tilskuddsordninger omfattet ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, tverrfaglig kulturvirksomhet, utviklingstilskudd for kulturaktører, aspirantordningen og forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse.

Samlet bidro de tverrfaglige ordningene til etablering, styrking og videreutvikling av kulturarenaer og arrangører i hele landet. Tilskuddene gikk til alt fra små lokale festivaler og kulturarenaer til store tverrfaglige kunstarenaer med produksjonsfasiliteter.

Det ble lyst ut egne midler til å bygge opp og styrke kulturaktører i samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske miljøer. 13 prosjekter mottok tilskudd til organisasjons- og nettverksutvikling, digital infrastruktur, nyetablering, talentutvikling, rekruttering og kompetanseutvikling.

Forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse ble evaluert i 2024. Evalueringen samler og analyserer erfaringer og innsikt fra forsøksperioden, og ferdigstilles i 2025.

Kulturrådet mottok 651 søknader til fondets tverrgående ordninger i 2024, og 34 pst. av dem ble innvilget.

Visuell kunst

Kulturrådets tilskuddsordninger på det visuelle kunstmrådet sikrer bred produksjon og formidling av visuelle uttrykk over hele landet. Tilskuddene i 2024 gikk til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, kunstnerassistenter og utstyr.

Kulturrådet hadde i 2024 særskilt fokus på de visuelle kunstnernes arbeidsvilkår og muligheten for kunstnere i alle sjangere til å skape og vise kunst. Å tildele små beløp er lite bærekraftig, og Kulturrådet valgte derfor å prioritere strengere enn i tidligere år. Den samlede tildelingsprosenten av innkomne søknader gikk ned fra 39 i 2023 til 35 i 2024. Samlet sett bidro likevel midlene fra Norsk kulturfond til at et stort mangfold av kunstprosjekter, utstillinger, arrangementer og utgivelser av høy kvalitet ble produsert og vist over hele landet.

Kulturrådet mottok 1 581 søknader til visuell kunst i 2024, og 35 pst. av dem ble innvilget.

Musikk

Kulturrådet forvalter landets største tilskuddsordninger på musikkområdet. Norsk kulturfonds ord-

ninger dekker hele produksjons- og formidlingskjeden og bidrar til at et mangfold av musikk blir skapt, produsert og formidlet til flest mulig.

I 2024 var Kulturrådet opptatt av at musikken skal nå ut til publikum og å synliggjøre omfanget av tilskuddene fra Norsk kulturfond til framføring og formidling av musikk på offentlige arenaer. Tall fra søknadene viser at det i løpet av året ble gitt tilskudd til over 12 000 planlagte konserter i alle deler av landet. Rådet hadde også som mål å øke det kulturelle og sjangermessige mangfoldet på musikkområdet, og registrerte blant annet en kraftig økning i antall søknader fra utøvere innenfor tradisjons- og verdensmusikkområdet.

Kulturrådet mottok 3 983 søknader til musikkformål i 2024, og 37 pst. av dem ble innvilget.

Scenekunst

Kulturrådets avsetning til scenekunstformål bidrar til at scenekunst på høyt kunstnerisk nivå utvikles og skapes, sikrer rekruttering av nye stemmer til scenekunstheltet og styrker infrastrukturen for visning av scenekunst rundt i landet.

Kulturrådets forprosjektordning på scenekunstområdet bidro i 2024 til rekruttering av nye stemmer og uttrykk til scenekunsten. På produksjonsordningene økte søknadssummene noe, blant annet fordi utgiftene til sceniske produksjoner har økt. Resultatet var en liten nedgang i antall tildelinger på disse ordningene fra 2023 til 2024. Den nye tilskuddsordningen for etablerte scenekunstvirksomheter hadde sin første utlysning i 2024. Rådet mottok 25 søknader, og 11 scenekunstgrupper mottok flerårig virksomhetstilskudd. Tilskuddene bidrar til at flere etablerte scenekunstnere er sikret økonomisk forutsigbarhet og kan planlegge produksjoner og visninger fram i tid.

Kulturrådet mottok 1 470 søknader til scenekunstformål i 2024, og 23 pst. av dem ble innvilget.

Litteratur

Kulturrådets avsetning til litteraturformål bidrar til at litteratur av høy kvalitet blir produsert, utgitt og formidlet og når et bredt publikum over hele landet. Innkjøpsordningene for litteratur utgjør hoveddelen av avsetningen og bidrar til økte forfatterinntekter, styrking av redaksjonelle miljøer og tilgjengeliggjøring av litteratur i folkebibliotekene.

I 2024 fortsatte Kulturrådet oppfølgingen av regjeringens satsing på leselyst blant barn og unge gjennom tilskuddsordningene i Norsk kulturfond. Fra og med 2025 inkluderes 160 nye skolebibliotek i skolebibliotekordningen for perioden 2025–2026, slik at til sammen 540 skoler vil motta bøker kjøpt inn av Kulturrådet. Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport var en annen viktig prioritet på litteraturområdet i 2024. Det ble blant annet avholdt en rekke møter mellom Kulturrådet og Sametinget for å vurdere hvordan samisk litteratur kan tas inn på Kulturrådets innkjøpsordninger.

Antall påmeldte titler til innkjøpsordningene var 1 304 i 2024. Påmeldingstallet inkluderer trukne og avviste titler. 680 titler ble innkjøpt.

Kulturrådet mottok 335 søknader til litteraturformål (unntatt innkjøpsordningene). Nedgangen fra 2023, hvor antall søknader var 1 000, skyldes i hovedsak at skolebibliotekordningen ikke hadde søknadsfrist i 2024. 68 pst. av søknadene (innkjøpsordningene er ikke inkludert) ble innvilget.

Kulturvern

Norsk kulturfonds avsetning til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge.

I forvaltningen av fagområdet kulturvern prioriterte Kulturrådet i 2024 særlig å gi tilskudd til prosjekter hvor urfolk, minoriteter og marginaliserte gruppers historie og kulturarv blir dokumentert og formidlet.

Det ble også gitt tilskudd til 15 tiltak som dokumenterer og formidler funksjonshindredes kulturarv og historie i Norge. Gjennom disse tilskuddene bidro rådet i 2024 til å løfte et temaområde som har vært lite prioritert i allmenne historiske oversiktsverk.

Kulturrådet mottok 337 søknader til kulturvernformål i 2024, og 42 pst. av dem ble innvilget.

Tidsskrift og kritikk

Kulturrådets avsetning til tidsskrift og kritikk styrker og utvider den offentlige yrings- og refleksjonskulturen gjennom de uavhengige tidsskriftene og kritikken som blir skapt og utøvd i ulike sjangre, formater og formidlingsformer.

I 2024 prioriterte Kulturrådet særlig tidsskrift og uavhengige kritikere som leverer godt på redaksjonell grundighet. Det er viktig for rådet at tidsskriftene når ut til et bredt publikum. I 2024 bestilte rådet en utredning som skal bidra til

bedre og mer effektiv distribusjon av tidsskriftene fra 2025.

Kulturrådet mottok 136 søknader til tilskuddsordningen for tidsskrift og kritikk i 2024, og 56 pst. av søknadene ble innvilget.

Tabell 4.3 Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2024

Bostedsfylke	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent nasjonalt	Tildelingsprosent i fylket
Agder	130	42	1,4	32
Akershus	643	176	6	27
Buskerud	207	68	2,2	33
Finnmark	129	61	2	47
Innlandet	390	136	4,5	35
Møre og Romsdal	172	63	2	37
Nordland	241	108	3,6	45
Oslo	3 364	1 253	41	37
Rogaland	335	129	4,3	39
Svalbard	5	2	0	40
Telemark	203	81	2,7	40
Troms	273	114	3,8	42
Trøndelag	606	206	6,8	34
Vestfold	195	58	2	30
Vestland	1075	375	12	35
Østfold	192	58	2	21
Totalt	8 160	2 930	36	100

Tabellen er basert på søkerens egne opplysninger. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur eller søknader til tilskuddsordningen Internasjonalt bærekraftsprogram for musikk og scenekunst.

Fond for lyd og bilde

Tabell 4.4 Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2023–2024

	2023	2024
Antall søknader	3 553	4 032
Antall tildelinger	577	639
Søknadssum (i 1 000 kroner)	364 547	405 411
Tildelt sum (i 1 000 kroner)	50 813	53 749

Samlet tildelingssum inkluderer overføring av ubrukte midler fra tidligere år og tilbakeføring av midler for ikke-fullførte prosjekter.

Fond for lyd og bilde var i 2024 på 52,2 mill. kroner. I tillegg fordelte fondets styre 1,5 mill. kroner fra tilbakeførte midler knyttet til tidligere avbrutte prosjekter.

Styret for Fond for lyd og bilde bevilget tilskudd til 639 prosjekter i 2024. Det var en økning på 62 tildelinger sammenlignet med året før.

I 2024 fordelte styret midler til ti ulike tilskuddsordninger innen musikk, film, scenekunst

og visuell kunst. Det ble gitt støtte til prosjekter innen produksjon og formidling av lydopptak, konsertvirksomhet, komponering, produksjon og formidling av scenekunstforestillinger, manusutarbeidelse og andre former for tekstproduksjon, produksjon og formidling av kortfilm og dokumentarfilm, samt produksjon og formidling av foto og billedkunst.

Statens kunstnerstipend

Stortinget bevilget totalt 481,7 mill. kroner til Statens kunstnerstipend i 2024. Formålet med stipendordningene er å gi kunstnere anledning til å videreutvikle sitt kunstneriske virke og ha kunstne-

risk aktivitet som sin hovedbeskjeftigelse. Ordningene treffer kunstnere i ulike faser av kunstnerskapet gjennom egne stipender for kunstnere i etableringsfasen og for seniorkunstnere. Dette gjenspeiles også i både søknadene og blant stipendmottakere.

Utvalget for Statens kunstnerstipend tildelte 1 003 nye stipend til i alt 23 forskjellige kunstnergrupper i 2024. Det var 5 039 individuelle søkere i søknadsrunden. Dette er det høyeste antall personer som har søkt Statens kunstnerstipend.

Det var 2 039 førstegangssøkere, det vil si søkere som ikke har søkt om stipend så langt direktoratet har data på dette.

Tabell 4.5 Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt

Stipendordning	Søknader		Nytildelte/mottakere	
	2023	2024	2023	2024
Arbeidsstipend	3 772	4 214	227/478	247/511
Arbeidsstipend yngre/nyetablerte kunstnere	1 747	2 001	117/178	111/182
Diversestipend	3 892	4 311	339	355
Diversestipend nyutdannede kunstnere	358	416	284	246
Stipend for etablerte kunstnere	900	967	32/284	35/297
Stipend for seniorkunstnere	313	328	9/150	9/147
Stipend for eldre fortjente kunstnere	-	-	112	109
Garantiinntekt	-	-	57	53

Statsstipend

Statsstipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til Kulturdirektoratet. I 2024 var antall statsstipendiater 11.

Et internasjonalt kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratet fremmer et internasjonalt kunst- og kulturliv gjennom Kreativt Europa, EØS-programmet for kultur, Norsk-islandsk kultursamarbeid og i formidling av nordiske tilskuddsordninger.

Kulturprogrammene under EØS-midlene har gitt samarbeidsmuligheter for norske kulturaktører i åtte EØS-land. Kulturdirektoratet var i 2024 aktivt involvert i innspill og faglige vurderinger i utforming av nye EØS-kulturprogrammer. Direktoratet initierte og gjennomførte flere bilaterale samarbeid med kulturmyndigheter i EØS-landene

for å styrke verdi- og samarbeidsgrunnlaget inn mot nye programmer.

Norsk-islandsk kultursamarbeid skal bidra til et mangfoldig kultursamarbeid mellom Norge og Island. Midlene fordeles av Kulturdirektoratet i samarbeid med det islandske kulturdepartementet. I 2024 ble det gitt tilskudd til 14 av 40 søknader. Det ble også igangsatt et arbeid med å synliggjøre ordningen bredere i Norge og på Island.

Kulturdirektoratet bistår fra og med 2024 Kultur- og likestillingsdepartementet i arbeidet med Norges periodiske rapport om implementeringen av UNESCOs konvensjon om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk (2005). Kulturdirektoratet bistår også departementet med forankring av konvensjonen mellom rapporteringer.

Under UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (2003) ble to nominasjoner fra Norge skrevet inn på den representative lista over menneskehetens immaterielle kulturarv

i 2024, bunadbruk i Norge og seterdrift, som er en felles nominasjon fra Norge og Sverige.

Kulturdirektoratets internasjonale arbeid skal bidra til å styrke kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Kulturdirektoratet satte i 2024 betydningen av et fritt ytringsrom for kunstnere på agendaen i møter med organisasjoner og forvaltningsnivåer. Direktoratet belyste også et økende utfordringsbilde i paneler og konferanser nasjonalt og internasjonalt.

Et mangfoldig kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratet er nasjonal koordinator for mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. I 2024 bygget Kulturdirektoratet kunnskap og mobiliserte til handling for mer mangfold i kunst- og kulturlivet og i egen virksomhet. Rapporten *Kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge* ble publisert og lansert i Karasjok i samarbeid med Sametinget. Dette, og et større dialogmøte med kvenske og norskfinske kunst- og kulturaktører, ga viktig innsikt til det pågående forsoningsarbeidet.

Møteplasser om tilgjengelighet og FNs tiår for personer med afrikansk opprinnelse, løftet utfordringsbildet til underrepresenterte grupper i kultursektoren. Utvikling av ressursiden Artistreisen vil kunne gjøre visningsarenaer mer tilgjengelige for kunstnere med funksjonsnedsettelse. Ressursiden lanseres på Kulturdirektoratets nye nettsider høsten 2025. Det er også etablert et samarbeid mellom Kultur- og likestillingsdepartementets underliggende etater om utvikling av effektmål innen mangfoldsarbeid.

Et bærekraftig kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratets rapport om klima- og miljøarbeid i kultursektoren fra mars 2024 kartla status, utfordringer og behov i arbeidet med grønn omstilling. De fleste virksomhetene opplyste at klima og miljø er viktig for dem i det daglige. Samtidig mente to av tre at de bør gjøre mer for å redusere sine egne klimagassutslipp. De største hindrene var mangel på tid, folk og penger. Bare én av ti fikk ekstra støtte til klima- og miljøtiltak.

Kulturdirektoratet utviklet høsten 2024 et klima- og miljøprogram for kultursektoren, med tre strategiske fokusområder og 13 miljøtemaer. Programmet har fem prioriterte tiltak for 2025–2026 innenfor kategoriene kunnskaps- og kompetansehevende tiltak og tiltak som omhandler økonomi. Norsk filminstitutt, Kulturtanken, sektor og fageksperter involveres i arbeidet med program-

met som skal bistå med kunnskap og støtte i omstillingsarbeid, og bidra til at bevaring og videreutvikling av sektoren kan skje på en bærekraftig måte.

Kulturrådet fortsatte i 2024 samarbeidet med Arts Council England og Statens kunstfond Danmark om Internasjonalt bærekraftsprogram for musikk- og scenekunstaktører. I fase 1 ble ti norske, åtte engelske og seks danske aktører valgt ut etter søknad til å følge et to-måneders seminarprogram ledet av den engelske organisasjonen Julie's Bicycle.

Kulturinstitusjoner og -organisasjoner

Kulturdirektoratet gjennomfører den administrative behandlingen av en rekke statstilskudd på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. For mottakere på kap. 320, post 74 og 75 er tilskuddsforvaltningen delegert til direktoratet.

Virksomhetene på kap. 320, post 74 og 75 har ulike formål, aktiviteter og funksjoner i kultursektoren som helhet og innenfor de enkelte kunst- og kulturfelt. Samlet gjennomførte de 10 757 ulike formidlingsaktiviteter, utstillinger, konserter, forestillinger, andre arrangementer og større publikasjoner i 2024, og nådde ut til om lag 1,4 mill. deltagere, publikummere og brukere.

Kulturdirektoratet bistår også departementet med vurderinger av søknader og rapporter fra museer som mottar tilskudd på kap. 328, post 70, og musikk- og scenekunstinstitusjoner som mottar tilskudd på kap. 323, post 70. Sammen med rapporteringen på kap. 320, post 74 og 75, ga det en helhetlig oversikt over resultatene av tilskudd til museer, musikk- og scenekunstformål for 2024. Kulturdirektoratet presenterer statistikk for musikk- og scenekunstinstitusjonene og museene på sine nettsider.

God tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet

Kulturdirektoratet har styrket kunnskapen om kulturbruk i hele landet gjennom ulike rapporter og dialog om kulturbruk med Statistisk sentralbyrå.

Rapporten *Å telje er å velje* ble publisert i 2024. Rapporten er en kartlegging av publikum og kulturbruk, og gir en oversikt over relevante undersøkelser og målinger på feltet siden 2000. Basert på dette kommer rapporten med åtte forslag til videreutvikling av kulturbruksmålingene.

I 2024 har Kulturdirektoratet hatt dialog med SSB om måling av kulturbruk. Kulturdirektoratet

gjennomførte også seminaret Kulturanalysen med deltakelse fra SSB om hvem som bruker kunst og kultur i Norge.

Kulturdirektoratet fulgte opp rapporten *Tilgjengelige kunstnerskap?* med det ettårige museumsprogrammet *Tilgjengelige museer*. Museumsprogrammet bidrar til utvikling av planer for tilgjengelighet, kartlegging av behov, barrierer og muligheter, samt dialog og samarbeid med brukergrupper.

God, relevant og tilgjengelig kunnskap
om kultursektoren

Kulturdirektoratet og Kulturrådet arbeider bredt og systematisk med å bygge og formidle god, relevant og tilgjengelig kunnskap om utviklingen i kunst- og kultursektoren og virkemidlenes treffsikkerhet.

Arbeidet var i 2024 særlig rettet mot økonomi, publikum og mangfold. Det pågår også et arbeid for å sikre at data fra egne søknadssystemer holder høy kvalitet og er sammenlignbare på tvers av ulike ordninger.

Kulturdirektoratet startet i 2024 forberedelsene til en ny kunstnerundersøkelse som skal gjennomføres i 2025–2026.

I rapporten *Kunst i tall* måles inntekter på bransjenivå innenfor musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst. For 2023 samlet Kulturdirektoratet kun inn tall for musikkområdet. Rapporten viser en nedgang i inntektene for musikkbransjen sammenlignet med 2022. Det er ofte store variasjoner fra år til år, og utviklingen måles jevnlig for å kunne vurdere utviklingen i stort og bli et grunnlag for utvikling av virkemidler og kulturpolitikk.

Kulturrådet og Kulturdirektoratet har igangsatt et langsiktig arbeid med å styrke kunnskapen om kulturbruk, publikum og deltakelse. Sentralt i dette er Kulturrådets forskningsprosjekt *Kulturbruk, publikum og deltakelse*.

Å videreutvikle kunnskap om mangfold i kulturlivet – både blant dem som produserer kunst og kultur, og blant dem som bruker og deltar i kulturlivet – er viktig for både Kulturrådet og Kulturdirektoratet. I 2024 ble rapporten *Kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge* om arbeidet med samisk kunst og kultur i norske kulturvirksomheter lansert av Kulturdirektoratet. Rapporten bygger på en spørreundersøkelse sendt til om lag 600 kulturvirksomheter og viser at omtrent halvparten av dem som har deltatt i undersøkelsen, har arbeidet med samisk kunst og kultur det siste året. Den viser

også at mange samiske kulturvirksomheter opplever å måtte fungere som kompetanseaktører overfor ikke-samiske institusjoner.

Et mål med kunnskapsutviklingen er å sikre at virkemidlene fungerer etter hensikten. Kulturdirektoratet og Kulturrådet gjennomfører derfor jevnlig evalueringer av virkemidler og tilskuddsordninger. I 2024 ble flere eksterne evalueringer igangsatt, og disse vil bli publisert i løpet av 2025. Det ble også gjennomført en undersøkelse av Kulturrådets forsøksordning med distribusjon av kulturfondsbøker til skolebibliotek i grunnskolen. Spørreundersøkelser viser at de aller fleste skolene er svært fornøyde med ordningen. Det rapporteres om økt leselyst, høyere utlånstall og større bredde i lesingen.

Kulturrådets forskningsinnsats er et sentralt bidrag til den langsiktige opparbeidelsen av innsikt i kultursektoren. Kunnskapen som produseres, danner et viktig grunnlag for både Kulturdirektoratet, de kollegiale organene, og Kultur- og likestillingsdepartementet. Kvalitetssikrede publikasjoner og åpne seminarer bidrar til å gjøre kunnskapen tilgjengelig.

I 2024 fikk Statens kunstnerstipend tildelt midler til kunnskapsinnhenting. Våren 2025 ble det utlyst et prosjekt som skal undersøke stipendenes rolle og betydning for enkelte kunstnergrupper, og ordningens innretning sett opp imot utviklingen i kunstheltene. Dette forventes ferdigstilt i 2026.

Effektiv og god forvaltning

Kulturdirektoratet jobbet i 2024 målrettet med digitalisering for å styrke operativ kapasitet, effektivisere arbeidsprosesser og forbedre tjenestene. Gjennom en rekke tiltak har de lagt grunnlaget for en mer moderne og datadrevet virksomhet.

Et nytt system for tilskuddsforvaltning skal bidra til mer effektiv og brukervennlig behandling av søknader og rapporter knyttet til tilskudd. Kulturdirektoratet implementerte i 2024 de første tilskuddsordningene i systemet, og de første erfaringene, fra både søkere og ansatte, er positive.

Kulturdirektoratet kom i 2024 godt i gang med å utvikle en ny dataplattform som vil gi nye muligheter for virksomhetsstyring og kunnskapsproduksjon. Plattformen skal legge til rette for bedre innsikt, analyse og beslutningsstøtte ved å samle, strukturere og tilgjengeliggjøre data på en mer effektiv måte. Dette vil bidra til økt datadrevet styring og styrke Kulturdirektoratets evne til å levere på sitt samfunnsoppdrag.

Direktoratet startet i 2024 arbeidet med innhold til sine nye nettsider. Prosjektet har fokus på klarspråk og er planlagt fullført høsten 2025.

Kap. 3320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	4 503	5 066	5 248
03	Refusjon	6 556		
	Sum kap. 3320	11 059	5 066	5 248

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til forvaltning av spillemidler, egenandeler for kurs og seminarer m.m. ved Kulturdirektoratet, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjoner

Posten gjelder utgiftsrefusjoner for Kulturdirektoratets arbeid med EU-programmet Kreativt Europa og for Kulturdirektoratets arbeid med EØS-midlene, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	25 887	26 811	27 617
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	69 621	45 260	46 879
50	Kunst i offentlige rom	12 500	12 975	13 400
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	700 500	496 300	511 200
	Sum kap. 322	808 508	581 346	599 096

Innledning

Midlene som bevilges under dette kapittelet, omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg. Kapittelet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver.

Egnede lokaler for kunst og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter for alle og gi rom for å skape, bevare og formidle kunst og kultur av høy kvalitet over hele landet.

Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis slike lokaler innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, og at de bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser.

Kunst i offentlige rom skal bidra til at alle kan møte relevant kunst i samspill med omgivelsene. Dette bidrar til å styrke den offentlige debatten om kunst, og skaper kritisk refleksjon om arkitektur og kunst.

Mål og strategier for 2026

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2026 er å legge til rette for:

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk
- oppføring og/eller ombygging av bygg og lokaler for kulturinstitusjoner som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske utenriksstasjoner. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand. Kultur- og likestillingsdepartementet har i 2024 gjennomført en utredning for å vurdere framtidig organisering av KOROs virksomhet. Utredningen ble lagt fram våren 2025 og ga kunnskap om hvordan organiseringen av KORO kan styrke rammevilkårene og posisjonen til det visuelle kunstfeltet i samfunnet. Konklusjonen er at KORO fortsetter som egen etat.

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i statlige nybygg, samt å gi oppdrag og utviklingsmuligheter til kunstfeltet. KORO er en nær samarbeidspartner for Statsbygg, Forsvarsbygg og andre statlige byggherrer. I tillegg forvalter KORO to kunstordninger: ordningen for leiebygg og eldre statsbygg (LES) og lokalsamfunnsordningen for kommuner, fylkeskommuner og det frie feltet (LOK). KORO driver rådgivningstjenester innenfor sitt fagfelt for aktører over hele landet.

Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal. KORO er faglig og administrativt ansvarlig for gjennomføring av kunstprosjektet. Det skal etableres et permanent, nasjonalt minnested for 22. juli i regjeringskvartalet. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har gitt KORO i oppdrag å lede arbeidets første fase. Etter en åpen kvalifisering etterfulgt av en lukket konkurranse, ble det kåret et vinnerforslag i 2025.

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør om lag 9 000 registrerte verk, fordelt på over 1 000 lokasjoner. Den lands-

dekkende samlingen er unik i sitt slag og er i sin helhet offentlig tilgjengelig på Digitalt Museum.

Gjennom oppfølging av brukeravtaler, befaringer og løpende kontakt med mottakerinstitusjonene, samt seminarer og andre former for kunnskapsdeling, driver KORO en omfattende rådgivning og veiledning av forvaltning av kunst i offentlige rom. Forvaltningskompetansen inngår i kunstproduksjoner under statlig ordning, der råd om materialvalg og produksjonsmåter kan forlenge levetid, begrense vedlikeholdskostnader og forebygge verdiforringelse av samlingen. KORO gir også råd til kommuner og fylkeskommuner om forvaltning av kunst i offentlige rom. KORO arbeider for å bidra til effektiv ressursbruk og kunnskapsdeling om kunstens rolle i steds- og byutviklingsprosjekter gjennom et nettverk for steds- og byutvikling.

Nasjonale kulturbygg

Regjeringen er opptatt av å sikre gode lokaler for museumsvirksomhet, musikk- og scenekunst m.m. over hele landet. Dette bidrar til å øke tilgjengeligheten til kunst og kultur. Målet med tilskudd fra posten Nasjonale kulturbygg er å bidra til å sikre tilgang til gode arenaer over hele landet. For å søke om investeringstilskudd fra denne ordningen, må søknaden gjelde bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis prosjektet innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, gjerne utført av entreprenører som har fokus på sirkulær økonomi, og hvis prosjektet bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med kriteriene for posten. Det vil være en fordel at øvrig finansiering er bekreftet i form av bindende tilsagn fra andre tilskuddsytere. Tilsagnene om statlig tilskudd til mottakere fra denne posten er fast og blir ikke justert for eventuelle endringer i kronerverdi, kostnadsutvikling eller endringer i prosjektets innhold. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

Statlige byggeprosjekter

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheater-bygningen må bevares, samtidig som teateret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt. Arbeidet ble igangsatt i andre halvår 2018. Det endelige anslaget for kostnadsrammen for prosjektet innebar en betydelig økning sammenliknet med anslaget ved oppstart av forprosjektet i 2018. Det ble i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 derfor besluttet at prosjektet skal gjennomgås og utredes videre før det ev. fremmes forslag om gjennomføring. Det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget kan brukes før rehabilitering kan settes i gang. Arbeidet med planlegging og sikring av teaterbygningen ble igangsatt i 2022.

Statsbygg har utredet ulike løsninger for videre utvikling av prosjektet, herunder et alternativ som innebærer bruk av Tullinløkka og Nasjonalgalleribygningen. Statsbygg har også gjennomført oppdatert markedsundersøkelse og tomtesøk for midlertidig hovedscene og permanente biscener. Det er gjennomført ekstern kvalitetssikring og supplerende analyse, som ble ferdigstilt i mai 2025. Regjeringen har nå besluttet å gå videre med det såkalte minimumsalternativet, anbefalt i kvalitetssikringsrapporten. Minimumsalternativet innebærer rehabilitering av teaterbygningen på Johanne Dybwads plass og etablering av scenefasiliteter som ivaretar teaterdriften under byggeperioden, og som senere vil bygges om til permanente biscener.

Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise fram den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Bååstede-avtalen. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektering av nybygg for RDM.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og utviklingsarbeid og visse felles tiltak på departementets område.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare kunstordningene som KORO forvalter, samt andre kunnskaps- og utviklingsprosjekter.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen på posten skal benyttes til lokalsamfunnsordningen (LOK).

Departementet foreslår at KORO får fullmakt til å gi tilsagn til kunstproduksjon på inntil 5,6 mill. kroner utover bevilgningen i 2026 til denne ordningen, jf. forslag til vedtak III.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i lokalsamfunnsordningen.

Mål og målgruppe

Målet med tilskuddet til lokalsamfunnsordningen (LOK) er todelt: å stimulere til produksjon av kommunale og fylkeskommunale kunstprosjekter av høy kvalitet, og til formidlings- og kompe-

tanseutviklingstiltak som skal bidra til økt kunnskap og interesse for kunst i offentlige rom. Tilskuddet er rettet mot regionale og lokale miljøer.

Tilskuddet er et budsjettstyrt rammetilskudd. KORO disponerer tilskuddet.

Tildelingskriterier

I tillegg til de årlige prioriteringene som framgår av utlysningen, legges det vekt på at kunstprosjektene har høy kunstfaglig kvalitet og gjenspeiler et mangfold innenfor samtidskunsten. Det legges også vekt på at budsjett og framdriftsplan framstår som realistiske, og at prosjektet framstår som gjennomførbart.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverk for økonomistyring i staten, gjelder på vanlig måte. KORO har fastsatt retningslinjer for tilskuddsordningen. KORO rapporterer på grunnlag av tilskuddsmottakernes sluttrapport årlig til departementet om hvordan tilskuddet er brukt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg.

Det er foreslått en bevilgning på 511,2 mill. kroner til Nasjonale kulturbygg i 2026. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 544,7 mill. kroner utover bevilgningen for 2026, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning framgår av tabell 4.6.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningen Nasjonale kulturbygg.

Mål og målgruppe

Gode arenaer stimulerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Målet med tilskudd til Nasjonale kulturbygg er å bidra med investeringstilskudd som delfinansiering til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Tildelingskriterier

Forslag om tilskudd til Nasjonale kulturbygg gjelder prosjekter som oppføres av kommunale, regio-

nale eller private byggherrer. Ordningen er søknadsbasert. Kultur- og likestillingsdepartementet har publisert kriterier og nærmere retningslinjer om tilskudd på departementets nettsider. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med kriteriene for posten. Alle prosjekter gjennomgår en faglig kvalitetssikring, og eventuelle nye tiltak blir prioritert ut fra kvalitet og behov etter en samlet politisk vurdering av alle innkomne søknader hvert år. Tilskudd og ev. tilsagnsfullmakt utover bevilgningsåret fastsettes hvert år i statsbudsjettet.

Endret søknadsfrist til Nasjonale kulturbygg

Søknadsfristen for å søke om tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg til 2027-budsjettet er 1. januar 2026. Fra og med det påfølgende budsjettåret fremskyndes søknadsfristen med én måned. Søknadsfristen til 2028-budsjettet vil dermed være 1. desember 2026. Oppdaterte retningslinjer og søknadsskjema for ordningen er å finne på regjeringen.no.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og -kontroll for investeringstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Prosjektsøknader 2026

For 2026 er det vurdert i alt 43 prosjektsøknader til ordningen Nasjonale kulturbygg. Prosjektene fordeler seg over hele landet og gjelder i hovedsak museer og scenekunstinstitusjoner. Av disse søknadene er 25 søknader fornyet fra tidligere år, og 18 er nye søknader. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksisterende bygningsmasse. Samlet er det søkt om over 5,4 mrd. kroner.

Innenfor foreslått bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår vil igangsatte prosjekter videreføres i tråd med prosjektenes framdrift.

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2026	Gjenstår til senere år
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	708,4	526,0	82,4	100,0
Anno museum, nybygg Domkirkeodden	2023	235,0	188,3	46,7	0,0
Fortidsminneforeningen – Urnes verdensarvsenter, publikumsmottak	2024	53,0	6,0	29,0	18,0
Grenland Friteater AS – Teaterparken, nasjonalt senter for scenekunst	2024	26,0	5,0	5,0	16,0
Haugesund kommune – nye Haugesund teater i Frelsen	2024	32,4	5,0	22,0	5,4
Henie Onstad Kunstsenter – kreativt verksted for sosialt mangfold	2024	12,0	4,0	8,0	0,0
Kode kunstmuseer og komponisthjem – rehabilitering av Lysøen	2024	90,0	15,0	53,0	22,0
Musea i Sogn og Fjordane – Tinghuset fellesmagasin	2024	17,1	4,0	13,1	0,0
Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten	2024	56,6	5,0	20,0	31,6
Tromsø kommune – prosjektering av Kulturkvartalet	2024	17,0	7,0	10,0	0,0
Vest-Agder-museet – nytt museumsbygg på Odderøya, Kristiansand	2024	139,0	15,0	53,0	71,0
Voss herad – Gamlekinoen på Voss til kulturhus	2024	17,0	5,0	5,0	7,0
Kloden teater – oppgradering av teaterhus	2024	57,8	15,0	38,0	4,8
Museene Arven – Stiklestad for nye tusen år	2025	257,7	25,0	58,0	174,7
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge	2024	77,3	7,0	56,5	13,8
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge – utvidet tilsagn		7,2		0,0	7,2
Museene i Akershus – Oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem		39,8		5,0	34,8
Hardanger og Voss museum – Handverkartunet		6,7		1,5	5,2
Museumssenteret i Hordaland – Lyngheisenteret Lygra, nybygg		6,3		2,0	4,3
Musea i Sogn og Fjordane – Astruptunet visningssenter		31,9		3,0	28,9
Sum prosjekter med tilsagn				511,2	544,7

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår at det gis tilsagn om tilskudd over posten Nasjonale kulturbygg til følgende fire nye prosjekter og ett prosjekt med utvidet tilsagn i 2026:

Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge, utvidet tilsagn

Det foreslås å gi tilsagn om ytterligere inntil 7,2 mill. kroner slik at den samlede statlige medvirkningen til dette prosjektet blir inntil 84,5 mill. kroner.

Jødisk museum i Oslo fikk i 2025-budsjettet tilsagn om 77,3 mill. kroner til å erverve, tilbakeføre og restaurere den tidligere synagogen i Calmeyers gate som de i dag leier deler av. Målet er å gjøre hele huset og historien tilgjengelig for allmennheten. På bakgrunn av søknad fra og dialog med museet, økes rammen for tilsagnet slik at prosjektet kan fullføres som planlagt.

Museene i Akershus – Oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 34,8 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 39,8 mill. kroner.

I 2028 er det 100 år siden Roald Amundsen døde. Huset Uranienborg i Svartskog i Nordre Follo står fortsatt slik han forlot det. Det er en statlig eiendom som driftes og forvaltes som en avdeling av Museene i Akershus. Bygningsmassen er i en kritisk forfatning og har behov for oppgraderinger. Museet har søkt om midler til å gjennomføre disse. De vil samtidig utføre noen tekniske grep som legger bedre til rette for formidling, samtidig som at de kulturhistoriske verdiene sikres på en bedre måte enn i dag. Prosjektet innebærer bl.a. drenering av grunnen, oppretting av grunnmur, utbedring av takkonstruksjonene, reparasjon av vinduer, konservering av tekstiler, oppgradering av elektrisitet og tilknytning til kommunalt VA-anlegg. Tiltakene er avgjørende for å møte kravene til moderne museumsdrift og for å bevare autenticiteten knyttet til Roald Amundsens hjem.

Hardanger og Voss museum – Handverkartunet

Foreslått tilskudd: 1,5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 5,2 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 6,7 mill. kroner.

Hardanger Fartøyvernssenter, en avdeling under Hardanger og Voss museum, utgjør en viktig brikke i å bevare og formidle landets håndverkstradisjoner, særlig knyttet til båtbyggerfaget. Tilskuddet gjelder oppføring av Handverkartunet, som inngår som trinn i det større formidlingsprosjektet «Tett på», som staten tidligere har bidratt med 43 mill. kroner til.

Museumssenteret i Hordaland – Lyngheiseret på Lygra, nybygg

Foreslått tilskudd: 2 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 4,3 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 6,3 mill. kroner.

Kystlynghei er et kulturlandskap som har vært sentralt for matproduksjon i Norge i over 5000 år. Lyngheiseret på øya Lygra i Alver kommune er en avdeling under Museumssenteret i Hordaland og formidler denne sentrale delen av norsk kystkultur. Prosjektet innebærer oppføring av et nybygg – Naturrom Lygra – som har elementer fra fortid, nåtid og framtid. Det er universelt utformet og selvforsynt med strøm og vann. Det skal inneholde en ny, interaktiv utstilling, og være en læringsarena for å formidle kystens kultur- og naturarv, tett integrert med kulturlandskapet på Lygra. Det nye bygget skal formidle fortidens nøysomhet og ombruk og vise kurs mot en mer bærekraftig framtid. Naturrom Lygra skal være åpent for besøkende også utenom museets faste åpningstider.

Musea i Sogn og Fjordane – Astruptunet visningssenter

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 28,9 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 31,9 mill. kroner.

Astruptunet er kunstnerhjemmet etter maleren Nikolai Astrup (1880–1928), som bygde ut gårdstunet og bodde der fra 1914 til 1928. Eiendommen ligger ved Jølstravatnet i Jølster. Det eies av Sunnfjord kommune og forvaltes som en avdeling under Musea i Sogn og Fjordane. Bygningene, sammen med det storslåtte landskapet og det nylig restaurerte hageanlegget på eiendommen, gir publikum en helt spesiell mulighet til å oppleve Astrups kunst i samspill med omgivelsene. Det nye visningsbygget vil gjøre det mulig for flere publikumsgrupper å besøke stedet, og det vil gi moderne fasiliteter for utstillinger av Nikolai Astrups kunst. Bygget vil også regulere

tilkomsten for publikum, slik at stedet kan formidles og oppleves uten at de kulturhistoriske verdiene blir utsatt for for mye slitasje.

Rapport 2024

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2024 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom som tilfredsstillende.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KOROs virksomhet har som mål å sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet. Oppdraget ivaretas gjennom produksjon og finansiering, formidling og forvaltning av kunst, samt gjennom funksjonen som kompetansesenter for kunst i offentlige rom. KOROs arbeid bidrar til å utvikle samtidskunsten, og til å gi kunstnere oppdrag.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til KORO som tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

KORO gjennomførte i 2024 fjerde år av strategiplanen 2020–2024.

KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2024 i tillegg to søkbare kunstordninger, LES og LOK.

Tabell 4.7 KORO – antall prosjekter i arbeid 2022–2024

	2022	2023	2024
Statlige bygg	57	55	58
LES – Leiebygg/eldre statlige bygg	22	22	13
LOK – Lokalsamfunnsordningen (ny i 2019)	284	236	237
KOM – Kommunale og fylkeskommunale bygg/ URO – Offentlige uterom	12	11	10
Egne prosjekter			4
Sum	375	324	322

I 2024 var KORO prosjektleder, produsent og/eller tilskuddsyter i 322 prosjekter.

I ordningen for nye statlige bygg påtar KORO seg oppdrag fra statlige byggherrer og andre statsfinansierte oppdragsgivere. Blant de statlige byggherrene er Statsbygg den klart største oppdragsgiveren, men regjeringens forsvarsløft bidrar også til flere oppdrag fra Forsvarsbygg. Tilveksten i antallet nye oppdrag i statlig ordning var høyere i 2024 enn i 2023. Den statlige byggevirk-somheten er fortsatt høy, og prosjektene er større og mer komplekse.

Produksjon av kunst, og spesielt bygningsintegrert kunst, strekker seg normalt over tre–fire år. De fleste kunstprosjektene varierer i størrelse og omfatter mer enn ett kunstverk, noen ganger opp til ti verk per prosjekt.

Kunsten i nytt regjeringskvartal er det største kunstprosjektet KORO har vært ansvarlig for noensinne med en økonomisk ramme i første byg-

getrinn på 104,3 mill. kroner. 11 store nye kunstverk er i produksjon, og mer enn 250 kunstverk rekrutteres fra departementenes eksisterende lokaler til nytt regjeringskvartal.

Kunsten er en svært viktig del av det nye regjeringskvartalet og arbeidet følger planlagt framdrift fram mot åpning i 2026. KORO arbeider parallelt med planlegging av byggetrinn 2. Sommeren 2024 ble det gjennomført en prekvalifisering til utforming av fire inngangspartier i regjeringskvartalet. 200 kunstnere meldte sin interesse, og 30 av dem ble invitert til en lukket skissekonkurranse. Oppdraget går til Else Marie Hagen, Elise Storsveen, Mari Slaatelid og Damien Ajavon.

KORO fikk i 2022 oppdrag om et permanent minnested i regjeringskvartalet etter terrorangrepet 22. juli 2011, og om et kunstprosjekt i forbindelse med det nye 22. juli-senteret i Høyblokka. Det endelige vinnerforslaget har blitt kåret i 2025.

KORO har et overordnet ansvar for forvaltningen av kunst fra statlige prosjekter. Arbeidet med forvaltning av kunstsamlingen har hatt gode resultater gjennom hele 2024. I tillegg til å iverksette tiltak for å ivareta eksisterende kunst, arbeidet KORO også med forebyggende forvaltningstiltak i alle pågående prosjekter. I 2024 består samlingen av 8561 verk fordelt på 1061 steder i Norge og ved norske ambassader i utlandet. Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør at KORO er en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og kunstkonsulenter. I 2024 var fire kuratorer ansatt på åremål i KORO. Videre ga KORO oppdrag til 155 kunstnere, inkl. konkurransedeltakere og 36 kuratorer og kunstkonsulenter.

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I statsbudsjettet for 2024 bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 12 ulike investeringsprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. De største prosjektene er moderniseringen av teaterbygningen ved Den Nationale Scene i Bergen, Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthushus, og Anno museums nybygg på Domkirkeodden i Hamar. Av andre prosjekter kan nevnes Kristiansund kommunes realisering av Normoria, nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum, oppføring av et nytt formidlingsbygg for Norsk Skogfinsk Museum på Svullrya i Grue kommune, Museum Nords opplevelsessenter Skrei i Lofoten, og oppgradering av scenekunsthushuset Olavshallen i Trondheim. Ansvaret for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren.

Poster på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett – statlige byggeprosjekter

Prosjekter under planlegging

Rehabilitering av Nationaltheatret

Stortinget vedtok i forbindelse med 2018-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret i Oslo. Stortinget sluttet seg i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 til at prosjektet skal

gjennomgås og utredes videre, og at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget skal kunne benyttes fram til rehabilitering kan settes i gang. Regjeringen besluttet i 2025 å gå videre med det såkalte minimumsalternativet anbefalt i kvalitetssikringsrapporten. Minimumsalternativet innebærer rehabilitering av teaterbygningen på Johanne Dybwads plass og etablering av scene fasiliteter som ivaretar teaterdriften under byggeperioden, og som senere vil bygges om til permanente iscener.

Regjeringen har lagt fram forslag om videreføring av midler til planlegging og prosjektering av Nationaltheaterprosjektet i 2026 over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 30 Prosjektering av bygg.

Regjeringen har lagt fram forslag om midler til videreføring av arbeidet med nødvendig sikring i 2026 over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

RiddoDuottarMuseat

Stortinget vedtok i forbindelse med 2023-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjekt for nye lokaler for RiddoDuottarMuseat i Karasjok.

Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å ivareta forprosjektfasen med videre planlegging og utvikling av konseptet nybygg for RiddoDuottarMuseat. Forprosjektfasen pågår.

Forprosjektfasen er finansiert over kap. 2445, post 30 Prosjektering av bygg.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg planlegges prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

Ferdigstilte prosjekter – rapport

Nasjonalbiblioteket Mo i Rana – nytt automatlager 3 og lydlaboratorium

Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2022 Statsbygg i oppdrag å utvide anlegget til Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana med lokaler for nye medarbeidere ved anlegget. Det ble i 2022 igangsatt utvidelse av anlegget til dette formålet, og prosjektet ble ferdigstilt andre halvår 2024 og offisielt åpnet i 2025. Prosjektet ble gjennomført av Statsbygg som et brukerfinansiert prosjekt innenfor husleieordningen i staten.

Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole – nybygg

Stortinget vedtok i desember 2021 igangsetting av prosjektet om nybygg for Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i 2022. Nybygget ble ferdigstilt i 2024, og det ble offisielt åpnet i august 2024.

Statsbygg har gjennomført prosjektet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Prosjektet har benyttet kostnadsstyrt prosjektering, såkalt design-to-

cost-prinsipper (DTC), innenfor en total ramme for bygg og brukerutstyr. Prosjektet er gjennomført innenfor DTC-rammen. Det samlokaliserte prosjektet vil ha stor betydning for den samiske kulturen i Norge og vil være en viktig del av infrastrukturen for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg ble prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Bygningen eies og forvaltes av staten ved Statsbygg.

Kap. 3322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	400	161	167
02	Inntekter ved oppdrag	62 145	37 215	38 555
	Sum kap. 3322	62 545	37 376	38 722

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO) m.m., jf. kap. 322, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter knyttet til KORO's oppdrag om nye kunstprosjekter ved nye statlige bygg, jf. kap. 322, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres.

Kap. 323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	105 964	108 680	111 982
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	81 559	72 000	74 516
22	Forsvarets musikk	56 200	58 300	63 660
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	25 400	26 390	27 360
70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	2 862 013	3 045 020	3 185 785
	Sum kap. 323	3 131 136	3 310 390	3 463 303

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgningene til Riksteatret og 36 musikk- og scenekunstinstitusjoner landet rundt, Kultur- og likestillingsdepartementets andel av bevilgningene til Forsvarets musikk og tilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Det bevilges også midler til festivaler, arrangører, scener, ensembler, kompanier og andre tiltak på musikk- og scenekunstmrådet under kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

Mål og strategier for 2026

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2026 er å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv. Den landsdekkende strukturen av institusjoner bidrar til tilgang til kunst og kultur, kunst- og kulturarbeidsplasser og gode levekår over hele landet. Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst, slik at de sammen bidrar til å nå de overordnede målene i et langsiktig perspektiv.

Institusjonene har ulik størrelse og profil, organisering og eierstruktur, og også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. Samlet bidrar de til måloppnåelsen på feltet, de skal ikke hver for seg innfri alle mål. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst.

De offentlig finansierte musikk- og scenekunstinstitusjonene bidrar til inntekter, og til oppdrag og ordnede ansettelsesforhold for kunstnere på feltet. Institusjonene er også viktige samarbeidspartnere for kunstnere fra det ikke-institusjonelle feltet. Særlig på scenekunstmrådet har det over år vært en økende grad av samarbeid mellom institusjonene og den prosjektbaserte delen av feltet. Det bidrar til bedre ressursutnyttelse, og også til at det totale tilbudet av scenekunst av høy

kunstnerisk kvalitet når ut til et bredere publikum over hele Norge.

Institusjonene er viktige bidragsytere for at folk over hele landet får tilgang til kunst og kultur. Kultur- og likestillingsdepartementet forventer at institusjonene har strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet, og at de arbeider aktivt for å sikre at disse arenaene oppleves som relevante, tilgjengelige og inkluderende for befolkningen.

Som del av satsingen på den lokale og regionale kulturen i hele landet, foreslår regjeringen å styrke musikk- og scenekunstmrådet med 38,8 mill. kroner for 2026, jf. omtale under kap. 320, post 74 og post 75, samt kap. 323, post 70. Økningene er bl.a. til en satsing på regionale kompetansesentre for dans, orkestre, region-/distriktsoperaer, regionteatre, samt til å dekke økte utgifter ved enkelte institusjoner som skal ta i bruk nybygg.

Regjeringen oppnevnte i 2023 et utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet i form av en offentlig utredning (NOU). Regjeringens mål med utredningen er å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet. Utvalget leverte sin utredning NOU 2025: 7 *Musikklandet* i juni 2025. Utredningen er sendt på høring.

Kultur- og likestillingsdepartementet etablerte i 2025 en insentivordning for ny dramatikk med finansiering fra spillemidlene for kulturformål. Fra 2026 finansieres ordningen under kap. 320, post 55 og post 75, jf. omtale under programkategori 08.20.

Riksteatret

Riksteatret ble opprettet ved lov i 1948 og har som formål «å fremja arbeidet med å føra dramatisk kunst ut til folket i bygd og by og på andre tenlege måtar å auka kjennskapen til god dramatisk kunst», jf. lov om Riksteatret av 13. desember 1948. Gjennom å tilby profesjonell scenekunst i hele landet, supplerer teateret det øvrige scenekunsttilbudet. Teateret har årlig et allsidig repertoar med om lag 8 produksjoner på vel 70 faste spillesteder over hele landet. Riksteatret presenter både egenproduksjoner, samarbeidsproduksjoner og innkjøpte produksjoner fra andre teatre og frie grupper.

Telemarksforskning ble i 2024 tildelt oppdraget om en gjennomgang av Riksteatrets virksomhet. I oppdraget inngikk også en evaluering av kunstnerisk kvalitet og ressursutnyttelse, i tråd med tidligere evalueringer av musikk- og scenekunstinsti-

tusjoner. Formålet med oppdraget var å utrede om dagens riksteatermodell svarer på de behov og utfordringer som finnes på scenekunstheltet i dag. Utredningen skulle også peke på muligheter for videreutvikling, og eventuelle behov for endringer i Riksteatrets rolle, funksjon og organisering. Telemarksforskning leverte rapporten *Gjennomgang av Riksteatret* i slutten av juni 2025. Departementet vil følge opp rapporten i den ordinære styringsdialogen med teateret.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene ved Riksteatret, utenom turnévirkomheten. Utgifter til turnévirkomheten dekkes av post 21, jf. omtale nedenfor.

Videre skal bevilgningen dekke husleie for Riksscenens lokaler, samt utgifter til evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på musikk- og scenekunstheltet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter ved Riksteatrets turnévirkomhet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Forsvarets musikk

Bevilgningen på posten skal dekke 40 pst. av utgiftene til drift av fire av korpene i Forsvarets musikk, jf. omtale under kap. 1720 i Prop. 1 S (2025–2026) Forsvarsdepartementet og Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Dette omfatter Sjøforsvarets musikkorps i Bergen, Hærens musikkorps i Harstad, Kongelig norske marines musikkorps i Horten og Luftforsvarets musikkorps i Trondheim.

Regjeringen besluttet i 2025 å styrke Forsvarets musikk med 10 mill. kroner, som del av forsvarsløftet. For 2025 ble midlene gitt over Forsvarsdepartementets kap. 1720, post 01. Fra 2026 fordeles disse midlene i tråd med fordelingsnøkkel. Fra 2026 rammeoverføres derfor 3,3 mill. kroner fra Forsvarsdepartementets budsjett kap. 1720, post 01 til Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett kap. 323, post 22.

Post 60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Landsdelsmusikerordningen er et musikk-samarbeid som omfatter de fylkeskommunale enhetene Musikk i Nordland og Scene Nord med ensembler i ulike sjangre, i tillegg til Nordnorsk Jazzsenter. Landsdelsmusikerordningen har som formål å produsere og formidle musikk av høy kvalitet til kulturhus og lokale arrangører i hele Nord-Norge.

Post 70 Musikk- og scenekunstheltusjoner

Bevilgningen på posten gjelder driftstilskudd til institusjoner på musikk- og scenekunstheltet, jf. vedlegg 2. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkelskapet Harmonien, Nationaltheatret, Oslo-Filharmonien og Teater Manu. For de øvrige institusjonene på posten er finansieringen delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel på 30 pst. av det ordinære offentlige driftstilskuddet, jf. forslag til vedtak IV, nr. 1. I det ordinære statlige driftstilskuddet inngår ikke husleietilskudd og andre særskilte tilskudd som går fram i noter til vedlegg 2. Forutsetningen om regional medfinansiering er knyttet til det ordinære statstilskuddet slik det framgår i denne proposisjonen. Dersom statstilskuddet i 2026 økes utover dette, enten som følge av Stortingets behandling eller ved tilleggsbevilgninger i løpet av året, er det ikke en forutsetning at regionen øker sin finansieringsandel tilsvarende i gjeldende budsjettår. Dette er for å gi forutsigbarhet i de kommunale og fylkeskommunale budsjettprosessene.

Departementet foreslår at tilskuddene til Østfold Internasjonale Teater og Unge Viken Teater overføres fra kap. 320, post 75 til denne posten, og økes med hhv. 1,5 mill. kroner og 0,5 mill. kroner til styrking av drift og kunstnerisk aktivitet. Bevilgningen på posten foreslås på denne bakgrunn økt med 21,8 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 320, post 75, jf. omtale på kap. 320, post 75.

Sandnes kommune og Stavanger kommune har vedtatt gjennomføring av virksomhetsoverdragelse fra Opera Rogaland IKS til stiftelsen Stavanger Symfoniorkester med virkning fra 1. juli 2025, og at Opera Rogaland oppløses og avvikles innen utgangen av 2025. Tilskuddet til Opera Rogaland

foreslås derfor lagt inn som en del av tilskuddet til Stavanger Symfoniorkester fra 2026 til videreføring av operavirksomheten. I tillegg foreslås det å øke tilskuddet til Stavanger Symfoniorkester med 2 mill. kroner til å styrke operavirksomheten ytterligere.

I tillegg foreslås følgende økninger på posten:

- 4 mill. kroner til Carte Blanche for å dekke økte husleieutgifter og økte kostnader til produksjon og bemanning i forbindelse med innflytting i Sentralbadet Scenekunsthuss
- 4 mill. kroner til Musikkelskapet Harmonien til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten
- 3 mill. kroner til Operaen i Kristiansund til å dekke økte husleieutgifter og økte kostnader til produksjon og bemanning i forbindelse med innflytting i Normoria
- 2 mill. kroner til Oslo-Filharmonien til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten
- 1,5 mill. kroner til Bergen Nasjonale Opera til å styrke den kunstneriske aktiviteten
- 1 mill. kroner til Opera Østfold til å styrke den kunstneriske aktiviteten
- 1 mill. kroner til Teater Vestland til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten
- 1 mill. kroner til Trondheim Symfoniorkester & Opera til å styrke operavirksomheten
- 750 000 kroner til Turnéteatret i Trøndelag til å styrke turnéaktiviteten
- 500 000 kroner til Opera Nordfjord til å styrke den kunstneriske aktiviteten

Driftstilskuddet til Arktisk Filharmoni ble økt med 10 mill. kroner i statsbudsjettet for 2024. Denne økningen ble videreført i 2025-budsjettet. Det er en forutsetning for statstilskuddet at det offentlige tilskuddet til institusjonen skal fordeles mellom tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen. Siden de regionale partene (Troms og Nordland fylkeskommune/Tromsø og Bodø kommune) har varslet at de ikke har til hensikt å øke sine tilskudd tilsvarende, foreslås derfor ikke denne økningen videreført i statsbudsjettet for 2026.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte mottakere på musikk- og scenekunstheltet.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene til institusjoner på musikk- og scenekunstheltet er å bidra til å

nå de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av dette. I 2026 omfatter dette 36 institusjoner, som sikrer en landsdekkende struktur av nasjonale institusjoner og regionale institusjoner som driver med produksjon og formidling av musikk og scenekunst.

Tildelingskriterier

- Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.
- Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse.
- Tilskuddsmottakeren skal sikre at driften er økonomisk forsvarlig, og at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt.
- Tilskuddsmottakeren skal utvikle egne strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Departementet gjennomfører periodiske evalueringer av institusjonene for vurdering av måloppnåelse over tid.

Rapport 2024

Rapporten omfatter institusjoner og tiltak under kap. 323.¹ Kulturdirektoratet presenterer en utvidet statistikk for musikk- og scenekunstheltet på sine nettsider.

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2024 var å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet

¹ Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter. Det er gjort et arbeid for å korrigere historiske publikums- og aktivitetstall for å få en mer konsistent statistikk. Rapporterte tall for tidligere år avviker derfor noe fra tidligere rapporterte tidsserier.

- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv. Institusjonene avgir rapport om sin virksomhet, og rapportene inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Rapporteringen for 2024 viser at samlet aktivitet og publikumsbesøk ved musikk- og scenekunstinstitusjonene fortsetter å øke, og turnéaktiviteten har hatt en vesentlig oppgang. Det er imidlertid til dels store variasjoner mellom institusjonene i både publikums- og aktivitetstall. Flere institusjoner rapporterer om at de fortsatt står i en krevende økonomisk situasjon, og at de har iverksatt kostnadsbesparende tiltak for å møte situasjonen. Selv om regnskapstallene for 2024 viser at økonomien har bedret seg for en rekke institusjoner, så har antall lønnede årsverk hatt en samlet nedgang på 2,3 pst. fra 2023. Samlet sett vurderer departementet den sektorpolitiske måloppnåelsen i 2024 som tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

Det er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet til de regionale musikk- og scenekunstinstitusjonene at fylkene og kommunene skal bidra med sin andel i den offentlige finansieringen av institusjonene. Prinsippet om at de ordinære driftstilskuddene skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionene, har ligget fast over flere år, jf. Innst. 14 S (2024–2025), vedtak IV.

Institusjonenes økonomirapporter viser at forutsetningen om 30 pst. regional medfinansiering var oppfylt for samtlige av de 26 regionale institusjonene som var omfattet av vedtaket i 2024. Det er departementets vurdering at den delte finansieringsmodellen mellom staten og regionen både bidrar til å bygge opp under institusjonenes regionale forankring, og at den sikrer institusjonene forutsigbare økonomiske rammevilkår.

Produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet

Riksteatret

Målene for Riksteatret i 2024 var at teateret skal tilby et scenekunstreperioar av høy kvalitet, og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, bygge fellesskap gjennom et scenekunsttilbud som er tilgjengelig, mangfoldig og relevant for publikum i

hele Norge, og være en aktiv samarbeidspartner for andre aktører i scenekunstfeltet.

Riksteatret har rapportert om god måloppnåelse i 2024 når det gjelder kvalitet i produksjon og formidling. Både publikumsbesøket og aktiviteten har hatt en økning i 2024, også som følge av en bredere satsing for å markere Riksteatrets 75-årsjubileum. Det ble satt opp 5 urpremierer i 2024. Riksteatret presenterte et variert repertoar på 74 spillesteder over hele landet. Mange av stedene utgjør Riksteatret en betydelig del av det lokale scenekunsttilbudet.

Teateret spilte totalt 463 forestillinger for om lag 129 000 publikummere. Tilsvarende tall for 2023 var 384 forestillinger og om lag 76 500 publikummere. Publikum på forestillinger rettet mot barn og unge økte til vel 60 600, fra vel 21 000 i 2023. Totalt antall produksjoner i 2024 var 8 (8 også i 2023), hvorav 6 var samarbeidsproduksjoner. Nationaltheatret, Show People, Christiania Teater, Oslo Nye Teater, Den Nationale Scene, Teater Vestland, Teatret Vårt og Hålogaland Teater var blant samarbeidspartnerne i 2024.

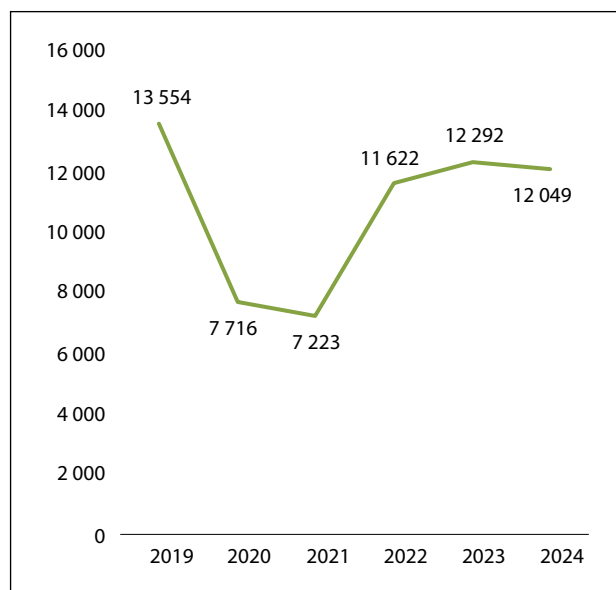
Gjennom egne tiltak og i samarbeid med lokale aktører har Riksteatret jobbet aktivt med å styrke kontakten med og kunnskapen om publikum. Antall publikummere på 184 ulike formidlingsarrangementer var om lag 14 000, mot om lag 7 830 publikummere på 129 formidlingsarrangementer i 2023.

Riksteatret tilbød i 2024 også digitale visninger av ulike forestillinger. I samarbeid med Applaus Scene så om lag 45 000 skoleelever forestillinger digitalt i klasserommet. Riksteatrets formidlingsarrangementer på litteraturhus og bibliotek ble gjort tilgjengelige digitalt.

Gjennom kompetansedeling, hospitantopphold og ulike andre tiltak bidro Riksteatret til å utvikle samarbeidet med kulturhusene og institusjonsteatrene.

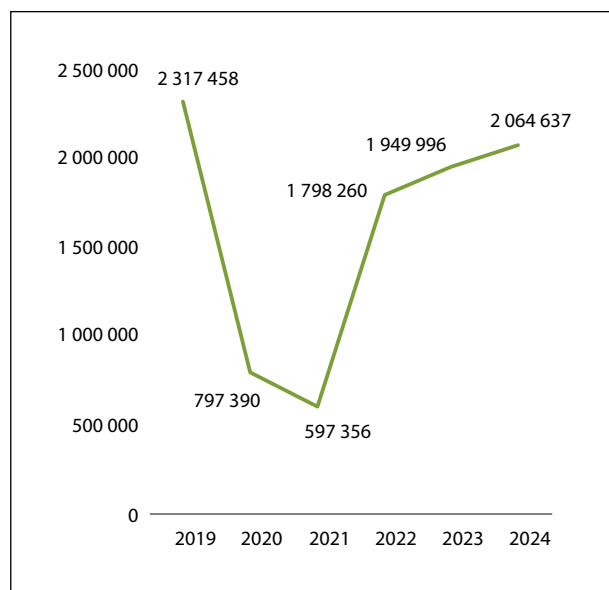
Tilskuddsinstitusjonene

I 2024 mottok 34 musikk- og scenekunstinstitusjoner tilskudd over kap. 323, post 70. Institusjonene gjennomførte til sammen om lag 12 000 forestillinger, konserter og formidlingsaktiviteter i 2024 mot om lag 12 300 i 2023. Nedgangen skyldes i all hovedsak færre formidlingsaktiviteter ved Den Norske Opera & Ballett, som medførte at samlet formidlingsaktivitet ved institusjonene gikk ned fra om lag 4 900 aktiviteter i 2023 til 4 200 i 2024. Formidlingsvirksomhet ved øvrige institusjonene har derimot gått opp med 16 pst. fra 2023 til 2024.

Figur 4.1 Antall arrangementer totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2019–2024

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

Figur 4.2 Antall publikummere totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2019–2024

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

Institusjonenes samlede kunstneriske aktivitet har også økt. Antall konserter har økt med 14 pst. fra fjoråret, til om lag 1 400 konserter, mens det ble framført 6 500 forestillinger, en økning på 4 pst.

Antall publikummere økte fra om lag 1 950 000 i 2023 til om lag 2 065 000 i 2024, en økning på 6 pst. Publikumsbesøket ved scenekunstinstitusjonene (teater, opera og dans) hadde en økning på 7 pst., mens besøket ved musikk-institusjonene (orkestrene) økte med 2 pst. Publikum på kunstnerisk aktivitet trakk om lag 1 875 000 publikummere, mens formidlingsvirksomheten hadde rundt 190 000 besøkende. Det er gjort korrigeringer i historiske publikums- og aktivitetstall for å få en mer konsistent statistikk. Rapporterte tall for

tidligere år avviker derfor noe fra tidligere rapporterte tidsserier.

Institusjonenes turnévirkosomhet gir flere tilgang til musikk og scenekunst av høy kvalitet. I 2024 gjennomførte musikk- og scenekunstinstitusjonene om lag 1 900 forestillinger, konserter og formidlingsarrangementer på turné i Norge for et publikum på om lag 214 000. Tilsvarende var det om lag 1 500 arrangementer og 177 000 publikummere på turné i 2023. Antall arrangementer på turné i Norge har dermed økt med 24 pst. og antall publikummere med 21 pst. fra 2023 til 2024. Fjorårets rapportering viste at særlig scenekunstinstitusjonenes turnévirkosomhet hadde gått ned i senere år. Denne tendensen har nå snudd, og scenekunstinstitusjonenes turnéaktivitet har økt med 22 pst. fra 2023.

Tabell 4.8 Antall publikum totalt og på turné i 2024 og 2023 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret¹

	Antall publikummere totalt		Publikum på turné	
	2023	2024	2023	2024
Musikk- og scenekunstinstitusjoner, post 70	1 949 996	2 064 637	177 480	213 881
Riksteatret	84 353	143 012	71 593	132 470
Andre musikk- og scenekunsttiltak ²	493 467	515 857	125 553	170 592
Totalt	2 527 816	2 723 506	374 626	516 943

¹ Inkluderer både publikum på kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

² Inkluderer kap. 323, post 60 og kap. 320, post 75.

Tabell 4.9 Antall arrangementer totalt og på turné i 2024 og 2023 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret¹

	Antall arrangementer totalt		Arrangementer på turné	
	2023	2024	2023	2024
Musikk- og scenekunstinstitusjoner, post 70	12 292	12 049	1 525	1 893
Riksteatret	513	647	464	576
Andre musikk- og scenekunsttiltak ²	4 197	4 263	1 061	1 468
Totalt	17 002	16 959	3 050	3 937

¹ Inkluderer kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

² Inkluderer kap. 323, post 60 og kap. 320, post 75.

Kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk

Kunstnerisk utvikling er nedfelt i både strategier og målformuleringer for samtlige institusjoner på post 70. Rapporteringen for 2024 vitner om et bredt og ambisiøst arbeid for å utvikle nye kunstneriske uttrykk og formater, ofte gjennom samarbeid med internasjonale kunstnere, andre institusjoner og aktører i det frie feltet.

Mangfold har blitt en integrert del av det kunstneriske utviklingsarbeidet i en rekke institusjoner, med programmer som utforsker ulike kulturelle, sosiale og kjønnsmessige perspektiver. Flere institusjoner satser bevisst på å nå ut til underrepresenterte grupper og å presentere kunstneriske uttrykk som spiller et større spekter av stemmer.

Talentsatsing og kompetanseutvikling er også viktige områder. En rekke institusjoner har etablert eller videreført utviklingsprogrammer for unge kunstnere, og har tilbudt veiledning, opplæring og karrieremuligheter.

Tabell 4.10 Produksjon og utvikling

	2023	2024
Antall framførte musikkverk	2 652	2 929
Antall scenekunstproduksjoner	1 120	1 119
- hvorav antall egenproduksjoner	624	548
- hvorav antall samproduksjoner	193	223
- hvorav antall gjestespill	231	284
Antall urframføringer (musikk og scenekunst)	137	151
Antall norske samtidsverk (musikk)	261	277
Antall utenlandske samtidsverk (musikk)	211	354
Antall norsk samtidsdramatikk (scenekunst inkl. opera)	122	98
Antall utenlandsk samtidsdramatikk (scenekunst inkl. opera)	28	29
Antall ny norsk koreografi	47	56
Antall utenlandsk koreografi	21	26

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

Rapportene fra tidligere år har vist at det satses på digital formidling i musikk institusjonene, dels også innen opera og ballett, men i mindre grad på

teatrene. Dette bildet har endret seg noe i 2024. Selv om mange teatre prioriterer det fysiske møtet med publikum, er det stadig flere virksomheter

som rapporterer om bruk av digitale virkemidler. Flere teatre utforsker kunstnerisk bruk av ulike typer interaktive digitale virkemidler og VR- og AR-teknologi (virtuell og utvidet realitet). Andre anvender digitale virkemidler til å nå ut til særskilte grupper som ikke kommer seg til teatersalene eller utforsker digitale formidlingsformer som podkast.

Et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

De aller fleste institusjonene som mottar tilskudd på post 70, rapporterer særskilt om formidlingsaktiviteter rettet mot et fysisk publikum. Med formidlingsaktivitet menes arrangement som ikke primært er av kunstnerisk karakter, men som for eksempel prøver å gi dypere innsikt i og økt engasjement for de kunstneriske aktivitetene i institusjonen, og å øke tilgjengeligheten til dette.

Antall besøkende på formidlingsarrangementer i 2024 var på nivå med fjoråret, selv om antall arrangementer ble noen færre. Nedgangen skyldes i hovedsak, som nevnt over, en reduksjon i antall omvisninger ved Den Norske Opera & Ballett. Institusjonene rapporterte om til sammen 189 200 publikummere på vel 4 200 formidlingsarrangementer. Tilsvarende tall i 2023 var 187 800 publikummere på nærmere 4 800 formidlingsarrangementer.

Rapporteringen viser at musikk- og scenekunstinstitusjonene har et omfattende tilbud til målgruppen barn og unge. Aktiviteten består i hovedsak av forestillinger og konserter, skole- og barnehagetilbud, talentutviklingstiltak og formidlingsprosjekter. I sine program rettet mot denne gruppen viser institusjonene vilje til å prøve ut nye

formater og formidlingsformer, og gjennomfører også en rekke samarbeidsprosjekter.

Rundt hver fjerde publikummer besøker eller deltar på et arrangement rettet mot barn og unge. I 2024 var antall publikummere på arrangementer rettet mot barn og unge totalt 490 000, en nedgang på 8 pst. fra 2023. Det ble i 2024 gjennomført vel 3 300 konserter, forestillinger og formidlingsaktiviteter rettet mot barn og unge, en nedgang på om lag 11 pst. fra 2023. Av disse utgjorde aktiviteter formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken rundt en tredjedel. Selv om tallene varierer fra år til år, ligger institusjonenes aktivitets- og publikumstall for målgruppen barn og unge relativt stabilt over tid.

Rapporteringen for 2024 viser at de fleste institusjonene jobber strategisk med mangfold og inkludering. Virksomhetene legger særlig vekt på å nå ut til et mangfoldig publikum og inkludere minoriteter. Mye av arbeidet skjer i samarbeid med frivillige og lokale aktører. Stadig flere institusjoner initierer lavterskeltilbud og inkluderende forestillinger og konserter. Rapportene viser også en økning i arbeid med mangfold internt i virksomheten, større funksjonsmangfold og tiltak rettet mot lavinntektsfamilier. Få institusjoner har tiltak rettet mot urfolk og nasjonale minoriteter. De fleste institusjonene rapporterer om universell utforming av lokaler og i formidling.

Andre musikk- og scenekunsttiltak

Det ble i 2024 bevilget midler til andre musikk- og scenekunsttiltak, jf. post 60 og kap. 320, postene 74 og 75, som også bidro til eller tilrettela for måloppnåelsen.

Kap. 3323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2024	budsjett 2025	2026
01	Ymse inntekter	517	403	418
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	38 519	25 332	26 244
	Sum kap. 3323	39 036	25 735	26 662

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter ved Riksteatret, jf. kap. 323, post 01.

Post 02 Billett- og salgsinntekter m.m.

Posten gjelder salg av billetter og program ved Riksteatret m.m., jf. kap. 323, post 21.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	72 183	74 073	76 288
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 491	27 000	22 200
52	Norges forskningsråd	30 510		
60	Regionale kulturfond		75 000	40 000
70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>		21 100	32 300
72	Kultursamarbeid i nordområdene	13 530	13 995	15 640
73	Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024	32 210		
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	126 617	115 000	110 000
78	Barne- og ungdomstiltak	33 940	14 750	
82	Nobels Fredssenter	37 500	38 900	40 200
86	Talentutvikling	55 000	57 000	58 000
Sum kap. 325		425 981	436 818	394 628

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgningen til Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (heretter Kulturtanken) og bevilgninger til regionale kulturfond, forskning og utvikling, internasjonalt arbeid i nordområdene, kulturtiltak på Svalbard, europeisk kultursamarbeid og arbeid med UNESCO, Nobels Fredssenter, talentutvikling og tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene for kapittelet.

Post 78, Barne- og ungdomstiltak, foreslås avvirket. Tilskuddene plassert på posten i 2025 forutsettes finansiert av spillemidler til kulturformål eller flyttet til andre poster i 2026, jf. omtale i Del III, kapittel 5 og i vedlegg 2.

Mål og strategier for 2026

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2026 bygge opp under de overordnede nasjonale målene for kulturpolitikken, jf. programomtalen 08.20.

Målene for bevilgningene til allmenne kulturformål i 2026 er å legge til rette for

- å bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet

- at barn og unge har tilgang til og kan delta i kunst- og kulturaktiviteter uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser
- økt mangfold og likestilling i kulturlivet
- bred rekruttering til kulturlivet gjennom talentutviklingsarbeid i hele landet
- økt forskningsbasert kunnskap om departementets ansvarsområder
- økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser
- å være en tydelig stemme internasjonalt for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet

Bevilgningene til Kulturtanken og talentutvikling skal bidra til at alle barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser.

Bevilgningen går videre til å følge opp Kultur- og likestillingsdepartementets internasjonale forpliktelser på kulturfeltet. Det internasjonale engasjementet på kulturfeltet omfatter samarbeid med aktører som UNESCO, Europarådet og EU/EØS. Innenfor det nordiske og arktiske området omfatter kultursamarbeidet blant annet Nordisk ministerråd og Østersjørådet.

Bevilgningen bidrar til regjeringens arbeid med å fremme kunstnerisk frihet og ytringsfrihet som en del av det internasjonale arbeidet, og å

videreføre støtteordninger for aktører som vil arbeide internasjonalt. Bevilgningen til regionale kulturfond skal bidra til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet i hele landet.

Kulturtanken

Kulturtanken er statens forvaltningsorgan på området barne- og ungdomskultur. Sentrale oppgaver er å gi råd til departementene i spørsmål om barne- og ungdomskultur, tilrettelegge for samarbeid og samordne innsats på feltet i dialog med relevante aktører, ha oversikt over og videreutvikle kunnskap på området og forvalte ulike virkemidler. Med barne- og ungdomskultur menes kunst- og kulturuttrykk som har barn og unge som målgruppe, både som mottakere, deltakere og aktører. Kulturtanken skal, innenfor de målsettinger, rammer og ressurser som til enhver tid er fastsatt av departementet og Stortinget, arbeide for å nå målene på området.

En sentral oppgave for Kulturtanken er å ivareta det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS) for alle kunst- og kulturuttrykk, og forvalte statlige midler til ordningen. Dette ansvaret skal følges opp i tråd med de til enhver tid gjeldende nasjonale målene for DKS. Det statlige tilskuddet til DKS finansieres av spillemidler til kulturformål. Departementet vil følge opp lov 6. desember 2024 nr. 74 om endringer i sektorlovgivningen for å sikre at oppgaver til kommuner og fylkeskommuner tildeles i lover og forskrifter, jf. Innst. 23 L (2024–2025) og Prop. 107 L (2023–2024). Departementet vil utarbeide en ny forskrift med hjemmel i pengespilloven § 12 tredje ledd, som skal regulere forvaltningen av spillemidler til DKS, herunder oppgavefordelingen til fylkeskommunene og kommunene. Se nærmere omtale av DKS under Del III, kapittel 5.

Kulturtanken har som oppfølging av regjeringens handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter fått to treårige oppdrag for perioden 2024–2026. Det ene er å lede et mangfoldsløft i kulturfrivilligheten ved å samle aktører som jobber med deltakelse, inkludering og kultur, innhente erfaringer fra pågående arbeid, bygge ny kunnskap og spre beste praksis. I tillegg har Kulturtanken fått i oppdrag å styrke medvirkning fra barn og unge i utviklingen av relevante fritidstilbud.

Målene for Kulturtankens virksomhet ble revidert i 2024 på bakgrunn av evaluering. Departementet foreslår at målene videreføres i 2026. Kulturtanken skal på denne bakgrunn

- bidra til at barn og unge får delta i, oppleve og skape kunst og kultur på fritiden
- fremme en kunnskapsbasert utvikling av kunst- og kulturtilbudet for barn og unge
- utvikle DKS i tråd med de nasjonale målene for ordningen
- videreutvikle samarbeidet om DKS mellom kultursektoren, utdanningssektoren og forvaltningsnivåene
- sørge for en effektiv og god forvaltning og styringsstruktur

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kulturtanken. Bevilgningen på posten dekker også evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og andre typer fellestiltak på kulturområdet i departementets regi.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturtanken får i merinntekter under kap. 3325, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til forskning, utredninger og statistikk, samt spesielle drifts- og utviklingsutgifter på Kultur- og likestillingsdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter.

Post 60 Regionale kulturfond

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningen Regionale kulturfond. Ordningen skal forvaltes av fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre etter forskrift 10. juni 2025 nr. 985 om regionale kulturfond. Regjeringen foreslår en bevilgning på 40 mill. kroner til ordningen i 2026. Fordelingen av midler framgår av tabellen under.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen skal bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Tilskuddsmidlene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, forsterke lokal og regional kulturfrivillighet og bidra til økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt.

Aktører som er registrert i Enhetsregisteret og som har sin hovedvirksomhet i Norge, kan

motta tilskudd. Fylkeskommunen kan fastsette ytterligere vilkår om hvem som kan motta tilskudd.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmidlene skal benyttes i tråd med tildelingskriterier i forskrift om regionale kulturfond. Fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre kan i henhold til forskriftens § 5 fastsette ytterligere tildelingskriterier.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet kan føre kontroll med at fylkeskommunen forvalter ordningen i henhold til forskriften og Stortingets forutsetninger.

Fylkeskommunen skal på forespørsel innhente og oversende alle dokumenter som er nødvendig for at departementet kan føre kontroll.

Dersom tildelingen ikke er forvaltet i tråd med forskriften eller Stortingets forutsetninger, kan hele eller deler av tildelingen til fylkeskommunen kreves tilbakeført.

Fordelingsmodell

Bevilgningen skal fordeles mellom fylkeskommunene etter følgende fordelingsmodell: 35 pst. av beløpet fordeles likt på alle fylkeskommunene, 60 pst. fordeles i tråd med folketallet og 5 pst. basert på areal. Tilskuddet til Svalbard er beregnet med utgangspunkt i gjennomsnittlig beløp per innbygger i Finnmark, det høyeste blant fylkene, multiplisert med antall beboere i Longyearbyen.

Fylkeskommune mv.	Forslag 2026 (i 1 000 kr)
Agder	2 414
Akershus	4 141
Buskerud	2 185
Finnmark	1 554
Innlandet	2 871
Møre og Romsdal	2 188
Nordland	2 211
Oslo	4 037
Rogaland	3 151
Telemark	1 788
Troms	1 824
Trøndelag	3 278
Vestfold	2 051
Vestland	3 948
Østfold	2 304
Svalbard	55
Totalt	40 000

Post 70 Norges forskningsråd, kan overføres

Bevilgningen på posten, som skal disponeres av Norges forskningsråd, finansierer forskning på kultur- og mediesektoren, forskning og forsker-rekruttering i museene, samt bredere orientert kulturforskning. I EUs forsknings- og innovasjonsprogram *Horisont Europa 2021–2027* er *Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn* ett av seks tematiske satsingsområder. I strategisk plan for perioden 2025–2027 er det etablert et partnerskap om kulturarvforskning – *Resilient Cultural Heritage*. Partnerskapet vil bidra til å samordne og styrke forskning på dette området i Europa. Norge deltar i partnerskapet.

Det legges til rette for kultur- og medieforskning av høy vitenskapelig kvalitet og styrking av forskningsmiljøene på disse områdene. Forskningen skal bidra til å utvide kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og for å håndtere store samfunnsutfordringer.

Forskningsrådet er et viktig virkemiddel for å nå de forskningspolitiske målene til regjeringen. Den samlede måloppnåelsen for virksomheten og økonomisituasjonen i Forskningsrådet er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2026.

Bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2026 ved tilsagn som Forskningsrådet har gitt tidligere og nye tilsagn. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning på 32,3 mill. kroner i 2026.

Siden Forskningsrådet finansierer flerårige forskningsprosjekter, er det nødvendig med fullmakt fra Stortinget for å forplikte staten utover budsjettåret. Tilsagnsfullmakten skal vise statens utestående forpliktelser på posten, det vil si den delen av gitte tilsagn som ikke er utbetalt ved utgangen av budsjettåret. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 123 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Med en bevilgning på posten på 32,3 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 123 mill. kroner vil Forskningsrådet kunne gi tilsagn om midler til nye forskningsprosjekter innenfor en samlet ramme (tilsagnsramme) på 59,4 mill. kroner i 2026.

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til arbeid med å utvikle kultursamarbeid over grensene i nordområdene. Tilskuddene støtter opp om regjeringens nordområdeinnsats. Urfolkskultur står sentralt og Sametinget er en viktig samarbeidspartner i nordomradepolitikken. Midlene skal nyttes til arbeid med å utvikle og styrke det internasjonale samarbeidet over grensene i nordområdene, bl.a. tilskudd til Riddu Riddu-festivalen, Dáiddadállu, Pikene på broen og Arctic Arts Summit. Som følge av Russlands invasjon og krigføring i Ukraina støttes ikke lenger norsk-russisk kultursamarbeid som før.

I 2026 foreslår regjeringen å øke tildelingen til det samiske kunstnerkollektivet Dáiddadallu med 1,2 mill. kroner, som i samarbeid med Riddu Riddu-festivalen, oppretter et eksportkontor for samisk kunst. Eksportkontoret skal fungere som et samisk agentur og en koordinerende instans for internasjonal formidling av samisk kunst.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til særskilte tilskuddsmottakere.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til å

- gjennomføre kultursamarbeidprosjekter over grensene i nordområdene

- ivareta og utvikle møteplasser, nettverk og arenaer for kulturutveksling og kultursamarbeid i nordområdene
- støtte opp under regjeringens innsats for å fremme kultursektoren i Nord-Norge
- støtte opp under regjeringens innsats for å ivareta nordområdene som regjeringens viktigste strategiske satsingsområde.

Tildelingskriterier

Alle tilskuddene blir vurdert på bakgrunn av søknad. Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med virksomhetens formål og andre krav og forutsetninger som framgår av tilskuddsbrevet.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet fastsettes av departementet.

Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kultur- og likestillingsdepartementet eller Kulturdirektoratet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som framgår av tilskuddsbrevet.

Post 75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., kan overføres

Bevilgningene på posten dekker øremerkede tilskudd til europeisk kultursamarbeid og UNESCO i tråd med internasjonale forpliktelser og konvensjoner. Posten dekker utgifter til norsk deltakelse i EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, 2021–2027. Den dekker i tillegg Norges årlige bidrag til Europarådets utvidede delavtale om europeiske kulturruter.

Norge gir årlige bidrag til fondet for *UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven* (2003) og til fondet for *UNESCOs konvensjon om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk* (2005). Hvert av bidragene utgjør én pst. av Norges ordinære, årlige bidrag til UNESCO og dekkes av denne posten.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til europeisk kultursamarbeid og UNESCO.

Mål og målgruppe

Formålet med Kreativt Europa er todelt: å fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv, og å fremme konkurranseevnen i sektoren. Gjennom Kreativt Europa får norske kultur- og medieaktører tilgang til europeiske nettverk og prosjekter, faglig og kunstnerisk utvikling, økt kulturelt og språklig mangfold samt større publikum og marked. Programmet er en unik samarbeidsarena der nærmere 40 land deltar. Det er også en viktig arena for politisk kultursamarbeid og erfaringsutveksling.

Fondet for UNESCOs 2003-konvensjon skal bidra til å støtte organisasjonens arbeid med vern av immateriell kulturarv, og fondet for 2005-konvensjonen skal verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk, særlig i utviklingsland.

Formålet med Europarådets program om europeiske kulturruter er å vise hvordan de europeiske landene bidrar til en felles kulturarv. Kulturrutene skal fremme Europarådets grunnleggende prinsipper: menneskerettigheter, demokrati, kulturelt mangfold og identitet samt dialog på tvers av landegrenser.

Tildelingskriterier

Alle tilskuddene er øremerkede midler som del av våre internasjonale forpliktelser. Midlene skal bidra til å oppnå målene i Kreativt Europa og UNESCO-fondene, som inngår i konvensjoner som Norge har ratifisert. Norges årlige utbetaling til programmet om de europeiske kulturruter bidrar til å oppfylle programmets formål, bl.a. å styrke kulturutveksling og reiseliv samt medvirke til å bevare en mangfoldig kulturarv. Det er Kulturdirektoratet som deltar i programmets arbeidsutvalg på vegne av Norge.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet deltar i komiteen for Kreativt Europa-programmet, og mottar årlige rapporter og sikrer evaluering av norsk deltakelse. Ansvar for å veilede norske søkere er i programperioden 2021–2027 delt mellom Kulturdirektoratet og Norsk filminstitutt, der førstnevnte er koordinator.

UNESCO rapporterer til konvensjonenes styrende organer om måloppnåelse i fondene som Kultur- og likestillingsdepartementet bidrar til.

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen gjelder tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 86 Talentutvikling

Bevilgningen på denne posten gjelder Talent Norge AS, som stimulerer privat støtte til programmer for kunstfaglig utvikling av talenter på vei mot en profesjonell karriere. Virksomheten opererer innenfor alle kunstheter og er et offentlig-privat samarbeid, hvor statlig bevilgning utløser tilsvarende eller høyere gaver fra private.

Talent Norge er per i dag involvert i over 70 programmer, blant annet innenfor klassisk og rytmisk musikk, scenekunst, koreografi, fotografi, billedkunst, film, opera, ballett, dans og spillutvikling mv. Talent Norge fyller en viktig rolle for mange talenter som står i et avgjørende stadium i utviklingen fra talentfull utøver til levedyktig karriere.

Rapport 2024

Kulturtanken

Kulturtanken har i 2024 styrket innsatsen for inkludering, mangfold og barn og unges medvirkning gjennom samarbeid med aktører i barne- og ungdomskulturfeltet, og gjennom forvaltning av tilskudd på området. Virksomheten har involvert ungdomsråd og benyttet elevtilbakemeldingsverktøy for å sikre barn og unges medvirkning i utvikling av barne- og ungdomskulturtilbudet. Videre har Kulturtanken samlet innspill fra ungdom til handlingsplanen *Alle inkludert!* Se også omtale i Del II, kap. 315 om Kulturtankens bidrag til oppfølging av denne handlingsplanen.

Kulturtanken har bidratt til kunnskapsutvikling gjennom initiativ til og deltakelse i forskningsprosjekter, seminarer og publikasjoner, faglige råd og deltakelse i offentlig debatt. Blant annet har Kulturtanken, sammen med andre direktorater, DOGA og KS, foreslått mål og organisering for samfunnsoppdraget om å inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeids- og samfunnsliv. Samfunnsoppdraget er en 10-årig satsing som skal motvirke ungt utenforskap gjennom tverrsektorielt samarbeid. Kulturtanken har også bidratt til utvikling av nye DKS-produksjoner, inkludert tiltak for barn med funksjonsvariasjoner, og lagt til rette for kunstnerisk utvikling gjennom DKS-labo-

ratorier. Se også omtale i Del III, kapittel 5 om Kulturtankens bidrag til oppfølging av *Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024–2030*.

Av Norsk Tippings overskudd ble 350 mill. kroner i 2024 fordelt til DKS. Ordningen sikrer at alle elever i grunnskolen og videregående skole får tilgang til kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet – uavhengig av bosted og bakgrunn. I 2024 ble det gjennomført nærmere 50 000 arrangementer gjennom DKS med om lag 2,4 mill. deltakere. Samarbeidet mellom kultursektoren, utdanningssektoren og forvaltningsnivåene om utvikling av DKS er styrket gjennom Kulturtankens samordning av tiltak og gjennomføring av ulike forum og møteplasser. Forvaltningen av DKS-ordningen er effektivisert gjennom videreutvikling av den nasjonale DKS-portalen og videreføring av nasjonale pilotavtaler med opphavsrettsorganisasjoner.

Med bakgrunn i resultatene som er omtalt ovenfor, mener departementet at målene for Kulturtanken i 2024 ble ivarettatt.

Barne- og ungdomstiltak

I 2024 var formålet med bevilgningene til barne- og ungdomstiltak å sikre at flere barn og unge fikk tilgang til kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet. Målet var at barn og unge skulle få oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem, og som de selv kan delta i.

I 2024 ble finansieringen av tilskudd til fire tiltak – Agenda X (Antirasistisk senter), DUS – Den unge scenen (Det Norske Teatret), Trafo.no (Fluks ved Universitetet i Agder) og Jeunesses Musicales Norway – endret fra kap. 320, post 55 til kap. 325, post 78. Norsk Scenekunstbruk, Assitej Norge og Noregs Ungdomslag fikk også tilskudd fra kap. 325, post 78 i 2024.

De nevnte aktørene er sentrale kompetansemiljøer innen blant annet inkludering, scenekunst og talentutvikling. Tilskuddene har bidratt til å realisere målet om et mangfoldig og tilgjengelig kulturtilbud for barn og unge i hele landet, i tråd med målene i handlingsplanen *Alle inkludert!*

Kulturtanken fikk i 2024 et utvidet ansvar for forvaltningen av tilskudd på barne- og ungdomskulturfeltet. Forvaltningen av flere enkeltstående tilskudd, som tidligere ble finansiert på kap. 325, post 78, ble overført til Kulturtanken. Tiltakene finansieres nå av spillemidler til kulturformål.

Norges forskningsråd

Kultur- og likestillingsdepartementets tildeling til Forskningsrådet finansierer forskning på kultur-

og mediesektoren, forskning i museer, bredere orientert kulturforskning og forskning på spillproblematikk. Overordnet vurderes måloppnåelsen som god når det gjelder forskning på temaer, fag og sektorer som bidrar med kunnskap på departementets politikkområder.

Våren 2024 utlyste Forskningsrådet midler til forskning på konsekvenser av KI for kultur- og mediesektoren. Flere av de innvilgede prosjektene omhandler mediefeltet og medienes samfunnsrolle i lys av KI, mens ett prosjekt berører kulturpolitiske problemstillinger. For å styrke forskning, kompetanse og forskerrekruttering i museene utenfor universitetsmuseene, ble det i 2024 utlyst 30 mill. kroner til fem nye kompetanse- og samarbeidsprosjekter. Det ble også utlyst 15 mill. kroner til kompetanse- og samarbeidsprosjekter som omhandler tiltak for å forebygge og behandle spillavhengighet. Det ble i 2024 besluttet at departementet skal være med på å finansiere partnerskapet *Resilient Cultural Heritage* i Horisont Europa. Partnerskapet etableres i 2025.

Pågående forskning i kultur- og mediesektoren har over flere år gitt ny og relevant kunnskap om digitaliseringens konsekvenser, om medienes og kulturens rolle som arena for demokratisk offentlighet, ytringsfrihet og deltakelse, samt medie- og kulturøkonomi og samisk kulturpolitikk. Den allmenne kulturforskningen har også bidratt til å styrke humaniora og kulturdimensjoner i forskning om sentrale samfunnsutfordringer. Av ni prosjekter finansiert av Kultur- og likestillingsdepartementet ble tre avsluttet i 2024. Disse prosjektene omhandlet betydningen av crowdfunding i kultursektoren, medieøkonomi i lys av digitalisering og annen teknologiutvikling og politiske dynamikker i kultursektoren.

Tematikken likestilling og ikke-diskriminering er sentral i flere prosjekter innenfor den allmenne kulturforskningen og i andre aktiviteter og porteføljer i Forskningsrådet. Departementet og Forskningsrådet samarbeidet i 2024 om en helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Det har blant annet blitt gjennomført flere møter med en referansegruppe av forskere og innspillsmøter i en interdepartemental samarbeidsgruppe.

Tildelingen til Norges forskningsråd er en sentral del av Kultur- og likestillingsdepartementets oppfølging av sitt sektoransvar for forskning, som er nærmere omtalt i Del III, kapittel 10.

Kultur som næring

Bevilgningen til kulturell og kreativ næring i 2024 inneholdt oppdragsmidler til Innovasjon Norge og hadde som overordnet mål å bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft.

KUDs oppdrag til Innovasjon Norge innen kulturell og kreativ næring har hatt som mål om å øke norske bedrifters og investorers investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester og utvikle flere vekstkraftige virksomheter som omsetter kulturelt og kreativt innhold nasjonalt og internasjonalt. I 2024 har oppdraget bestått av tiltakene Eksportprogram, Investorprogram og Mentorprogram. I tillegg har det vært et overordnet mål å bidra til at flere bedrifter innen kulturell og kreativ næring kvalifiserer til de generelle virkemidlene i Innovasjon Norge.

Økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser

Fra norsk side har alt myndighetssamarbeid med Russland i kultursektoren vært stilt i bero etter Russland startet sin krigføring i Ukraina. Departementet har omdisponert deler av avsetningen til internasjonalt kultursamarbeid i nord uten russisk deltakelse.

Tilskudd til kultursamarbeid i nordområdene ble i 2024 gitt til blant andre kunstnerfellesskapet Dáiddadállu, Riddu Riddu-festivalen og Pikene på broen som organiserer festivalen Barents Spektakel og formidler kultur i sine lokaler, Terminal B, i Kirkenes. Tilskudd ble også gitt til kulturprogrammet Barentskult til fordeling til internasjonale samarbeidsprosjekter, til Arctic Arts Summit og til samarbeidet Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap (NDPC). Støtten gjennom NDPC var særlig rettet mot samarbeidsprosjekter innenfor kulturell og kreativ næring. Dette samarbeidet, der Russland har vært blant samarbeidslandene, er under omlegging som følge av Russlands krigføring i Ukraina.

Det norske initiativet Arctic Arts Summit er en arena for kultur og kulturpolitikk og for kulturbasert samarbeid og utvikling i det sirkumpolare nord. Departementet arbeider for å styrke arenaen ved å utvikle hensiktsmessige sekretariatsfunksjoner for prosjektet.

Stiftelsen Artica Svalbard har blant annet prioritert residensopphold for kunstnere samt avholdt arrangementer for og med lokalsamfunnet i Longyearbyen.

Bodø2024 Europeisk kulturhovedstad

Bodø2024 Europeisk kulturhovedstad åpnet i februar 2024. Et stort antall arrangementer av ulik størrelse og med ulike målgrupper har funnet sted i løpet av året i Bodø og i regionen.

Kulturhovedstaden har hatt som mål å fremme kulturens bidrag til langsiktig samfunnsutvikling i regionen. Arrangøren har bl.a. hatt fokus på ungdom og bærekraftig samfunnsutvikling i nord. Også samiske språk og samisk kultur har vært sentralt i programmet.

Bodø2024 vil foreta en gjennomgang av prosjektet, og i 2025 vil Nord universitet legge fram en rapport om de kort- og langsiktige samfunnsseffektene av kulturhovedstadsprosjektet.

Kreativt Europa

EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen tv, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til et større publikum.

Programperioden for Kreativt Europa varer fra 2021 til og med 2027. Tilskuddet til kulturproduksjoner og samarbeid har økt betraktelig fra forrige programperiode.

For delprogrammet KULTUR var Norge involvert i 79 søknader til Kreativt Europa-samarbeidsprosjekter i 2024, en økning fra 73 i 2023. Den økonomiske uttellingen for Norge i samarbeidsprosjektene innen kultur var om lag 1 mill. euro, med en tildelingsprosent på 10,4. Norge fikk en ny prosjektleder og 15 partnere i samarbeidsprosjekter i 2024. Det ble også flere norske tildelinger innen reise- og residensprogrammet Culture Moves Europe. De rundt 260 veiledningstimene fra desken i Kulturdirektoratet har gitt verdi- og kapasitetsbygging hos aktørene.

For delprogrammet MEDIA er norsk audiovisuell bransje aktive søkere, og det er positive resultater innenfor mange av tilskuddsordningene. I 2024 hentet bransjen hjem mer enn 3,4 mill. euro i tilskudd fra MEDIAs ulike tilskuddsordninger. I likhet med året før ga tilskuddsordningen til produksjoner for tv og strømmetjenester høyest uttelling med over 1 mill. euro. Norske produsenter mottok videre om lag 1,3 mill. euro fra tilskuddsordningene for utvikling av hhv. enkeltproduksjoner, pakker med 3–5 produksjoner og dataspill. Via tilskuddsordningene for distribusjon av norsk film i Europa og til europeisk film i Norge bevilget delprogrammet om lag 0,9 mill. euro. I tillegg har Den norske film-

festivalen fått tilskudd til New Nordic Films og Barnefilmfestivalen. Fredrikstad Animation Festival har fått tilskudd i ordningen Nettverk av filmfestivaler.

Norge var også involvert i andre deler av Kreativt Europa i 2024. Under det tverrgående programmet kan norske medieaktører søke midler for å styrke mediemangfold og fri journalistikk i Europa. I 2024 var Bodø europeisk kulturhovedstad, som er en ordning under Kreativt Europa.

Internasjonalt samarbeid har blitt styrket gjennom Kreativt Europa i 2024. Ordningen er et effektivt og godt virkemiddel for å få flere norske aktører fra kultursektoren og audiovisuell industri involvert i internasjonalt samarbeid. I tillegg til betydelig økonomisk tilskudd, tilfører deltakelse i Kreativt Europa også utvidet kontaktnett i Europa, nye markeder og nye kunstneriske impulser. Den geografiske spredningen er god og det er både prosjektleder- og partnersøkere fra hele landet.

UNESCO

I 2024 fulgte Kultur- og likestillingsdepartementet opp tre UNESCO-konvensjoner: *Konvensjonen om ulovlig handel med kulturgjenstander* (1970), *Konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven* (2003) og *Konvensjonen om mangfold av kulturuttrykk*. Gjennom deltakelsen har Norge vært en tydelig stemme internasjonalt for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Norge er medlem i 2005-konvensjonens mellomstatlige komité for perioden 2021–2025.

Mondiacult er UNESCOs verdenskonferanse om kulturpolitikk. I 2024 rapporterte Norge på arbeid med erklæringen fra Mexico-konferansen i september 2022. KUD deltok også i forberedelser til neste Mondiacult-konferanse som vil avholdes i Barcelona høsten 2025.

Ministerrådet for kultur (MR-K)

Norge deltar i det nordiske kultursamarbeidet i Nordisk ministerråd.

Gjennom det nordiske kulturpolitiske samarbeidet blir det gjennomført en rekke initiativer og tiltak på flere områder knyttet til miljø, språk, teknologi og medier. Fem nordiske institusjoner bistår i arbeidet. Kulturanalys Norden og Nordicom bidrar med kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling på henholdsvis kultur- og medieområdet. Kultur- og medieaktører har anledning til å søke prosjektmidler gjennom flere ulike nordiske fond.

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Barn og unge over hele landet får ta del i undervisningsopplegg om demokrati, menneskerettigheter og medborgerskap gjennom skolebesøk og digitale løsninger. En stor del av besøkende er turister, både norske og utenlandske. 2024 var det første året med normal drift etter fire år preget av pandemi og stengt museum på grunn av ombygging. Senteret har økt digital tilstedeværelse og rehabiliterte lokaler med bedre publikumsopplevelse og universell utforming. Inntekter fra billetter og butikk har økt, mens inntektene fra private og offentlige støttespillere har gått noe ned.

Talentutvikling

Siden etableringen i 2015 har Talent Norge bidratt til å utvikle talentsatsinger i kulturlivet verdt over 845 mill. kroner. Av dette er 371 mill. kroner tildelinger fra Talent Norge, mens 474 mill. kroner er utløst fra private og andre bidragsytere. De 71 programmene Talent Norge medfinansierer, har nå årlig om lag 1 100 deltakere.

Med mål om at du skal kunne leve av kunsten uansett hvor du bor, samarbeider Talent Norge med kulturaktører og institusjoner over hele landet. I Nord-Norge, Midt-Norge og Innlandet rapporterer Talent Norge om satsinger i samarbeid regionens kulturliv og private aktører. Gjennom fagsamlinger og målrettede tiltak nasjonalt og regionalt, jobber Talent Norge også for å styrke kvaliteten i talentutviklingen og bygge en talentkultur – både for kunstnere og støtteapparatet rundt dem.

Kap. 3325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	1 402	2 537	2 628
	Sum kap. 3325	1 402	2 537	2 628

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Kulturtankens inntekter fra prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 325, post 01.

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	818 280	902 687	978 778
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	31 013	18 900	19 576
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 767	48 000	51 670
73	Språktiltak	38 550	39 930	41 735
74	Det Norske Samlaget	23 475	24 350	24 960
75	Tilskudd til ordboksarbeid	14 650	15 200	15 740
80	Bibliotektiltak	102 746	110 165	40 770
	Sum kap. 326	1 077 481	1 159 232	1 173 229

Innledning

Mesteparten av bevilgningen under kapittelet går til driften av Nasjonalbiblioteket. Språkrådet budsjetteres også på post 01. Under kapittelet gis det ellers tilskudd til språktiltak og ordboksarbeid. Enkelte navngitte tilskudd på post 73 og post 80 foreslås flyttet til andre budsjettposter.

Mål og strategier for 2026

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningen under kapittelet:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.
- Nasjonalbiblioteket skal legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotek tjenester.
- Språkrådet skal gjennom målrettede aktiviteter fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.
- God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket er en statlig virksomhet som har som oppgave å samle inn, registrere, bevare og gi tilgang til publisert materiale fra alle publiseringsplattformer. Dette gjør Nasjonalbiblioteket til en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold. Ved å tilgjengeliggjøre og formidle litteratur og kulturarv skal Nasjonalbiblioteket legge til rette for forskning, læring og språkutvikling, og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Å tilgjengeliggjøre litteratur og kulturarv fremmer lese-lyst, demokrati og kunnskapsutvikling over hele landet.

Nasjonalbiblioteket har status som forskningsinstitusjon, og har ansvar for å koordinere forfatterjubileer, herunder det kommende 200-årsjubileet for Henrik Ibsen i 2028.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for tjenesten Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur (tidl. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek). Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har samme tilgang til informasjon, litteratur og bibliotek tjenester som befolkningen ellers.

Nasjonalbiblioteket har siden 2006 arbeidet kontinuerlig med å digitalisere alle materialtyper fra egen samling, og en stor del av samlingen er gjort søkbar på nett. I 2020 ble samfunnsoppdraget utvidet til å digitalisere all norsk kulturarv, dvs. kulturarvmateriale fra norske arkiv, bibliotek og museer, og virksomheten ble oppbemannet med 70 personer for å følge opp oppdraget. Arbeidet med digitaliseringsprogrammet fortsetter i 2026 og vil pågå i lang tid framover.

Nasjonalbibliotekets digitaliseringsarbeid foregår ved virksomhetens anlegg i Mo i Rana, som bl.a. består av digitaliseringslokaler, depotbibliotek og sikringsmagasiner for lagring av fysisk og digitalt materiale. Anlegget har blitt utvidet i flere omganger. Lydlaboratoriet og automatlager 3 ble ferdigstilt høsten 2024 og offisielt åpnet i februar 2025, jf. også omtale under kap. 322 Bygg og offentlige rom. De nye byggene bidrar til å styrke Nasjonalbibliotekets kapasitet og legge til rette for mer effektiv digitalisering og styrket samarbeid med Arkivverket og andre ABM-institusjoner. Byggene gir også rom for virksomhetens oppbemannede personale, og erstatter brakkerigger som de siste årene har fungert som midlertidige kontorplasser. En utfordring framover er knyttet til de bygningsmessige forholdene for bevaring av nitratfilm.

Å legge til rette for bruk av norsk og samisk i informasjons- og kommunikasjonsteknologi bidrar til effektivisering og god oppgaveløsning, og til å ta vare på språkene våre. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt ansvar for å tilby grunnlagsressurser for språkteknologi slik at datamaskiner kan forstå bokmål, nynorsk og norske dialekter, og uttrykke seg på norsk. Med økt utbredelse av generativ kunstig intelligens og store språkmodeller har Nasjonalbibliotekets rolle som tilbyder av nasjonal infrastruktur for språkteknologi og kunstig intelligens blitt enda viktigere.

Språkmodellene som leveres av de store, internasjonale teknologiselskapene, har vesentlige mangler blant annet når det gjelder forståelse av norsk og samisk språk, kultur og samfunnsforhold. I 2025 gav derfor regjeringen Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene, oppdatere og tilgjengelig-

gjøre norske og samiske språkmodeller. Som hovedregel skal Nasjonalbiblioteket tilby grunnmodeller som aktører i offentlig sektor eller næringslivet kan bruke for å utvikle KI-baserte verktøy og tjenester. Regnekraft til trening av språkmodeller leveres gjennom Sigma2, som finansieres over Kunnskapsdepartementets budsjett, jf. omtale under kap. 273, post 70 i Prop. 1 S. (2025–2026) fra Kunnskapsdepartementet.

Oppdraget er en del av regjeringens arbeid med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens, og vil innebære nær kontakt og dialog med relevante forskningsmiljø, utviklermiljø og brukere.

For å gjøre språkmodellene best mulig for norsk og samisk bruk må modellene trenes på store mengder språkdata av høy kvalitet. Mye av materialet som Nasjonalbiblioteket har i sine samlinger er beskyttet av opphavsrett, og kan ikke brukes i trening av språkmodeller uten egne avtaler med rettighetshavere. Regjeringen foreslår derfor å bevilge 45 mill. kroner til en vederlagsordning som gir Nasjonalbiblioteket tilgang til å bruke aviser i trening av språkmodeller. Midlene skal gå til en avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor, som inngår avtalen på vegne av Mediebedriftenes Landsforening. Avtalen skal legge til rette for at journalister og mediebedrifter kan få betalt for at språkmodeller trenes på deres materiale.

Bibliotekutvikling fra 2026

Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for biblioteksektoren og skal bidra til utvikling og styrking av landets folke- og fagbibliotek. Driften av folkebibliotekene er en kommunal oppgave, mens universitetene og høyskolene har de største og viktigste fagbibliotekene. Nasjonalbiblioteket forvalter og tildeler prosjekt- og utviklingsmidler (spillemidler) til folkebibliotekene. Siden 2015 har bibliotekpolitikken vært styrt av flere nasjonale bibliotekstrategier. På denne bakgrunnen har bibliotekene utviklet seg som sosiale møteplasser, som aktive formidlere av litteratur og kulturarv, og som relevante kunnskapsinstitusjoner som bidrar til folkeopplysning og danning i befolkningen. I utvidet nasjonal bibliotekstrategi, som gjelder ut 2025, er det et særskilt fokus på bibliotekenes arbeid med leselyst. Fra 2026 vil arbeidet med bibliotekutvikling hovedsakelig baseres på to pilarer; 1) nasjonal infrastruktur for bibliotek og 2) formidling og utvikling i bibliotek. Arbeidet skal bygge videre på utviklingen som har skjedd i sektoren det siste tiåret. Departementet vil komme

tilbake til hvordan prosjekt- og utviklingsmidlene til bibliotekfeltet i 2026 skal fordeles. Det vises i den sammenheng til departementets arbeid med forskrift for fordeling av Norsk Tippings overskudd til kulturformål, jf. omtale under Del III kap. 5.

Nasjonalbiblioteket følger opp tiltak i regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Strategien er et samarbeid mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, og målet er at barn og unge skal få gode leseferdigheter og gode leseopplevelser. Se omtale av leselyststrategien under programkategori 08.20.

Språkrådet

Språkrådet er statens forvaltningsorgan for språk. Språkrådet skal arbeide for å styrke norsk språks status og bruk på alle samfunnsområder, og særlig på områder der bruken er utsatt.

Det er bred oppslutning i befolkningen om hovedmålet i norsk språkpolitikk som er å bevare og utvikle norsk som samfunnsbærende språk. Bruken av norsk står sterkt i arbeidslivet. Likevel viser Språkrådets rapport *Språkstatus 2025*, som er omtalt i rapportdelen av dette kapittelet, at gjennomføring av den norske språkpolitikken har utfordringer. På enkelte områder øker bruken av engelsk på bekostning av norsk, bl.a. i academia og i digitale verktøy og tjenester. Barn møter mer engelsk i sosiale medier, i spill og på nett. Språkrådets rapport viser også at nynorsk er under press.

En sentral språkpolitisk utfordring er å sikre bruk av norsk i språkteknologi og kunstig intelligens. Utfordringen er særlig stor for nynorsk. Språkrådets egne undersøkelser viser at de mest brukte språkmodellene i det norske markedet ikke møter de språklige kvalitetskravene i skole og forvaltning. Dette gjelder både bokmål og nynorsk. Resultatene fra undersøkelsene viser at regjeringens satsing på norske og samiske språkmodeller møter et behov. Språkrådet skal gi språkfaglige og -politiske råd om spørsmål som er knyttet til utvikling og bruk av kunstig intelligens, språkteknologi og språkmodeller.

Språkpolitikken er sektorovergripende, og språkloven pålegger hele offentlig sektor et ansvar for språkene som omfattes av loven. God måloppnåelse i språkpolitikken forutsetter at de som har plikter etter loven, følger opp sitt ansvar. Språkrådet har på sin side ansvar for rådgiving og veiledning om språkpolitikken og lovverket på språkfeltet. Språkrådet fører også tilsyn med etterlevelse av enkelte av pliktreglene i språkloven.

Kunnskap i norsk språk er en forutsetning for å delta i norsk demokrati, samfunn og arbeidsliv. Leseferdigheter og tekstforståelse er beredskap i møte med desinformasjon, falske nyheter og kunstig generert tekst. I tråd med dette prioriterer Språkrådet sin innsats på områder som har særlig betydning for opplæring, integrering, fagspråk og digitalisering. Arbeidet med å sikre en språkpolitikk som er reelt sektorovergripende, er krevende.

For å gjøre språkpolitikken mer kunnskapsbasert og anbefalinger og tiltak mer treffsikre og effektive har Språkrådet satt i gang arbeid med å styrke eget arbeid med analyse og innsikt.

Språkrådet skal bidra til at norsk er et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk og forvalter skriftnormalene for bokmål og nynorsk. Gjeldende rettskriving publiseres i *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka*. Språkrådets nettsider inneholder et bredt utvalg av ressurser, råd og veiledning om språk, rettskriving og oppfølging av språkpolitikken og språkloven.

Språkrådet har også ansvar for å bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes, som alle har lovfestet vern etter språkloven.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket og Språkrådet. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 5,9 mill. kroner til Statens kartverk for å ivareta forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven. Bevilgningen dekker dessuten enkelte utgifter i departementets regi.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 45 mill. kroner til en vederlagsordning for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale (aviser) i trening av språkmodeller.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til bl.a. utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for folkebibliotekene. Departementet kan gi Nasjonalbiblioteket oppdrag knyttet til slik utvikling. Det er et stort behov i biblioteksektoren for sentral utvikling og tilrettelegging av infra-

struktur og fellestjenester. Eventuelle gavemidler som Nasjonalbiblioteket mottar til bestemte prosjekter, kan utgiftsføres på posten.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3326, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin, og investeringer i forbindelse med utvidelsen av virksomheten i Mo i Rana. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 2 mill. kroner til digital lagringskapasitet.

Post 73 Språktiltak

På denne posten gis det tilskudd til språkorganisasjoner og andre språktiltak som støtter opp under arbeidet med å verne og fremme blant annet bokmål, nynorsk, norsk tegnspråk og kvensk. Bevilgningen gjelder i hovedsak tilskudd til navngitte tiltak, i tillegg til at det er foreslått vel 1,6 mill. kroner til en tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn. Hovedelementene i forvaltningen av tilskuddsordningen og tilskudd til navngitte tiltak presenteres under. Bevilgningsforslaget foreslås fordelt slik det framgår av vedlegg 2.

Tilskuddet til Noregs Mållag er foreslått økt med 400 000 kroner til arbeidet med nynorsk inspirasjon og faglig påfyll for barnehage- og grunnskolelærere.

Posten er foreslått økt med nær 0,6 mill. kroner til Norges Døveforbunds arbeid med Døves tidsskrift, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 326, post 80. Med dette blir tilskudd til Norges Døveforbund samlet på én post.

Posten er foreslått redusert med 160 000 kroner som følge av at tilskudd til Det Norske Akademi for Språk og Litteratur samles på én budsjettpost, jf. tilsvarende økning på kap. 326, post 75.

På posten er det budsjettert med 100 000 kroner til prisen Årets nynorsk-kommune som forvaltes av Språkrådet på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til navngitte tiltak

Det statlige tilskuddet utgjør en betydelig del av finansieringen av organisasjonene som mottar tilskudd og er viktig for å legge til rette for kontinuerlig drift og langsiktig planlegging for mottakerne.

Mål og målgruppe

Formålet med statlige tilskudd til språktiltak er å støtte opp under de overordnede kultur- og språkpolitiske målene om å styrke bokmål og nynorsk og verne og fremme nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal bruke tilskuddet i tråd med de formålene som er beskrevet i budsjettsøknaden, Stortingets mål og departementets føringer som blir gitt i tilskuddsbrevet. Dersom departementet vurderer at tilskuddet er brukt i henhold til føringene, er måloppnåelsen vurdert som tilfredsstillende.

Oppfølging og kontroll

Den administrative forvaltningen av budsjettsøknader og rapportering er delegert fra departementet til Språkrådet i årlige tildelingsbrev. Tilskuddene forvaltes i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten, samt departementets retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for mottakere av statlig driftstilskudd, som bygger på reglementet. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Språkrådet om bruken av midlene, i samsvar med krav som framgår av tilskuddsbrevet.

Tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn

Mål og målgruppe

Stedsnavn er viktige språklige kulturminner. De kan si noe om vår språkhistorie, kulturhistorie og bosettingshistorie og kaster lys over liv og virke i tidligere tider. Formålet med ordningen er å bidra til å berge disse kulturminnene ved å gi støtte til lokalt innsamlings- og registreringsarbeid.

Fylkeskommunale, kommunale og private aktører, samt frivillige lag og organisasjoner kan søke.

Kriterier for måloppnåelse

Prosjekter skal gjennomføres i tråd med prosjektskissen og fremdriftsplan i søknaden.

Tildelingskriterier

Det kan gis tilskudd til innsamling av norske, kvenske, samiske og skogfinske stedsnavn. Prosjekter som gjelder stedsnavn i Norge på romani, romanes eller norsk tegnspråk kan også få støtte. Det er en forutsetning at innsamlede stedsnavn blir registrert i en felles navnebase slik at de blir tilgjengelige for flest mulig. Det stilles visse krav til prosjektledelse. Språkrådet prioriterer søkere som samarbeider med frivillige lag og organisasjoner i lokalmiljøet.

Oppfølging og kontroll

Språkrådet forvalter ordningen på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet og i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten, departementets retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll og Språkrådets egne retningslinjer for ordningen. Tilskuddsmottakere skal rapportere til Språkrådet om disponering av midlene og gjennomføring av tiltaket når prosjektet er avsluttet, eventuelt underveis dersom det er vesentlige avvik i premissene for tilskuddet.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen på posten gjelder Det Norske Samlagets arbeid med å styrke nynorsk språk, kultur og litteratur gjennom å gi ut et bredt tilbud av bøker på nynorsk. Samlaget gir hvert år ut om lag 100 titler av norsk og omsatt skjønnlitteratur, barne- og ungdomsbøker og dokumentar- og faktalitteratur. Statstilskuddet bidrar til at befolkningen får et større og bredere tilbud av litteratur på nynorsk.

Post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

På denne posten gis det tilskudd til ordboksarbeid og arbeid med utvikling og tilgjengeliggjøring av terminologi på norsk. Posten er foreslått økt med 160 000 kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 326, post 73.

Av bevilgningen på posten foreslås 2,3 mill. kroner til Standard Norges arbeid med å oversette og tilgjengeliggjøre standarder på norsk.

Departementet foreslår et tilskudd på 9,3 mill. kroner til Universitetet i Bergens arbeid med

utvikling, drift og digital tilgjengeliggjøring av *Norsk Ordbok*, *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Det vil være naturlig at innsatsen tar høyde for at det i perioden 2018–2024 er gjennomført en omfattende revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*, og at det til sammenligning gjenstår flere uløste oppgaver i arbeidet med *Norsk Ordbok*. Formålet med tilskuddet er å støtte opp om ordboksarbeid og fagmiljøet for leksikografi. Det er en målsetting å få til en infrastruktur for norsk språk og et samvirke mellom ulike ordbok-baser.

Det foreslås et tilskudd på 4,1 mill. kroner til *Det Norske Akademi for Språk og Litteratur*. Tilskuddet er økt med 160 000 kroner som følge av at driftstilskuddet til Det Norske Akademi for Språk og Litteratur som språkorganisasjon er foreslått flyttet fra post 73. Tilskuddet for øvrig går til arbeidet med *Det Norske Akademis Ordbok*.

Som oppfølging av Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*, jf. Innst. 253 L (2020–2021), har Universitetet i Bergen og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur laget en plan for samordning av ordboksprosjektene.

Ordbøker og ordbokverk som er bygd opp helt eller delvis for offentlige midler, skal gi opplysninger om hva som er offisiell rettskriving, jf. også Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*.

Mål og målgruppe

Tilskuddene bygger opp under de overordnede kultur- og språkpolitiske målene om å bruke, utvikle og styrke nynorsk og bokmål, jf. språkloven. Arbeidet med ordbøker og terminologi skal bidra til å sikre norsk som et komplett og samfunnsbærende språk som skal kunne brukes på alle samfunnsområder. Befolkningen skal ha tilgang til kvalitetssikrede ordbøker og kunnskap om norsk språk.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottaker skal bruke tilskuddet i samsvar med egen budsjettøknad, Stortingets mål og departementets føringer som blir gitt i tilskuddsbrevet. Dersom departementet vurderer at tilskuddet er brukt i henhold til føringene, er måloppnåelsen vurdert som tilfredsstillende.

Oppfølging og kontroll

Kultur- og likestillingsdepartementet forvalter tilskuddene i tråd med regelverk for økonomi-

styring i staten og departementets egne retningslinjer som bygger på regelverket.

Post 80 Bibliotektiltak

Bevilgningen på posten gjelder bibliotekteneste i fengsel og andre bibliotekrelaterte tiltak.

På posten er det budsjettet med 36 mill. kroner til bibliotekteneste i fengsel, 4,2 mill. kroner til Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte, og 0,5 mill. kroner til Finnmark fylkesbibliotek for finsk bibliotekteneste.

Den administrative forvaltningen av budsjett-søknader og rapportering på posten er delegert til Nasjonalbiblioteket. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Nasjonalbiblioteket om bruken av midlene, i samsvar med krav som framgår av tilskuddsbrevet.

Fram til nå har Nasjonalbiblioteket også forvaltet tilskuddsmidler under posten som har vært øremerket ulike litteratur- og leselysttiltak. Som følge av at Kulturdirektoratet allerede forvalter en rekke navngitte tilskudd til ulike organisasjoner og kompetansesenter, herunder på litteraturfeltet, foreslås tilskudd overført til kap. 320, post 74, som forvaltes av Kulturdirektoratet. Dette gjelder tilskuddet til ABM-media (Bok og bibliotek), Døves Media, Stiftelsen LESE (tidligere Foreningen !les og Leser søker bok), Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde, Norges Blindforbund (punktskrifttrykkeriet), Norsk barnebokinstitutt, Norsk bibliotekforening, Store norske leksikon, Tegn.tv og Foreningen for døvblinde (tiltak for døvblinde). Posten foreslås på bakgrunn av dette redusert med 72,7 mill. kroner mot tilsvarende økning av kap. 320, post 74, jf. omtale under kap. 320, post 74.

I tillegg foreslås posten redusert med 0,6 mill. kroner, mot tilsvarende økning av kap. 326, post 73. Beløpet gjelder tilskudd til Norges Døveforbunds arbeid med Døves Tidsskrift.

Rapport 2024

Rapporten omfatter biblioteksektoren, med særlig vekt på Nasjonalbiblioteket. Rapporten omfatter også Språkrådets virksomhet. Enkelte nøkkellopplysninger fra litteraturfeltet er tatt med, jf. øvrig rapportering under kap. 320. Departementets samlede vurdering er at målene for bevilgningene til språk- og bibliotekformål er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2024, jf. rapport nedenfor. Rapportdelen inneholder også en redegjørelse for tilstanden for norsk språk på utvalgte samfunnsområder.

Nasjonalbiblioteket

For Nasjonalbiblioteket gjaldt følgende mål i 2024:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.
- Nasjonalbiblioteket skal legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotekstjenester.

Nasjonalbiblioteket rapporterer om god måloppnåelse knyttet til de fire målene i 2024. Ved å utvikle, digitalisere og utvide samlingen har Nasjonalbiblioteket i 2024 tatt vare på det publiserte materialet og gjort en større del av vår felles historie og kulturarv tilgjengelig for samtiden og ettertiden. Det pliktavleverte materialet blir bevart i egne magasiner, i både fysisk og digitalt format. Alt materialet er registrert og katalogisert for å gjøre det lett å finne igjen for bruk. Nasjonalbibliotekets materialinnsamling blir stadig mer digital. Når Nasjonalbiblioteket mottar digitale filer, trenger virksomheten ikke digitalisere de fysiske eksemplarene av materialet.

Nasjonalbibliotekets hovedkanal for formidling av kulturarv til et bredt publikum er bygget rundt Nettbiblioteket (nb.no) og nettbasert formidling. Nasjonalbibliotekets arbeid med kulturformidling i 2024 omfattet utstillinger og vandrestillinger, fysiske og digitale arrangementer, fysisk og digitalt formidlingstilbud for elever i videregående skole, samt digital formidling gjennom podkaster, video og sosiale medier. Nasjonalbiblioteket inngikk i 2024 en avtale med Credo om å bygge opp et nytt og selvstendig serverings- og formidlingskonsept knyttet til norsk matkultur. Markeringen av Landslovjubileet sto sentralt i formidlingsarbeidet i 2024, og jubileumsutstillingen *Med lova i hand. Magnus Lagabøtes landslov, 1274-2024* ble den mest besøkte temporære utstillingen Nasjonalbiblioteket hittil har hatt, med 350 visninger og 35 000 besøkende. Den digitale formidlingen fortsatte gjennom Nasjonalbibliotekets

faste podkast *Gamle greier*, som kom ut i 30 episoder i 2024, og gjennom en ny podkastsatsing *Dømt – skjebner fra middelalderen*. Podkastene ble tilgjengeliggjort både gjennom Nasjonalbibliotekets egne kanaler og via NRK. Nasjonalbibliotekets formidling for ungdom nådde ut til 60 pst. av landets videregående skoler i 2024. 29 500 elever fra hele landet deltok i undervisningsprogrammet, hvorav 5 000 besøkte virksomheten på Solli plass. Det var rundt 5 millioner besøk i Nasjonalbibliotekets nettbibliotek nb.no i 2024.

Nasjonalbiblioteket er med sin fagkompetanse og sine samlinger og publikumstjenester en viktig del av infrastrukturen for norsk forskning. I 2024 deltok Nasjonalbiblioteket i 20 forskningsprosjekter med ekstern finansiering. Nasjonalbiblioteket fikk tildelt midler fra Norges forskningsråd til prosjektet WebData, som har til hensikt å bygge opp en forskningsinfrastruktur for norske nettsider.

Nasjonalbibliotekets arbeid med kunstig intelligens og språkteknologi fortsatte i 2024. Ved utgangen av 2023 fikk Nasjonalbiblioteket i oppdrag å undersøke verdien av opphavsrettslig beskyttet materiale i trening av norske generative språkmodeller. På denne bakgrunn ble forskningsprosjektet Mimir etablert i samarbeid med UiO og NTNU/NorwAI. Målet for prosjektet var å framskaffe kunnskap som kan gi grunnlag for å utforme en kompensasjonsordning for rettighetshavere for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i trening av språkmodeller. Forskningsprosjektet dokumenterte at opphavsrettslig beskyttet materiale, spesielt aviser og sakprosa, bidrar til å forbedre språkmodellenes ytelse og kvalitet.

Nasjonalbiblioteket fortsatte i 2024 sitt arbeid med å styrke og utvikle landets folke- og fagbibliotek gjennom rollen som statens utviklingsorgan for biblioteksektoren. Som oppfølging av regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing*, som ble lagt fram våren 2024, fulgte Nasjonalbiblioteket opp med tiltak knyttet til Tibi, Det flerspråklige bibliotek, lesekampanjen Sommerles, og samarbeid mellom bibliotek og barnehage. Utvidet nasjonal bibliotekstrategi, *Rom for demokrati og dannelse*, var ellers styrende for mye av aktiviteten. I tråd med bibliotekstrategien bidro Nasjonalbiblioteket til å legge til rette for innovasjon, kompetanseheving og utvikling i biblioteksektoren, både ved utvikling og drift av fellestjenester, herunder felles formidlingsløsning for bibliotekene, og gjennom tildeling av prosjekt- og utviklingsmidler etter søknad fra bibliotekene. Til dette forvaltet Nasjonalbiblioteket 54,7 mill. kroner av Norsk Tippings spillemidler til kulturformål i

2024. 15 mill. kroner av disse ble tildelt prosjekter knyttet til lesing.

To nye bygg ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana ble ferdigstilt høsten 2024. Dette gjelder automatlager 3, som rommer to store frysela-
gre, logistikk-senter for mottak av materiale og et papirdigitaliseringsanlegg, og et lyd-laboratorium med blant annet lyddigitaliseringsstudioer, lyd-
studioer og avspillingsutstyr. På oppdrag fra Nasjo-
nalbiblioteket har Statsbygg i 2024 gjennomført en mulighetsstudie om nitratfilmmagasin.

Nasjonalbiblioteket videreførte i 2024 arbeidet med å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra landets arkiv, bibliotek og museer (ABM-sekto-
ren). Nasjonalbibliotekets senter for kulturarvdi-
gitalisering hadde i 2024 god kontakt med ABM-
feltet, blant annet gjennom konferanser og semi-
narer. 31 ABM-institusjoner sendte materiale til
Mo i Rana for digitalisering. Samarbeidet med
Arkivverket om digitalisering av arkivmateriale
ble videreført i 2024.

Tabell 4.11 Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet

Materiale	Antall 2021	Antall 2022	Antall 2023	Antall 2024
Bøker (sider)	7,2 mill.	2,2 mill.	1,9 mill.	1,7 mill.
Tidsskrift (sider)	1,0 mill.	4,3 mill.	4,7 mill.	5 mill.
Aviser (sider)	7,2 mill.	7,8 mill.	1,3 mill. ¹	450 000
Foto (antall fotografier)	895 540	728 211	439 000 ²	430 000
Digitalisering for Arkivverket	9,9 mill.	1,5 mill. ³	1,1 mill.	1 mill.

¹ Nedgangen skyldes flere forhold. Radon-utfordringer i fjellhallen gjorde at det var begrenset mulighet for å hente ut aviser for hurtig-digitalisering. Det ble derfor prioritert å digitalisere aviser som krever mer manuell håndtering.

² Tidligere talte man fotografiets forside og bakside som to digitaliseringer. Nå telles dette som ett, så det er vekst i antallet.

³ Nedgangen fra i 2021 til 2022 skyldes at Nasjonalbiblioteket tidligere digitaliserte enklere materiale, som hovedregisterkort. Landssvikarkivet, som ble igangsatt digitalisert i 2022, består av et mer sammensatt materiale som er mer ressurskrevende å di-
gitalisere.

I 2023 overtok Nasjonalbiblioteket ansvaret for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, og i 2024 byt-
tet tjenesten navn til Tibi – Biblioteket for tilrette-
lagt litteratur. Gjennom Tibi videreførte Nasjonal-
biblioteket ansvaret for produksjon, formidling og
utlån av allmenn litteratur og studielitteratur i lyd-
bokformat og i andre tilgjengelige formater. I 2024
hadde Tibi over 76 000 lånere, og Tibis samlede
utlån var på 1,75 millioner bøker. Av disse var 1,6
millioner utlån av folkebiblioteklitteratur og
150 000 utlån av studielitteratur. Nasjonalbibliote-
ket styrket i 2024 samarbeidet mellom Tibi og fol-
kebibliotekene, blant annet ved å lansere nettkur-
set *Tibi i verktøykassa* i Kompetansebanken på
bibliotekutvikling.no. Kurset er for ansatte i folke-
bibliotek og skal bidra til økt kunnskap om funk-
sjonsnedsettelse som gir personer rett til littera-
tur gjennom Tibi, og kunnskap om hvordan lydbø-
ker, e-bøker og punktskriftbøker er til hjelp for
mennesker med ulike leseutfordringer. I 2024 ble
det gjort endringer i studielitteraturen som tilbys
via Tibi. Universelt utformet studielitteratur som
er i salg fra forlagene er fra november 2024 ikke
lenger tilgjengelige i Tibi-tjenesten. Studiebøker
som ikke er universelt utformet fra forlagene, blir

fortsatt tilrettelagt og lånt ut gjennom Tibi. Blinde
og sterkt svaksynte studenter med produksjons-
rett får tilrettelagt all pensumlitteraturen de tren-
ger.

Språkrådet

Hovedmålet for Språkrådet i 2024 var å fremme
norsk språks status og bruk på utsatte samfunns-
områder gjennom målrettede aktiviteter. I løpet av
året utførte 42 tilsatte 32 årsverk.

Språkpolitikken er sektorovergripende, og for
at lovverket og politikken skal virke, må alle sek-
torer ta språkpolitisk ansvar. Kunnskap i norsk
språk er en forutsetning for å delta i det norske
demokratiet, samfunnet og arbeidslivet. Derfor
prioriterte Språkrådet i 2024 å arbeide med språk-
politiske spørsmål i kunnskapssektoren. Innsat-
sen omfattet både undersøkelser, etablering av
strategiske samarbeid og arbeid for å øke antallet
og kvaliteten på digitale verktøy og ressurser som
brukes i skolen.

Utviklingen innen norsk fagspråk og terminolo-
gi har stor betydning for det norske språket.
Norskspråklige termer er en forutsetning for

utvikling av språkteknologi som fungerer på spesialiserte fagområder og når det skal lages norsk-språklige lærebøker for høyere utdanning. Bl.a. bidro Språkrådet i 2024 strategisk til at Termportalen ved Universitetet i Bergen ble videreutviklet med flere termressurser, og at flere fagmiljøer ble koblet til Termportalen.

Etter introduksjonen av store, generative språkmodeller til allmenn bruk i 2022 har verktøy og ressurser som benytter disse modellene, fått en stadig større plass i skole og offentlig sektor. Språkrådet har bidratt med normeringsfaglig og språkpolitisk rådgiving om utvikling og bruk av KI og store språkmodeller. Språkrådets egne undersøkelser viser at tjenester basert på store språkmodeller gjør formelle feil på både bokmål og nynorsk, men at de er bedre i bokmål enn i nynorsk. Språkrådets vurdering er at kvaliteten ikke er god nok til at de kan brukes som skrive-støtte i skolen eller i kvalitetssikring av tekst fra det offentlige.

Arbeidet med revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* i regi av Universitetet i Bergen og Språkrådet ble avsluttet i 2024. De reviderte ord-bøkene gir innbyggerne tilgang til oppdatert og kvalitetssikret informasjon om sentralt ordtilfang i bokmål og nynorsk, rettskriving og bøyning. Ord-bøkernes nettsider har fått forbedret funksjonalitet og tilfredsstillende krav til universell utforming.

Språkrådet gir råd og veiledning om systematisk arbeid med språk og oppfølging av språkloven. Språkrådet fikk nye nettsider i 2024, og rådgivingsressursene er godt synlige for brukerne. Språkhjelp og rådgivingsressursene er de mest besøkte sidene på Språkrådets nettsted. Når det gjelder én til én-rådgiving prioriterte Språkrådet å bistå lovutvalg i arbeid med klart språk i lovtekster, særlig tekster som skal brukes av mange, og lovtekster på nynorsk.

Språkrådet fører tilsyn med sentrale statsorga-ners bruk av bokmål og nynorsk på statsorga-nes hovednettsteder, i sosiale medier og i digitale selvbetjeningstjenester, jf. krav i språkloven §§ 13 og 14. Den positive utviklingen i nynorskbruken hos underliggende statlige virksomheter fortset-ter, og flere har god lovetterlevelse i 2024 sammenlignet med 2023 og 2022. Virksomhetenes resultater er nødvendigvis ikke stabile fra ett år til et annet, og lovetterlevelsen er generelt lav.

For departementene er det snittallet for alle departementenes årlige tekstproduksjon på Regjeringen.no som sier mest om hvordan det står til. Her er det en svak nedgang i 2024, mens andelen innlegg på nynorsk i sosiale medier i

departementene har gått noe opp, fra 25 pst. i 2023 til 28 pst. i 2024. Produksjonen av nynorsk-tekst i hvert departement synes å være ujevn, noe som betyr at resultatene kan variere markant fra år til år.

For å effektivt kunne følge opp arbeidet med å forvalte språkloven og den sektorovergripende språkpolitikken, prioriterte Språkrådet arbeid med statistikk og utvikling av indikatorer for å kunne vurdere tilstand og utvikling innen områdene språkteknologi og språk i opplæring og høyere utdanning.

Språkrådet er stedsnavntjeneste for norsk og kvensk og forvalter en tilskuddsordning for inn-samling av stedsnavn. Utfyllende regler for skrive-måte av norske stedsnavn ble revidert i 2024, og tilsvarende regler for kvensk ble vedtatt første gang.

Språkrådet skal bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes. I 2024 startet Språkrådet et arbeid for å bedre dokumentasjon av norsk tegnspråk, bl.a. i samarbeid med Statped. Språkrådet tok på seg ansvaret for å koordinere arbeidet med en grammatikk for romani.

Tilstanden for norsk språk på utvalgte samfunnsområder

Det overordnede målet med språkpolitikken, slik det er fastsatt i språkloven, er å styrke norsk språk slik at det blir sikret som et samfunnsbærende språk som kan brukes på alle samfunnsområder. Videre skal språkpolitikken fremme likestilling mellom bokmål og nynorsk som likeverdige norske språk og likestilte språk i forvaltningen. Språkpolitikken skal også verne og fremme nasjo-nale minoritetsspråk, samiske urfolksspråk og norsk tegnspråk.

I Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)* ble det varslet at departementet med jevne mellomrom og på egnet måte vil rapportere til Stortinget om språksituasjonen og resultatene av språkpolitikken. Dette er den første overord-nede rapporteringen etter at Stortinget behandlet språkløvsproposisjonen i 2020. Resultatene base-rer seg i hovedsak på rapporten *Språkstatus 2025* der Språkrådet vurderer situasjonen for norsk språk på tre sentrale områder; norsk i universi-tets- og høyskolesektoren, språkteknologi og nynorsk i skole og offentlig forvaltning. I rappor-ten gjør departementet også rede for sentrale språkpolitiske tiltak som er gjennomført i stori-ngsperioden 2021–2025.

Norsk i universitets- og høyskolesektoren

Et velfungerende norsk fagspråk er en forutsetning for at norsk skal være et fullverdig, samfunnsbærende språk. Norske faguttrykk trengs på mange områder i samfunnet, fra opplæring og arbeidsliv til den offentlige samtalen.

Tre sentrale forutsetninger for å opprettholde norsk som samfunnsbærende språk er at norsk fagspråk brukes i utdanningen av studenter, at det produseres nok norskspråklige fagtekster, særlig lærebøker, fagbøker og artikler rettet mot et norskspråklig publikum, og at det finnes oppdatert og allment tilgjengelig fagterminologi på bokmål og nynorsk i alle fag. Forskningsformidling på norsk bidrar til at det norske fagspråket blir tilgjengelig for det norske samfunnet.

Tall fra *Database for statistikk om høyere utdanning* viser at bruken av norsk som undervisningsspråk i høyere utdanning går nedover. I 2014 ble det undervist på norsk i om lag 85 pst. av alle emner på universitetene og høyskolene, og i 2023 hadde andelen sunket til om lag 74 pst. For bachelorstudier sank andelen emner med norsk undervisningsspråk fra 93 pst. i 2014 til 83 pst. i 2023. Det må tas forbehold om usikkerhet ved tallene, både fordi det i mange emner ikke er registrert språk, fordi det ikke er noen entydig definisjon på hvor mye et språk må være i bruk for at det gjelder som undervisningsspråk, og fordi det i praksis kan skje endringer i undervisningsspråk ved kursstart.

Norsk brukes i stadig mindre grad i akademisk publisering. 8 pst. av vitenskapelige publikasjoner registrert i forskningsinformasjonssystemet Cristin var på norsk i 2023. Det er en nedgang fra 15 pst. i 2015. Nynorsk brukes omtrent ikke i forskningspublikasjoner.

Utvikling av norskspråklig terminologi er avgjørende for fagspråket. Termportalen ved Universitetet i Bergen er den største samlingen av termbaser i Norge og skal gjøre terminologi enkelt tilgjengelig for brukerne. Termportalen har fått særskilt finansiering over Kunnskapsdepartementets budsjett siden 2021 og har bidratt til å styrke tilgang til terminologi på bokmål og nynorsk. Ifølge *Språkstatus 2025* er det likevel mange fagområder som mangler systematisk utviklet terminologi på norsk. Manglene er størst for nynorsk terminologi. Det er også en utfordring at Termportalen er for lite kjent og for lite brukt.

Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet har fulgt utfordringene for norsk fagspråk tett, og i 2023 la departementene fram *Fra ord til handling. Handlingsplan for norsk*

fagspråk i academia. De fleste av handlingsplanens tiltak for å sikre bruk og utvikling av norsk i sektoren, er allerede fulgt opp. Den reviderte universitets- og høyskoleloven som trådte i kraft i 2024, tydeliggjør for eksempel institusjonenes ansvar for å bruke, utvikle og styrke bokmål, nynorsk og samisk, og slår fast at undervisningsspråket skal være norsk eller samisk. Studenter kan velge å få skriftlige eksamensoppgaver på enten bokmål eller nynorsk, og en forskriftsbestemmelse som gir studenter rett til å skrive oppgaver på norsk, er sendt på høring. Videre tildelte Forskningsrådet i 2025 midler til to nye nasjonale forskningssentre for norsk fagspråk. Sentrene vil samlet få en finansiering på 120 mill. kroner i prosjektperioden og skal styrke fagmiljøene for norsk fagspråk og bidra til at forskningen tas i bruk i utdanning og samfunnet ellers. Utover dette er tilskuddsordningen for norskspråklige fagtidsskrifter styrket. Et av tiltakene i handlingsplanen var obligatorisk norskkurs for stipendiater og postdoktorer som ikke mestrer norsk. Kunnskapsdepartementet har kommet til at dette ikke er riktig virkemiddel, og har på den bakgrunn opphevet plikten. Institusjonene skal fremdeles tilby språkopplæring, men deltakelse vil være frivillig.

Språkteknologi på norsk

Utviklingen av språkteknologi har direkte innvirkning på statusen til og bruken av norsk språk. Språkteknologi er en komponent i stavekontroller, automatisk oversettelse og tekstroboter som ChatGPT og Copilot, og befolkningen møter slik teknologi både i jobb, skole og privat.

For å lykkes med digitaliseringen samtidig som vi bevarer norsk som samfunnsbærende språk, må norsk språk kunne brukes i språkteknologiske løsninger og KI. Det må finnes gode norske grunnlagsressurser og infrastruktur å bygge norskspråklige verktøy og tjenester på. Løsningene må være tilgjengelige for befolkningen og ha en så høy kvalitet at publikum foretrekker dem. Det må legges særskilt til rette for bruk av både bokmål og nynorsk. Internasjonale leverandører gjør ikke dette uten videre.

Språkrådets egne undersøkelser viser at tekster som produseres av de mest brukte språkmodellene, har lav kvalitet på norsk. Tekster på nynorsk har vesentlig dårligere kvalitet enn tekster på bokmål. En økende mengde KI-generert tekst vil kunne påvirke språkbrukernes oppfatning av hva som er god og korrekt norsk. Språkrådet har også dokumentert at skriveverktøy og stavekontroller som er mye brukt i skolen,

har store mangler både når det gjelder bokmål og nynorsk.

Fra 2019 ble bevilgningene til Nasjonalbiblioteket og Språkrådet økt med til sammen 10 mill. kroner for å utvikle grunnlagsressurser for norsk språkteknologi, blant annet store datasett med tekst og tale samt språkmodeller. Styrket innsats har ført til en økning i antallet grunnlagsressurser for norsk, inkludert tekstressurser for nynorsk og norske dialekter. Denne bredden i grunnlagsressursene er viktig for at datamaskiner skal håndtere mest mulig av variasjonen av norsk tekst og tale. Nasjonalbiblioteket har også utviklet norske språkmodeller, bl.a. en talegjenkjenningsmodell for bokmål og nynorsk.

Regjeringen vil at Norge skal ta i bruk KI på en innovativ og trygg måte og har ambisjon om at hele offentlige sektor skal ta i bruk KI innen 2030. Regjeringen har som oppfølging av *Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030* igangsatt arbeidet med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens. En sentral komponent i infrastrukturen er språkmodeller som støtter bruk av norsk og samisk og som speiler norsk kultur og norske samfunnsforhold. Fra 2025 har Nasjonalbiblioteket fått i oppdrag å trene norske og samiske språkmodeller som kan brukes i utvikling av KI-baserte verktøy og tjenester. I budsjettet for 2026 foreslår regjeringen å legge til rette for at Nasjonalbiblioteket kan inngå avtale om trening av språkmodeller på aviser, jf. omtale under post 01 i dette kapittelet.

Om nynorsk

Fra jamstillingsvedtaket i 1885 har bokmål og nynorsk vært likestilte skriftspråk i Norge. Det er færre nynorskbrukere enn bokmålsbrukere, og nynorsken har en svakere posisjon i samfunnet enn bokmål. Språkpolitikken og språkloven skal fremme reell likestilling mellom de to språkene. Offentlige organer har et lovfestet ansvar etter språkloven til å fremme nynorsk. Skole og offentlig forvaltning er to spesielt viktige arenaer for bruk og utvikling av nynorsk.

Nynorsk i skolen

En grunnopplæring som gir kunnskap og ferdigheter i både bokmål og nynorsk, er en forutsetning for at skriftspråkene skal være likeverdige. Den skal sette alle i stand til å bruke begge skriftspråkene. Med noen unntak skal alle elever i norsk skole lære både bokmål og nynorsk.

I 2023 la regjeringen fram en ny opplæringslov som Stortinget vedtok. Loven styrker rettighetene til elever som får opplæring i og på nynorsk. Kravet om at skolen skal bruke læremidler som foreligger på bokmål og nynorsk til samme tid og til samme pris, er videreført. Et nytt krav er at skolen skal bruke skriveprogrammer som støtter både bokmål og nynorsk, og som følger offisiell rettskriving. I opplæringsloven er det også nytt at retten til å få opplæring i egen gruppe på det skriftspråket kommunen ikke har vedtatt som hovedmål, gjelder på ungdomsskolen. Tidligere gjaldt dette kun på barnetrinnet.

Språkrådets vurdering er at det er vanskeligere å være nynorskbruker enn bokmålsbruker i skolen. Tall fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) tyder på at andelen elever med nynorsk som registrert hovedmål har sunket fra 14,3 pst. i 2004 til 11,4 pst. i 2024. Tall fra Utdanningsdirektoratet og GSI viser at det foregår et vesentlig bytte av hovedmål, og at kanskje så mange som halvparten av nynorskelevne bytter til bokmål mellom 10. klasse i grunnskolen og 3. klasse på videregående skole. Språkbyttetendensene er sterkest i randsonene, og er en utfordring for nynorskens status og stilling.

Det er kommunene som eier skolene og som i samarbeid med skolene beslutter hvilke læremidler som skal anskaffes. Språkrådet påpeker at det ikke fins en samlet oversikt over lærebøker og læremidler som brukes i norsk skole. Riksrevisjonens undersøkelse av læremidler i grunn- og videregående skoler 2018–2024 viser at ved utgivelser av trykte læremidler (for eksempel ved læreplanreformer) kommer læremidlene på nynorsk i de fleste tilfeller senere enn læremidler på bokmål, jf. Dokument 3:17 (2024–2025). I en kartlegging av læringsressurser, dvs. ressurser som ikke er underlagt kravet om parallelle utgaver, har NIFU funnet at det er færre læringsressurser på nynorsk enn det er på bokmål, jf. *Kunnskapsinnhenting om læringsressurser på nynorsk* (NIFU 2025:9). Språkrådet har gjennom egne undersøkelser vist at skriveprogrammer fra store teknologileverandører som blir brukt av om lag 90 pst. av norske elever, har store mangler når det gjelder norsk rettskriving. Det gjelder bokmål, men særlig nynorsk.

Nynorsk i statsforvaltningen

Etter språkloven er bokmål og nynorsk jamstilte skriftspråk i offentlige organer. For å sikre bruk og synliggjøring av det minst brukte språket inneholder språkloven konkrete bestemmelser om

bruk av nynorsk og bokmål i staten. Sentrale statsorganer skal veksle mellom bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokumenter slik at ingen av skriftspråkene brukes mindre enn 25 pst. Private rettssubjekter har rett til å få svar fra statlige organer på eget skriftspråk. Skjemaer og andre selvbetjeningstjenester skal være tilgjengelige på bokmål og nynorsk. Språkrådet fører tilsyn med sentrale statsorganers etterleving av reglene.

Språkrådets årlige tilsyn viser at de 180 sentrale statsorganene som omfattes av tilsynet, samlet sett er langt unna å etterleve språklovens krav til bruk av nynorsk. Dette svekker nynorskbrukeres mulighet til å møte og bruke språket sitt. Nynorsk blir lite synlig i offentligheten og framstilles ikke som sidestilt med bokmål i forvaltningen. Det er likevel en viss positiv tendens å se. Mens det var én virksomhet som oppfylte alle kravene som ble vurdert av Språkrådet i 2022, var dette økt til 10 i 2023. Antallet virksomheter som innfridde kravene på delområder i tilsynet, økte også litt fra 2022 til 2023. Departementene og Statsministerens kontor har hatt en positiv utvikling og i 2023 var det samlet sett minst 25 pst. nynorsk i dokumenter til Stortinget, i ny tekst på regjeringen.no og i sosiale medier.

Kartlegginger viser at andelen lover på nynorsk har sunket fra 15,1 pst. i 2012 til 14,2 pst. i 2022. For at nynorsk skal kunne være et likestilt forvaltningsspråk er det avgjørende at språket er godt representert i lovverket.

Andre betraktninger og tiltak i siste periode

Arbeidet med *Språkstatus 2025* har vist at det på flere områder som forteller om bruk av norsk språk, mangler pålitelig statistikk og data. Språkrådet arbeider med å utvikle et indikatorgrunnlag for evaluering av tilstanden for norsk språk og effektene i samfunnet av den samlede språkpolitiske innsatsen. Språkrådet vil også videreutvikle eget analysearbeid.

Departementet vil også benytte anledningen til å rapportere om noen viktige språkpolitiske tiltak som regjeringen har gjennomført i perioden.

Den nye bokloven trådte i kraft 1. januar 2024. Bokloven skal legge til rette for at det skapes og gis ut et mangfold av bøker på norsk og samisk, men også romanes, romani og kvensk. Å sikre gode vilkår for å skape og omsette bøker på disse språkene, er viktig både språkpolitisk, kulturpolitisk og kunnskapspolitisk.

Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet la i 2024 fram en leselyststrategi. Lesing og språkferdigheter hører tett

sammen, og leseferdigheter er en viktig nøkkel til språkutvikling, deltakelse i opplæring, utdanning, arbeid og samfunnsliv.

I 2024 har Språkrådet og Universitetet i Bergen slutført arbeidet med å revidere *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* slik at befolkningen får oppdatert veiledning om rettskriving og det sentrale ordtilfanget i norsk.

Tegnspråkutvalget la i juni 2023 fram NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet – Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk*. Rapporten har vært på høring. Kultur- og likestillingsdepartementet har i 2025 koordinert regjeringens oppfølging etter høringen.

Statped gir tjenester til kommuner og fylkeskommuner innen små og særlig spesialiserte fagområder, blant annet innen fagområdet hørsel. Statped utvikler læremidler for tegnspråklige, og gir deltidsopplæring i og på tegnspråk i et tegnspråklig miljø til elever i grunnskolen. De gir også kurs til foreldre og søsken til tegnspråklige og gjennom tjenestetilbudet bidrar Statped til tidlig innsats når det er oppdaget hørselstap hos barn, også i samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Siden 2023 har regjeringen styrket Statpeds arbeid med tegnspråklige læremidler.

Litteratur

Bransjestatistikken fra Den norske Forleggerforening viser at den norske bokbransjen omsatte totalt for 5,8 mrd. kroner i beregnet utsalgsverdi i 2024, noe som innebærer en vekst på 1 pst. fra 2023. Det var nedgang både i skolebokmarkedet og fagbokmarkedet. Etter omsetningstoppen i 2022 relatert til Fagfornyelsen (innføringen av nye læreplaner for grunnskole og videregående fra høsten 2020) har omsetningen i dette markedet falt de to påfølgende årene. Allmennmarkedet viser derimot en økning på 3,3 pst., drevet av strømming og økt salg av sakprosa (+10 pst.) samt barne- og ungdomslitteratur (+7 pst.). Antall lyttinger til lydbøker i strømmetjenester fortsatte å øke og nådde 14,2 millioner lyttinger (+10,9 pst.).

Hovedmålet for bevilgningene til litteraturfeltet i 2024 var å sikre god tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur. Under kap. 326 ble det bevilget midler til institusjoner og tiltak som gjennom sin virksomhet bidrar til det overordnede målet. Departementet viser også til omtale av bevilgninger og rapportering på litteraturfeltet under kap. 320.

Våren 2024 la regjeringen fram leselyststrategien *Sammen om lesing – leselyststrategien 2024–2030*. Leselyststrategien skal øke lesefer-

dighetene til barn og unge, skape lese lyst og lese glede. Strategien har en rekke tiltak knyttet til å styrke bl.a. Kulturrådets skolebibliotekordning og innkjøpsordninger rettet mot barn og unge, samarbeid mellom bibliotek og barnehager, styrke litteraturformidlingen og Kulturrådets arbeid med litteratur på nynorsk, samiske språk og nasjonale minoritetsspråk.

NORLA har flere støtteordninger som skal stimulere til oversettelse av norske skjønn- og faglitterære verk. NORLA støttet oversettelse av 529 bøker til 47 språk i 2024, hvorav 432 skjønnlitterære titler, 97 sakprosatitler og 138 bøker for barn og ungdom.

Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	26 152	24 572	25 457
02	Inntekter ved oppdrag	37 566	19 033	19 718
	Sum kap. 3326	63 718	43 605	45 175

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket og Språkrådet, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nasjonalbiblioteket, samt gaver mv., jf. kap. 326, post 21.

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	94 549	84 737	91 428
21	Spesielle driftsutgifter	3 389	4 858	5 032
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	4 317	4 480	4 635
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	9 180	9 500	9 840
	Sum kap. 327	111 435	103 575	110 935

Innledning

Bevilgningene under kapittelet omfatter driftsutgiftene til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebispesgården i Trondheim. NDR har også ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet.

NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebispesgården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og blir

regnet som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess. NDR driver Bygghytta, et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein, som også tilbyr sin unike kompetanse innen stein, mur, gips og blyglass over hele landet.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapittelet.

Mål og strategier for 2026

- Nidaros domkirke og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidaros domkirke og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.
- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte, også på lang sikt, er det sentralt at den særskilte kompetansen innen de kulturhistoriske håndverksfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. Med dette bevares ikke kun Nidarosdomen og Erkebispegården, men også den immaterielle kulturarven som håndverksfagene representerer. NDR satser derfor bevisst på lærlinger og kompetanseoverføring.

En utfordring for en stadig eldre bygningsmasse er belastningen framover med et våtere klima. De eldste delene av kobbertaket på katedralen er over 100 år gamle, og arbeidet med å identifisere lekkasjer og utbedre disse er en kompleks oppgave som vil kreve tiltak i årene framover. I tillegg prioriterer NDR sikkerhetstiltak for å hindre at nedfall av stein fra Nidarosdomen skal utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR). Driftsutgiftene på posten er delvis finansiert gjennom salgs-, billett- og leieinntekter, jf. kap. 3327, post 01.

Med bakgrunn i at NDR forventer økte inntekter er bevilgningen på posten økt med 4 mill. kroner mot tilsvarende økning av inntektsbevilgningen under kap. 3327, post 01.

I bevilgningsforslaget er det avsatt 200 000 kroner for å dekke enkelte utgifter ved Krigsgravtjenesten i departementets regi.

Post 01 kan overskrides med samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved NDRs oppdragsvirksomhet. Bevilgningen på posten kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 29 500 utenlandske krigsgraver i Norge. Bestemmelser om forvaltning og vedlikehold av krigsgraver, krigsgravplasser og krigsminnesmerker er fastsatt i forskrift.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det også satt av midler til Falstadsenteret til registerføring og formidling av dokumentasjon om krigsgravene.

Mål og målgruppe

Tilskuddet skal legges til rette for at lokale gravplassmyndigheter kan ivareta sitt ansvar for vedlikehold av utenlandske krigsgraver som befinner seg på gravplasser de forvalter og krigsminnesmerker omfattet av forskriften. Ansvar omfatter i hovedsak beplantning og alminnelig vedlikehold av steinutstyr.

Kriterier for måloppnåelse

Departementet fører tilsyn med vedlikeholdet av krigsgravplassene og krigsminnesmerkene og kan gi pålegg dersom vedlikeholdet ikke anses å være tilstrekkelig.

Tildelingskriterier

Utgifter til vedlikehold av krigsgraver og krigsminnesmerker dekkes av staten gjennom tilskudd

til nærmere 80 lokale gravplassmyndigheter. Tilskuddet er fastsatt med bakgrunn i utgiftsbehovet som den enkelte lokale gravplassmyndighet har ved å ivareta vedlikeholdsansvaret og varierer fra kr 2 600 til over kr 500 000.

Oppfølging og kontroll

Oppfølging og kontroll skjer ved stedlig tilsyn, kontakt med og veiledning av de lokale gravplassmyndighetene. Tilskuddsmottakere som mottar kr 100 000 eller mer skal gi en kortfattet rapport om utførte arbeider. Rapporten skal også inneholde regnskapsoversikt som angir hvordan midlene er anvendt.

Post 71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre

Posten dekker utgifter til tilskuddsordningen for regionale pilegrimssentre. Ordningen forvaltes av NDR.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen for regionale pilegrimssentre skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim, og stimulere pilegrimsarbeidets fire arbeidsområder: miljø, næring, kirke og kultur.

Ordningen skal finansiere regionalt og lokalt arbeid som styrker pilegrimsarbeidet. Tilskuddene skal sikre koordinering av det operative pilegrimsarbeidet, og samtidig bidra til informasjonsflyt, markedsføring, gode samarbeidsrelasjoner og lokal forankring og eierskap til pilegrimsarbeidet.

Kriterier for måloppnåelse

På grunnlag av målet for ordningen fastsetter styret for NDR resultatindikatorer som gir indikasjoner på måloppnåelsen. Dette gjelder både kvalitative vurderinger av pilegrimsarbeidet og kvantitative indikatorer som angir den faktiske bruken av pilegrimsleden.

Tildelingskriterier

Målgruppe for tilskuddsmidlene er regionale pilegrimssentre og ledkontakter som gjennom skriftlig avtale med NDR har operativt og/eller koordinerende ansvar for pilegrimssatsingen i et definert geografisk område. Tilskuddet tildeles etter søknad med årsplan og budsjett. NDRs styre har

vedtatt en langtidsplan for pilegrimsarbeidet, og NDR legger denne til grunn for veivalg og prioriteringer.

Oppfølging og kontroll

NDR forvalter ordningen på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Tilskuddsmottakerne leverer årsrapport og regnskap til NDR. Det gjennomføres årlige møter med gjennomgang av årsrapport, evaluering av forrige sesong, samt planer og søknad for kommende sesong.

Rapport 2024

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) i 2024:

- Nidarosdomen og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidarosdomen og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpen og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til NDR under kap. 327 er tilfredsstillende innfridd i 2024, jf. rapporten nedenfor.

Restaureringen av fasaden på Nidarosdomens søndre tverrskip har vært det største praktiske prosjektet for Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider i 2024. Nødvendig tegningsgrunnlag er i hovedsak ferdig og arbeidet er i full gang. Restaureringsplanen for Nidarosdomen 2024–2035 ble ferdigstilt i 2024. Den legger et godt grunnlag for restaureringsarbeidene de neste ti årene, ikke minst når det gjelder å identifisere arbeid som bør prioriteres fram mot nasjonaljubileet i 2030. Fram mot 2030 vil også produksjon av nye dører til vestfronten prege restaureringsarbeidet. Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider fikk en gave i

2022 fra private givere, og i 2024 ble skissene til dører presentert for publikum, basert på en kunstnerisk konkurranse om utformingen.

Totalt antall besøkende som løste billett i Nidarosdomen og Erkebispegården, var i underkant av 272 000, som er omtrent på 2023-nivå. I tillegg kommer besøkende til kirkelige handlinger og konserter arrangert av kirken, så i alt hadde Nidarosdomen oppunder 500 000 besøkende i 2024. Det gjør Nidarosdomen til et av landets mest besøkte reisemål. Som del av formidlingsarbeidet sitt, har NDR i 2024 gjennomført flere prosjekter som er med på å styrke forståelsen av Nidarosdomens og Erkebispegårdens plass og betydning i Norges historie. Fotoutstillingen «De som bygde Domen» ble åpnet i 2024. I forbindelse med 750-årsjubileet for Magnus Lagabøtes landslov, laget NDR utstillingen *Kongen, erkebiskopen og loven* i samarbeid med NTNU Universitetsbiblioteket og NTNU Middelaldersenteret. I 2024 ble et nytt formidlingstilbud til videregående skole, *Olav – konge og helgen*, utviklet og gjennomført. Det er i 2024 laget en digital guide som presenterer vestfrontens skulpturer på norsk og engelsk.

Gjennomførte ROS-analyser viser at det er behov for et økt fokus på sikkerhet og beredskap, blant annet når det gjelder nedfall av stein, tilkomst for kjøretøy i uteområdene og fare for uønskede hendelser i og rundt Nidarosdomen.

NDR er et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein og har deltatt med rådgivning og praktisk bistand på flere eksterne prosjekter. Kompetansesenterfunksjonen har i 2024 samarbeidet med NTNU og arrangert ulike kurs og undervisningsopplegg for sivilingeniør- og arkitektstudentene. Det har blitt holdt arbeidsverksteder med bachelorstudenter i tradisjons håndverk ved NTNU. Stortinget vedtok i 2024 å opprette Kirkebevaringsfondet. Administrasjonen er lagt til Trondheim. Kirkebevaringsfondet blir en viktig samarbeidsinstitusjon for Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider.

NDR har fordelt 9 mill. kroner i statstilskudd til tolv regionale pilegrimssentre på de godkjente

pilegrimsledene rundt i landet. Arbeidet med nye pilegrimsbuer har hatt god framdrift gjennom 2024. Ny standardisert takkonstruksjon er produsert til ti kommende buer. En av buene skal bygges i Bymarka i Trondheim, og arbeidet skjer i tett samarbeid med Trondheim kommune. 2024 er brukt til planlegging og prosjektering. Bygging igangsettes våren 2025. Den årlige nasjonale pilegrimskonferansen har blitt en viktig arena for samarbeidspartere og ulike interessenter på pilegrimfeltet.

Utenlandske krigsgraver i Norge

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen i 2024:

- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier.

Det er departementets vurdering at målene for bevilgningene til utenlandske krigsgraver i Norge er tilfredsstillende innfridd i 2024, jf. rapport under.

Departementet gjennomfører inspeksjonsreiser til krigsgravplassene i Norge. Fra inspeksjonene rapporteres det om et jevnt over godt vedlikehold. Norske krigsgraver i utlandet blir vedlikeholdt og ivaretatt etter avtale med Commonwealth War Graves Commission. Det store flertallet av krigsgraver i Norge er lokalisert i Alstahaug, Bergen, Narvik, Oslo, Saltdal og Trondheim. De lokale gravplassmyndighetene rapporterer årlig til departementet om virksomheten.

I 2024 var tilskuddet til kirkelige fellesråd og kommuner for vedlikehold av krigsgraver på 3,3 mill. kroner. Det ble gjennomført navnerking av krigsgraver i Lyngdal og Årdal. Det ble gjennomført restaurerings- eller vedlikeholdsprosjekter i Bolna, Hjørundfjord, Krokstrand, Nord-Sel, Oslo, Polarsirkelen, Sunndal og Voss. Ved de norske krigsgravene i utlandet ble det gjennomført arbeider i Argentina, Brasil, Canada, Italia, Malaysia, Malta og Storbritannia.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	43 037	35 903	41 196
02	Inntekter ved oppdrag	3 727	4 796	4 969
	Sum kap. 3327	46 764	40 699	46 165

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs-, billett- og leieinntekter for NDR knyttet til Nidarosdomen og anleggene i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01. Inntektene har økt de senere årene og bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 4 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 327, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, samt gaver mv., jf. kap. 327, post 21.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
70	Det nasjonale museumsnettverket	2 531 800	2 615 711	2 722 065
78	Andre museums- og kulturverntiltak	92 093	88 160	86 680
	Sum kap. 328	2 623 893	2 703 871	2 808 745

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Kapittelet omfatter årlige driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til de tre skværriggerne som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2026

Målene for bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling

- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

I Innst. 573 S (2020–2021), jf. Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid*, sluttet en samlet stortingskomité seg til de ovennevnte målene. I innstillingen var det videre bred politisk enighet om retningen for museumspolitikken framover.

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker at museumssektoren på best mulig faglig grunnlag er offensivt rettet mot sine omgivelser og profesjonell i sine arbeidsformer og faglige prioriteringer. Departementet legger videre til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill

med andre aktører vil framover være viktige elementer i museumspolitikken. Det er også avgjørende at museene aktivt søker partnerskap som legger grunnlag for solid økonomi forankret i flere finansieringskilder.

Under kapitlet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturvern-tiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene på dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemiddelet på området er tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2026 omfatter det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, gjennom å bygge større museumsenheter. Departementet legger til grunn at alle museer i det nasjonale museumsnettverket i dag har bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk.

Museene i det nasjonale museumsnettverket kan sies å være kjernen i Kultur- og likestillingsdepartementets museumspolitik. De har et særlig godt utgangspunkt for å være ledende i den videre utviklingen av sektoren. Samtidig blir det sentralt framover å bygge sterkere faglige broer mellom disse museene og museer som forvaltes under andre departementer og forvaltningsstrukturer.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og representativitet. Den videre utviklingen av museumssektoren vil også være preget av noen store utviklingstrekk som globalisering, digitalisering, klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid.

Museer er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand. De er steder for læring og videreformidling av kunnskap for et bredt sammensatt publikum. Solid kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for utvikling av relevante formidlingstilbud. Museer skal framover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning,

immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en av de viktigste oppgavene for museer. Formidlingen må oppleves relevant for de ulike brukerne. Formidling ved museer handler både om budskap som museer deler med sitt publikum, og samspill og dialog med sine brukere. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre på måter som styrker museumsformidlingen i stort. Museer kan gi barn og unge unike læringserfaringer. Det er viktig at museene videreutvikler sin posisjon som læringsarenaer i bred betydning, samt at det skjer i samspill med forskning om læringsprosesser i museer og i tett dialog med skoleverket.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Det er viktig at museene, gjennom ulike samarbeidsformer, bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med en helhetlig samlingsutvikling. En viktig oppgave er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivaretatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en sentral del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interessenter.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse. Digitalisering har så langt gjerne handlet om registrering og formidling for museenes del. Framover vil det også være nødvendig å øke den digitale kompetansen til å håndtere spørsmål knyttet til rettigheter og eierskap til digitalt materiale. Ikke minst er dette sentralt i møte med de store, globale aktørene for publisering og deling. Det ligger også et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museene forventes å ha økt fokus på dette området framover.

Samspillet mellom museer og de frivillige er en verdifull ressurs som må tas vare på framover. Høy frivillig deltakelse er blant annet viktig for den tilliten vi har i samfunnet vårt. Frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye virksomhet i museene. Lokal for-

ankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid. Dette må videreutvikles i takt med endringer i både de frivillige sine interesser og samfunnsutviklingen ellers.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Det nye museet på Vestbanen i Oslo er Nordens største kunstmuseum. Siden åpningen i 2022 har tilstrømmingen av publikum til museet vært betydelig.

Målet med det nye museet er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Skværriggerne

Kultur- og likestillingsdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og SS Christian Radich, som har hjemmehavn i henholdsvis Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk. Vedlikehold og drift av alle de tre skipene er krevende og kostbart fordi det er nødvendig å ivareta skutene etter antikvariske prinsipper. Samtidig skal skipene innfri internasjonale krav til sertifisering for at de skal kunne fortsette å være operative som skoleskip for ungdom i dag og i framtiden. Utgiftene for seilskutene varierer betydelig fra år til år, bl.a. som følge av vedlikeholdsopphold og sertifiseringer (klassinger). Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at de årlige statstilskuddene forvaltes på en måte som tar hensyn til at utgiftsbehovet varierer fra ett år til et annet.

Budsjettforslag 2026

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av vedlegg 2.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår å øke bevilgningene til en rekke muser for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer:

- 3,9 mill. kroner til Anno museum til drift av det regionale historiesenteret på Domkirkeodden
- 1 mill. kroner til Hardanger og Voss museum til drift av publikumsbygget Kulturnaustet ved Hardanger fartøyvernssenter
- 3,5 mill. kroner til Henie Onstad Kunstsenter til drift av museets verksted for sosialt mangfold
- 1,7 mill. kroner til MiA – Museene i Akershus til drift av håndverkstunet ved Follo museum
- 0,4 mill. kroner til Musea i Sogn og Fjordane til drift av vernebygget over Holvikejekta
- 1,2 mill. kroner til Museene Arven til drift av museets formidlingsarena Heim
- 0,6 mill. kroner til Museumssenteret i Hordaland til drift av Lyngheisesenteret
- 2,2 mill. kroner til Nordmørsmusea til drift av Normoria
- 1 mill. kroner til Telemark museum til drift av Henrik Ibsens barndomshjem Venstøp

Departementet foreslår videre å øke bevilgningene til ulike tiltak ved følgende museer:

- 0,5 mill. kroner til Svalbard museum for å dekke driftsutgifter ved museets eksterne magasin
- 1 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum knyttet til forvaltning og formidling av Norges myntverkssamling
- 1 mill. kroner til faglig styrking av Oslo museum

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til Det nasjonale museumsnettverket.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene til museer i det nasjonale museumsnettverket er å bidra til å nå målene for museumspolitikken. Dette ivaretas ved at det fremmes øremerket tilskudd til museene i den årlige budsjettproposisjonen. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Tildelingskriterier

- Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

- Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse.
- Tilskuddsmottaker skal sikre at driften er økonomisk forsvarlig, og at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt.
- Tilskuddsmottakeren skal utvikle egne strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles til forvaltning av statstilskuddet i henhold til regelverk for økonomistyring i staten gjelder på vanlig måte. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er brukt, i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Det gis med jevne mellomrom meldinger til Stortinget som beskriver utviklingstrekk og status for museumssektoren, jf. Innst. 573 S (2020–2021), Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*.

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Dette gjelder bl.a. særskilte museer, de tre skværrig-gerne, forsikringstilskudd for innlån av gjenstander til utstillinger i Norge og ulike andre tiltak. Oversikt over øvrige tiltak på posten det foreslås midler til, følger av vedlegg 2.

Fra 2021 dekker staten visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge gjennom tilskuddsordning som forvaltes av Kulturdirektoratet. Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt nærmere retningslinjer for ordningen. Det foreslås 3,7 mill. kroner til tilskuddsordningen for 2026.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 100 000 kroner til tiltaket Årets museum som fordeles av Norges museumsforbund.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil forlenge det samisk-tyske samarbeidsprosjekt *Dávvi-rat Duiskkas – Gjenstander i Tyskland*. Formålet er å få oversikt over samiske samlinger i tyske museer, og gi det samiske folk tilgang til egen kulturarv.

Tilskuddet til Det Internasjonale Barnekunstmuseet foreslås ikke videreført i 2026.

Mål og målgruppe

Formålet med statlige tilskudd til museums- og kulturverntiltak er å støtte opp under de overordnede målene om å bevare og formidle kulturarv. Dette ivaretas ved at det fremmes øremerket tilskudd til ymse museums- og kulturverntiltak i den årlige budsjettproposisjonen. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet. Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles til forvaltning av statstilskuddet i henhold til regelverk for økonomistyring i staten, gjelder på vanlig måte. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er brukt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Rapport 2024

I 2024 var det i alt 67 museer som fikk driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet². Denne rapporten bygger på museenes statistikkrapportering og årsrapporter for 2024, og inneholder både rapportering på indikatorer som måles over tid og rapportering på måloppnåelse på gjeldende museumspolitiske mål.

De overordnede målene for bevilgningene til museene i 2024 var å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

² Dette omfatter 61 museer på kap. 328, post 70, samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk museum Trondheim og Oplandske dampskibsselskap – Skibladner.

Museene er ulike når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar. I tillegg har de ulike grad av statlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for sin virksomhet og rapporterer om måloppnåelse på disse. Rapporteringen viser at museene har arbeidet i samsvar med de mål og faglige forventninger som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Samlet bidrar museene til å nå de overordnede målene for sektoren. Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak som tilfredsstillende.

Solid kunnskapsproduksjon

Museene skal utvikle og formidle kunnskap om den materielle og immaterielle historien. Forskning og annen type kunnskapsproduksjon er sentrale i dette arbeidet.

Andel museer med forskningsplan har hatt en svært positiv utvikling de siste ti årene, og 85 pst. av museene rapporterte at de hadde forskningsplan i 2024.

For femte år på rad økte antallet ansatte med doktorgrad, og museene fortsetter å legge til rette for at ansatte kan opparbeide seg forskningskompetanse. Museene sørger også for andre typer kompetanseheving.

Utstrakt samarbeid med andre museer, UH-sektoren og andre kunnskapsaktører bidrar til kompetanseutvikling, nettverksbygging og delfinansiering. Mange museer er læringsarenaer eller samarbeidspartnere for utdanningstilbud, for eksempel knyttet til handlingsbåren kunnskap, kunsthøgskole, bygningssvern og tradisjonshåndverk.

2024 var et rekordår for antall fagfelle-vurderte artikler i museene. Publikasjonene inneholder et bredt spekter av temaer knyttet til museenes fagområder, men også tverrgående temaer som bygningssvern, bærekraft, mangfold og medvirkning. Publikasjonene bidrar til solid og relevant kunnskapsutvikling, som grunnlag for nye utstillinger, formidlingstilbud og annet museumsfaglig arbeid.

Relevant formidling

Museenes brede utadrettede virksomhet inkluderer ulike arrangementer og formidlingstiltak, arbeid med besøksutvikling, digital formidling, medvirkning fra barn og unge, samt arbeid med mangfold, inkludering og tilgjengelighet.

Formidlingen i 2024 bærer preg av at museene tar en aktiv samfunnsrolle gjennom å være viktige aktører i sine nærmiljø. Mange museer er også

sentrale arenaer for samfunnsdebatt og ytringsfrihet.

Antall museer med formidlingsplaner har gått kraftig opp de siste ti årene, og i 2024 rapporterte 99 pst. av museene at de hadde formidlingsplan.

2024 var et toppår for antall rapporterte utstillinger, med om lag 2400 utstillinger, hvorav ca. 700 var nye. Det var også et toppår for andre arrangementer, med om lag 7500 åpne møter, foredrag, seminarer o.l. Antall besøkende ved museene utgjorde om lag 7 millioner, noe som er en økning på 6 pst. fra 2023. Totalt deltok 656 000 barn og unge i pedagogiske opplegg ved museene, hvilket utgjør en liten økning fra året før.

Mange museer arbeider helhetlig med mangfold og inkludering, og knytter det til alle museets arbeidsområder. 65 pst. av museene har en egen strategi for arbeidet med mangfold og inkludering.

I 2024 har mange museer satt søkelys på bedre tilrettelegging for mennesker med funksjonsnedsettelser. Flere museer har igangsatt kartlegginger for å avdekke mangler både i bygningsmasse og formidlingstilbud. En rekke tiltak er blitt gjennomført, bl.a. installasjon av teleslynge og forbedrede lydanlegg, bruk av fonter og farger tilpasset svaksynte, taktile skilt, samt plassering av tekst og gjenstander tilpasset rullestolbrukere. Stadig flere samarbeider med brukerorganisasjoner som Norges Blindforbund og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon for å teste ut og sikre at tiltakene treffer den målgruppen de er ment for. Rapporteringen viser at 85 pst. av museenes nettsider oppfyller gjeldende krav til universell utforming.

Museene tar i bruk et bredt spekter av digitale formater og kanaler. Dette gjøres både som en integrert del av museenes fysiske formidlingsarenaer, og som selvstendige nettbaserte formidlingstilbud. Statistikken for 2024 viser en generell økning i bruk av nettbasert formidling.

Helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse

Museene skal gjennom sitt samlingsrettede arbeid sikre helhetlig samlingsutvikling og trygg bevaring. Med konsolideringsprosessene har mange museer fått ansvar for store antall objekter og mange forskjellige samlingstyper. Ulike samlinger krever ulike kompetanse og ulike bevaringstiltak. Det er stadig i arbeidet med samlingene at museene har de største utfordringene, både knyttet til registrering, digitalisering, bevaring, vedlikehold og restaurering. Samtidig vitner museenes rapportering om at samlingsutviklingen gradvis

blir mer koordinert mellom museene, i henhold til museumspolitiske målsettinger. Denne utviklingen kan på sikt bidra til enda mer bærekraftige og representative museumssamlinger.

Totalt rapporterte museene i 2024 om 50,9 millioner fotografier, 3 millioner kulturhistoriske gjenstander, 780 000 kunsthistoriske gjenstander, 204 000 arkeologiske gjenstander, 118 000 naturhistoriske gjenstander, 4788 kulturhistoriske bygninger, 1884 farkoster, 70 teknisk industrielle anlegg, 164 dekar kulturlandskap og 192 dekar hageanlegg. I tillegg kommer privatarkivmateriale, og levende dyr og planter. Tallene er omtrent som for året før.

Tilveksten av objekter til samlingene virker å være planmessig og begrenset, slik at samlingene ikke vokser ukontrollert. Mange museer fører en restriktiv innsamlingspolitikk, og mange har inntakskomiteer som vurderer nye inntak.

Til tross for en restriktiv linje – om man ser alle samlingstyper under ett – samlet museene inn mye mer enn de avhendet totalt i 2024. Samtidig viser lengre tidslinjer en generell nedgang i den reelle tilveksten (tilvekst minus avhending) for kulturhistoriske gjenstander. Tallet for 2024 er det laveste som er registrert i museumsstatistikken noen gang. Det er også første året det har vært negativ reell tilvekst for kulturhistoriske bygninger.

Museene jobber planmessig med dokumentasjon av sine samlinger, og statistikken viser en svak positiv utvikling over tid når det gjelder både arbeid med registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingene. De fleste museer jobber også med etterslep, revisjon og kvalitetssikring av dokumentasjonsarbeidet, i tråd med nye standarder. Til tross for positiv utvikling er fortsatt omkring 40 pst. av samlingene (ekskludert fotografi) ikke tilfredsstillende registrert, 62 pst. ikke digitalisert og 74 pst. ikke tilgjengeliggjort. Også når det gjelder fotosamlingene, ser vi en svak positiv utvikling av dokumentasjonsarbeidet over tid, men samtidig øker tilveksten så fort at andelen tilfredsstillende registrerte, digitaliserte og tilgjengeliggjorte fotografier har gått ned i 2024.

Statistikken viser også en svak positiv utvikling over tid, når det gjelder oppbevaringsforhold for alle samlingstyper sett under ett. Kunstsamlingene og fotosamlingene har best forhold, hvor henholdsvis 90 pst. og 79 pst. anslås å holde et akseptabelt nivå. Når det gjelder oppbevaringsforhold for kulturhistoriske samlinger ser det derimot dårligere ut, hvor 64 pst. anslås å holde et

akseptabelt nivå. Dette betyr at omkring én million kulturhistoriske gjenstander *ikke* har akseptable oppbevaringsforhold. Museene jobber med ulike tiltak som skal bidra til å forbedre oppbevaringsforholdene, som eksempel avhending, prioritering, økt råderett over samlinger, utbedring av eksisterende magasiner eller planlegging av nye magasiner – ofte i samarbeid på tvers av arenaer eller museer i en region.

Museene har også store etterslep knyttet til de kulturhistoriske bygningssamlingene. Omtrent halvparten av bygningene har behov for restaurering, mens resten i ulik grad har behov for vedlikehold. Museene rapporterer om utfordringer knyttet til manglende finansiering, klimændringer, tilgang på håndverkskompetanse og uavklarte ansvarsforhold. Samtidig vitner rapporteringen om at mange museer jobber aktivt med forbedring av basisdokumentasjon og kompetanseutvikling knyttet til restaureringsarbeid.

Aktiv samhandling

Museene samhandler med hverandre og andre aktører gjennom en rekke aktiviteter lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Utlån fra samlingene, utstillingsprosjekter, forskningsprosjekter, innsamlingsarbeid, arrangementer, undervisning, vedlikehold, fellesmagasiner og koordinering av frivillig innsats, er eksempler på slik samhandling på tvers. Aktiv samhandling er dermed godt integrert i de øvrige museumspolitiske målene.

De faglige museumsnettverkene er et bærende element i utviklingen og styrkingen av det faglige arbeidet i museene, og bidrar på samme tid til å oppfylle det museumspolitiske målet om aktiv samhandling. Museene skal gjennom deltakelse i slike nettverk utvikle samarbeid og arbeidsdeling seg imellom, sikre faglig sammenheng og god ressursutnyttelse, i tillegg til å utvikle ny kompetanse og kunnskap.

Nettverkene samarbeider om prosjekter knyttet til forskning, formidling og samlingsrettet arbeid, og avholder fagsamlinger og seminarer innenfor de ulike fagområdene. Nettverkene har dermed en viktig møteplassfunksjon, og danner grunnlag for faglig utvikling innenfor sine respektive fagområder. Deltakelsen i de 21 etablerte faglige museumsnettverkene holder seg stabil, og alle nettverkene rapporterte om aktivitet i 2024. Kulturdirektoratet har ansvar for å følge opp nettverkens aktivitet.

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
<i>Kap. 328, post 70</i>		
Anno museum	147	192 641
Aust-Agder museum og arkiv	61	89 835
Baroniet Rosendal	20	45 800
Blaafarveværket	35	161 384
Buskerudmuseet	66	84 311
Bymuseet i Bergen	74	188 870
Dalane folkemuseum	14	82 007
Drammens museum for kunst og kulturhistorie	14	42 151
Galleri F15	16	30 699
Gudbrandsdalsmusea	19	57 576
Hardanger og Voss museum	67	38 871
Haugalandmuseet	19	37 642
Helgeland Museum	50	76 121
Henie Onstad Kunstsenter	22	85 617
Jærmuseet	82	252 233
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	60	246 573
Kraftmuseet	18	28 785
Kunstsilo	42	180 189
Lillehammer museum	93	205 893
MiA – Museene i Akershus	131	216 854
Midt-Troms Museum	19	16 142
Mjøsmuseet	39	90 641
Musea i Sogn og Fjordane	66	58 043
Museene Arven	77	65 395
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	19	39 883
Museene i Sør-Trøndelag	193	281 623
Museet Midt	33	65 015
Museum Nord	135	331 238
Museum Stavanger	73	238 267
Museum Vest	69	211 987
Museumssenteret i Hordaland	53	26 558
Nasjonalmuseet	346	683 417 ²
Nord-Troms Museum	11	14 950
Nordlandsmuseet	42	79 498

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
Nordmørmusea	31	47 168
Nordnorsk Kunstmuseum	18	26 366
Norsk Bergverksmuseum	22	40 831
Norsk Folkemuseum	243	522 909
Norsk Industriarbeidermuseum	38	121 925
Norsk Luftfartsmuseum	30	46 253
Norsk Teknisk Museum	71	232 403
Nynorsk kultursentrum	23	39 162
Næs Jernverksmuseum	6	18 634
Oslo Museum	38	64 540
Perspektivet Museum	8	17 446
Preus museum	17	18 458
Randsfjordmuseet	19	20 810
Romsdalsmuseet	36	134 148
Ryfylkemuseet	21	15 612
Sunnhordland Museum	10	40 765
Svalbard museum	14	54 110
Sør-Troms Museum	33	61 741
Telemark Museum	46	91 105
Valdresmusea	19	37 433
Varanger museum	20	77 852
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	32	71 379
Vest-Agder-museet	72	158 800
Vest-Telemark museum	24	59 810
Vestfoldmuseene	86	160 414
Viti	47	140 338
Østfoldmuseene	54	114 758
Sum kap. 328, post 70	3 303	6 981 879

Tabell 4.12 Fordeling av årsverk og besøkstall i 2024

Museum	Årsverk ¹ 2024	Besøk 2024
<i>Kap. 328, post 78</i>		
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	3	8 373
Ishavsmuseet Aarvak	5	11 888
Jødisk Museum i Oslo	7	9 905
Jødisk museum Trondheim	4	6 694
Norsk Skogfinsk Museum	12	17 705
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	12	15 194
Sum kap. 328, post 78	43	69 759

¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.

² I 2024 hadde Nasjonalmuseet 946 000 besøkende innenfor dørene, hvorav 666 922 besøkende løste billett. I tillegg var det 4 204 besøkende på Arkitekturmuseet og 1 781 besøkende på Villa Stenersen i en svært begrenset åpningsperiode. 10 510 besøkende var på Nasjonalmuseets vandringer i skolenettverket. Besøkende til Nasjonalmuseets vandreutstillinger i galleriene er trukket fra for å unngå dobbelrapportering. De totalt 683 417 publikummere som løste billett gjenspeiles i museumsstatistikken.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.13 Fordeling av museenes totale inntekter 2022–2024

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2022	Pst. av totale inntekter 2023	Pst. av totale inntekter 2024
Egeninntekter	24,3	24	24,6
Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet	47,6	50	50,1
Samlet regionalt tilskudd	22,5	20,7	20,4
Annet offentlig tilskudd	5,6	5,3	4,9

Museenes totale inntekter var om lag 5,3 mrd. kroner i 2024 sammenlignet med 5 mrd. kroner i 2023.

Tabell 4.14 Fordeling av museenes totale kostnader 2022–2024

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2022	Pst. av totale kostnader 2023	Pst. av totale kostnader 2024
Lønns- og pensjonskostnader	46,1	48,2	48,4
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	22,9	22,4	22,5
Varer og tjenester, andre driftskostnader	28,9	27,3	27
Avskrivninger	2,1	2,1	2,1

Tilsvarende var museenes totale kostnader på om lag 5,3 mrd. kroner i 2024, en økning fra 5 mrd. kroner i 2023. Lønns- og pensjonskostnadene

utgjorde sammen med drift og vedlikehold av lokaler, samt husleie om lag 71 pst. av museenes utgifter.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	451 249	482 278	496 766
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 134	5 855	6 065
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	47 360	16 900	20 488
78	Arkivtiltak	10 210	10 590	28 920
	Sum kap. 329	510 953	515 623	552 239

Innledning

Målene for bevilgningene under kapittelet inngår blant annet i departementets overordnede mål om å ta vare på og formidle kulturarv. Kapittelet omfatter drifts- og investeringsutgifter for Arkivverket. Kapittelet omfatter også tilskudd til to tiltak på arkivområdet.

Mål og strategier for 2026

Bevilgningene til Arkivverket i 2026 skal fremme følgende mål:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Arkivverket er statens fagmyndighet for dokumentasjonsforvaltning og arkiv. Etaten utvikler og forvalter regelverk, standarder og fellesløsninger som legger til rette for å skape, ta vare på og dele informasjon som troverdig dokumentasjon. Arkivverket utfører tilsyn, gir veiledning og gjennomfører nasjonal politikk på arkivfeltet. Som bevaringsinstitusjon for statlige arkiver og prioriterte privatarkiver bidrar Arkivverket til åpenhet, effektiv forvaltning og innbyggernes rett til innsyn.

Arkivenes rolle og funksjon

Arkiver er samfunnets kollektive hukommelse – de gjør det mulig å kontrollere myndighetsutøvelse, forsvare rettigheter og forstå samfunnsut-

viklingen. Pålitelig, sporbar og tilgjengelig dokumentasjon styrker rettsstaten, bygger tillit og danner grunnlag for en opplyst offentlig debatt. Arkivene er unike kilder til kunnskap om vår samtid og fortid. Som unike kunnskapskilder gjør arkivene samfunnet bedre rustet til å møte kriser og endring.

Offentlige virksomheter har arkivplikt og skal overføre avsluttede arkiver til bevaringsinstitusjoner som sørger for trygg langtidsbevaring og gir tilgang for bruk. Private aktører er som hovedregel ikke underlagt arkivplikt. Dette gjør det mer krevende å sikre at også dokumentasjon fra privat sektor er godt representert blant de arkivene som blir tatt vare på, som del av norsk kulturarv. Mange aktører bidrar derfor til å ta hånd om slike privatarkiver – et samarbeid som koordineres av Arkivverket.

Utfordringer og strategier

Digital omstilling, et mer komplekst trusselbilde og nytt arkivregelverk preger, og vil fortsette å prege, dokumentasjonsforvaltningen framover. Informasjon produseres i høyt tempo i sammenhengende prosesser som krysser forvaltningsnivåer og plattformer. Volumet av data vokser raskt og mangelen på helhetlige løsninger er allerede en utfordring. Endret geopolitisk trusselbilde krever større innsats for å sikre at arkiv tas vare på. Digitaliseringen har endret mye, men å sikre og ta vare på riktig dokumentasjon er viktigere nå enn noen gang. Den nye arkivloven vil åpne for å endre metoder og framgangsmåter for dette i takt med tiden.

Det er kostbart og ressurskrevende å forvalte IT-systemer med store datamengder over tid. Systemer oppdateres og erstattes, og utdaterte

systemer blir holdt i drift lenger enn nødvendig for å sikre tilgang til lovpålagt dokumentasjon og verdifulle data. Statsforvaltningen utfører i for liten grad lovpålagt avlevering av arkivdata til Arkivverket for langtidsbevaring. Dette er blant annet fordi avlevering av arkivdata er både kompetansekrevende og kostbart. Etterslepet som nå bygges opp i statsforvaltningen, gjør dataene lite tilgjengelig for deling og gjenbruk og gir høyere risiko for at bevaringsverdig dokumentasjon kan gå tapt. Det er behov for effektive verktøy og prosesser for å sikre overføringene.

Fra 1. januar 2026 trer den nye arkivlova med forskrift i kraft. Loven innfører funksjonsbaserte krav som gir større teknologisk fleksibilitet og understøtter moderne arbeidsmåter. Arkivverket skal med veiledning, tilsyn og standardisering gjøre det enklere for virksomhetene å oppfylle sine plikter, slik at bevaringsverdig dokumentasjon identifiseres tidlig og kan overføres effektivt til langtidsbevaring og gjøres tilgjengelig for bruk. Innføringen av det nye regelverket vil legge beslag på betydelig kapasitet hos Arkivverket det kommende året.

Arkivverket har ansvaret for å utvikle Digitalarkivet som en nasjonal fellesløsning for langtidsbevaring, deling og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver fra statlig, kommunal og privat sektor. Løsningen er allerede sentral for institusjoner som bevarer arkiv i et evighetsperspektiv, og har fortsatt et stort potensial for deling av historiske data mellom virksomheter. Ved å tilby Digitalarkivet motvirkes parallelle systemer og kostnader, samtidig som data kan gjøres søkbare og gjenbrukes på tvers av sektorer og fagområder. Et viktig ledd i å gjøre data tilgjengelig, er å ha effektive metoder for å digitalisere papirbaserte arkiv. Arkivverkets satsing på digitalisering av arkiver på Tynset er en innsatsfaktor for å få dette til.

De økende datamengdene vil kreve at Arkivverket er godt rustet for å kunne håndtere og gi tilgang til dataene på en trygg måte og gi god betjening av digitale arkiver.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter på kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgninger til Norsk helsearkivs kjernevirksomhet foreslås i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon, kap. 704 Norsk helsearkiv.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgiftene til Arkivverkets oppdragsvirksomhet.

Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til større anskaffelser og vedlikehold i Arkivverket. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 3 mill. kroner.

Post 78 Arkivtiltak

Posten dekker utgifter til tilskuddsordningen for prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet (arkivutviklingsmidler) og tilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark) og Stiftelsen Asta som bidrar til å ivareta overordnede oppgaver og felles infrastruktur på arkivområdet.

For 2026 foreslås det et tilskudd på 9,5 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens arkiv og biblioteks arbeid med å dokumentere, bevare og formidle arkivmateriale fra arbeiderbevegelsen og venstresiden i politikk og samfunnsliv. Tilskuddet til Stiftelsen Asta foreslås videreført med 1,5 mill. kroner for å ivareta forvaltning, vedlikehold og utvikling av informasjonssystemet Asta og Arkivportalen.

Tilskuddet til arkivutviklingsmidlene var tidligere finansiert av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS. Det legges opp til at ordningen heretter skal finansieres med midler bevilget over statsbudsjettet. Det foreslås en bevilgning på 18 mill. kroner for 2026. Tilskuddsordningen er søknadsbasert og forvaltes av Arkivverket. Nedenfor følger nærmere omtale av ordningen.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen for prosjekt- og utviklingstiltak til arkiv skal bidra til å utvikle fagområdet dokumentasjonsforvaltning og sikre at viktig dokumentasjon og arkiv fra alle deler av samfunnet blir tatt vare på, gjort tilgjengelig og kan brukes. Ordningen skal bidra til å gi tilskuddsmottakerne handlingsrom til å fornye og dele kunnskap og kompetanse på tvers av fagmiljøer og institu-

sjoner gjennom å teste, utforske, pilotere eller utvikle en idé, arbeidsmåte, metodikk eller løsning på områder som har behov for innovasjon og forbedring.

Arkivverket utarbeider et flerårig program for ordningen, som blir oppdatert ved behov. Programmet angir hvilke innsatsområder som vil bli prioritert i søknadsperioden og formålet med prioriteringen.

Tildelingskriterier

Målgruppe for arkivutviklingsmidlene er dokumentasjonsfaglige miljøer i kommunal forvaltning, institusjoner som sikrer og tilgjengeliggjør arkiv fra privat eller offentlig virksomhet og arkivfaglige medlems- og interesseorganisasjoner. Statlige virksomheter kan søke om midler til prosjekter hvis de vil ha stor overføringsverdi til resten av arkivsektoren. Det gis ikke støtte til ordinær drift eller til utvikling og markedsføring av tjenester med sikte på salg. Det gis normalt heller ikke midler til investeringer i utstyr.

Alle søknader vurderes etter noen overordnede kriterier, som om tiltaket er relevant i forhold til formålet for gjeldende program, om prosjektplan og budsjett er gjennomførbart, om tiltaket gir kompetanseheving i institusjonen og om tiltaket gjennomføres i samarbeid med andre relevante aktører, som utviklings- og forskingsmiljøer. I tillegg kommer noen mer spesifikke kriterier for de ulike innsatsområdene. Arkivverket fatter vedtak om tildelinger etter en helhetlig og samlet vurdering av søknadene.

Oppfølging og kontroll

Arkivverket forvalter ordningen på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Alle søkere som får tilskudd, plikter å levere status-/sluttrapport og kan bli bedt om å dele sine erfaringer med sektoren, f.eks. på erfaringsseminar. Forsinkelser som ikke er avtalt, eller manglende rapportering i tidligere saker hvor søkeren har fått tilskudd, vil bli vektlagt i vurderingen av nye søknader. Den overordnede hensikten med ordningen er at gjennomføringen av tiltakene skal gi læring, kompetanseheving og erfaring som også kan deles med andre.

Rapport 2024

Rapporten gjelder Arkivverkets virksomhet. Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningene under kap. 329 i 2024:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Arkivverket under kap. 329 er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2024, jf. rapporten nedenfor.

Bevilgninger til Norsk helsearkiv ble gitt fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett under kap. 704 Norsk helsearkiv, se rapportering i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor

Velfungerende dokumentasjonsforvaltning er et nødvendig grunnlag for etterrettelighet i offentlig sektor og for innbyggernes tillit til myndighetene. Håndtering av dokumentasjon og digital arkivinformasjon må understøtte forvaltningens arbeidsprosesser og sees i sammenheng med den enkelte virksomhets informasjonsforvaltning. Det skal være mulig å få oversikt over og forstå beslutninger som er tatt, også når de er tatt på tvers av ulike forvaltningsorgan.

Gjennom tilsyn avdekkes betydelige svakheter og flere brudd på arkivregelverket hos virksomhetene i offentlig sektor. Tilsynene er ikke bare lovlighetskontroll, men også en god anledning for å veilede virksomhetene. Erfaringene fra tilsynene er et viktig grunnlag for å innrette Arkivverkets ulike typer veiledning.

Arkivverket erfarer at det er behov for oppdatert kompetanse hos tilsynsobjektene slik at informasjonsforvaltning og arkiv i større grad kan sees i sammenheng. Det må også bli enklere å forstå og kunne etterleve krav og hensyn i arkivregelverket, slik at riktig informasjon blir tatt vare på.

Både statlige virksomheter og kommuner benytter i stor grad fagsystemer, og ikke kun sak- og arkivsystemer, til bevaringsverdig informasjon. Etatens vurdering er at fagsystem må bevares i sin opprinnelige struktur, slik at framtidig gjenfinning, deling og forståelse av informasjonen er mulig.

Avlevering av statlige arkiver

En av Arkivverkets kjerneoppgaver er å sikre at statens arkiver blir bevart og er mulig å ta i bruk, både nå og i framtida. I 2024 har Arkivverket rettet oppmerksomheten mot landsdekkende statlige virksomheter med store arkivvolum, som er klare for å sette i gang avleveringsprosess. Dette gir bedre utbytte av veiledningsressursene, og bidrar til bedre planlegging og forutsigbarhet for alle involverte parter.

Arkivverket har gjennomført tiltak for å øke digital avlevering fra statlige virksomheter. I 2024 var et tiltak å være i tett dialog med arkivskapere og systemleverandører. Innsatsen førte til mange digitale uttrekk og avleveringer, men krevde også mye ressurser fra Arkivverkets side. Erfaringene viser at metoden ikke kan skalere i takt med dokumentasjonsveksten. Det er etatens vurdering at det trengs nye metoder og teknologiske løsninger for å møtet behovet.

I 2024 har Arkivverket hatt økt oppmerksomhet rundt utnyttelsen av den totale magasinkapasiteten, som en forberedelse til viktige aktiviteter de kommende årene. Flytting av arkiv på Hamar til det nye regionale historiesenteret på Domkirkeodden og innflyttingen i det nye magasinet i Mo i Rana pågår. Det er fortsatt store mengder papirarkiver i statsforvaltningen som skal overføres til Arkivverket.

Planmessig sikring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv

I 2024 har Arkivverket styrket det nasjonale samarbeidet om privatarkiv gjennom samordning, bevaringsplaner og metodeutvikling. Samlet gir tiltakene et bedre grunnlag for bevaring av doku-

mentasjon fra hele samfunnet. Arkivverkets nordområdesatsing på privatarkiv har hentet inn arkiv fra strategisk viktige sektorer som reiseliv, forskning og gruvedrift. Arkivutviklingsmidlene har støttet tiltak som styrker regional bevaring.

Samisk bevaringsplan er ferdigstilt, og det er etablert et nettverk med museer under Sametingets forvaltning for å samordne innsatsen. Sammen med Divvun er det gjennomført et forprosjekt for samisk språkutvikling og tilgjengeliggjøring av vokalararkiv. Dette er et viktig bidrag for bedre ivaretagelse av samisk kulturarv og revitalisering av språk som står i fare for å gå tapt.

Fellesløsningen Digitalarkivet

Digitalarkivet er en fellesløsning for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av arkiv, noe som reduserer behovet for å etablere flere parallelle løsninger for samme formål.

I 2024 ble det mulig for brukere av fellesløsningen selv å laste opp og administrere sine arkivoverføringer. Dette er en viktig milepæl, som gir økt fleksibilitet og selvbetjening for brukerne. En ekstra sikkerhetskopi av Digitalarkivet ble etablert hos en annen statlig aktør for å styrke løsningen mot tap av informasjon eller sabotasje.

Arkivverket har utviklet en visningsløsning for uttrekk som baserer seg på Noark-standarden, for å gi enklere tilgang til avleverte digitale arkiv. Løsningen muliggjør digital saksbehandling, og vil kunne redusere behovet for at virksomheter beholder lokale kopier av sine allerede avleverte arkiver. Interkommunalt arkiv i Hordaland har vært tett involvert i uttestingen av visningsløsningen, og har bidratt med innsikt og behov fra kommunal sektor.

Tabell 4.15 Nøkkeltall for Arkivverkets virksomhet 2022–2024

	2022	2023	2024
Antall utførte tilsyn	72	27	55
Antall avleverte digitale arkiver fra statlige virksomheter	19	45	87
Årlig publiserte sider i Digitalarkivet (i mill.)	19,4	15	13,9
Mottatte digitale arkiver fra privat sektor	11	11	8
Totalt antall avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	52	57	61
Antall bevaringsinstitusjoner som har tatt i bruk i Digitalarkivet for tilgjengeliggjøring	52	56	57
herav ikke-offentlige institusjoner	32	35	36

Kap. 3329 Arkivformål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	2 604	2 537	2 628
02	Inntekter ved oppdrag	2 216	5 965	6 180
	Sum kap. 3329	4 820	8 502	8 808

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder salgsinntekter i Arkivverket og inntekter fra ulike samarbeidsprosjekter og tjenester i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
334	Film- og dataspillformål	1 073 733	1 084 459	1 124 525	3,7
335	Medieformål	7 958 396	8 264 472	8 590 358	3,9
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	353 220	376 340	392 948	4,4
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	125 492	123 450	145 811	18,1
	Sum kategori 08.30	9 510 841	9 848 721	10 253 642	4,1

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	336 413	344 501	390 794	13,4
50–89	Overføringer til andre	9 174 428	9 504 220	9 862 848	3,8
	Sum kategori 08.30	9 510 841	9 848 721	10 253 642	4,1

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til film- og medieformål, i tillegg til forvaltning av pengespill, lotterier og stiftelser.

Mål

Film- og dataspillformål

Film- og dataspillpolitikken skal bidra til oppnåelse av de overordnede målene for kulturpolitikken. De film- og dataspillpolitiske målene er å legge til rette for filmer, serier og dataspill med høy kvalitet og gjennomslagskraft, likestilling og mangfold, sterke og bærekraftige bransjer i hele landet. Regjeringen har også et mål om en tilgjengelig, inkluderende og trygg dataspillkultur.

Medieformål

De overordnede målene for mediepolitikken er å legge til rette for ytringsfrihet, inkludert pressefrihet og informasjonsfrihet, gjennom en åpen og opplyst offentlig samtale. En åpen og opplyst offentlig samtale forutsetter også en kritisk medieforståelse i befolkningen, som gjør den enkelte i stand til å selv vurdere hva som er troverdig informasjon, og som styrker motstandskraften mot feil- og desinformasjon.

Regjeringen vil understøtte mediernes demokratiske funksjon, både som formidler av pålitelig og uavhengig informasjon, som arena for debatt og som samfunnets vaktbikkje.

For å sikre at alle grupper i samfunnet har tilgang på et bredt tilbud av samfunnsviktig og undersøkende journalistikk, vil regjeringen legge

til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier over hele landet.

Kompensasjons- og vederlagsordninger

Kategorien omfatter kompensasjons- og vederlagsordninger. Kompensasjonsordningen under kategorien bidrar til tilgjengeliggjøring av kunst og kultur gjennom å sikre rettighetshavere kompensasjon for lovlig kopiering av åndsverk. Vederlagsordningene gir opphavere betaling for offentlig bruk av deres verk og bidrar med dette til å sikre befolkningens tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv.

En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Pengespillpolitikken skal i tillegg legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Aktuelle saker

Ytringsberedskap – Nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale

Statens myndigheter har etter Grunnloven § 100 et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Hvordan dette skal gjøres i praksis var et sentralt tema i utredningen fra Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9). Med utgangspunkt i vurderingene og forslagene fra Ytringsfrihetskommisjonen, har Kultur- og likestillingsdepartementet lagt fram en nasjonal strategi for å bevare og utvikle det norske ordskiftet. Strategien er et overordnet dokument som trekker opp prinsipper for og synliggjør regjeringens arbeid på ytringsfrihetsområdet. Regjeringens arbeid med å legge til rette for ytringsfrihet og en velfungerende offentlighet fortsetter, inkludert oppfølging av de konkrete anbefalingene fra Ytringsfrihetskommisjonen. Konkrete tiltak vil bli løpende publisert på en ny temaside på regjeringen.no.

Strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon

Endrede medievaner, ny teknologi og en tilspisset sikkerhetspolitisk situasjon gjør det enklere, raske og mer aktuelt å spre falsk eller villedende informasjon for å svekke tilliten i samfunnet.

Norge er i utgangspunktet godt rustet mot slike påvirkningsforsøk, med høy tillit, en godt utdannet befolkning og et mangfold av redaktørstyrte medier som når bredt ut.

Samtidig kan utviklingen sette den offentlige samtalen under press. En åpen og opplyst offentlig samtale forutsetter at befolkningen har tilgang til troverdig informasjon slik at de kan danne seg sin egen mening. Regjeringen har lagt frem en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon og vil jobbe med oppfølging av strategien i 2026.

Endringer på opphavsrettsområdet

I november 2023 sendte departementet ut et høringsnotat med forslag til endringer i åndsverkløven. Forslaget gjelder gjennomføring av EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektiv ((EU) 2019/789).

Digitalmarkedsdirektivet inneholder bl.a. nye avgrensingsregler for undervisnings-, forsknings- og kulturarvinstitusjoner, regler om alternativ tvisteløsning, nye rettigheter for utgivere av pressepublikasjoner, regler om forholdet mellom plattformtilbydere og rettighetshavere når det gjelder brukeropplastet innhold, og regler som skal sikre rimelig vederlag til opphavere og utøvende kunstnere. Nett- og videresendingsdirektivet regulerer opphavsrettslige spørsmål i forbindelse med visse nettoverføringer samt videresending og annen distribusjon av radio- og TV-programmer.

Høringsfristen var 15. mars 2024. På bakgrunn av høringen vil det bli utarbeidet en proposisjon.

Forordning om mediefrihet (EMFA)

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2024/1083 om mediefrihet (European Media Freedom Act) ble vedtatt av EU i 2024. Formålet med forordningen er å styrke redaksjonelle mediers uavhengighet, samt å fremme mediemangfold og ytringsfrihet i det indre markedet.

Forordningen inneholder bestemmelser som pålegger medlemsstatene å ivareta og styrke rammevilkårene for frie og uavhengige medier. Det framgår blant annet at medlemsstatene ikke skal gripe inn i redaksjonelle beslutninger, og at de skal sikre effektiv beskyttelse av journalistiske kilder. Det stilles videre nærmere krav til hvordan allmennkringkasteres redaksjonelle uavhengighet skal beskyttes.

Mediefrihetsforordningen vil gi et bedre vern av pressefriheten på de største sosiale medieplattformene. Disse aktørene pålegges å varsle redaktørstyrte medier minst 24 timer før redaksjonelt

innhold fjernes eller begrenses på plattformen. Mediene skal gis en reell mulighet til å klage på slike beslutninger. Det legges videre til rette for dialog mellom mediene og plattformene, organisert av det europeiske medietilsynet *European Board for Media Services*.

Dersom forordningen vurderes som EØS-relevant, tar departementet sikte på å sende et høringsnotat med forslag til gjennomføring av forordningen i norsk rett i løpet av første halvår 2026.

Forordning om åpenhet og målretting av politisk reklame

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2024/900 om åpenhet og målretting av politisk reklame ble vedtatt av EU i 2024. Formålet er bl.a. å sikre

åpne og opplyste demokratiske prosesser, samt å motvirke spredning av desinformasjon.

Forordningen stiller krav til merking og åpenhet ved politisk reklame. Det skal fremgå hvem som har finansiert reklamen, hvor midlene kommer fra, og hva som er formålet. Regelverket omfatter ikke redaksjonelt innhold eller personlige ytringer. Bruk av personopplysninger til målretting av politisk reklame er kun tillatt etter uttrykkelig samtykke. Bruk av sensitive personopplysninger eller bruk av persondata fra mindreårige er forbudt. Reglene skal hindre manipulerende mikro-målretting og misbruk av persondata i politisk kommunikasjon.

Dersom forordningen vurderes som EØS-relevant, tar departementet sikte på å sende et høringsnotat med forslag til gjennomføring av forordningen i norsk rett i løpet av første halvår 2026.

Kap. 334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	135 576	139 717	148 128
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 797	7 702	7 977
50	Filmfondet	655 000	682 000	693 000
72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	67 352	43 500	55 000
73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	143 980	150 400	154 180
75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 763	22 130	22 910
78	Film- og dataspilltiltak	39 265	39 010	43 330
	Sum kap. 334	1 073 733	1 084 459	1 124 525

Innledning

Bevilgningene under kapittelet bygger opp under nasjonale mål for kulturpolitikken og skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv som er åpent, inkluderende, likestilt og mangfoldig.

Bevilgningene skal stimulere til et mangfoldig og tilgjengelig tilbud av audiovisuelt innhold med høy kvalitet, som styrker demokratiet gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbryting. For å styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur er det viktig at bevilgningene bidrar til produksjon og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold av høy kvalitet.

Mål og strategier for 2026

Målene for film- og dataspillpolitikken er å legge til rette for

- sterke og økonomisk bærekraftige bransjer med nasjonal og internasjonal gjennomslagskraft
- filmer, serier og dataspill av høy kvalitet
- filmer, serier og dataspill som gjenspeiler hele befolkningen
- et bredt og variert tilbud, og en tilgjengelig, trygg og inkluderende film- og dataspillkultur i hele landet

Nasjonalt mandat samisk film – Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI)

Kultur- og likestillingsdepartementet har i samsvare med anmodningsvedtak 206 (2024–2025) og i samarbeid med aktuelle aktører (ISFI, Sametinget, Norsk filminstitutt (NFI) og FilmReg) utredet et nasjonalt mandat for ISFI, med mål om å definere hovedansvaret for forvaltning og finansiering av det samiske filmfeltet. Kultur- og likestillingsdepartementet anbefaler at ISFI gis et nasjonalt mandat i form av et hovedansvar for samisk film i Norge. Det presiseres at dette ikke innebærer en negativ avgrensning av NFIs eller regionale filmvirksomheters mandat. I hvilken grad ISFI faktisk settes i stand til å ivareta et slikt ansvar vil i stor utstrekning være et budsjettspørsmål. Etter departementets syn er det realistisk at ISFI tilføres midler over tid for å kunne ivareta et hovedansvar for samisk film i Norge. I denne forbindelse foreslår regjeringen å øke tilskuddet til ISFI, jf. omtale under post 78.

Oppfølging av *Tid for spill – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026*

Regjeringen la fram *Tid for spill – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026* i desember 2023. Som en del av oppfølgingen av strategien har Norsk filminstitutt (NFI) fått utvidet mandat på dataspillfeltet fra å inkludere utvikling og formidling av dataspill til også å omfatte dataspillkultur. NFI skal også opprette en ny markedsordning i filmfondet for tilskudd til ferdigstilling av prosjekter som har mottatt tilskudd til utvikling. Ordningen skal styrke gjennomslagskraften til norske dataspill. NFI tar sikte på at ordningen trer i kraft i løpet av 2026.

Medfinansiering av audiovisuelle produksjoner

Stortinget gjorde i 2024 vedtak om å etablere en investeringsplikt for strømmeaktører, som vil kunne bidra til en stabil og høyere produksjon av filmer og serier og på sikt mer aktivitet i bransjen. Departementet jobber med utfyllende regler i forskrift.

Filmparken AS

Staten eier 77,6 pst. av aksjene i Filmparken AS, som tilbyr fasiliteter for innspilling av film, herunder studioer og kontorbygg. Statens begrunnelse for eierskapet er å legge til rette for produksjon av film i Norge. Statens mål som eier i Film-

parken er filmproduksjon av høy kvalitet. Filmparken er i positiv utvikling, men markedsusikkerhet samt behov for oppgradering av selskapets bygningsmasse bidrar til et press på selskapets økonomi. Styret for selskapet har fått fullmakt til å inngå salgssavtale for inntil 40 pst. av Filmparkens eiendom. Selskapet arbeider med å utvikle Filmparken i lys av endringene i markedet, selskapets ressurser og statens begrunnelse for eierskapet.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt. Bevilgningen dekker også evaluerings- og utviklingsarbeid og enkelte fellestiltak på film- og medieområdet i departementets regi.

I statsbudsjettet for 2025 ble det satt av 5 mill. kroner på kap. 334, post 50 til å opprette en prøveordning under Norsk filminstitutt til innkjøp av dataspill. Utgiftene til administrasjon av ordningen skal etter sin art føres som driftsutgifter. Bevilgningen på kap. 334, post 01, foreslås som følge av dette økt med 1 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon av kap. 334, post 50, jf. omtale nedenfor.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 334, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til film- og dataspillfeltet, fra utvikling og produksjon til lansering, formidling og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold.

Bevilgningen på posten ble i statsbudsjettet for 2025 økt med 5 mill. kroner til opprettelse av en prøveordning til innkjøp av dataspill. Ordningen forutsettes videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål i 2026, jf. omtale under Del III, kapittel 5. Utgiftene til administrasjon av ordningen skal etter sin art dekkes av driftsbevilgningen, jf. omtale under post 01 ovenfor. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med 5 mill. kroner.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene under Filmfondet.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningene skal bidra til å styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur og oppfylle gjeldende mål på det audiovisuelle området. Målgruppen for ordningene er de audiovisuelle bransjene.

Tildelingskriterier

Tilskuddsordningene forvaltes av Norsk filminstitutt (NFI) i henhold til gjeldende forskrifter. NFI fastsetter fordeling av midler til de ulike tilskuddsordningene innenfor posten. Ved fordelingen av midler skal NFI innhente synspunkter fra ulike aktører på filmfeltet.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 72 Insentivordning for film- og serieproduksjoner, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til incentivordningen for film- og serieproduksjoner i Norge. Ordningen er refusjonsbasert, hvilket innebærer at store produksjoner med internasjonalt potensial, som produseres helt eller delvis i Norge, og som oppfyller vilkårene for ordningen, kan søke om tilskudd til refusjon på inntil 25 pst. av godkjente kostnader.

Regjeringen foreslår å bevilge 55 mill. kroner på posten i 2026, som er en økning på 11,5 mill. kroner fra saldert budsjett 2025. Bevilgningen skal dekke utgifter knyttet til tilsagn gitt i tidligere år, og som kommer til utbetaling i 2026.

Ordningen er refusjonsbasert, og det kan ta inntil tre år fra tilsagn blir gitt under ordningen til refusjonene kommer til utbetaling. Det er derfor knyttet en tilsagnsfullmakt til bevilgningen på posten. Regjeringen foreslår en fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 130 mill. kroner i 2026, jf. forslag til vedtak III.

Tilskuddsordningen forvaltes av Norsk filminstitutt (NFI), som gir tilsagn om tilskudd til nye prosjekter innenfor gjeldende tilsagnsramme, og som behandler søknader om utbetaling av tilskudd mot avregning (refusjon). Dersom alle tilsagn som er gitt under ordningen i tidligere budsjettår fullt ut kommer til utbetaling, vil NFI i 2026 kunne gi tilsagn om tilskudd til nye prosjekter innenfor en samlet ramme på inntil 84,7 mill. kroner. Det er likevel knyttet usikkerhet til dette beløpet. Usikkerheten skyldes at det vil kunne oppstå

endringer i produksjonene som gjør at den faktiske utbetalingen blir lavere enn gitte tilsagn. Som følge av dette vil tilsagnsrammen for nye prosjekter i 2026 først være klar etter at NFI har avsluttet behandlingen av innkomne anmodninger om refusjon for fullførte prosjekter i 2025.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i filminsentivordningen.

Mål og målgruppe

Ordningen skal bidra til å øke antallet store internasjonale film- og serieproduksjoner i Norge for å fremme kultur, historie og natur i Norge. Ordningen skal også bidra til økt erfaring og kunnskap i den norske og samiske filmbransjen, stimulere til vekst, en bærekraftig norsk og samisk filmnæring og økt internasjonalt samarbeid.

Tildelingskriterier

Norsk filminstitutt fatter vedtak om tilskudd på grunnlag av gjeldende forskrift om incentivordning for film- og serieproduksjoner og føringer som er gitt av Stortinget og departementet.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 73 Regionale filmvirksomheter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til regionale filmvirksomheter. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken og dekker tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Regionale filmvirksomheter bidrar i stadig flere produksjoner og er med på å styrke både profesjonalitet, kvalitet og finansiering på filmområdet.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene av tilskuddene til regionale filmvirksomheter.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene til regionale filmvirksomheter er å bidra til større mangfold og

bedre kvalitet i film gjennom en maktspredning og regionalisering av filmpolitikken. De regionale filmsentrene er primært filmkulturelt forankret og har som formål å utvikle en regional filmkultur gjennom å bygge opp talenter, øke filmkompetansen blant barn og unge og bidra til å utvikle og profesjonalisere filmbransjen i regionen. De regionale filmfondene har som formål å bygge og styrke en profesjonell filmbransje i regionen. De regionale filmvirksomhetene mottar statlige tilskudd til ulike regionale filmtiltak og kan også benytte de statlige tilskuddene til dataspill.

Tildelingskriterier

NFI fordeler bevilgningen på posten til de regionale filmvirksomhetene, og kontrollerer at bruken av midlene er i samsvar med Stortingets forutsetninger. De regionale filmvirksomhetene tildeler midlene til søkere på tilskuddsordningene, som de forvalter etter forskriftene om tilskudd til audiovisuell produksjon og filmformidling.

Ved behandlingen av budsjettproposisjonen for 2024 sluttet Stortinget seg til nye føringer for regional filmpolitikk. I tilknytning til behandlingen av budsjettforslaget for 2025 sluttet Stortinget seg til prinsipper for en ny fordeling av tilskuddet til virksomhetene.

Som følge av disse endringene vil tilskuddet til de regionale filmsentrene i 2026 bli fordelt slik at Vestnorsk og Viken får 20 pst. hver, Filmkraft og Nordnorsk får 15 pst. hver, Midtnorsk 11 pst. og Østnorsk og Sørnorsk 9,5 pst. hver. Videre vil 3,6 pst. av den samlede bevilgningen på posten fordeles mellom regionene for å dekke merkostnader knyttet til å være lokalisert i mindre sentrale deler av landet. Tilskuddene til regionale filmfond vil bli fordelt i samsvar med fondenes relative andel av bevilgningen i 2025. Det er en forutsetning for tilskuddene at filmpolitisk viktige mål som talentutvikling og tiltak rettet mot barn og ungdom prioriteres minst like høyt som i dag.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Regionale filmvirksomheter skal hvert år rapportere til Norsk filminstituttt om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 75 Internasjonale film- og medieavtaler, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke faste, årlige tilskudd til tiltak som er forankret i internasjonale film- og medieavtaler. Det gjelder blant annet Eurimages, Nordisk Film & TV Fond og Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet.

Post 78 Film- og dataspilltiltak

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstituttt, Bygdekinoen, Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter og stiftelsen Den nasjonale filmkommisjonen.

Tilskuddene på posten forvaltes av Norsk filminstituttt, med unntak for tilskuddet til Internasjonalt Samisk Filminstituttt (ISFI), som forvaltes av Kultur- og likestillingsdepartementet. Som følge av at departementet anbefaler at ISFI gis et nasjonalt mandat i form av et særlig ansvar for samisk film i Norge, foreslår regjeringen å øke tilskuddet til ISFI med 3 mill. kroner.

Forslag til fordeling av bevilgningen framgår av vedlegg 2.

Rapport 2024

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til film- og dataspillformål er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Et bredt, variert og tilgjengelig filmtilbud av høy kvalitet i hele landet

Norsk filminstitutts (NFI) tilskuddsordninger kommer et mangfold av filmer og serier til gode, fra små lavbudsjettproduksjoner til store, kommersielle markedsfilmer. Disse tilskuddsmidlene er Norsk filminstitutts viktigste virkemidler for å bidra til et bredt og tilgjengelig filmtilbud av høy kvalitet i hele landet.

NFI ga i 2024 forhåndstilskudd til utvikling og produksjon av spillefilm, kortfilm, dokumentarfilm og dramaserier på til sammen 355 mill. kroner. I tillegg utbetalte NFI rundt 100 mill. kroner i etterhåndstilskudd i 2024.

NFIs tilskuddsordninger legger til rette for bredde i filmtilbudet ved å gi insentiver for produksjon av filmer for barn og unge. I 2024 ble det gitt 69 mill. kroner i tilskudd til produksjon av 11 filmer og serier for barn. Dette var på nivå med fordelingen i 2023, men høyere enn i 2021 og 2022.

Formidling av film og filmkultur handler om å legge til rette for at et mangfoldig filmtilbud er tilgjengelig for folk i hele landet. Dette fremmer inkludering og kan bidra til at folk i lokalsamfunnene møtes, deler opplevelser og bygger fellesskap og tilhørighet. Eksempelvis bidro NFIs tilskudd til 23 filmfestivaler og seks regionale cinematek til bredde og kvalitet i filmtilbudet til barn og voksne i alle landsdeler. I 2024 var det en økning i de samlede besøkstallene på filmfestivaler med tilskudd fra NFI. Også Cinemateket i Oslo hadde en positiv utvikling i besøk i året som gikk.

En desentralisert kinostruktur er en av bærebjelkene i formidlingen av film i Norge. Kultur- og likestillingsdepartementets tilskudd til Bygdekinoen, som har visninger i om lag 140 kommuner, utgjør et betydelig bidrag til den desentraliserte kinostrukturen og sørger for at de aller fleste kan se film på kino der de bor.

Likestilling og mangfold både foran og bak kamera
Norsk filminstitutt arbeider målrettet med å øke likestilling og mangfold i den norske filmbransjen.

NFIs praksis med moderat kjønnskvolterering i tilskuddsordningene bidro til at den totale kvinneandelen for tilskudd til alle filmformater var 50 pst. i 2024. Dette er en moderat økning av nivået i 2023 og gjennomsnittet de fire foregående årene. Arbeidet med likestilling i filmbransjen er likevel ikke helt i mål. Kvinneandelen blant de som søker er fremdeles noe lavere, i snitt 42 pst. i femårsperioden. Eksempelvis er det fremdeles slik at regirollen er mannsdominert, og at filmer med mannlig regissør har høyere gjennomsnittlig produksjonsbudsjett. Samtidig er kvinner overrepresentert i andre roller, for eksempel i produsentrollen, hvor gjennomsnittlig kvinneandel har vært 57 pst. de siste tre årene.

2024 er det tredje året NFI har målt andelen søkere og tilskuddsmottakere med innvandrerbakgrunn i utviklings- og produksjonstilskudd. Resultatene tyder på at det er et stykke igjen til å oppnå representativitet for personer med innvandrerbakgrunn i filmbransjen.

Det har vært økt bevissthet og interesse for samisk innhold de siste årene, noe som styrker mangfoldet i norsk film. NFI ga i 2024 tilskudd på til sammen 6,5 mill. kroner til fire verk med utgangspunkt i samisk språk eller kultur, tre dokumentarer og én kortfilm. Internasjonalt Samisk Filminstitutt mottok 18,7 mill. kroner i statstilskudd fra NFI.

En sterk og bærekraftig bransje

NFI skal legge til rette for at den audiovisuelle bransjen har økonomi til å drive på en god måte. Filmfondet er det viktigste virkemiddelet NFI har for å påvirke økonomien i den audiovisuelle bransjen. NFI er den største kilden til finansiering av film i Norge.

I 2024 ble totalt 543 mill. kroner i tilskuddsmidler kanalisert til den produserende bransjen. Dette inkluderer blant annet etterhåndstilskudd, distribusjonstilskudd og lanseringstilskudd.

Å ivareta en sunn og bærekraftig bransje er et fundament for å kunne produsere og utvikle film i Norge. Gjennom målrettede tilskuddsordninger bidrar NFI til sunnere bransjeøkonomi og til å redusere risikoen ved å investere i norske filmer og serier. Dette gjør det mulig å produsere norsk kvalitetsfilm i langt større skala enn hva som ellers ville vært tilfellet. Samtidig er det nødvendig at finansiering fra andre finansieringskilder økes.

Tilskudd til regionale filmvirksomheter bidrar til å styrke produksjonsmiljøene i ulike deler av landet. I 2024 ble om lag 144 mill. kroner i tilskuddsmidler fordelt til regionale filmsentre og -fond. Bevilgningen til de regionale filmvirksomhetene økte med 30,4 mill. kroner i 2024, samtidig som regjeringen la opp til større frihet og autonomi for bruk av midlene.

I 2024 fikk fire produksjoner tilsagn om til sammen rundt 84 mill. kroner i refusjonsramme fra insentivordningen. Et av formålene med denne ordningen er å styrke den norske filmbransjen gjennom å øke antallet store produksjoner i Norge.

Gjennomslagskraft for norske produksjoner
nasjonalt og internasjonalt

Gjennomslag for norske produksjoner kan måles i befolkningens vurdering av norsk innhold. Folk flest er overveiende positive i deres vurdering av norsk innhold. 66 pst. av befolkningen er helt eller ganske enige i at norske filmer og serier er blitt bedre de seneste årene og kun 5,5 pst. er ganske, eller helt uenig i dette

NFI har tilskuddsordninger som stimulerer til å lage filmer med høy gjennomslagskraft, blant annet markedsordningen. Filmer som produseres med tilskudd fra markedsordningen oppnår vanligvis et høyt besøkstall på kino, noe som tyder på at ordningen fungerer i tråd med formålet.

De største norske kinofilmene i 2024 trakk ikke like mange på kino som storfilmer fra tidligere år. En norsk markedsandel på 25 pst. tyder

likevel på at de norske filmene fremdeles er veldig viktige for kinobesøket. 2 025 224 besøkende så norsk film på kino i 2024.

2024 har også vært et svært godt år for norske filmer, serier og spill internasjonalt. Norske produksjoner har høstet anerkjennelse gjennom priser og nominasjoner på anerkjente festivaler, og har fått oppslutning fra både kritikere og publikum verden over. Blant de mest prestisjefylte begivenhetene i 2024 var tildelingen av Gullbjørnen til Dag Johan Haugeruds film *Drømmer* på Berlinale.

Et variert tilbud av norske dataspill av høy kvalitet

Gjennom Filmfondet tildelte Norsk filminstitutt om lag 48 mill. kroner i tilskuddsmidler til utvikling av 22 dataspill etter kunstnerisk vurdering i 2024. Tilskuddene bidrar til å fremme dataspill som kulturuttrykk og stimulerer til et bredt og variert tilbud av norske dataspill. En del av regjeringens spillstrategi er å gi større tilskudd til færre prosjekter og dette har bidratt til at flere norske spillutviklere har kunnet rigge spillene sine bedre til å bli internasjonalt konkurransedyktige i et marked som blir tøffere for hvert år. Flere av NFIs tildelinger i 2024 har gått til spillselskap utenfor hovedstadsområdet. Fem av spillene som mottok utviklingstilskudd i 2024 har barn som hovedmålgruppe.

En profesjonell og mangfoldig dataspillbransje

Norsk filminstitutt bidrar til profesjonalitet i norsk dataspillbransje gjennom forvaltning av tilskudd til utvikling og lansering av dataspill. NFI gir også tilskudd til faglig utvikling av fagpersoner i dataspillbransjen og fellestiltak på dataspillfeltet.

Den norske spillbransjen har opplevd enorm vekst det siste tiåret. Samtidig viser NFIs erfaringer fra de siste årene at inflasjon og overoppheiting av det internasjonale markedet for dataspill utfordrer den norske dataspillbransjen betydelig. 2024 har likevel i stort vært et godt år for den norske dataspillbransjen, med flere suksessrike lanseringer.

Som en del av arbeidet med å sikre skapermangfold, innholdsmangfold og brukermangfold

jobber NFI aktivt for å bedre likestillingen i dataspillbransjen. Kvinneandelen i spill som mottok utviklingstilskudd fra NFI, var 17 pst. i 2024. Dette er en nedgang fra foregående år da kvinneandelen har vært på mellom 20 og 24 pst. Kvinneandelen blant søkerne var 18 pst. i 2024.

Gjennomslagskraft for norske dataspill

Dataspillenes gjennomslagskraft er knyttet til deres kulturelle avtrykk og kommersielle suksess. De aller fleste norske spill konkurrerer i det internasjonale markedet, og markedsdynamikken gjør at både nasjonal og internasjonal gjennomslagskraft avhenger av internasjonal suksess. Norske dataspill har oppnådd betydelig internasjonal suksess i 2024.

En inkluderende, trygg og tilgjengelig dataspillkultur

Med lanseringen av regjeringens dataspillstrategi Tid for spill i desember 2023 fikk NFI for første gang et overordnet ansvar for dataspillkultur. I og med at 2024 var det første året NFI hadde dette ansvaret, har mye av arbeidet gjennom året vært å få på plass tiltak. Et viktig tiltak var å opprette et nasjonalt kompetansesenter for dataspillkultur, og NFI gjennomførte i 2024 et forprosjekt i samarbeid med Kulturtanken og Medietilsynet. Arbeidet ledet til at alt arbeid på dataspillfeltet nå er samlet under en paraply med navnet NFI Spill.

NFI har i 2024 også jobbet med forslag til en prøveordning for dataspillkultur, som blant annet innebærer å videreutvikle spillbiblioteket til å omfatte fritidsklubber. NFI har som i tidligere år gitt tilskudd til formidlingstiltak som skaper møteplasser mellom publikum og dataspill.

Ungdom og Fritid har gjennomført en satsing på inkluderende datakultur og mottok i 2024 en ekstra bevilgning over statsbudsjettet på 2 mill. kroner. Bevilgningen har bidratt til at Ungdom og Fritid kunne utvikle sin veiledningsfunksjon for inkluderende datakultur i fritidsklubber. I tillegg har Ungdom og Fritid i 2024 fordelt over 10 mill. kroner gjennom Ungdom og Fritids Fond til datakulturaktiviteter i 123 fritidsklubber i hele landet.

Kap. 3334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Ymse inntekter	7 761	6 978	8 600
02	Inntekter ved oppdrag	10 801	8 032	8 321
	Sum kap. 3334	18 562	15 010	16 921

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra Cinemateket i Oslo, samt inntekter knyttet til mediedesken i EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa. I tillegg omfatter posten inntekter fra

egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Kap. 335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	61 017	68 858	83 933
21	Spesielle driftsutgifter	4 531	4 774	4 945
70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000	150 000	150 000
71	Mediestøtte	490 028	508 650	526 850
73	Medietiltak	15 418	17 660	41 230
74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	20 948	23 850	24 700
79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	7 216 454	7 490 680	7 758 700
	Sum kap. 335	7 958 396	8 264 472	8 590 358

Innledning

Kapittelet omfatter driftstilskudd til den statlige virksomheten Medietilsynet. Kapittelet omfatter også tilskudd til NRK, kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting, produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til innovasjon og utvikling, tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, tilskudd til medieforskning, tilskudd til samiske aviser og øvrige medietiltak.

Mål og strategier for 2026

Bevilgningene til medieformål skal legge til rette for

- et mangfold av redaktørstyrte medier
- at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- å sikre NRKs rolle som en bred allmennkringkaster
- å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen

Regjeringen skal understøtte medienes demokratiske funksjon gjennom å legge til rette for ytrings-

frihet, pressefrihet, tilgjengelighet, mediemangfold, nyhetsproduksjon over hele landet og en åpen og opplyst offentlig samtale.

Bevilgningen bidrar til å sikre gode rammevilkår for et mangfold av redaktørstyrte medier, fra lokalaviser og nisjeaviser til allmennkringkasterne NRK og TV 2. Ulike medier fyller ulike funksjoner og treffer ulike grupper av befolkningen. Et sunt mediemangfold bidrar til at ulike stemmer og meninger slipper til i den offentlige debatten. Bevilgningene bidrar til mediemangfoldet gjennom forutsigbare ordninger, fastsatt i de fireårige styringssignalene, jf. Innst. 14 S (2022–2023) og Prop. 1 S (2022–2023).

Regjeringen vil følge opp den nye strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2025–2030). I det digitale mediesamfunnet kan det være utfordrende å vurdere hva som er troverdig innhold. Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9) pekte på at det er en alvorlig trussel for ytringsfriheten og tilliten i samfunnet dersom vi ikke kan stole på vesentlige deler av informasjonen vi mottar. Bevilgningen skal derfor blant annet bidra til befolkningens kritiske medieforståelse, som innebærer å styrke befolkningens evne til å kritisk vurdere hvilke kilder de har tillit til og om informasjonen de leser, hører og ser er troverdig. Bevilgningen skal også legge til rette for økt kunnskap om hvordan sosiale medier og internettplattformer påvirker den offentlige samtalen. Regjeringen vil bidra til et tryggere internett ved å gjennomføre forordningen om digitale tjenester i norsk rett. Forordningen vil blant annet styrke brukernes rettigheter på nett og bidra til tryggere digitale tjenester for barn og unge.

Forberedelser til nye fireårige styringssignaler (2026–2030)

I henhold til mediestøtteleven § 3 skal regjeringen foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignal skal legges frem for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg, og skal bygge på en helhetlig gjennomgang av mediepolitikken og de mediepolitiske virkemidlene.

I arbeidet med styringssignalene har departementet bestilt en rekke rapporter for å få et bredt kunnskapsgrunnlag. Sentrale bransjeorganisasjoner i mediesektoren (Mediebedriftenes landsforening, Landslaget for lokalaviser, Norsk lokalradioforbund og Sálas) er bedt om å levere økonomiske framskrivinger for den kommende femårsperioden. Medietilsynet skal levere en rapport om

de direkte mediestøtteordningene, og en analyse av hvordan NRK bidrar til mediemangfold og virker inn på konkurransesituasjonen i det norske mediemarkedet. NRK er bedt om å levere et innspill til styringssignalene, som inkluderer en analyse av den fremtidige konkurransesituasjonen, og innspill til økonomisk ramme for NRK for perioden. Departementet har også igangsatt en ekstern evaluering av NRKs arbeid med effektiv drift. Det vil også vurderes behov for innspillprosesser knyttet til rapportene.

Regjeringen vil foreslå egnede virkemidler som kan bidra til å styrke mediemangfoldet og medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge i forbindelse med de fireårige styringssignalene for perioden 2027–2030, i tråd med tiltak i strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon.

DigiUng og ung.no

Barn og unge trenger og etterspør kvalitetssikret informasjon, råd, veiledning og hjelp via digitale flater. De ønsker tjenester som er tilgjengelige her og nå, på deres premisser. Det er viktig å nå ut til barn og unge med både informasjon og tjenester – på tvers av sektorer. Ung.no skal være en brukervennlig inngangsport til kvalitetssikret informasjon og hjelpetjenester drevet av offentlige aktører på tvers av sektorer og tjenestenivåer. Barn og unge skal tilbys lett tilgjengelig kvalitetssikret informasjon, hjelp og veiledning som utvikler deres handlingskompetanse og gjør dem i stand til å ta gode valg og mestre eget liv.

Regjeringen bestemte i 2022 at ung.no skal være statens primære kanal for digital informasjon, dialog og digitale tjenester til barn og unge på tvers av sektorer og tjenestenivå, gjennom realiseringen av DigiUng. DigiUng og ung.no er et samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Barne- og familiedepartementet i samarbeid med Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. I 2024 ble DigiUng-samarbeidet etablert i en varig struktur både strategisk og operativt. Det tverrsektorielle samarbeidet har allerede gitt gevinster i form av at flere virksomheter når ut med informasjon til målgruppen, og nye tjenester har blitt tilgjengelige via ung.no. Samarbeidet gjennom den nye strukturen videreføres i 2026.

Arbeidet med å videreutvikle ung.no til én felles tverrsektoriell inngang til offentlige digitale informasjons-, veilednings- og hjelpetjenester for

ungdom fortsetter. I 2025 har man begynt å arbeide med blant annet integrasjoner og risikofaktorer knyttet til bruk av teknologi, for eksempel video og kunstig intelligens. Alle virksomheter i DigiUng-samarbeidet skal få tilgang til å lage kvalitetssikret innhold på ung.no innenfor egne fagområder. Dette arbeidet videreføres i 2026.

Det vises for øvrig til omtale i Barne- og familiedepartementets og Helse- og omsorgsdepartementets proposisjoner.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Medietilsynet samt mindre utredningsoppgaver og uforutsette kostnader på medieområdet. Bevilgningen foreslås økt med totalt 13 mill. kroner, hvorav 8 mill. kroner skal gå til en styrking av Medietilsynet i tråd med strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Det inkluderer arbeid med å styrke befolkningens kritiske medieforståelse, å styrke kunnskapen om hvordan sosiale medier og internettplattformer påvirker den offentlige samtalen, og å forberede tilsyn etter forordningen om digitale tjenester. De resterende 5 mill. kroner skal gå til opprettelse av et nytt forskningssenter som skal bidra med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, inkludert om polarisering og spredning av desinformasjon. Forskningssenteret er et felles tiltak i strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon og strategien for en åpen og opplyst offentlig samtale.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved oppdrag som Medietilsynet utfører på vegne av andre.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Medietilsynet får i merinntekter på kap. 3335, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting

Bevilgningen på posten skal dekke kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting i henhold til avtalen mellom staten, ved Kultur- og likestillingsdepartementet, og TV 2 i perioden 2024–2028. Kompensasjonen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre produksjon av riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo, jf. Innst. 14 S (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023), Del III, kap. 12 Mediepolitiske styringssignaler 2023–2026.

Budsjettforslaget på posten er basert på at statens økonomiske forpliktelser i henhold til avtalen kan beløpe seg på inntil 150 mill. kroner i 2026.

Post 71 Mediestøtte

Bevilgningen på posten omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og tilskudd til samiske aviser.

Ifølge mediestøtteleven skal den økonomiske rammen for mediestøtten fastsettes for fire år av gangen, og regjeringen skal legge fram forslag til fireårige økonomiske styringssignaler året etter stortingsvalg. Bevilgningen til de direkte mediestøtteordningene skal justeres med pris- og lønnsvekst i perioden 2024–2026, jf. Innst. 14 S (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023), Del III, kap. 12 Mediepolitiske styringssignaler 2023–2026. Forslag til bevilgning for 2026 til de ulike tilskuddsordningene framkommer av tabell 4.16 under.

Tabell 4.16 Fordeling av bevilgningen på post 71

Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
Produksjonstilskudd	424 443	440 575	456 340
Innovasjon og utvikling	22 825	23 690	24 540
Tilskudd til samiske aviser	42 760	44 385	45 970
Sum	490 028	508 650	526 850

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene som er finansiert av bevilgningene på posten.

Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Bevilgningen omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og går til medier på alle publiseringsplattformer, med unntak av kringkasting og lokalkringkasting. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet og fordeles i henhold til gjeldende forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedium.

Mål og målgruppe

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal stimulere til et mangfold av tekstbaserte nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet, med et bredt journalistisk innhold rettet mot allmennheten. Videre skal ordningen fremme uavhengig journalistikk karakterisert ved høy kvalitet, særlig i nyhets- og aktualitetsmedier i markeder som er for små til å være bærekraftige, eller i nyhets- og aktualitetsmedier som er alternativer til de ledende nyhetsmediene i de ulike mediemarkedene.

Tildelingskriterier

Generelle vilkår i ordningen omfatter bl.a. at tilskudd bare kan gis til nyhets- og aktualitetsmedium som har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Videre er det en rekke vilkår knyttet til bl.a. opplag, organisering, bruk av tilskuddsmidler, overskudd, utbytte og transaksjoner som må oppfylles.

Oppfølging og kontroll

Medieselskap som søker tilskudd, plikter å gi innsyn i alle opplysninger som finnes nødvendig til gjennomføring av og kontroll med tilskuddsordningen, og til utarbeidelse av statistikk over den økonomiske utviklingen i dagspressen.

Innovasjon og utvikling

Bevilgningen omfatter tilskudd til innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til gjeldende forskrift om innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimu-

lere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier, særlig i små, lokale medier.

Tildelingskriterier

Generelle vilkår i ordningen omfatter blant annet krav til selve mediet, og at visse krav knyttet til prosjektet må være oppfylt. I 2025 ble ordningen revidert for å åpne for at flere typer medier enn før kan søke støtte til innovasjons- og utviklingsprosjekter. Forskriften er endret slik at de generelle vilkårene i forskriftens § 2 knytter seg opp mot virkeområdet til medieansvarsloven. På den måten vil en bredere krets medier kvalifisere til å få innovasjons- og utviklingsprosjektene sine vurdert av Medietilsynet, samtidig som kravene til presseetikk og redaktøransvar opprettholdes.

Flere nyhets- og aktualitetsmedier kan søke om tilskudd til fellesprosjekter, og søker kan samarbeide med aktører utenfor bransjen for å realisere prosjektet. Tilskudd kan gis til innovasjons- og utviklingsprosjekter som utvikler redaksjonelt innhold eller utvikler eller implementerer nye løsninger for produksjon, publisering, spredning eller konsum av redaksjonelt innhold. Det kan også gis tilskudd til forprosjekter for utvikling av slike innovasjons- og utviklingsprosjekter.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal rapportere om gjennomføringen av prosjektet til Medietilsynet. Rapporten skal redegjøre for om tiltaket er gjennomført i tråd med forutsetningene for tilskuddet. Regnskap som viser disponering av tilskuddet, skal vedlegges rapporten. Medietilsynet har ansvar for kontroll med tilskuddsmottakers rapportering.

Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen omfatter tilskudd til samiske aviser og samiskspråklige avissider. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til gjeldende forskrift om tilskudd til samiske aviser. I 2025 har en ny forskrift om tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier vært på høring. Hovedendringene i forslaget til ny forskrift er knyttet til kvalifikasjonskriterier og kriterier for fordeling og beregning av tilskudd til støtteberettigede medier. Det tas sikte på at ny forskrift trer i kraft 1. januar 2026.

Mål og målgruppe

Produksjonstilskuddet til samiske nyhets- og aktualitetsmedier skal legge til rette for demokratisk debatt og meningsdanning i det samiske samfunnet og stimulere til produksjon av et bredt journalistisk innhold rettet mot den samiske befolkningen. Ordningen skal også fremme utvikling av de samiske språkene. Tilskudd kan gis til nyhetsmedier som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe, eller som fast og regelmessig publiserer samiskspråklig nyhets- og aktualitetsinnhold.

Tildelingskriterier

Tilskudd ytes til samiske aviser som oppfyller kriteriene som framkommer av forskrift om tilskudd til samiske aviser. Vilåarene som må oppfylles omfatter bl.a. ulike krav til innhold i avisen, salg og opplag. Videre stilles det krav til organisering og drift av avisene.

Oppfølging og kontroll

Aviser som søker tilskudd, plikter å gi innsyn i forretningspapirer og andre opplysninger som finnes nødvendig til gjennomføring av og kontroll med tilskuddsordningen og til utarbeidelse av statistikk over den økonomiske utviklingen i samisk presse.

Post 73 Medietiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på mediefeltet, herunder tilskudd til medieforskning, etterutdanning og kompetanseheving i mediebransjen m.m.

Bevilgningen inkluderer en økning på 2,5 mill. kroner til Senter for undersøkende journalistikk og deres arbeid med Demokratibasen, et KI-verktøy som automatisk samler og analyserer offentlige dokumenter. Databasen gjør den journalistiske dekningen av politiske saker langt mer effektiv enn i dag og gjør det lettere å plukke opp og dekke politiske prosesser og saker av interesse og betydning.

Bevilgningen inkluderer også en økning på 1 mill. kroner til Landslaget for lokalaviser til deres arbeid med Samarbeidsdesken, et samarbeidsprosjekt mellom Landslaget for lokalaviser, Senter for undersøkende journalistikk og NRK. Formålet med prosjektet er å fremme undersøkende journalistikk i lokalaviser gjennom å sammenfatte og tilgjengeliggjøre researchmateriale. Institutt for journalistikk får også en økning på 1 mill. kroner for å bidra til oppdatert kunnskap i mediebransjen, bl.a. om bruk av KI.

Regjeringen foreslår videre 20 mill. kroner i tilskudd til opprettelse av Tenk – senter for kildebevissthet. Senteret er et initiativ fra Faktisk.no, men skal etter søknaden opprettes som en uavhengig stiftelse som skal arbeide for å styrke kildebevissheten i befolkningen. Senteret skal bygge videre på det som allerede gjøres av Faktisk' skoleavdeling Tenk, men skal blant annet utvides til å inkludere flere målgrupper.

Tilskuddet til World Expression Forum (WEXFO) forutsettes videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål. Regjeringen foreslår å ikke videreføre tilskuddet til Kristelig pressekontor.

Fordelingen av tilskuddene på posten kommer fram av vedlegg 2.

Mål og målgruppe

Tilskuddene på posten bidrar til å oppnå mediepolitiske mål som innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen, samt å legge til rette for ytringsfrihet, mediemangfold, tilgjengelighet og nyhetsproduksjon over hele landet. Regjeringen vil sikre sterke norske medier og bidra til å stimulere kvalitetsjournalistikken, som igjen kan øke bruken og kvaliteten på medietilbudet til innbyggerne.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottakerne på posten sender årlige søknader om tilskudd til ulike medietiltak til Medietilsynet, som forvalter de øremerkede tilskuddene på posten på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Kriteriene for måloppnåelse er individuelle for den enkelte tilskuddsmottaker. Tilskuddene som gis over posten er tiltak på mediefeltet som ikke faller inn under andre tilskuddsordninger.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottakerne på posten sender årsrapport til Medietilsynet eller Kultur- og likestillingsdepartementet med rapportering på bruk av tilskuddet. Midlene til anvendt medieforskning blir fordelt av Medietilsynet på grunnlag av en innstilling fra Fagutvalget for medieforskning.

Post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til lokal-kringkastingsformål og digitaliseringstiltak i lokalradiosektoren. Ordningen forvaltes av

Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier.

Mål og målgruppe

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold, ytringsfrihet og styrking av de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon i samfunnet, gjennom å stimulere til et bredt innholdstilbud av høy kvalitet, digitalisering, nyskaping, kompetanseutvikling, samarbeid mellom ulike lokalmedier og et økonomisk bærekraftig driftsgrunnlag for de lokale lyd- og bildemediene. Tilskuddsordningen skal bidra til digitalisering av lokalradio, produksjon av programmer med høy teknisk og innholdsmessig kvalitet, videreutvikling av det enkelte lokalmediets egenart, og kompetanseutvikling og samarbeid mellom ulike lokalmedier. Tilskuddet kan gis i ulike former, herunder investeringstilskudd, driftstilskudd, prosjekttilskudd, tilskudd til kompetansehevende tiltak og tilskudd til utviklingsprosjekter.

Tildelingskriterier

Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier. Om lag halvparten av midlene som årlig tildeles skal øremerkes digitalisering av lokalradio. For øvrig skal det tas særlig hensyn til søknader fra lokalradioer for etniske og språklige minoritetsgrupper. Forskriften definerer nærmere hvilke kriterier som ligger til grunn for vurdering av søknader til de ulike formålene.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal så snart som mulig oversende Medietilsynet rapport om gjennomføringen av tiltak. Rapporten skal gjøre rede for om tiltaket er gjennomført i tråd med forutsetningen for tilskuddet. Medietilsynet har ansvar for kontroll med tilskuddsmottakers rapportering.

Post 79 Norsk rikskringkasting – NRK

Bevilgningen til NRK skal justeres med pris- og lønnsvekst i perioden 2024–2026, jf. Innst. 14 S (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023), Del III, kap. 12 Mediepolitiske styringssignaler 2023–2026.

Samlet foreslås en bevilgning til Norsk rikskringkasting (NRK) på 7 759 mill. kroner i 2026. Bevilgningen skal dekke driften av NRK, samt utgifter til utgående merverdiavgift etter lav sats. Merverdiavgift etter lav sats av det statlige

driftstilskuddet til NRKs kringkastingsvirksomhet i 2026 utgjør om lag 831 mill. kroner.

Bevilgningen forvaltes av Medietilsynet, som sørger for utbetalingene av de statlige overføringene til NRK.

Rapport 2024

De tradisjonelle forretningsmodellene til avisene, radio- og TV-virksomhetene er under press. Det norske medielandskapet er likevel fortsatt preget av mangfold, stabilitet og høy tillit i befolkningen. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til medieformål er tilfredsstillende innfridd, jf. rapport nedenfor.

Mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier

Målene for bevilgningene i 2024 var blant annet å legge til rette for et mangfold av troverdige, redaktørstyrte medier av høy kvalitet, å understøtte medienes demokratiske funksjon og at ytringsfriheten sikres gjennom de frie mediene. Det er et mål at lokale medier tilbys i hele landet, og at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i norsk presse og kringkasting. 2024 ble et av de svakeste årene for norske avisers lønnsomhet siden finanskrisen i 2008 og 2009. Det er særlig annonseinntektene som har falt, i konkurranse med blant annet de store globale aktørene.

Sammenliknet med andre land ligger likevel antall aviser og utgiversteder i Norge stabilt på et svært høyt nivå. Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier har særlig bidratt til et stabilt høyt antall små lokalaviser. 162 aviser mottok produksjonstilskudd på til sammen 424 mill. kroner i 2024.

Departementet åpnet i 2024 for at podkastleverandører og leverandører av audiovisuelle bestillingstjenester som retter seg mot et lokalt publikum, kan søke i tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier. Tilskuddstaket for driftstilskudd til lokalradioer for etniske og språklige minoritetsgrupper ble hevet til 200 000 kroner.

Innovasjon, utvikling og nyskaping

I 2024 var ett av målene for bevilgningene på medieområdet at det skal legges til rette for innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. Målet med innovasjonstilskuddet er å fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsret-

tet innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. I 2024 fordelte Medietilsynet 22,8 mill. kroner på 41 prosjekter innenfor ordningen. Om lag 75 pst. av midlene gikk i 2024 til små, lokale nyhets- og aktualitetsmedier.

Kommersiell allmennkringkasting

Avtalen med TV 2 om kommersiell allmennkringkasting trådte i kraft 1. januar 2024, og varer til 31. desember 2028. Staten vil kompensere TV 2 for nettokostnadene knyttet til oppdraget og en rimelig fortjeneste med inntil 150 mill. kroner i året.

Målene for avtalen om kommersiell allmennkringkasting er å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og å sikre riksdekkende nyhetssendinger som blir produsert og sendt utenfor Oslo. TV 2 hadde i 2024 daglige nyhetssendinger fra den sentrale nyhetsredaksjonen i Bergen, daglig tilbud til barn med norsk-språklige program, og jevnlig norske språklige tilbud til unge i alderen 13 – 19 år.

Medietilsynet vurderer hvert år om TV 2 overholder sine forpliktelser i avtalen. Medietilsynets tilsyn med TV 2 i 2024 viste at TV 2 oppfylte alle kravene som kommersiell allmennkringkaster.

Styrke motstandskraften mot desinformasjon

Den teknologiske utviklingen og befolkningens endrede medievaner har gjort det enklere å spre

falsk eller villedende informasjon til flere, raskere. Fremmede stater kan ønske å påvirke Norge for å skape splid og uro eller oppnå spesifikke politiske mål. Dette kan være en trussel mot både demokratiet og den offentlige samtalen, fordi det kan bidra til polarisering og lavere tillit.

Departementet jobbet i 2024 med en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon, som ble lansert juni 2025.

Forskning på medieområdet

For å sikre et faktabasert grunnlag for utformingen av mediepolitikken og de regulatoriske virkemidlene på mediefeltet er det nødvendig å følge utviklingen i det norske mediemangfoldet systematisk og over tid. Medietilsynet har etablert *Mediemangfoldsregnskapet* for å jevnlig kunne gi innsikt i status og utvikling for de ulike aspektene ved mediemangfoldet, både i et avsender-, innholds- og bruksperspektiv.

Gjennom bevilgninger til Norges forskningsråd bidrar Kultur- og likestillingsdepartementet til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og styrking av relevante forskningsmiljøer.

Fagutvalget for medieforskning fordelte 4,44 mill. kroner til ni forskningsprosjekter og seks mastergradsstipender i 2024. Prosjekter som handlet om kritisk medieforståelse og mediemangfold ble særlig prioritert.

Norsk rikskringkasting

Rapport for tilskudd til NRK i 2024

Tabell 4.17 Tall for NRK AS 2019–2025

	(i mill. kroner)					
År	2020	2021	2022	2023	2024	2025 ¹
Brutto kostnader allmennkringkasting	5 889	6 001	6 265	6 506	6 807	6 894
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-77	-49	-139	-132	-169	-78
Kommersielle inntekter	-71	-77	-69	-79	-63	-70
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto kostnader ved allmennkringkasting	5 742	5 876	6 057	6 293	6 574	6 743
Tilskudd	5 727	5 879	6 002	6 219	6 443	6 669
Overskudd/underskudd	-13	0,1	-55	-73	-129	-55
Resultat i pst. av brutto kostnader	-0,2	0	-0,9	-1,1	-1,9	-0,8

¹ Tallene for 2024 er budsjettall utarbeidet av NRK.

Departementet vurderer at målet med tilskuddet til NRK samlet sett ble tilfredsstillende innfridd i 2024, jf. rapportering nedenfor.

NRK rapporterer hvert år om selskapets driftsøkonomi sett i et femårsperspektiv i en egen rapport om effektiv drift. I tillegg utarbeider NRK allmennkringkasterregnskap og årsregnskap.

Nøkkeltall for NRKs inntekter de fem seneste årene framgår av tabell 4.17.

NRK AS hadde et underskudd på 129 mill. kroner i 2024, mot et underskudd på 73 mill. kroner i 2023. Ifølge NRKs vedtekter § 10 skal NRK normalt gå i regnskapsmessig balanse. Justert for kostnader til flytting (nytt hovedkontor og nye lokaler i Trondheim), samt sluttpakker i forbindelse med ekstraordinær nedbemanning viser NRKs ordinære drift et positivt resultat på ca. 24 mill. kroner i 2024. NRK varsler i årsrapporten at regnskapsresultatene for NRK AS og NRK Konsern vil vise underskudd også i 2025, men fra 2026 har NRK AS et mål om regnskapsmessig balanse.

Det framgår av NRKs årsrapport for 2024 at 91 pst. av befolkningen brukte et tilbud fra NRK daglig.

Medietilsynet utarbeider hvert år en rapport om hvordan NRK oppfyller allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynsresultatet for programåret 2024 viste at NRK i det store og hele oppfylte sitt samfunnsoppdrag i samsvar med kravene.

Allmennkringkastingsrapporten viser at NRK har et bredt nyhets- og aktualitetstilbud, som forklarer nyhetsbildet og setter det inn i en større sammenheng. NRKs samlede tilbud hadde høy kvalitet og stor bredde i tematikk og sjangre, med et solid innholdstilbud som kilde til innsikt, refleksjon, opplevelser og kunnskap. Tilbudene når både brede og smale grupper i befolkningen, og appellerer til ulike aldersgrupper. Medietilsynet rapporterer også at NRK viser at de jobber godt for å ivareta de utvidede musikk- og språkkravene som inngår i oppdraget fra 2023.

Medietilsynet kom fram til at NRK har brutt ett av de rundt 50 kravene til programvirksomheten. Dette gjelder kravet om 25 prosent nynorsk på nett. NRK ligger med 23,2 prosent nynorsk på nrk.no i 2024 nærmere minstekravet for bruk av nynorsk på nett enn noen gang tidligere, og innfridde i 2024 også for første gang siden 2019 nynorskkravet på radio.

Kap. 3335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
02	Inntekter ved oppdrag	4 652	4 900	5 076
	Sum kap. 3335	4 652	4 900	5 076

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Medietilsynet, jf. kap. 335, post 21.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	58 090	60 300	60 300
71	Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	295 130	316 040	332 648
	Sum kap. 337	353 220	376 340	392 948

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgninger til en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk og vederlags- og kompensasjonsordninger til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk.

Det er etter åndsverkloven tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne skal etter loven § 26 gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet.

Vederlags- og kompensasjonsordningene skal sikre vederlag og kompensasjon til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk. Forvaltningen ivaretas av organisasjoner for opphavere på de aktuelle områdene.

Mål og strategier for 2026

Målet med bevilgningene er å sikre at rettighetshavere kompenseres for lovlig kopiering til privat bruk og at opphavere får vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av sine åndsverk.

Departementet har satt i gang et arbeid med å se nærmere på kompensasjonsordningen for kopiering til privat bruk. Det er utført en ekstern juridisk utredning av forskjellige sider av ordningen, og departementet vurderer nå videre oppfølging blant annet i lys av denne utredningen.

Budsjettforslag 2026

Post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Posten gjelder en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen forvaltes av Norwaco og må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen som er finansiert av bevilgningene på posten:

Mål

Ordningen skal gi individuell kompensasjon til rettighetshavere for lovlig kopiering til privat bruk.

Tildelingskriterier

Tildeling baseres på kopieringen som finner sted, og i hvilken grad kopieringen påfører rettighetshaverne skade. Kopiering som ikke medfører skade, eller som går utover det som etter åndsver-

kloven er å anse som «privat bruk», skal ikke kompenseres under denne ordningen.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 71 Vederlagsordninger mv., kan overføres

Bevilgningen på posten skal i hovedsak dekke utgifter for vederlagsavtaler staten har inngått.

Bibliotekvederlag

Bibliotekvederlaget er en kulturpolitisk ordning der staten årlig bevilger et kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som disponeres for utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Vederlaget for 2025 ble fastsatt til 167,6 mill. kroner. For 2026 er det budsjettert med 176,5 mill. kroner.

Vederlaget fastsettes hvert år på bakgrunn av avtale inngått mellom departementet og forhandlingsutvalget for opphaverorganisasjonene. Gjeldende avtale varer fra 1. januar 2025 til 31. desember 2034. For hvert år i avtaleperioden skal vederlaget justeres i samsvar med prisvekst og økningen i antall verk.

Ordningen gir vederlag for publikums bruk av verk i offentlige bibliotek, herunder forsknings- og spesialbibliotek. Vederlaget ytes kollektivt og utbetales til fond forvaltet av opphaverorganisasjonene. Fondsmidlene skal nyttes til fordel for opphaverne, bl.a. gjennom stipendtildelinger, og til formål som kommer vedkommende gruppe av opphavere til gode. Fordelingen av vederlaget på de ulike fondene avtales mellom opphaverorganisasjonene.

Visningsvederlag

Visningsvederlaget er hjemlet i lov om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv. (lov 28. mai 1993 nr. 52), og gjelder visning av norsk og samisk visuell kunst i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie.

Avtalen som regulerer vederlagets størrelse ble forhandlet frem mellom kunstnerorganisasjonene; Norske billedkunstnere, Norske Kunsthåndverkere, Forbundet Frie Fotografer og Samiske Kunstneres Forbund og Kultur- og likestillingsdepartementet i 2007. Avtalen løper for ett år om gangen, og fornyes automatisk hvis den ikke blir sagt opp med seks måneders varsel. Vederlaget reguleres årlig ved at det først gis et tillegg på 4,25 pst. og deretter et tillegg lik rammen for lønnsoppgjøret i staten (samlet begrenset oppad til 8,25 pst.).

Vederlaget fordeles til Norske Billedkunstners Vederlagsfond, Norske Kunsthåndverkernes Vederlagsfond, Norsk Fotografisk Fond og Samiske Kunstneres og Forfatteres Vederlagsfond og forvaltes av kunstnerorganisasjonene.

Med bakgrunn i dette er visningsvederlaget budsjettert med 124,8 mill. kroner for 2026.

Utstillingsøkonomien

Av bevilgningen på posten foreslås det satt av til sammen 23 mill. kroner til utstillingsøkonomien ved kunstinstitusjoner og visningssteder med statlig støtte. Dermed videreføres den øremerkede satsingen fra 2024 til visuelle kunstnere som har utstillingsoppdrag. Budsjettforslaget skal bidra til bedring av kunstnerøkonomien og til at visningssteder kan opprettholde utstillingsfrekvensen av samtidskunst. Det foreslås å fordele avsetningen likt med 478 750 kroner til hver av de 48 tilskuddsmottakerne.

Utstillingsvederlaget er et beregnet minimumsbeløp som skal betales av visningsstedene til kunstnere de låner inn verk fra i forbindelse med utstillinger. Vederlaget forutsettes dekket innen rammen av det statlige driftstilskuddet til visningsstedene. Beregningsgrunnlaget reguleres gjennom en avtale mellom kunstnerorganisasjonene og staten, og angir en kompensasjon for at kunstneren ikke selv kan disponere verket i utstillingsperioden. En ordning med *utstillingshonorar* ble senere innført for å sikre at kunstnere får inntekt fra det faktiske arbeidet de utfører i forbindelse med utstillinger.

Som anført i Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår* hviler det et særskilt ansvar for statlig støttede visningssteder å sikre kunstnere rimelig betaling. Det innebærer både å følge avtalen om utstillingsvederlag og sikre rimelig honorar for arbeid med utstillinger. Kartlegginger som er gjort viser at flere statsstøttede visningssteder i for liten grad følger opp dette. Fra og med satsingen for 2024 er visningsstedene pålagt særskilt

rapportering om utstillingsøkonomien til Kulturdirektoratet. Dette skal synliggjøre visningsstedenes ivaretagelse av kunstneres økonomiske vilkår knyttet til arbeidet med utstillinger. Rapporteringen vil også danne grunnlag for videre målretting og forenkling av alle de utstillingspolitiske virkemidlene, i dialog med kunstnerorganisasjonene og visningsstedene.

Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.

Kompensasjonen omfatter nærmere angitt bruk av musikk i religiøse seremonier og seremonier basert på ikke-religiøse livssyn. Kompensasjonen utbetales gjennom TONO. Kompensasjonen fastsettes i løpet av høsten og tar hensyn til pris- og lønnsvekst samme år.

Kompensasjonsordning – framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse

Marrakechtraktaten og Marrakechdirektivet om tilgang til litteratur for blinde mv. er gjennomført i forskrift til åndsverkloven, jf. FOR-2021-08-26-2608. I samsvar med § 15 første ledd i forskriften har staten opprettet en kompensasjonsordning for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gjør det vanskelig å lese visuell tekst.

Det foreslås en bevilgning på 5,5 mill. kroner til ordningen for 2026. Midlene forvaltes av Kopinor. Kompensasjonen skal fordeles til opphavere og er ikke en rettighet på lik linje med andre opphavsrettigheter etter åndsverkloven og er ikke en rettighet som kan overdras ved avtale eller arv.

Rapport 2024

Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Departementet ga 58,1 mill. kroner i tilskudd til Norwacos kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk i 2024. I samme år utbetalte Norwaco om lag 59 mill. kroner gjennom ordningen til Norwacos medlemmer, utenlandske og individuelle rettighetshavere og kringkastingselskap.

Vederlagsordninger

For 2024 ble bevilgningen på posten økt med 15 mill. kroner øremerket utstillingsvederlag og honorar til kunstnere. Midlene ble fordelt med samme beløp til 46 statlig støttede visningssteder for visuell kunst. I tillegg ble det tildelt 6 mill. kro-

ner for siste år i pilotprosjektet for utstillingshonorar, fordelt på de 24 visningsstedene som har deltatt i prosjektet, hvorav 14 kunstmuseer og ti kunsthaller o.l. Prosjektmidlene ble fordelt likt med kr 250 000 kroner til hver. Rapporter til Kulturdirektoratet viser at det samlet ble utbe-

talt om lag 29 mill. kroner til kunstnere fra de 46 visningsstedene, og hver av dem brukte i snitt 632 271 kroner på utbetalinger til kunstnere.

For å sikre opphavere vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk ble det i 2024 fordelt midler under følgende ordninger:

Tabell 4.18 Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk

	(i mill. kr)	
Vederlag / kompensasjon	2023	2024
Bibliotekvederlag, 18 fond i 28 organisasjoner	152,8	161,8
Visningsvederlag, 4 fond	96,7	104,2
Kompensasjonsordningen for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gir lesevansker	4,8	5,1
Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.	2,6	2,7

Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	109 305	108 905	130 745
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 187	14 545	15 066
	Sum kap. 339	125 492	123 450	145 811

Innledning

Kapittelet gjelder i sin helhet finansieringen av Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid, og skal bygge opp under regjeringens overordnede mål om en ansvarlig pengespillpolitikk. Lotteri- og stiftelsestilsynet er statens forvaltningsorgan på pengespill-, frivillighets- og stiftelsesområdet.

Mål og strategier for 2026

Målene for pengespillpolitikken er

- å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill
- å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte
- å legge til rette for at overskudd fra pengespill går til ikke-fortjenestebaserte formål

Det regulerte markedet for pengespill består av de statlig kontrollerte aktørene Norsk Rikstoto og

Norsk Tipping, den private spillsektoren med bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip. Det uregulerte markedet for pengespill består i all hovedsak av private aktører som tilbyr spilltjenester fra utlandet rettet mot det norske markedet via internett, uten å ha tillatelse til dette.

For å nå målene for pengespillpolitikken, må det regulerte pengespillmarkedet være attraktivt nok, uten at tilbudet bidrar til å øke pengespillproblemer. Den økte kanaliseringen av spillere til norske, ansvarlige tilbud, viser at den norske pengespillmodellen fungerer. Pengespilloven og -forskriften sikrer en helhetlig og konsekvent regulering. Regjeringen er blant annet spesielt opptatt av å forebygge mot spilleproblemer, og vil vurdere tiltak i forbindelse med ny handlingsplan mot spilleproblemer.

Målene for politikken for stiftelser er å sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning.

Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet.

Målene for frivillighetspolitikken er nærmere gjengitt under kap. 315 Frivillighetsformål.

Ny handlingsplan mot spilleproblemer

Minst 0,5 prosent av Norsk Tippings overskudd skal gå til tiltak mot spilleproblemer. Regjeringen arbeider med en ny handlingsplan mot spilleproblemer. Det tas sikte på å legge frem handlingsplanen innen utgangen av 2025.

Evalueringsav Norsk Tippings arbeid med effektiv drift

Regjeringen vil i 2026 bestille en ekstern evaluering av Norsk Tippings arbeid med effektiv drift. Evalueringen skal blant annet se på lønnsnivå og kostnadsutvikling i selskapet. Formålet med evalueringsoppdraget vil være å utarbeide et best mulig kunnskapsgrunnlag til å vurdere hvorvidt selskapet driver effektivt slik at mest mulig av inntektene fra selskapets pengespill går til formålene satt i pengespilloven.

Gjennomgang av Norsk Tippings tekniske systemer

Det har vært avdekket flere feil i Norsk Tippings tekniske systemer det siste året. Lotteritilsynet har konstatert brudd på pengespilloven ved flere anledninger og har ilagt selskapet overtredelsesgebyrer. Norsk Tipping arbeider med å gjenoppbygge tilliten og har igangsatt en omfattende gjennomgang av alle sine systemer for å avdekke feil og sårbarhet. Dette inkluderer blant annet en internrevisjon av kjerneprosessene for lotterispillene, samt en ekstern og uavhengig rotårsaksanalyse av feilene som har vært avdekket. Departementet følger oppfølgingen tett gjennom eierstyringsdialogen.

Nettpoker

Det finnes en betydelig interesse for nettpoker i befolkningen, men denne gruppen har ikke et lovlig tilbud å benytte seg av. For å kanalisere denne spillelysten fra utenlandske spillselskaper til et ansvarlig, norsk tilbud med bl.a. innsats- og tapsgrenser, vurderer regjeringen å gi Norsk Tipping tillatelse til å tilby nettpoker.

En utvidelse av Norsk Tippings spilltilbud krever en endring av pengespillforskriften. Regjeringen tar sikte på å sende et forslag på høring i løpet av høsten 2025.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Utgiftene finansieres i stor grad av avgifter og gebyrer fra lotterier og stiftelser samt overføringer fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto.

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter flere tilskuddsordninger for frivillig sektor, herunder ordningene for merverdiavgiftskompensasjon, strømstøtteordningen og tilskudd til frivilligsentraler. Tidligere er deler av kostnadene ved forvaltningen av disse ordningene belastet tilskuddsbevilgningene. Dette er utgifter til administrasjon, som etter sin art bør dekkes av driftsbevilgningen. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 14 mill. kroner, mot tilsvarende uttrekk fra de aktuelle tilskuddsbevilgningene, jf. omtale under kap. 315.

I tillegg foreslås bevilgningen på posten økt med 3,5 mill. kroner til drift og utvikling av portalen tilskudd.no, mot tilsvarende reduksjon i bevilgningen på kap. 315, post 21, jf. omtale under budsjettposten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 02 og 04 og kap. 5568, post 71, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder i hovedsak kostnader knyttet til oppfølging av handlingsplan mot spilleproblemer, Anleggsregisteret og andre prosjekter som finansieres fra eksterne inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 07, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2024

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er tilstrekkelig innfridd, jf. rapport nedenfor.

Pengespill

Ett av målene for bevilgningen til Lotteri- og stiftelsestilsynet i 2024 var å sikre ansvarlig pengespill, forebygge spillavhengighet og negative sosiale konsekvenser av pengespill- og lotteritilbudet. Lotteri- og stiftelsestilsynet skulle også legge til

rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Den nye pengespilloven som trådte i kraft 1. januar 2023 har gitt flere og kraftfulle verktøy for å stanse ulovlige aktører, og sikre spilleres rettigheter overfor norske aktører. Lotteri- og stiftelsestilsynet har tatt i bruk tvangsmulkt og gebyrer mot selskaper og influensere som har markedsført ulovlige pengespill. Flere har stoppet aktiviteten, eller trukket seg ut av det norske markedet. Det ble ilagt lovbruddsgebyr mot Norsk Tipping på 4,5 mill. kroner for feilutbetaling til en spiller.

Tilsyn med banker har vist at flere banker kan bli flinkere til å etterleve forbudet mot betalingsformidling.

Flere uanmeldte hvitvaskingstilsyn med norske bingo-aktører har avdekket lovbrudd og lav kunnskap om hvitvaskingsregelverket hos de ansatte i bingohallene. Det er varslet tvangsmulkt i flere av sakene.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har i 2024 forbedret DNS-blokkering av ulovlige pengespillsider. Det nye regelverket trådte i kraft 1. januar 2025 og tilsynet har fattet vedtak om blokkeringer av flere nettsider.

Pengespilloven krever også ny godkjenning av ikke-fortjenestebaserte organisasjoner. Over 3000 organisasjoner ble godkjent i 2024.

Handlingsplanen mot spilleproblemer er fulgt opp, og arbeidet med ny felles nordisk undersøkelse om barn og unge sine spillevaner er startet.

Stiftelser

Målet for bevilgningene på kapittelet i 2024 var å sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning. Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet.

Stiftelsestilsynet har i 2024 satt søkelys på stiftelsenes betydning for de store samfunnsutfordringene; sosial inkludering og utenforskap, og hvordan de kan forberede seg på fortiden. Rapporten fra Menon Economics som ble lagt frem under Stiftelseskonferansen våren 2024 viser at stiftelser er et viktig supplement til det offentlige, både gjennom egne aktiviteter og tilskudd til andre.

I 2024 har Stiftelsestilsynet prioritert tiltak for å trygge driften av stiftelser, gjennom blant annet å utvikle digitale løsninger som skal gi mer effektive tjenester til brukerne, og gi et større kunnskapsgrunnlag for overvåking og kontroll med stiftelsene. I januar 2025 ble det lansert en ny publikumsversjon av Stiftelsesregisteret. Det er også utarbeidet en ny veileder for revisorer for deres arbeid med kontroll og oppfølging av stiftelser.

Stiftelsestilsynet registrerte 304 saker i 2024 hvor det ble sett avvik eller risiko for avvik, mot 242 i 2023.

Frivillighet

Det vises til rapport under kap. 315 Frivillighetsformål.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
02	Gebyr – lotterier	13 268	8 695	8 695
04	Gebyr – stiftelser	845	220	220
07	Inntekter ved oppdrag	17 760	15 765	16 333
	Sum kap. 3339	31 873	24 680	25 248

Post 02 Gebyr – lotterier

Bevilgningen på posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Bevilgningen på posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven.

Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført på kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
71	Årsavgift – stiftelser	30 367	29 850	31 850
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	47 100	47 882	47 882
75	Kino- og videogramavgift	19 586	30 000	29 500
	Sum kap. 5568	97 053	107 732	109 232

Innledning

Kapittelet omfatter årsavgift fra stiftelser, refusjoner etter kontroll av pengespill og kino- og videogramavgift.

Budsjettforslag 2026

Post 71 Årsavgift – stiftelser

Posten gjelder den årlige avgiften som alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven mv. Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 mill. kroner, som følge av en planlagt prisjustering av årsavgifter for stiftelser. Avgiften bidrar til å finansiere Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid på stiftelsesområdet, som blant annet innebærer å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter, at stiftelsene har tilstrekkelig grunnkapital, og at kapitalen forvaltes på en forsvarlig måte. Tilsynet driver også Stiftelsesregisteret, som gir en oversikt over

alle stiftelser, og driver informasjonsarbeid for å øke kunnskapen om regelverket og om stiftelser som organisasjonsform.

Post 73 Refusjoner – pengespill

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto og Norsk Tipping. Kontrollen innebærer å føre tilsyn med at Norsk Rikstoto og Norsk Tipping overholder regelverket for pengespill. Dette innebærer blant annet regler om utforming og omfang av reklame, hvilke spill som kan tilbys og hvordan spillene tilbys.

Post 75 Kino- og videogramavgift

Inntektene omfatter avgift på visning av film og videogram i næring, jf. § 3 i lov om film og videogram. Avgiften utgjør 2,5 pst. av bruttoomsetning.

Avgiften for registrering av videogram foreslås videreført på samme nivå som i 2025, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak V.

Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	32 888	32 287	36 276	12,4
351	Likestilling	161 927	179 990	184 440	2,5
352	Nedsatt funksjonsevne	347 804	362 950	372 480	2,6
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	53 380	55 400	56 345	1,7
Sum kategori 08.45		595 999	630 627	649 541	3,0

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	78 629	103 077	109 096	5,8
50–89	Overføringer til andre	517 370	527 550	540 445	2,4
Sum kategori 08.45		595 999	630 627	649 541	3,0

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Mål

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker. Et samfunn preget av reelle muligheter til deltakelse, trygghet, inkludering, aksept og mangfold er grunnlaget for likestilling og demokrati. Regjeringen fører en offensiv likestillingspolitikk som skal sikre like rettigheter for alle – uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, funksjonsevne

eller alder. Et godt samfunn er et samfunn med plass til alle.

En effektiv likestillingspolitikk krever tett samarbeid mellom ulike deler av forvaltningen, offentlige institusjoner og sivilsamfunnet. Alle offentlige myndigheter har plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Det vil si at hvert departement må ivareta likestillingshensyn innenfor sin sektor og at regjeringens virkemidler for å oppnå et mer likestilt samfunn i stor grad ligger hos de enkelte departementene.

Kultur- og likestillingsdepartements ansvar for å koordinere regjeringens likestillingspolitikk består blant annet av å samordne arbeidet med sektorovergripende likestillingsutfordringer, vise retning, være en pådriver og sørge for helhet, og å

bidra til at likestillingsperspektivet blir vurdert i alle saker hvor det er relevant, i tråd med offentlige myndigheters aktivitetsplikt.

Regjeringens innsats er særlig rettet mot utfordringer som ulikhet i utdanning og arbeidsliv, seksuell trakassering, vold i nære relasjoner, negativ sosial kontroll, hatytringer, fordommer og diskriminering. I tillegg er det et klart mål å styrke demokratiet gjennom å verne om menneskerettigheter, fremme ytringsfrihet og motarbeide tilbakeslag for likestilling – både nasjonalt og internasjonalt. For å sikre at enkeltpersoners rettigheter blir ivarettatt i praksis, er det avgjørende med et sterkt og velfungerende håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet.

Aktuelle saker

En god struktur på likestillingsarbeidet

Regjeringen vil vurdere om virkemidlene for likestillingspolitikken er hensiktsmessig organisert. Det handler om å sikre et effektivt likestillingsapparat for å gjennomføre de politiske ambisjonene. Regjeringen ønsker å utrede organiseringen, ansvarsfordelingen og virkemidlene til sentrale aktører på likestillingsfeltet, som Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), Diskrimineringsnemnda (DN) og tilskuddet til likestillingssentrene.

Meklingstilbud for diskrimineringssaker

Regjeringen tar sikte på å etablere et meklingstilbud for diskrimineringssaker i 2026. Kultur- og likestillingsdepartementet gjennomførte i 2025 en kartlegging av dagens håndhevingsapparat som består av LDO og DN. Kartleggingen konkluderte med at håndhevingsapparatet i all hovedsak fungerer i tråd med intensjonene, men at enkelte grep vil kunne bidra til en mer effektiv håndheving. Meklingstilbudet i nemnda skal legge til rette for minnelige løsninger i diskrimineringssaker. Ordningen skal være et frivillig alternativ til klagesaksbehandling, men det skal også legges til rette for mekling i saker utenfor klagesporet. Opprettelsen av et meklingstilbud vil også bidra til å oppfylle Norges forpliktelser i henhold til EUs direktiv om likestillingsorganer (2024/1500 og 2024/1499).

Ny nordnorsk filial av Likestillings- og diskrimineringsombudet

Regjeringen har opprettet en egen filial av LDO i Nord-Norge i 2025. Filialen skal ha særlig kompetanse på samiske forhold og problemstillinger, men skal også yte tjenester til andre aktuelle grupper/personer og veilede på alle diskrimineringsgrunnlag. Et viktig mål er at filialen skal bidra til å sikre utvikling av likeverdige tjenester til hele befolkningen.

Strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Regjeringen vil revidere gjeldende strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse med sikte på lansering sommeren 2026. Regjeringen vil følge opp anbefalingene fra NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter*, og prioritere større satsinger med fokus på gjennomføring av CRPD i politikktutforming, myndighetsutøvelse og tjenesteyting.

Innsats for likestilling mellom kvinner og menn

Regjeringen følger opp tiltak i *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030*. En viktig del av oppfølgingen er å bidra til et solid kunnskapsgrunnlag. Ny forskning i 2026 vil blant annet gi innsikt i de økonomiske konsekvensene av å få barn, kjønnsforskjeller i inntekt og andre økonomiske ressurser, og om hvordan manns- og kvinne dominerte bransjer bidrar til balanse mellom jobb og familie. Indikatorene for kjønnslikestilling vil også oppdateres og gir grunnlag for å vurdere om igangsatte tiltak i regjeringens strategi faktisk bidrar til målet om økt likestilling.

I 2026 vil regjeringen legge fram en melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer. Meldingen følger opp Mannsutvalgets utredning NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg*.

Muslimsk veiviserordning

Regjeringen vil i tråd med *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030* sikre etableringen av en formalisert muslimsk veiviserordning der «ungdom møter ungdom», tilsvarende de eksisterende jødiske og samiske veiviserordningene.

Formålet med veiviserordningen er å spre kunnskap om muslimer og om hvordan det er å være muslim i Norge, noe som kan bidra til å motvirke stereotyper, bryte ned fordommer og

forhindre diskriminering samt øke kunnskapen i befolkningen.

Oppfølging av handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold

Mange skeive opplever fordommer, diskriminering og hatkriminalitet. Skeive har dårligere livs-

kvalitet og psykisk helse enn resten av befolkningen. *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	32 888	32 287	36 276
	Sum kap. 350	32 888	32 287	36 276

Innledning

Diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan som er administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Nemnda er et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker etter diskrimineringslovgivningen, og et reelt alternativ til domstolsbehandling.

Diskrimineringsnemnda består i dag av fem avdelinger som hver består av en leder og to medlemmer. Det er i tillegg oppnevnt seks varamedlemmer. Nemnda har et faglig sekretariat som forbereder møtene i nemnda.

Mål og strategier for 2026

Diskriminering er et alvorlig hinder for at folk skal kunne leve de livene de ønsker. Å få behandlet klagen sin, er et spørsmål om rettssikkerhet for den som utsettes for diskriminering. Målet er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet. Det innebærer blant annet at klager får nødvendig bistand, får avgjort saken sin raskt og at vedtaket er korrekt.

Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at Diskrimineringsnemnda i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet utvikler gode veiledningsrutiner og et godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

Budsjettforslag 2026

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til lønn for ansatte og andre driftsutgifter ved sekretariatet for Diskrimineringsnemnda. I tillegg dekker posten godtgjørelse til medlemmene av Diskrimineringsnemnda og eventuelle vitner og sakkyndige som blir kalt inn.

Som følge av en økning i saker om gjengjeldelse ved varsling, foreslås bevilgningen på posten økt med 3 mill. kroner.

Rapport 2024

Diskrimineringsnemnda er et domstollignende organ som behandler saker om diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og gjengjeldelse.

Diskrimineringsnemnda mottok i 2024 totalt 617 nye klagesaker. De ferdigbehandlet 378 saker og hadde ved årsskiftet en restanse på 807 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 386 dager (12,7 måneder). Antallet mottatte klagesaker er nesten doblet siden 2021. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i 2024 steg med fire måneder sammenlignet med 2023. Diskrimineringsnemnda viser til at dette skyldes en vesentlig økning i saksmengde og restanse samt flere kompliserte saker enn tidligere.

Bevilgningen til Diskrimineringsnemnda ble økt i 2025 for å redusere saksbehandlingstiden.

Kap. 3350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
85	Tvangsmulkt		1 000	1 000
	Sum kap. 3350		1 000	1 000

Post 85 Tvangsmulkt

I henhold til lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda kan Diskrimineringsnemnda illegge tvangsmulkt. Dette vil gjelde i tilfeller der pålegg om å rette opp for-

hold i strid med diskrimineringslovgivningen ikke følges opp.

Det foreslås en bevilgning på posten på 1 mill. kroner. Endelig beløp på posten vil være avhengig av omfanget av aktuelle saker i løpet av året.

Kap. 351 Likestilling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	28 102	44 790	46 390
70	Tilskudd til likestilling	68 260	63 880	64 545
72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	38 095	42 870	44 055
73	Likestillingssentrene	27 470	28 450	29 450
	Sum kap. 351	161 927	179 990	184 440

Innledning

Kapitlet omfatter tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere og forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på likestillingsområdet. Bevilningene understøtter de overordnede målene for likestillingspolitikken.

- et samfunn uten rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn.
- bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.
- internasjonalt og multilateralt samarbeid som bidrar til å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Mål og strategier for 2026

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker.

Bevilgingen under dette kapitlet skal bygge opp under regjeringens likestillingsmål omtalt i Del 1. Følgende mål er lagt til grunn for likestillingspolitikken:

- et likestilt samfunn for kvinner og menn.
- et samfunn uten vold og seksuell trakassering.

Et likestilt samfunn for kvinner og menn

Regjeringens *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030* legger retning for regjeringens innsats i 2026. Strategien er tverrsektoriell og gir bedre samordning og utvikling på feltet. Regjeringen vil følge opp tiltakene gjennom strategiperioden og sørge for at utviklingen går riktig vei ved å overvåke strategiens indikatorer og korrigere kurs, dersom det trengs.

Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget i 2026 om gutter og menns

likestillingsutfordringer. Meldingen skal følge opp NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg*.

Regjeringen er opptatt av et godt samarbeid med partene i arbeidslivet og vil fortsette med dette for mer likestilling i arbeidslivet. Treparts-samarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjons-politisk råd.

Et samfunn uten rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn

Vi må som samfunn aldri slutte å arbeide mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn.

Regjeringen vil iverksette og videreutvikle tiltak for å redusere omfanget av rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn. Regjeringen vil følge opp *Handlingsplan mot anti-semittisme 2025–2030*, *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030* og *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030*. Førstnevnte handlingsplan koordineres av Kommunal- og distriktsdepartementet, mens de to sistnevnte koordineres av Kultur- og likestillingsdepartementet. De tre handlingsplanene ses også i sammenheng med *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024–2027* som koordineres av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Styrket innsats mot ekstremisme og radikalisering

Verden er inne i en periode med økende ustabilitet og uro. Tidlig forebygging er avgjørende for å kunne hindre stor oppslutning om antidemokratiske holdninger, utvikling fra radikalisering til ekstremisme og i ytterste konsekvens terror. Kultur- og likestillingsdepartementet ledet arbeidet med Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*. Meldingen omhandler både innsats for å styrke forebygging og avverge enkeltsaker, i tillegg til å styrke oppslutningen om demokrati og menneskerettigheter. Meldingen og mange av tiltakene er en oppfølging av Ekstremismekommisjonens NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet*.

Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+ -personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Mange skeive opplever fordommer, diskriminering og hatkriminalitet og mange har dårligere livskvalitet og psykisk helse enn resten av befolk-

ningen. *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer departementenes oppfølging av de 49 tiltakene i handlingsplanen.

Regjeringen har mottatt en utredning fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) om en tredje juridisk kjønnskategori. En av anbefalingene i utredningen er å utarbeide en nasjonal veileder for kjønns mangfold. Kultur- og likestillingsdepartementet ga Bufdir i oppdrag å utvikle veilederen. Veilederen ble publisert i juni 2025. Bufdir har videre igangsatt en ny undersøkelse av lhbt+-personers levekår i 2025 med midler fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Sluttrapport fra undersøkelsen skal etter planen overleveres departementet i 2027.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Det er store utfordringer internasjonalt når det gjelder likestilling, mangfold og diskriminering. Hardt tilkjempede rettigheter er under sterkt press, også i Europa. Hele det multilaterale systemet basert på felles normer, regler og målsetninger, utfordres.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, OECD, EU/EØS, Europarådet og nordisk samarbeid på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forpliktelsene, som bl.a. følger av FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), legger føringer for den norske lovgivningen og politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Regjeringen legger stor vekt på å delta på internasjonale arenaer der tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering diskuteres, og hvor normer for ny politikk utvikles, både i nordisk, europeisk og global sammenheng. Bufdir har fått i oppdrag å bidra til Norads oppfølging av kunnskapsprogrammet «Likestilling for utvikling» i tråd med avtalen som er inngått med Norad under Kunnskapsbanken.

FoU-arbeid om likestilling og diskriminering

I tråd med regjeringens langtidsplan for forskning er det satt i gang en målrettet og helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og

diskrimineringsfeltet på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Formålet er å sørge for relevant og oppdatert kunnskap av høy kvalitet, som grunnlag for politikk, lov- og tjenesteutvikling i årene framover.

CORE – Senter for likestillingsforskning er en sentral bidragsyter til forskning på kjønnslikestilling med særlig vekt på utfordringer i arbeidslivet og samspillet mellom familie og arbeid. Kultur- og likestillingsdepartementet finansierer en rammeavtale med Statistisk sentralbyrå om koordinering av likestillingsrelatert statistikk.

Buudir har i oppdrag å utrede tiltak for å styrke forskning om likestilling og diskriminering, herunder konkrete virkemidler og strukturer som kan bidra til å fremme strategisk kunnskapsutvikling på tvers av sektorene. Buudir er i dialog med etatene på tvers av sektorene om kunnskapsbehov og virkemidler. Buudir vil levere sin rapport våren 2026.

Budsjettforslag 2026

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingsprosjekter med særlig relevans for kunnskap for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Bevilgningen skal også dekke deltakelse i internasjonale fora knyttet til arbeid for likestilling.

Regjeringen styrker den forebyggende innsatsen mot ekstremisme og radikalisering gjennom melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme, jf. Innst. 490 S (2024–2025) behandlet av Stortinget 3. juni 2025, og Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*. Meldingen har 45 tiltak som sammen bidrar til å bekjempe og forebygge ekstremisme. Det er satt av midler innenfor rammen av bevilgningen på posten til å følge opp tiltak, bl.a. 0,8 mill. kroner til finansiering av Frivillighet Norges arbeid for å drive kompetanseheving av ledelse i både frivillighet og idrett i 2026.

Regjeringen ønsker å styrke det regionale og lokale likestillingsarbeidet. Det handler om å løfte det systematiske arbeidet med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i kommunene, gjennom et prosjekt som skal styrke kommunenes likestillingsarbeid i praksis. Prosjektet skal bl.a. bestå av nettverkstreff, kompetansesamlinger, kommunebesøk og digitale kompetansetiltak. Prosjektet skal bidra til at kommuner som ønsker

å delta, kommer i bedre stand til å analysere egne likestillingsutfordringer, og integrere likestilling i mål- og styringssystemer. Kommunene vil også få mulighet til læring og erfaringsutveksling. Prosjektet skal administreres i samarbeid med Buudir.

Regjeringen ønsker også å etablere arenaer for dialog og kunnskapsutveksling med formål om å hindre diskriminering, hets, hat og polarisering, og fremme likestilling i samfunnet, se nærmere omtale under kap. 353. I tillegg vil regjeringen legge til rette for flere møteplasser for gutter og menn med formål om bl.a. å bidra til økt sosial tilhørighet og mestring, forebygging av kriminalitet og utenforskap, bedre psykisk helse og livskvalitet. Dette er en oppfølging av NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg*.

For å følge opp innsatsen for likestilling mellom kvinner og menn, er det innenfor bevilgningen satt av midler til tiltak ifm. oppfølging av regjeringens *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030*, Meld. St. 7 (2024–2025) *Om seksuell trakassering*, jf. Innst. 223 S (2024–2025), og kommende melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer. Av midlene satt av til oppfølging av likestillingsstrategien, vil bl.a. 2 mill. kroner nyttes til prosjektet «Gutter og helsefag» under UiT Norges arktiske universitet.

Videre skal bevilgningen på posten dekke utgifter til oppfølging av tiltak i *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)*, som skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til oppfølgingen av tiltak i *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030* og *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030*.

Flere departementer finansierer en ny undersøkelse om holdninger til etniske og religiøse minoriteter. Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter er tildelt oppdraget etter en offentlig utlysning. Arbeidet vil pågå fram til 2027.

Buudir har gjennomført en offentlig anskaffelse om å formalisere en muslimsk veiviserordning. Hovedmålgruppen for ordningen er ungdom i skolealder. Målsetningen er å spre kunnskap om muslimer og hvordan det er å være muslim i Norge, noe som kan bidra til å motvirke stereotyper, bryte ned fordommer og forhindre diskriminering samt øke kunnskapen i befolkningen. Tiltaket er en oppfølging av *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030*.

Bevilgningen på posten skal også dekke utgifter i Buudir til forvaltning, oppfølging og videre-

utvikling av ordningen TryggEst. Dette omfatter midler til regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) for oppfølging av og støtte til kommuner som benytter TryggEst-modellen.

Bevilgningen på posten skal også dekke kostnader knyttet til forpliktelser Norge har påtatt seg under OECDs forum for likestilling.

Post 70 Tilskudd til likestilling

Bevilgningen omfatter i hovedsak ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet, ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer og tilskuddsordningen TryggEst.

Ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet

Regjeringen vil videreføre arbeidet med kjønnslikestilling og foreslår å bevilge 17,6 mill. kroner til ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet. Nedenfor følger en presentasjon av tilskuddsordningen.

Mål og målgruppe

Målet med tilskuddsordningen er å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge. Med likestilling menes det i denne ordningen likestilling mellom kjønnene. Regelverket for tilskuddsordningen er forskrift om tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet.

Kriterier for måloppnåelse

Prosjekter og organisasjoner som får tilskudd skal støtte opp under målet med tilskuddsordningen. Om målet er nådd vurderes ut fra om, eller i hvilken grad, tilskuddsmottaker har gjennomført aktivitetene som forutsatt i søknaden og tilskuddsbrevet.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner og andre aktører som er registrert i Enhetsregisteret på søknadstidspunktet kan søke om tilskudd. Som frivillige organisasjoner regnes foreninger, stiftelser eller andre organisasjoner som ikke er organisert av offentlige myndigheter eller har økonomisk formål, og som baserer en vesentlig del av arbeidet sitt på frivillig innsats.

Driftstilskudd kan gis til frivillige organisasjoner som har utadrettet familie- og likestillingspolitisk arbeid som sin kjernevirksomhet, og som kan dokumentere dette med vedtekter, mål og planer. For å kunne få driftstilskudd må organisasjonene ha minst 50 tellende medlemmer per 31. desember i grunnlagsåret. Det kan gis prosjektilskudd til tidsavgrensede satsinger.

Prioriteringer for prosjektilskudd:

- Tiltak som bidrar til å bedre likestilling for kvinner og menn.
- Tiltak som bidrar til å engasjere gutter og menn i likestillingsarbeid.
- Tiltak rettet mot likestillingsutfordringer som barn og unge møter på ulike arenaer, som barnehage, skole, skolefritidsordning og fritid.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal levere rapport og regnskap til Bufdir om hvordan tilskuddet har blitt brukt. Bufdir og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene. Direktoratet rapporterer til departementet på måloppnåelse i tilskuddsordningen.

Ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Regjeringen vil videreføre arbeidet mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer, og foreslår å bevilge 24,4 mill. kroner til tilskuddsordningen for tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Nedenfor følger en presentasjon av tilskuddsordningen.

Mål og målgruppe

Målet med tilskuddsordningen er å legge til rette for lokale, regionale og nasjonale initiativer og aktiviteter som skal motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer på grunn av etnisitet, religion og livssyn. Tilskuddsordningen skal fremme antirasisme, mangfold og dialog samt øke kunnskap og bevissthet i majoritetsbefolkningen om rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Målgruppen er personer som blir utsatt for eller utsetter andre for rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer på grunn av etnisitet, religion og livssyn.

Kriterier for måloppnåelse

Følgende kriterier er sentrale med tanke på å vurdere om målet nås:

- antall lokale, regionale og nasjonale initiativer og aktiviteter som har til hensikt å motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.
- det foreligger mer informasjon om rettigheter for personer som utsettes for rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.
- det er gjennomført prosjekter som gir økt bevissthet, kunnskap og kompetanse i befolkningen og for personer som utsettes for og utsetter andre for rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer spesielt, og
- det er laget gode og nyskapende metoder for å fremme antirasisme, mangfold og dialogarbeid.
- at gode erfaringer deles med andre aktører.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner og andre aktører som er registrert i Frivillighetsregisteret på søknadstidspunktet kan søke. Tilskuddsmottaker må være registrert i Frivillighetsregisteret så lenge mottakeren mottar tilskudd over ordningen. Tros- og livssynssamfunn, fylkeskommuner, kommuner og bydeler i Oslo kan også søke om tilskudd. Det gis ikke tilskudd til privatpersoner, enkeltpersonforetak og virksomheter som er drevet på forretningsmessig basis. Virksomheten som søker, må ha hatt aktivitet og eksistert i minimum to år før søknadstidspunktet for å kunne få støtte, og ha eget organisasjonsnummer.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal levere rapport og regnskap til Bufdir om hvordan tilskuddet har blitt brukt. Bufdir og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene. Direktoratet rapporterer til departementet på måloppnåelse i tilskuddsordningen.

Tilskuddsordningen TryggEst

TryggEst-modellen er et nasjonalt system for å støtte kommuner i arbeidet med å beskytte risikoutsatte voksne personer. Modellen skal bidra til å styrke kommunens evne til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne innbyggere. Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til å ta i bruk TryggEst. Av bevilgningen på posten foreslås 8 mill. kroner fordelt til kommunene under tilskuddsordningen.

Mål og målgruppe

Ordningen skal bidra til økt kompetanse om vold og overgrep blant ansatte i relevante tjenester, og økt kjennskap til TryggEst blant ansatte og innbyggere, herunder målgruppen. Den skal bidra til at vold og overgrep mot risikoutsatte voksne forebygges og avdekkes, og at sakene håndteres på en god og forsvarlig måte. Målgruppen er voksne i sårbare livssituasjoner, herunder personer med utviklingshemming, eldre, personer med psykisk eller somatisk sykdom, personer med nedsatt funksjonsevne m.fl.

Kriterier for måloppnåelse

Følgende kriterier for måloppnåelse er sentrale med tanke på å vurdere om målet er nådd:

- at ansatte i kommunen blir i stand til å gjenkjenne tegn og symptomer på vold og overgrep.
- at ansatte i kommunen har kjennskap til hvordan saker kan meldes inn til TryggEst-teamet i kommunen.
- at TryggEst-teamene blir i stand til å risikovurdere og håndtere bekymringsmeldinger på en god måte.
- at TryggEst-teamene blir i stand til å følge opp saker på en god måte og iverksette egnede tiltak, herunder gjennom tverrfaglig samarbeid.
- antall saker meldt til TryggEst-team i kommunene.

Ordningen skal også legge til rette for økt kompetanse om vold og TryggEst generelt, ved å bidra til:

- at innbyggere i kommunen får kjennskap til TryggEst og hvordan en kan melde fra ved bekymring om vold og overgrep.
- at innbyggere i målgruppen for TryggEst får økt kunnskap om vold og overgrep og hvordan en kan få hjelp.

Tildelingskriterier

Kommuner som har innført eller har vedtatt å innføre TryggEst i kommunen, kan søke om midler. For å få innvilget tilskudd, må kommunen organisere eller ha startet opp med TryggEst i kommunen ved søknadstidspunktet, eller binde seg til å starte opp TryggEst i løpet av tilskuddsperioden. Kommunen må kunne vise til vedtak om oppstart av TryggEst på politisk eller administrativt nivå i kommunen. Kommuner som tidligere ikke har fått midler vil bli prioritert.

Oppfølging og kontroll

Mottakere av kompetansemidler skal levere rapport og regnskap til Bufdir om hvordan tilskuddet har blitt brukt. Bufdir og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene. Direktoratet rapporterer til departementet på måloppnåelse i tilskuddsordningen.

Tilskudd til særskilte mottakere

Bevilgningen omfatter også midler til særskilte tilskuddsmottakere som på ulike måter arbeider for å fremme likestilling på ulike diskrimineringsgrunnlag. På posten finansieres bl.a. tilskudd til CORE – Senter for likestillingsforskning. En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til særskilte tilskuddsmottakere på likestillingsområdet:

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til:

- økt likestilling mellom kvinner og menn i praksis.
- et mer likestilt arbeidsliv og mindre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv.
- å støtte oppunder regjeringens innsats mot netthets på ulike diskrimineringsgrunnlag.
- vern av voksne i sårbare livssituasjoner.
- å støtte regjeringens innsats for likestilling og kvinners og jenters rettigheter internasjonalt.
- forskning om likestillingsutfordringer av høy kvalitet og relevans, og at det blir videreutviklet metoder og modeller for kunnskaps- og nettverksbygging og forskningsformidling.

Tildelingskriterier

Alle tilskuddene blir vurdert på bakgrunn av søknad. Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med virksomhetens formål, og andre krav og forutsetninger som går fram av tilskuddsbrevet.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles til forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet fastsettes av departementet.

Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kultur- og likestillingsdepartementet eller Bufdir om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som går fram av tilskuddsbrevet.

Post 72 Kjønnss- og seksualitetsmangfold

Bevilgningen på posten finansierer i hovedsak ordningen for tilskudd til å styrke kjønnss- og seksualitetsmangfold. I tillegg finansierer posten noen særskilte tilskudd, jf. vedlegg 2.

Regjeringen foreslår å bevilge 37,6 mill. kroner gjennom ordningen for tilskudd til å styrke kjønnss- og seksualitetsmangfold. Nedenfor følger en presentasjon av tilskuddsordningen.

Mål og målgruppe

Målet med tilskuddsordningen er å:

- styrke kjønnss- og seksualitetsmangfoldet blant befolkningen i Norge.
- bidra til bedre levekår og livskvalitet for personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika.
- skape økt aktivitet blant organisasjoner som arbeider overfor denne målgruppen.

Målgruppen er personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika, og organisasjoner som drives av og for disse personene.

Kriterier for måloppnåelse

Tiltak som får tilskudd, skal støtte opp under målet med tilskuddsordningen. Følgende kriterier for måloppnåelse er sentrale med tanke på å vurdere om målet er nådd:

- Oppmerksomhet og debatt i offentligheten.
- Holdningsendringer, økt kunnskap og større åpenhet i samfunnet.
- At målgruppen opplever trygghet på flere og ulike sosiale arenaer.
- Økt deltakelse og styrket felleskap og identitet blant personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet eller kjønnskarakteristika.
- Økt arbeid mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet eller kjønnskarakteristika.
- Økt interessepolitisk arbeid og bedre service til medlemmene i organisasjoner som arbeider for målgruppen.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner og andre aktører som er registrert i Enhetsregisteret på søknadstidspunktet, samt kommuner og fylkeskommuner, kan søke om tilskudd. Det gis ikke tilskudd til privatpersoner, enkeltpersonforetak eller virksomheter som er drevet på forretningsmessig basis.

Organisasjoner som får støtte til drift må være medlemsbaserte, av og for personer i målgruppen, og arbeide for samfunnsmessig likestilling og deltagelse for organisasjonens medlemmer.

Undergrupper eller lokallag av landsomfattende organisasjoner kan ikke motta driftsstøtte dersom hovedorganisasjonen innvilges slik støtte.

Organisasjoner som mottar driftstilskudd over egen post på statsbudsjettet, gis ikke driftstilskudd etter denne ordningen.

Organisasjoner som er i en oppstartsfase, gis kun unntaksvis støtte til driftsoppgaver.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal levere rapport og regnskap til Bufdir om hvordan tilskuddet har blitt brukt. Bufdir og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene. Direktoratet rapporterer til departementet på måloppnåelse i tilskuddsordningen.

Tilskudd til særskilte mottakere

Bevilgningen omfatter også midler til særskilte tilskuddsmottakere som på ulike måter arbeider for å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold og fremme likestilling for lhbt+-personer. En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

Støttegruppa 25. juni er blant de særskilte mottakerne som får tilskudd fra denne posten. Kultur- og likestillingsdepartementet anerkjenner at teroren 25. juni 2022 rammet både skeive og streite, og at støttegruppa arbeider for å ivareta alle som ble rammet.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til særskilte tilskuddsmottakere på likestillingsområdet:

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene er å bidra til:

- å styrke kjønns- og seksualitetsmangfoldet blant befolkningen i Norge.
- bidra til bedre levekår og livskvalitet for personer som bryter med normer for seksuell orien-

tering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika.

- skape økt aktivitet blant organisasjoner som arbeider overfor denne målgruppen.

Tildelingskriterier

Alle tilskuddene blir vurdert på bakgrunn av søknad. Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med virksomhetens formål, og andre krav og forutsetninger som går fram av tilskuddsbrevet.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet fastsettes av departementet.

Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Kultur- og likestillingsdepartementet eller Bufdir om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som går fram av tilskuddsbrevet.

Post 73 Likestillingssentrene

Bevilgningen delfinansierer Likestillingssenteret, Likestillingssenteret KUN, Likestillingssenteret på Vestlandet, Reform – ressurscenter for menn og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Likestillingssentrene jobber bredt med likestilling. Reform har i tillegg et særskilt mannsperspektiv. Sentrene skal være oppdaterte på, og utvikle og formidle kunnskap om, likestilling når det gjelder alle diskrimineringsgrunnlag.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til likestillingssentrene:

Mål og målgruppe

Tilskuddet på posten skal styrke likestillingsarbeidet som gjøres i regionene og støtte opp om regjeringens innsats for økt likestilling. Målet med bevilgningen er at sentrene fortsetter sin viktige rolle i arbeidet med å fremme kunnskap og kompetanse om likestilling regionalt, lokalt og nasjonalt.

Kriterier for måloppnåelse

Likestillingssentrene skal drive langsiktig pådriver- og utviklingsarbeid for likestilling. Offentlig, privat og frivillig sektor samt befolkningen er mål-

grupper for arbeidet. Sentrene skal bygge sin virksomhet på beste tilgjengelige kunnskap og formidle og bidra til at nasjonale faglige råd blir tatt i bruk. Sentrene har et ansvar for å frambringe et erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag og forvalte kompetanse om praktisk likestillingsarbeid. Videre skal sentrene være oppdaterte på, og utvikle og formidle kunnskap om, alle diskrimineringsgrunnlag.

Oppfølging og kontroll

Sentrene utarbeider årlig rapporter om deres aktiviteter. Bufdir forvalter tildeling til sentrene og gjennomfører et årlig dialogmøte med tilskuddsmottakerne.

Rapport 2024

Rapporten omhandler regjeringens arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Rapporten omfatter også tilskuddsordninger og øremerkede tilskudd til navngitte mottakere samt det internasjonale arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Departementet vurderer måloppnåelsen og framdriften på feltet som tilfredsstillende.

Økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030

I 2024 lanserte regjeringen *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030*. Strategien har seks hovedmål som samler den nasjonale innsatsen for å løse viktige utfordringer på likestillingsfeltet for kvinner og menn. Oppfølging av strategiens mål følges gjennom indikatorer som viser utvikling. Disse oppdateres fortløpende gjennom året i takt med tilgjengelig statistikk.

Mannsutvalget

Mannsutvalget leverte sin NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg* i april 2024. Utredningen foreslår 35 tiltak under fire innsatsområder: menn som omsorgspersoner, kjønnsforskjeller i utdanning og arbeidsliv, utsatthet og helse, og likestillingspolitikk for alle. Utredning har vært på høring, og regjeringen har besluttet å følge opp Mannsutvalget med en melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer.

Et godt trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet

«Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet» er et organisert samarbeid mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen. I 2023 ble det i regi av trepartssamarbeidet satt i gang et forskningsprosjekt som ble lansert i 2024 av Institutt for samfunnsforskning med rapporten *Ulik lønn for likt arbeid? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, 2015–2022*. Kultur- og likestillingsministeren deltok i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd i 2024. Departementet vurderer trepartssamarbeidet som svært viktig for framdrift i arbeidet med likestilling i arbeidslivet.

Likestillingssentrene

I 2024 ble det femte likestillingssenteret opprettet i region vest. Med dette senteret har regjeringen bidratt til en landsdekkende struktur for likestillingsarbeidet. Bevilgningen ble styrket med 4 mill. kroner for å etablere det nye senteret. Samlet mottok de fem likestillingssentrene 27,5 mill. kroner i grunntilskudd fra departementet i 2024. Sentrene jobber med likestilling knyttet til alle diskrimineringsgrunnlag, og Reform har et særskilt mannsperspektiv. I 2024 bidro tilskuddet til at likestillingssentrene videreutviklet drift som kunnskaps- og kompetansesentre og fremmet aktivt likestillingsarbeid regionalt og lokalt. Departementet vurderer videre at bevilgningen bidrar til at nasjonale faglige råd blir formidlet og tatt i bruk.

Ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet

I 2024 var den totale bevilgningen til ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet på 16,5 mill. kroner. Driftstilskudd ble tildelt de organisasjonene som hadde utadrettet familie- og likestillingspolitisk arbeid som sin kjernevirksomhet, med 15 innvilgede søknader i 2024. Prosjektilskudd ble tildelt i tråd med kriteriene for ordningen, med 25 innvilgede søknader i 2024. Departementet vurderer at bevilgningen bidrar til et mangfold av aktiviteter blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie, og skal sørge for likeverdig behandling, like rettigheter og muligheter for alle i arbeidslivet.

CORE – Senter for likestillingsforskning

CORE – Senter for likestillingsforskning er et senter ved Institutt for samfunnsforskning. CORE mottok om lag 5 mill. kroner i 2024. I 2024 var forsknin-

gen organisert rundt tre hovedtema: A) kjønnsdelt arbeidsliv, omstilling og kompetanse, herunder CORE Topplederbarometer 2024, B) arbeid-familie i et livsløpsperspektiv, herunder mulige forklaringer på hvorfor mødres lønns- og karriereutvikling er langsommere enn fedres, C) likestilling i opinion, offentlighet og politikk, herunder CORE Survey 2022 – Likestillingsundersøkelsen.

Departementets vurdering er at COREs forskning har gitt et tilfredsstillende grunnlag for politikktutforming og er et viktig kunnskapsgrunnlag for likestilling i arbeidslivet.

Likestilt arbeidsliv

«Likestilt arbeidsliv» mottok et tilskudd på om lag 1,1 mill. kroner i 2024. «Likestilt arbeidsliv» er en nasjonal sertifiseringsordning for private og offentlige virksomheter, eid av Agder fylkeskommune. Ved slutten av 2024 var over 50 virksomheter tilknyttet ordningen. Departementet vurderer at tiltaket bidrar til målet om et likestilt arbeidsliv.

Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg

Gutter og helsefag

I 2024 finansierte Kultur- og likestillingsdepartementet prosjektet «Gutter og helsefag» ved UiT med i alt 4 mill. kroner. Formålet med tilskuddet var å bidra til at prosjektet ble utviklet til et regionalt prosjekt i de tre nordligste fylkene og for å starte utviklingen mot et nasjonalt og flerårig tiltak. Prosjektet skal bidra til at flere gutter velger helsefaglige utdanninger og yrker.

Jenter og teknologi

I 2024 finansierte Kultur- og likestillingsdepartementet «Jenter og teknologi» med i overkant av 3,8 mill. kroner. Formålet med tilskuddet var å bidra til at flere jenter velger teknologiske utdanningsløp.

Departementet vurderer at rollemodellprosjektene som departementet har gitt tilskudd til, er viktige bidrag i arbeidet for mindre kjønnsdelte utdanningsvalg.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030 har mål og tiltak om bedre oppfølging av aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter. Se også omtale under kap. 352.

Buudir har i 2024 hatt jevnlige innspillsmøter med arbeidslivets parter om arbeidsgiveres aktivitets- og redegjørelsesplikt samt likestilling og universell utforming i arbeidslivet.

Det er stor etterspørsel etter veiledning og kompetanseutvikling om aktivitets- og redegjørelsesplikten fra flere sektorer. Buudir bidrar med kompetanse og støtte til andre sektormyndigheters arbeid med likestilling gjennom det statlige mangfoldsnettverket, samarbeid med andre sektorer og seminarer.

Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+-personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026) ble lansert i 2023. Handlingsplanen skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold. Handlingsplanen inneholder 49 tiltak for å trappe opp innsatsen for skeive, både nasjonalt og internasjonalt.

Stortinget behandlet i desember 2023 et lovforslag om forbud mot konverteringsterapi og markedsføring av konverteringsterapi, jf. Innst. 105 L (2023–2024) og Prop. 132 L (2022–2023). Forbudet trådte i kraft 1. januar 2024.

Regjeringen startet i 2024 arbeidet med en nasjonal veileder for kjønns- og seksualitetsmangfold. Veilederen skal gi informasjon som kan gi mer innsikt og forståelse og bidra til anerkjennelse av kjønns- og seksualitetsmangfold og ikke-binære i offentlige tjenester. Med dette følger regjeringen opp ett av de foreslåtte tiltakene i utredningen fra Buudir om en tredje juridisk kjønnskategori.

Oslo Pride fikk øremerket 2 mill. kroner i driftsstøtte fra Kultur- og likestillingsdepartementet i 2024.

Skeivt arkiv ved Universitetet i Bergen fikk i 2024 bevilget 1 mill. kroner til et forskningsprosjekt om den skeive bevegelsens historie. Prosjektet fikk 2 mill. kroner i 2023 og 1,5 mill. kroner i 2022.

Støttegruppa 25. juni mottok i 2024 aktivitets-tilskudd på om lag 0,6 mill. kroner.

Ordningen for tilskudd til å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet tildelte Buudir litt over 36 mill. kroner i tilskudd til organisasjoner som jobber for å styrke aksepten for kjønns- og seksualitetsmangfold i 2024. Tolv organisasjoner mottok driftstilskudd i 2024, mens 29 organisasjoner mottok aktivitetstilskudd. For å

bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold, ga Bufdir i 2024 tilskudd til elleve Pride-arrangementer fra Kristiansand i sør til Kirkenes i nord.

Det er høy oversøkning på ordningen hvert år. I 2024 ble det søkt om over 101 mill. kroner gjennom totalt 88 søknader.

Basert på tilbakemeldingene og rapportene Bufdir får inn fra tiltakene, kan det stadfestes at denne tilskuddsordningen finansierer prosjekter og organisasjoner som utgjør en forskjell for lhbt+personer og at målene i denne ordningen oppfylles i tråd med Stortingets intensjon.

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold fikk øremerket om lag 0,9 mill. kroner til arbeidet med Rosa kompetanse barnevern. NTNU Samfunnsforsknings evaluering fra 2019 viser at prosjektet er et velfungerende kompetanse-tiltak for ansatte i barnevernet.

Kunnskapsinnhenting om kjønns- og seksualitetsmangfold

Bufdir innhenter forskningsbasert kunnskap som finansieres av midler som Kultur- og likestillingsdepartementet tildeler direktoratet. SINTEF ferdigstilte i 2024 et forskningsprosjekt om erfaringer med minoritetsstress. Rapporten gir ny kvalitativ kunnskap om hva som kjennetegner minoritetsstress. Rapporten undersøker bl.a. hvorfor og på hvilken måte skeive i Norge opplever minoritetsstress og hva som er konsekvensene.

Bekjempe rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen har lagt fram *Handlingsplan mot anti-semittisme 2025–2030*, *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030* og *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030*. Førstnevnte handlingsplan koordineres av Kommunal- og distriktsdepartementet, mens de to øvrige koordineres av Kultur- og likestillingsdepartementet. Alle planene har felles prioriterte innsatsområder: (1) dialog og et velfungerende demokrati, (2) kunnskap og kompetanse, og (3) trygghet og sikkerhet. Handlingsplanene samordnes opp mot *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024–2027* som ble lagt fram i november 2023 og som koordineres av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Tema for den årlige konferansen i anledning FNs internasjonale dag mot rasisme var i 2024 barn og unge. På konferansen ble det lansert en rapport fra Proba Samfunnsanalyse. Rapporten

viser at mange barn og unge i Norge har opplevd rasisme. Barn og unge opplevde også at de ikke fikk tilstrekkelig informasjon om rasisme og diskriminering i skolen og at de manglet kunnskap om hvordan de kunne varsle.

I forbindelse med arbeidet med *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030* fikk Folkehelseinstituttet i oppdrag å utarbeide en oppsummering av kunnskapen om diskriminering og hets av samer. Resultatene tyder på at diskriminering av samer fortsatt er et utstrakt problem som skjer på mange samfunnsarenaer.

Institutt for samfunnsforskning har fått i oppdrag å gjennomføre et FoU-oppdrag om hatefulle ytringer, rasisme og diskriminering. Oppdraget pågår i perioden 2024 til 2026.

Ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

I 2024 tildelte Bufdir totalt 22,8 mill. kroner i støtte til 56 forskjellige prosjekter tilknyttet tilskuddsordningen. Den totale søknadssummen var på i underkant av 70 mill. kroner. Prosjektene som har fått tilskudd i 2024, skal bl.a. bidra til å utvikle ressurser for lærere og kommuner, informasjonskampanjer, rasismefrie idrettsarenaer, arbeid mot samehets og muslimfiendtlighet, økt kunnskap om nasjonale minoriteter, ressurser til utenlandsadopterte og deres familier og til dialog på tvers av trosamfunn.

77 pst. av prosjektene rapporterer at de ikke ville vært gjennomførbare uten støtten. Både kommuner og frivillige organisasjoner rapporterer at støtte til utvikling av innovative innsatser har vært viktig. Av prosjektene som fikk tilskudd er det god geografisk spredning. Hele 90 pst. av prosjektene har en regional eller lokal forankring. Bufdir ser en gradvis forbedring i kvaliteten på søknadene.

Bekjempelse av vold, trakassering og hatefulle ytringer

I 2024 leverte Fafo rapporten *Hatytringer, hatkriminalitet og diskriminering – funksjonshemmedes erfaringer* til Bufdir. Rapporten viser at funksjonshemmede opplever mer hatytringer og hatkriminalitet enn befolkningen for øvrig og at svært få saker anmeldes.

I 2024 har Stopp hatprat videreutviklet metodikken sin for å ruste ungdom til å håndtere hatprat samt utviklet ressurser som kan brukes i arbeidet med å motvirke tematikken lokalt. Stopp hatprat har deltatt aktivt i nasjonale og internasjonale nettverk og bidratt i opprettelsen av et nordisk ungdomsnett-

verk mot hatprat. 2024 har vært preget av konflikten mellom Israel og Palestina, som også har bidratt til polarisering og diskriminering i Norge.

Melding til Stortinget om seksuell trakassering

Regjeringen har lagt fram en melding til Stortinget om seksuell trakassering, som gir retning for innsatsen mot seksuell trakassering. Meldingen gir en samlet oversikt over omfanget av seksuell trakassering på tvers av samfunnsområder, som arbeidsliv, utdanning og skole, kulturlivet, fritidsaktiviteter, idrett og frivillighet og på internett. Den beskriver også relevant regelverk, aktører og virkemidler i det forebyggende arbeidet. Meldingen ble behandlet av Stortinget i april 2025, jf. Innst. 223 S (2024–2025).

Melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme

Departementet fikk våren 2024 ansvaret for å utarbeide melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme, som oppfølging av Ekstremismekommisjonens rapport som ble lagt fram for regjeringen i mars 2024. Meldingen ble lagt fram i 2025 og behandlet av Stortinget i juni, jf. Innst. 490 S (2024–2025).

TryggEst

I 2024 fikk 28 kommuner vedtak om å starte TryggEst. TryggEst er en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og mer systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne i risikoutsatte livssituasjoner. 83 kommuner dekker ca. 46 pst. av befolkningen. I alt 51 kommuner fikk tilskudd til kompetanseheving ifm. med arbeidet med TryggEst. Bufdir arrangerte nasjonal TryggEst-konferanse over to dager med hovedtema Vold og overgrep mot risikoutsatte voksne med minoritetsbakgrunn. På konferansen ble det også lansert et nytt treningsverktøy om vold og overgrep som bruker kunstig intelligens for å generere caser og refleksjons-spørsmål til drøfting. De fem regionale ressurs-sentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) arrangerte også hvert sitt webinar med tematikk omkring vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Webinarene hadde til sammen godt over 1000 påmeldte. Sentrene fikk i 2024 i oppgave å informere kommunene om TryggEst-modellen, og bidra til kompetanseheving i kommuner som er med i TryggEst.

Antall saker kommunene får som inngår i TryggEst er økende. Sakene handler om fysisk og

psykisk vold mot personer med utviklingshemming, økonomisk utnyttning av eldre, fysisk vold mot personer med rus/psykiatriutfordringer, seksuelle overgrep med mer. Flere av sakene har også ført til rettssak og domfellelse. Interessen fra kommuner, konferanser, frivillige organisasjoner og andre, tyder på at TryggEst møter et udekket behov.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Norge deltar aktivt i internasjonale fora for å fremme likestilling og motvirke diskriminering. I 2024 var Norge gjesteland i G20, og likestilling mellom kvinner og menn var et prioritert innsatsområde fra regjeringen. Det ble under minister-møtet framforhandlet et sluttokument som ble lagt fram av det brasilianske formannskapet. Norge bidro aktivt inn i krevende forhandlinger. Sluttokumentet ble dessverre ikke godtatt av alle G20-land, men er et utgangspunkt for den fornyede innsatsen også i 2025.

FNs kvinnekommisjon (CSW)

FNs kvinnekommisjon (CSW) er en sentral møteplass for å diskutere situasjonen for kvinner globalt. Møtene i kvinnekommisjonen finner sted i mars hvert år. I 2024 var tema for kvinnekommisjonen fattigdomsbekjempelse, styrking av institusjoner og finansiering i et kjønnsperspektiv. Kultur- og likestillingsministeren ledet Norges delegasjon. Det ble forhandlet om et sluttokument, som statene kom til enighet om etter krevende forhandlinger.

Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM)

Norge deltar aktivt i det nordiske likestillings-samarbeidet i Nordisk ministerråd. I 2024 vedtok de nordiske likestillingsministrene et nytt samarbeidsprogram for perioden 2025–2030, som støtter opp under de tre strategiske prioriteringene «et grønt, konkurransedyktig og sosialt bærekraftig Norden». Likestilling og like rettigheter er grunnleggende for å nå disse målene.

Det svenske ordførerskapet ledet samarbeidet i 2024. I løpet av året har ministerrådet særlig prioritert innsats mot æresrelatert vold og undertrykkelse, økonomisk likestilling og styrket nordisk-baltisk samarbeid.

Æresrelatert vold og undertrykkelse truer grunnleggende rettigheter. For å styrke kunnskap og samarbeid har ministerrådet startet et toårig prosjekt som kartlegger hvordan de nordiske landene

og selvstyrte områdene jobber med tematikken. Målet er å legge til rette for bedre politikkutforming og styrket samarbeid mellom relevante aktører.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn vedvarer i Norden, bl.a. på grunn av det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. I 2024 videreførte ministerrådet prosjektet om likelønn, initiert under det islandske ordførerskapet i 2023. Prosjektet skal fremme dialog, kunnskapsdeling og erfaringsutveksling mellom de nordiske landene og arbeidslivets parter om hvordan lønnsforskjeller kan reduseres. I løpet av året ble det også arrangert en konferanse om transpersoners arbeidsvilkår og et seminar om innvandrerkvinnens deltakelse i arbeidslivet i Norden.

Ministerrådet deltok også på FNs kvinnekommisjons møte i 2024, med et hovedarrangement om økonomisk likestilling. De nordiske likestillingsministrene har de siste årene styrket sitt internasjonale engasjement gjennom veikartet *Pushing back the push-back 2022–2024*, som svar på økende motstand mot kvinner, jenter og lhbt+personers rettigheter. I 2024 ble det besluttet å videreføre innsatsen i perioden 2025–2027.

Likestilling for utvikling (LiFU)

I 2024 vedtok Utenriksdepartementet et nytt programdokument for Likestilling for utvikling (LiFU) for 2024–2027, som gir overordnede rammer og retning for programmet. Kultur- og likestillingsdepartementet har delegert oppdraget til Bufdir.

Dialog om faglig samarbeid om likestilling med Uganda har pågått siden høsten 2021. I 2024 ble det inngått en avtale om myndighetssamarbeid om likestilling mellom Norge og Uganda.

Avtale om likestillingssamarbeid med myndighetene i Nepal utløp i desember 2023. LiFU i Nepal avsluttet et allerede påbegynt statistikkarbeid under LiFU våren 2024.

Bufdir har i 2024 bidratt til å inkludere et kjønnsperspektiv i andre kunnskapsprogram under Kunnskapsbanken.

Styrket kunnskapsgrunnlag for mer likestilling og mindre diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet finansierer årlig større og mindre forsknings- og utviklingsmiljøer og -prosjekter om likestilling og diskriminering, som CORE – Senter for likestillingsforskning, og likestillingssentrene med flere. Dette bidrar til kunnskap om likestilling og diskriminering. Se nærmere under omtale av de konkrete tiltakene ovenfor.

Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider med Bufdir og Forskningsrådet om en ny helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Innsatsen skal styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen i årene framover, som en oppfølging av regjeringens langtidsplan for forskning.

Kultur- og likestillingsdepartementet satte i 2024 i gang et samarbeid med OECD om å gjennomføre en «Gender Equality Scan» i Norge i løpet av 2025. Formålet er å utarbeide en analyse av hvordan offentlig sektor jobber med å inkludere likestillingsperspektiv i egen virksomhet, i tråd med aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven. OECD skal levere sin rapport våren 2026.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	17 639	26 000	26 430
70	Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse	269 940	280 100	290 100
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	32 625	23 850	21 270
72	Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse	27 600	33 000	34 680
	Sum kap. 352	347 804	362 950	372 480

Innledning

Kapittelet omfatter tilskuddsordninger, tilskudd til navngitte mottakere, prosjekter og forsknings- og utviklingsmidler på området funksjonsnedsettelse. Bevilgningene bygger opp under de overordnede målene for regjeringens likestillingspolitikk på området funksjonsnedsettelse.

Mål og strategier for 2026

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve de livene de ønsker, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Bevilgingen under dette kapittelet skal bygge opp under regjeringens likestillingsmål omtalt i Del I. Følgende mål legges til grunn for likestillingspolitikken for området funksjonsnedsettelse:

- like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder
- et universelt utformet samfunn
- internasjonalt og multilateralt samarbeid som bidrar til å fremme likestilling og hindre diskriminering

Regjeringen vil revidere gjeldende strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse med sikte på lansering sommeren 2026.

Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder

Regjeringen vil arbeide for et samfunn der mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i arbeidslivet, ta den utdanningen de vil, delta i kunst- og kulturlivet og på de fritidsaktivitetene de ønsker – på like vilkår, uten diskriminerende barrierer.

Handlingsplanen for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse, *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter*, ble lansert i 2019 og følger opp strategien *Et samfunn for alle* lansert i 2018. Handlingsplanen er videreført ut 2026, og det er satt i gang et arbeid for å revidere strategien.

Regjeringens politikk på området følger opp forpliktelsene vi har etter FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Regjeringen har fremmet forslag om å inkorporere konvensjonen i menneskerettsloven. Det innebærer at konvensjonen vil gjelde

som norsk lov og vil gå foran annen lovgivning ved eventuell motstrid. Inkorporering i menneskerettsloven vil sende et tydelig signal både nasjonalt og internasjonalt om at menneskerettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal respekteres og sikres.

Et universelt utformet samfunn

Universell utforming har betydning for hele befolkningen og er et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling og sikre deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse. Alle departementene har ansvaret for politikk og tiltak for universell utforming innenfor eget sektorområde. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for å koordinere politikken på området.

Handlingsplanen *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge* for perioden 2021–2025 videreføres i 2026.

Universell utforming er innarbeidet som en nødvendig samfunnskvalitet innen blant annet transport, bygg og IKT. Lover, forskrifter og økt kunnskap om universell utforming i offentlig og privat virksomhet gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Regjeringen legger stor vekt på å delta i internasjonale fora der tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering diskuteres, og hvor normer for ny politikk utvikles. Norge deltar blant annet i det nordiske helse- og sosialsamarbeidet gjennom Nordisk ministerråd, som også omfatter samarbeid på områdene funksjonsnedsettelse og universell utforming.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, EU/EØS og Europarådet, og deltar i nordisk samarbeid på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forpliktelsene, som blant annet følger av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), legger føringer for den norske lovgivningen og politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for å koordinere det internasjonale arbeidet om menneskerettighetene for personer med funksjonsnedsettelse.

Budsjettforslag 2026**Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71**

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingstiltak som er av særlig relevans på området funksjonsnedsettelse, herunder blant annet gjennomføringen av handlingsplanen for universell utforming, oppfølgingen av handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, revidering av strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, og oppfølging av CRPD nasjonalt og internasjonalt. En vesentlig del av midlene forvaltes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Av bevilgningen settes det av 5 mill. kroner til UnIKT, herunder drift og tilskudd til FoU-prosjekter. Tilskuddsmidlene er knyttet til tilskuddsordningen for kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon om universell utforming, jf. omtale under post 71.

Post 70 Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningene «Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner» og «Tilskudd til ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse».

Departementet foreslår at det settes av i alt 285,9 mill. kroner til disse tilskuddsordningene.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 4,2 mill. kroner i tilskudd til Stiftelsen TV BRA som er en TV-kanal av, for og med personer med utviklingshemming. TV BRA bidrar til at mennesker med utviklingshemming får slippe til i det offentlige ordskiftet.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene på posten.

*Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner**Mål og målgruppe*

Formålet med ordningen er å legge til rette for deltakelse i organisasjonen, og for at organisasjonene kan drive interessepolitisk arbeid, likepersonsarbeid og gi et tilbud til egne medlemmer.

Målgruppe for tilskuddsordningen er frivillige og demokratiske organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse som baserer seg på individuelt medlemskap, og som arbeider mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse.

Kriterier for måloppnåelse

Organisasjoner som får tilskudd, skal støtte opp under målet med tilskuddsordningen. Tilskudd gis som driftstilskudd, og skal gå til oppgaver som normalt er en del av den interne og eksterne kjernevirksomheten i organisasjonen i samsvar med vedtekter, formål og aktivitetsplan.

Tildelingskriterier

Frivillige og demokratiske organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse som baserer seg på individuelt medlemskap og jobber mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, kan søke.

Tilskudd beregnes etter følgende kriterier:

- Antall medlemmer.
- Antall lokallag.
- Antall aktivitetsdager og likepersonsaktiviteter.
- Antall likepersoner.
- Andre former for erfaringsutveksling.

Tilskuddene regnes ut etter en modell der søkerne blir tildelt poeng basert på ovennevnte kriterier.

Oppfølging og kontroll

Organisasjonene plikter jf. tilskuddsforskriftens § 2 uoppfordret og løpende å gi tilskuddsforvalter alle opplysninger som har betydning for vedkommende organisasjons søknad og tilskudd, enten dette er utbetalt eller ikke.

Bufdir oppnevner hvert tredje år et ekspertutvalg for tilskuddsordningen for funksjonshemmedes organisasjoner. Utvalget skal bistå med råd i saksbehandlingen av tilskuddsberettigelse og gruppeplassering i tilskuddsordningen for driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner.

*Tilskudd til ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse**Mål og målgruppe*

Målet med tilskuddsordningen er at personer med funksjonsnedsettelse skal få delta på ferie- og fritidstiltak arrangert av det sivile samfunnet. Målgruppen er personer med funksjonsnedsettelse.

Kriterier for måloppnåelse

Følgende kriterier er sentrale med tanke på å vurdere om målet nås:

- Antall ferie- og fritidsaktiviteter arrangert av funksjonshemmedes organisasjoner.
- Antall personer i målgruppen som har deltatt på ferie- og fritidsaktiviteter arrangert av funksjonshemmedes organisasjoner.
- Antall ferie- og fritidsaktiviteter arrangert av andre frivillige organisasjoner og/eller stiftelser.
- Antall personer i målgruppen som har deltatt på ferie- og fritidsaktiviteter arrangert av andre frivillige organisasjoner og/eller stiftelser.

Tildelingskriterier

Organisasjoner og andre aktører som er registrert i Frivillighetsregisteret på søknadstidspunktet, kan søke om tilskudd. Tilskuddsmottaker må være registrert i Frivillighetsregisteret så lenge mottakeren mottar tilskudd over ordningen. Tros- og livssynssamfunn kan også søke om tilskudd. Det kan søkes om tilskudd til ferie- og fritidstiltak. Dersom tiltaket inngår som en del i et større arrangement, gis det utelukkende støtte til å dekke nødvendige kostnader knyttet til ferie- og fritidstiltaket. Det stilles krav til at søker må invitere til og selv delta i planlegging, gjennomføring og evaluering/rapportering av tiltaket. Ingen av disse oppgavene kan i sin helhet settes bort eller delegeres til andre. Tilskuddsmidlene skal utelukkende dekke kostnader relatert til ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Tilskudd prioriteres til å dekke forbruksmateriell og aktivitetsrelaterte kostnader.

Oppfølging og kontroll

Bufdir avgjør om organisasjonene har rett til tilskudd og gjør vedtak om tilskudd. Tilskuddsmottakere skal sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med tildelingsvilkårene.

Post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

Bevilgningen på posten skal stimulere til og støtte tiltak for universell utforming og bidra til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen for universell utforming.

Av bevilgningen på posten foreslås 11,1 mill. kroner til tilskuddsordningen «Tilskudd til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming» som forvaltes av Bufdir. Formålet med tilskuddsordningen er å

utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunns kvalitet og bedre livskvalitet og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse. I tillegg foreslår regjeringen at midler som er satt av til UnIKT, kan benyttes til tilskudd, jf. omtale under post 21.

En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten, er gitt under vedlegg 2.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Tilskudd til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

Mål og målgruppe

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunns kvalitet og bedre livskvalitet og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne.

Kriterier for måloppnåelse

Følgende kriterier er sentrale med tanke på å vurdere om målet nås:

- tiltakene har bidratt til mer forskning og kunnskap om universell utforming, herunder oversikt over status på feltet
- tiltakene har bidratt til nyskapende løsninger innen universell utforming
- tiltakene har bidratt til kompetanseheving om universell utforming
- tiltakene har ført til spredning av informasjon om kravene til, og behovene for, universell utforming.

Tildelingskriterier

Det kan gis støtte til tiltak som bidrar til:

- forskning og kunnskapsutvikling på området universell utforming
- nyskapning i form av produkt-, plan- eller systemutvikling innen universell utforming
- kompetanseheving og effektiv spredning av informasjon om universell utforming.

Søker må gjøre rede for hvem som vil ha nytte av tiltaket og formulere hvilke mål som ønskes nådd. Tiltaket må kunne bidra til f.eks. kompetanseheving, nyutvikling/innovasjon, økt kunnskap på feltet eller bedre oversikt over status. Målene må være så konkrete at det kan vurderes i ettertid i hvilken grad de er nådd.

Oppfølging og kontroll

Mottakere av tilskudd må sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med vilkårene for tildeling. Fristen for innsendelse av regnskap og rapport med beskrivelse av gjennomførte tiltak fastsettes av direktoratet, og opplyses om i tilskuddsbrevet.

Post 72 Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen «Tiltak som fremmer likestilling av personer med funksjonsnedsettelse». Tiltak som er direkte rettet mot å fremme likestilling av personer med funksjonsnedsettelse kan få støtte gjennom ordningen. Regjeringen foreslår å bevilge 16,9 mill. kroner til ordningen.

Innenfor rammen av bevilgningen foreslår regjeringen 17,8 mill. kroner i tilskudd til Stiftelsen HELT MED og deres arbeid med sysselsetting av personer med utviklingshemming i ordinært arbeidsliv. Dette bidrar til et mer mangfoldig arbeidsliv og at personer med utviklingshemming får samme mulighet som andre til å finne seg en jobb basert på interesser og kompetanse.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Tilskudd til tiltak som fremmer likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Mål og målgruppe

Formålet med tilskuddsordningen er å fremme likestilling av personer med funksjonsnedsettelse i samfunnet, gjennom å øke bevissthet og respekt for menneskerettighetene og bekjempe stereotyper, fordommer og diskriminering, jf. FN-konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Målgruppen er personer med funksjonsnedsettelse.

Kriterier for tildeling

Det kan søkes om tilskudd til opplæring, kompetanseheving, bevisstgjøring, holdningsskapende arbeid og kunnskapsutvikling. Det kan søkes om tilskudd for inntil tre år.

Kriterier for måloppnåelse

Følgende kriterier for måloppnåelse er sentrale med tanke på å vurdere om målet nås:

- Gjennomført aktivitet som bidrar til økt bevissthet, kunnskap og kompetanse om FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).
- Gjennomført aktivitet som er med på å bekjempe stereotyper, fordommer og diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse.
- Gjennomført aktivitet som bidrar til økt oppmerksomhet og debatt og likestilling av personer med funksjonsnedsettelse.
- Målgruppen er direkte involvert i tiltaket.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal levere rapport og regnskap til Bufdir om hvordan tilskuddsmidlene er benyttet i henhold til søknaden og budsjettet som ligger til grunn for tilskuddet samt vilkårene i regelverket og tilskuddsbrevet.

Rapport 2024

Rapporten omfatter arbeid for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Rapporten omfatter også arbeid for universell utforming med vekt på et samfunn der alle kan delta. Internasjonalt arbeid er også inkludert. Departementets samlede vurdering er at måloppnåelsen og fremdriften på feltet er tilfredsstillende.

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv

Et samfunn for alle

Strategien for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030, *Et samfunn for alle*, ble lagt fram i 2018. Strategien vil revideres i 2026. Handlingsplanen for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse, *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter*, som ble lansert i 2019, følger opp strategien og er videreført ut 2026. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Regjeringen legger CRPD til grunn for arbeidet for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og vil inkorporere konvensjonen i norsk lov. Et juridisk ekspertutvalg som fikk i oppdrag av regjeringen å utrede hvordan CRPD skal innlemmes i norsk lov, avga sin rapport 15. januar 2024. Flertallet på to medlemmer anbefaler å inkorporere kon-

vensjonen i menneskerettsloven. Mindretallet på ett medlem mener at konvensjonen ikke bør inkorporeres, subsidiært at konvensjonen inkorporeres i likestillings- og diskrimineringsloven. Rapporten ble sendt på bred høring fra mars til juni 2024.

Regjeringen har i Prop. 162 L (2024–2025) *Endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne)* fremmet forslag om inkorporering av konvensjonen i menneskerettsloven.

CRPD-prosjektet

Et viktig tiltak i regjeringens handlingsplan *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter* er å øke kunnskapen om og gjennomføringen av CRPD i norske kommuner. I 2024 har Bufdir fortsatt samarbeidet med statsforvalterne som melder om at prosjektet gir gode resultater i kommunene. I 2024 har rundt 20 kommuner meldt inn et mål om å gjennomføre CRPD i kommunale strategier eller planer.

Til støtte for arbeidet med å øke kompetansen i kommunene har Bufdir laget en veileder om konvensjonen, som beskriver kommunenes ansvar for å sikre menneskerettighetene, hvordan konvensjonen skal tolkes, og gir konkrete råd om hvordan kommunene kan ivareta rettighetene i de enkelte artiklene. Det digitale veiledningsmaterialet er videreutviklet og rundt 2300 personer har gjennomført e-læringskurset om CRPD.

Kunnskapsarbeid

Kunnskap om status er viktig for å utvikle og prioritere regjeringens innsatser og tiltak. I 2024 har departementet gitt Bufdir i oppdrag å innhente en kartlegging av økonomiske levekår for personer med funksjonsnedsettelse. Høsten 2024 igangsatte Bufdir en kartlegging over hvordan CRPD er ivaretatt i relevante utdanninger ved universiteter og høyskoler, og fortsatte arbeidet med bedre mål av personer med funksjonsnedsettelse i utvalgsundersøkelsene til SSB. Dette bidrar til gode data for videre politikktutvikling.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Bufdir drifter ressursider med veiledning og maler om aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP). Sidene er utviklet for å hjelpe offentlige myndigheter og arbeidsgivere i arbeidet de gjør med å fremme likestilling og hindre diskriminering i virksomhetene sine. For mer informasjon

om Bufdirs arbeid med ARP i 2024, se omtale under kap. 351.

Statsforvalterne er sentrale i arbeidet med å øke kompetansen om CRPD og rettighetene for personer med funksjonsnedsettelse i kommunene. I 2024 lanserte Bufdir et e-læringskurs for ansatte og ledere i kommuner og andre offentlige virksomheter om hvordan de kan jobbe med likestilling, inkludering og mangfold i oppgaver og tjenester.

Bufdir har utviklet nye e-læringskurs med refleksjonsoppgaver, filmer, intervjuer og samtalemateriell, og gir ansatte og ledere praksisnære eksempler og hjelp til å bruke «likestillings- og mangfoldsbriller» i egen hverdag. Til sammen 1000 personer fra mer enn 50 kommuner har gjennomført e-læringskursene i 2024.

Videre har Bufdir i 2024 utviklet et oppfølgerkurs rettet mot medarbeidere som har fått i oppgave å koordinere arbeidet med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i sin kommune eller virksomhet. Kurset, som lanseres i 2025, skal understøtte arbeidet med både aktivitets- og redegjørelsesplikten blant offentlige myndigheter og arbeidet med CRPD.

Interessepolitisk arbeid

Målet med tilskuddsordningen til funksjonshemmedes organisasjoner er å styrke muligheten for frivillige og landsomfattende organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse til å jobbe mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse i samfunnet. Det ble tildelt 270 mill. kroner i 2024.

135 organisasjoner og to paraplyorganisasjoner fikk tildelt driftstilskudd. Seks organisasjoner mottok tilskudd etter øremerking.

Bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse

I 2024 ble det bevilget til sammen 27,6 mill. kroner gjennom tilskuddsordningen, for å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse. Bufdir mottok 92 søknader i 2024. Av de mottatte søknadene ble 31 innvilget. 9,2 mill. kroner var i 2024 bundet opp i 16 tidligere innvilgede prosjekter som går over flere år. Tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning, arbeid, kultur og idrett, og tiltak som bidrar til kunnskap om og bevisstgjøring rundt CRPD ble prioritert.

Fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse

I 2024 ble det tildelt 29 mill. kroner til fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Målet er å gi det sivile samfunnet ved frivillige organisasjoner og stiftelser mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Bufdir mottok 227 søknader i 2024 og innvilget 126 søknader.

I ordningen prioriteres sommerleir i regi av organisasjoner som er godkjente under regelverket for «Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner». Disse mottok 53 pst. av den totale bevilgningen.

Fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst

Handlingsplan for universell utforming

Handlingsplanen for universell utforming for perioden 2021–2025, *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet samfunn*, ble lagt fram i august 2021. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunnskvalitet, og å bedre livskvalitet og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse. I 2024 ble det i hovedutlysningen tildelt tilskudd til 37 mottakere. Det ble bevilget til sammen 15 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner er tildelt UnIKT-prosjekter. I tillegg utlysningen rettet mot kommuner i KS-nettverket for universell utforming, innvilget Bufdir 21 søknader. Det ble bevilget 3 mill. kroner.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt samarbeid

Statspartsmøte for partene til FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Det 17. statspartsmøtet i forbindelse med FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ble gjennomført i New York i perioden 11.–13. juni 2024. Hovedtema var «Rethinking disability inclusion in the current international juncture and ahead of the Summit of the Future». Statssekretær Even Aleksander Hagen ledet den norske delegasjonen.

Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
50	Basisbevilgning	53 380	55 400	56 345
	Sum kap. 353	53 380	55 400	56 345

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. LDO er administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Formål og oppgaver fremgår av diskrimineringsombudsloven. Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling og hindre diskriminering på alle samfunnsområder på grunnlag av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. Ombudet skal også arbeide for å fremme likebe-

handling i arbeidslivet, uavhengig av politisk syn og medlemskap i arbeidstakerorganisasjon.

Ombudet skal være en aktiv pådriver for mer likestilling i samfunnet. Ombudet skal gi informasjon, støtte og veiledning om likestillingsregelverket og følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Ombudet skal videre føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med forpliktelsene Norge har etter FNs kvinnediskrimineringskonvensjon (CEDAW), rasediskrimineringskonvensjonen (CERD) og konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Mål og strategier for 2026

Regjeringens mål er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestilling- og diskrimineringsområdet. Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at LDO i samarbeid med Diskrimineringsnemnda utvikler gode veiledningsrutiner og et godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

LDO skal gi god, effektiv og relevant veiledning i spørsmål om diskriminering, og sikre at enkeltpersoner får hjelp. Videre skal de veilede enkeltpersoner om hvordan man kan fremme en klagesak for Diskrimineringsnemnda.

LDO skal følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten. Både LDO og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) skal veilede og følge opp arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Budsjettforslag 2026

Post 50 Basisbevilgning

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene i Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).

Bevilgningen omfatter også utgifter til prosjektet «Fora for likestillingssamtaler» som ombudet skal etablere i 2026. Formålet med prosjektet er å skape arenaer for dialog og kunnskapsutveksling mellom ulike aktører, for å hindre diskriminering, hets, hat og polarisering og fremme likestilling i samfunnet.

Videre skal bevilgningen dekke et pilotprosjekt med opprettelse av en egen filial av LDO i Nord-Norge, som startet opp høsten 2025. Filialen skal være et tilbud til hele befolkningen i landsdelen, men med et særlig fokus på den samiske befolkningen. Målet med prosjektet er at personer som opplever å bli diskriminert, får et sted å henvende seg for veiledning og bistand, og at filialen skal bidra til å sikre utvikling av likeverdige tjenester til hele befolkningen.

Rapport 2024

Rapporten omfatter LDOs aktivitet som et veilednings- og pådriverorgan på likestillings- og diskrimineringsområdet. Samlet sett vurderer departe-

mentet at målene for bevilgningen til LDO under kap. 353 er innfridd.

I 2024 mottok ombudet rett i overkant av 2 400 forespørsler om veiledning. Antall forespørsler om veiledning har ligget stabilt de siste årene. Om lag 50 pst. av henvendelsene dreier seg om arbeidsliv. Fordelt på diskrimineringsgrunnlag ligger nedsatt funksjonsevne på topp med 651 saker, kjønn (inkludert graviditet og foreldrepermisjon) 521 saker og etnisitet 362 saker. Antall veiledningssaker som gjelder nedsatt funksjonsevne har økt med over 20 pst.

Seksuell trakassering

Innsats mot seksuell trakassering har vært et av hovedsatsingsområdene til ombudet i 2024. Ombudet har blant annet en samarbeidsavtale med Arbeidstilsynet om arbeidet med «*sette strek*»-kampanjen. LDO har også opprettet en samarbeidsavtale med Sjøfartsdirektoratet og organisasjonene i fiskerinæringen for arbeidet mot seksuell trakassering.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP)

I 2024 fikk LDO 51 veiledningssaker som gjaldt ARP, mot 50 i 2023. I 2024 gjorde ombudet en gjennomgang av utredninger om likestilling etter kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a fra 2023. Arbeidet ble gjort i samarbeid med Likestillingssenteret, Senter for likestilling og Likestillingssenteret KUN. Totalt gjennomgikk LDO åtte virksomheter fra helsesektoren, kommuner og hjørnesteinsbedrifter. Dette var en oppfølging fra LDOs 24 kontroller i 2023. Ombudet klaget likestillingsutredningen fra Hamar kommune inn for Diskrimineringsnemnda som et resultat av disse gjennomgangene. Saken er ennå ikke behandlet av nemnda.

I 2024 har ombudet videreført arbeidet med lønnskartlegging i egen virksomhet. LDO utviklet i 2021 en metode for kartlegging av lønn, og de brukte samme mal for denne kartleggingen i 2024.

Ombudet har også fortsatt arbeidet med å styrke sin kompetanse om hvordan offentlige myndigheter etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten i praksis.

Del III
Andre saker

5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd

Norsk Tipping AS (særlovselskap), heretter Norsk Tipping, har enerett på å tilby en rekke pengespill i Norge i medhold av lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven).

Norsk Tipping skal avholde og formidle pengespill i trygge former under offentlig kontroll, for å forebygge negative konsekvenser av pengespill. Samtidig skal selskapet gjennom rasjonell drift legge til rette for at mest mulig av overskuddet fra spillene kan gå til samfunnsnyttige formål.

5.1 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt

Fordelingen av overskuddet fra Norsk Tippings pengespill er regulert i pengespilloven. Midler fra Norsk Tippings overskudd omtales som spillemidler. Midler fra overskuddet i ett kalenderår fordeles om våren i følgende kalenderår.

Fordelingen framgår av pengespilloven § 12. Overskuddet fra Norsk Tippings pengespill fordeles av selskapets generalforsamling i følgende rekkefølge:

1. Overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles etter forskrift om fordelingen.
2. Minimum 0,5 pst. av selskapets overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer.
3. Midler settes ved behov av til annen egenkapital.
4. 6,4 pst. av resten av overskuddet fordeles til helse- og rehabiliteringsformål.

5. Det gjenværende beløpet fordeles med 64 pst. til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner.

Årsresultatet til Norsk Tipping i 2024 til fordeling i 2025 var 8 038 mill. kroner. Dette er 951 mill. kroner mer enn det som ble fordelt til formålene i 2024. Grasrotandelen, jf. pengespilloven § 13, inngår i årsresultatet.

Ifølge de seneste regnskapsprognosene fra Norsk Tipping fra august 2025, ligger det an til at årsresultatet for 2025 kan bli noe lavere enn i 2024. Overskuddet til fordeling i 2026 blir kjent etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt og regnskapet for 2025 er godkjent.

5.2 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til kulturformål er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt. Overskuddet i 2024 til kulturformål i 2025 var 1 196,5 mill. kroner. Fordelingen for 2025 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 9. mai 2025.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2025

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2025
Den kulturelle skolesekken	390 000
Frifond	220 000
Regionale kulturbygg – desentralisert ordning	89 500
Kulturrom	86 000
Bibliotektiltak	56 700
Amatørteatertiltak	36 600
Nasjonale musikkorganisasjoner	35 600
Museumstiltak	30 250
Skværriggerne	28 000
Instrumentfondet	21 000
Arkivtiltak	18 000
Leselyststrategi og litteratur	17 000
Ungdom og Fritid	17 000
UKM – Ung Kultur Møtes	14 900
Tilskudd til barne- og ungdomstiltak	14 755
Tilskuddsordninger for kor	14 200
Inkludering i kulturliv	13 000
Scenekunsttiltak	11 000
Rekruttering og deltakelse – korps og orkester	10 845
Folkeakademienes Landsforbund	9 740
Insentivordning for ny dramatikk	9 000
Krafttak for sang	7 610
Tegnspråktiltak mv.	6 000
Kulturstøtta	4 280
Ordninger for kordirigenter	3 580
Norske kirkeakademier	2 385
FNs tiårsmarkering for personer av afrikansk opprinnelse	2 000
Jon Fosse-senter forprosjekt	2 000
Tiltak ifm. kulturfrivillighetsstrategi	1 000
Midler til fordeling senere i 2025	24 513
Sum	1 196 458

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opp-tjente renter av innestående spillemidler til kulturformål.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er til-delt midler til i 2025, jf. tabellen over.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur hvert år. DKS er et samarbeid mellom flere aktører på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, herunder Kultur- og likestillingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, fylkeskommuner og kommuner.

Tilskuddet til Den kulturelle skolesekken (DKS) forvaltes av Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge, heretter Kulturtanken. Tilskuddet fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner i DKS-ordningen etter en fordelingsnøkkel som tar hensyn til elevtall i grunnskole og videregående skole, geografiske avstander og infrastruktur.

Kulturtanken har, i enighet med fylkeskommunene, tatt ansvar for å forhandle og inngå avtaler med opphavsrettsorganisasjoner for hele DKS-ordningen. Kostnadene til vederlag, og en del av kostnadene til markeder og visningsarenaer dekkes av DKS-tilskuddet. Det resterende, dvs. mesteparten av tilskuddsmidlene til DKS, fordeles videre til fylkeskommunene og kommunene. I tilskuddet til DKS inngår nå også midler til litteraturtiltak i DKS, som oppfølging av regjeringens strategi, *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*.

De nasjonale målene for DKS, som Stortinget sluttet seg til i behandling av Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, jf. vedtak av 8. juni 2021 i sak 29, videreføres.

Frifond

Formålet med Frifond er å stimulere barn og unges lokale aktivitet og deltakelse, og å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoner og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Frifondmidlene skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.

Departementet gir tilskudd til paraplyorganisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ung-

domsorganisasjoner (LNU) og Norsk musikkråd, som fordeles midlene videre til lokal aktivitet gjennom Frifond. Den største andelen av midlene fordeles gjennom ordningen Frifond organisasjon til lokale lag gjennom sentralledet til landsdek-kende, frivillige og demokratiske organisasjoner med barne- og ungdomsaktivitet. I tillegg fordeles paraplyorganisasjonene midler direkte til frittstående grupper i ordningene Frifond barn og unge og Frifond musikk.

Regionale kulturbygg – desentralisert ordning

Gjennom tilskuddsordningen Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg gis det tilskudd til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

Kulturrom

Tilskuddet til Kulturrom går til øvingslokaler og gode tekniske vilkår for fremføring av musikk, dans og teater over hele landet. Kulturrom for-deler tilskudd til teknisk utstyr, tilskudd til lokaler og tilskudd til grønnere investeringer.

Bibliotektiltak

Nasjonalbiblioteket forvalter prosjekt- og utviklingsmidler som skal stimulere til utvikling av norske folke- og fagbibliotek. Midlene skal gå til oppfølging av tiltak i *Rom for demokrati og dannelse. Utvidet nasjonal bibliotekstrategi – ut 2025*, blant annet for å skape gode leselysttiltak og litteraturformidling i bibliotek rettet mot barn og unge i hele landet. Midlene skal også nyttes til utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for alle bibliotek i regi av Nasjonalbiblioteket, jf. omtale under Del II, kap. 326.

Amatørteatertiltak

Kulturdirektoratet forvalter midler til tilskuddsordninger på amatørteaterfeltet – en ordning for driftstilskudd, en ordning for aktivitet i grupper og ordningen Historiske spel.

Nasjonale musikkorganisasjoner

Norsk musikkråd viderefordeler tilskudd gjennom ordningen Tilskudd til nasjonale musikkorganisasjoner. Ordningen sikrer drift av og aktiviteter i frivillige, demokratiske nasjonale musikkorganisasjoner i hele landet.

Museumstiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak og utviklingsprogrammer for museumssektoren. Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. For perioden 2024–2026 utlyses både et treårig program og et årlig program med ulikt tema for hvert år. Programmer i denne perioden:

- Aktiv samhandling – treårige prosjekter
- Tilgjengelige museer – ettårig program i 2024
- Gode museer for bedre lokale samfunn – ettårig program i 2025

Instrumentfondet

Instrumentfondet er en tilskuddsordning for kjøp av instrumenter for skolekorps og orkester. Formålet med ordningen er å stimulere til rekruttering og inkludering i barne- og ungdomsorkester, samt å gi orkestrene mulighet til å anskaffe kvalitetsinstrumenter av mer varig karakter. Norges Musikkorps Forbund og De Unges Orkesterforbund (UNOF) fordeler midler gjennom Instrumentfondet.

Arkivtiltak

Arkivverket forvalter tilskudd til prosjekter og utviklingstiltak på arkivfeltet som styrker sikring og tilgjengeliggjøring av samfunnets arkiver. Tilskuddene kan gå til enkeltprosjekter, til landsomfattende eller regionale samarbeidstiltak og til utvikling av digitale løsninger som kan brukes av flere aktører.

Leselyststrategi og litteratur

Midlene skal nyttes til tiltak i regjeringens strategi, *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Dette skal bidra til å få flere til å lese og gjøre litteraturen mer tilgjengelig for folk i hele landet. Gjennom arbeidet ønsker regjeringen å skape en kultur for lesing slik at lesing blir noe som kan gi glede gjennom hele livet. Kulturdirek-

toratet, Nasjonalbiblioteket og Kulturtanken har mottatt midler til oppfølging av leselyststrategien.

Ungdom og Fritid

Tilskuddet til Ungdom og Fritid – Landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus skal fordeles videre til de lokale medlemsklubbene etter søknad gjennom Ungdom og Fritids Fond. Tilskuddsmidlene skal brukes til å styrke ungdommers egne initiativer og aktiviteter slik at flere skal ha tilgang til et fritidstilbud uten kostnader. I tillegg til fondsmidler, får Ungdom og Fritid tilskudd til tiltak for inkluderende datakultur.

UKM – Ung Kultur Møtes

UKM er et breddetiltak med åpne møteplasser for ung kultur som stimulerer og synliggjør ungdomskultur lokalt, regionalt og nasjonalt. Gjennom UKM får ungdom bruke kunst, kultur og kreativitet til å ytre seg, utøve, medvirke og lære.

Tilskudd til barne- og ungdomstiltak

Departementet gir tilskudd til barne- og ungdomstiltak innen orkester, kunst, teater og musikk, film og spill. Tilskuddene forvaltes både av Kulturtanken og departementet.

Sang og kor

En rekke kortiltak mottar tilskudd fra spillemidler til kulturformål. Tilskuddene gis til paraplyorganisasjoner som bidrar til å utvikle og styrke koraktiviteten i hele landet. Organisasjonene dekker bredden av koraktivitet, herunder barne- og ungdomskor, dirigenter og amatørkor.

Spillemidler til sang og kor fordeles til:

- Norges Korforbund, til tilskuddsordninger for kor, ordningene Konsertstøtte og Produksjons- og driftsstøtte
- Krafttak for sang, til utvikling av kurs, programmer, ressursportaler og verktøy som skal gjøre det enklere å synge mer i hverdagen
- Foreningen norske kordirigenter, en ideell organisasjon for kordirigenter og andre engasjerte i musikkfaglig korarbeid, til ordninger for kordirigenter – dirigentkurs og mentorordninger

Inkludering i kulturliv

Kulturtanken fordeler midler gjennom tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv. Formålet med

tilskuddsordningen er å skape møteplasser og gi flere barn og unge mulighet til å delta i felles kulturaktiviteter på tvers av blant annet kjønn, etnisitet, funksjonshindringer, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted.

Scenekunsttiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene til scenekunsttiltak gjennom

- ordninger i Norsk kulturfond som ivaretar etablering av nye formidlings- og visningsarenaer for scenekunst
- ordninger i Norsk kulturfond som ivaretar formidling, gjestespill og arrangørstøtte på scenekunstheltet
- ordningen for tidsskrift og kritikk i Norsk kulturfond

Talent Norge får tilskudd til talentutviklingsprogrammet Scenekunstløftet.

Rekruttering og deltakelse – korps og orkester

Det ble i 2023 opprettet en tilskuddsordning for korps og orkester for at flere barn og unge skal delta. Ordningen administreres av Norsk musikkraad. Midlene fordeles lokalt, til tiltak som kan bidra til økt rekruttering og deltakelse i musikkaktiviteter. Tilskuddet fordeles i tråd med antall barn og unge mellom 6 og 19 år i hvert fylke.

Akademier

Folkeakademienes Landsforbund og Norske kirkeakademier mottar tilskudd til arbeidet med kunnskap og kulturopplevelser i vid forstand.

Insentivordning for ny dramatikk

Det ble i 2025 opprettet en insentivordning for ny dramatikk. Ordningen er todelt og rettet både mot institusjonene og det frie scenekunstheltet. Den delen av ordningen som retter seg mot scenekunstheltet er forskriftsfestet og forvaltes av Kulturdirektoratet. Den delen av ordningen som rettes mot det frie scenekunstheltet er innarbeidet i allerede eksisterende ordninger i Norsk kulturfond.

Kulturstøtta

Kulturstøtta er en ordning for prosjekttilskudd til nye kulturprosjekter i barne- og ungdomsorgani-

sasjoner. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene.

Særskilte tiltak

I 2025 er det tildelt tilskudd til skværriggerne (Christian Radich, Statsraad Lemkuhl og Sørlandet), til ulike tegnspråktiltak og Nynorsk bedriftsforum (språktiltak), til FN's tiårsmarkering for personer av afrikansk opprinnelse og til et forprosjekt for Jon Fosse-senteret i Strandebarm.

Tiltak for å følge opp kulturfrivillighetsstrategien

Som oppfølging av *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)* er det avsatt midler til utvikling av regionale kulturkretser og utvikling av regional samordning av kulturvernfeltet.

Midler til fordeling senere i 2025

I hovedfordelingen ble det avsatt midler til senere fordeling. Departementet har gjennom kongelig resolusjon fått fullmakt til å fordele midlene. Midlene vil, etter nærmere vurdering, fordeles til ulike tiltak innenfor kulturformål.

Annet om spillemidler til kulturformål

Forskrift om fordeling av Norsk Tippings overskudd til kulturformål

Departementet har sendt på høring et forslag til forskrift om fordeling av spillemidler til kulturformål. Forslaget er utarbeidet med utgangspunkt i gjeldende praksis og legger til grunn at fordelingen skal være i samsvar med pengespilloven og den til enhver tid gjeldende pengespillpolitikken. Forslaget tydeliggjør at spillemidler til kulturformål i hovedsak skal benyttes til å støtte kulturfrivillighet, kulturtiltak rettet mot barn og unge og kulturarenaer og utstyr.

Foreslåtte endringer i 2026

Som ledd i arbeidet med forskriften har departementet forutsatt at enkelte tiltak rettet mot barn og unge og kulturfrivillighet finansieres av spillemidler til kulturformål i stedet for over statsbudsjettet fra 2026. Dette gjelder tiltak som i 2025 ble bevilget på kap. 315, post 78, kap. 325, post 78, kap. 334, post 50 og kap. 335 post 73, jf. omtale i Del II under de enkelte budsjettkapitlene. Det legges opp til at tilskuddene skal kunne videreføres på om lag samme nivå som i 2025. I tillegg er det

lagt til grunn at Kulturrådets skolebibliotekordning og innkjøpsordning for ny norsk sakprosa for barn og unge skal videreføres med finansiering fra spillemidlene til kulturformål i 2026. Kulturrådets øvrige tilskuddsordninger forutsettes dekket av bevilgningen på kap. 320, post 55, jf. omtale i Del II.

Tilsvarende foreslås det at tiltak som nå finansieres av spillemidlene, blir finansiert over statsbudsjettet fra 2026. Dette gjelder Insentivordning for ny dramatikk, som foreslås finansiert på kap. 320, post 55 og post 75, og Arkivtiltak, tilskuddordningen for prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet, som foreslås finansiert på kap. 329, post 78, jf. omtale i Del II under de enkelte budsjettpostene.

Tabell 5.2 Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2025

(i 1000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2025
Idrettsanlegg i kommunene	2 176 152
Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter	37 000
Utstyr	42 500
Nasjonalanlegg	23 455
Spesielle anlegg	111 161
Forsknings- og utviklingsarbeid	43 362
Antidopingarbeid mv.	66 946
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	39 000
Friluftstiltak for barn og ungdom	49 000
Egenorganisert fysisk aktivitet	15 000
Arrangementstilskudd	15 000
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	930 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	553 000
Mangfold og inkludering	2 500
Ekstrainnsats for deltakelse i idrettslag	150 000
Sum	4 254 076

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opp-tjente renter av inntæktende spillemidler til idrettsformål. Det er gitt tilskudd av slike midler til ulike tiltak i 2025.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er til-delt midler til i 2025, jf. tabellen over.

5.3 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til idrettsformål er 64 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt. Overskuddet i 2024 til idrettsformål i 2025 var 4 254 mill. kroner. Fordelingen for 2025 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 9. mai 2025.

Idrettsanlegg – tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Idrettsanlegg i kommunene

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet for alle er tilskudd til idrettsanlegg. Tilskuddene delfinansierer bygging og reha-

bilitering av anlegg for organisert og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, samt friluftsliv – fra større konkurranseanlegg til mindre anlegg i barn og unges nærmiljø. Barn og unge (6–19 år) er hovedmålgruppen. Tilskuddene skal også legge til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan delta på lik linje med andre, og at inaktive kan komme i gang med aktivitet.

Det er fylkeskommunene som foretar detaljfordelingen av tilskudd til idrettsanlegg i kommunene. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg.

Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter

Det gis tilskudd til bygging og rehabilitering av overnattingshytter i fjellet, i lavlandet og ved sjøen. I tillegg gis det tilskudd til løypetiltak i fjellet, blant annet til opparbeiding og remerking av løyper og tilskudd til broer mv. Den Norske Turistforening (DNT), Friluftsrådene Landsforbund og Norsk Friluftsliv har ansvar for fordelingen av tilskuddene.

Utstyr

Det gis tilskudd til utstyr via Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), både til den ordinære utstyrsordningen, hvor særforbundene kan søke om tilskudd til godkjent utstyr, og til en egen ordning for rekrutteringsutstyr for personer med funksjonsnedsettelse.

I tillegg gis det tilskudd til utstyr via Norges Bilsportforbund.

Nasjonalanlegg/spesielle anlegg

Nasjonalanlegg skal brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett og skal kunne være arenaer for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive særidrettene. Tilskudd gis til investeringer i form av utbygging, ombygging eller rehabilitering. I 2025 er det avsatt midler til Hafjell (alpine tekniske disipliner), Kvitfjell (alpine fartsdisipliner) og Ullevaal Stadion (fotball).

Tilskudd til spesielle anlegg gis etter særskilt vurdering fra departementet. I 2025 er det avsatt midler til anlegg i forbindelse med VM i alpint i Narvik 2029, til Bardufossstun og til Toppidretts-senteret.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Idrettsforskning er en forutsetning for en kunnskapsbasert utvikling på idrettsområdet og for den statlige idrettspolitikken. Avsetningen skal blant annet dekke tilskudd til fire forsknings-sentre: Senter for idrettsskedeforskning og Forsknings-senter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole, og Senter for idrettsanlegg og teknologi og Senter for toppidrettsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Tilskudd til drift og utvikling av Anleggsregisteret, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, og Gode idrettsanlegg, som forvaltes av NTNU, dekkes også av avsetningen til forsknings- og utviklingsarbeid.

Spesielle aktiviteter

Antidopingarbeid mv.

Det avsettes midler til nasjonalt og internasjonalt antidopingarbeid. Nasjonale tilskudd gis til Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) og til Norges laboratorium for dopinganalyse.

Gjennom UNESCOs antidopingkonvensjon (International Convention against Doping in Sport) og Europarådets antidopingkonvensjon (The Anti-Doping Convention) har Norge internasjonale forpliktelser på antidopingområdet. Internasjonale tilskudd er Norges bidrag til World Anti-Doping Agency (WADA) og bidrag til UNESCOs antidopingfond.

Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag

Det fordeles midler til tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag. Ordningen skal bidra til å inkludere nye grupper i idrettslagenes aktivitets-tilbud ved å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som hindrer deltakelse. Midlene skal gå til tiltak for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, særlig jenter, og barn og ungdom fra familier med lav betalingsevne.

I tillegg fordeles midler til tiltak innenfor paraiddrett, blant annet til arrangementer. Det gis også tilskudd til opprettholdelse og videreføring av tradisjonelle samiske idrettsaktiviteter.

Friluftstiltak for barn og ungdom

Friluftsliv, særlig i form av lavterskeltilbud i nærområdene, er viktig for å nå mål om økt fysisk aktivitet. Tilskuddet skal primært stimulere barn og ungdom mellom 6 og 19 år til å drive friluftsliv.

Mesteparten av midlene til friluftstiltak for barn og ungdom fordeles til Norsk Friluftsliv og Friluftsrådenes Landsforbund og går blant annet til nærmiljøanlegg, friluftsskoler, friluftsdager, Barnas turlag og bynært friluftsliv. Det gis også tilskudd til Stolpejakten.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Selv om det er et mål at flest mulig skal få muligheten til å delta i idrettsaktivitet, vet vi at ikke alle ønsker å drive med organisert idrett. Det er viktig å legge til rette for aktivitet også for denne gruppen. Det fordeles midler gjennom tilskuddsordningen Frifond barn og unge til slik aktivitet. Barn og ungdom som driver egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten, kan søke om tilskudd til aktiviteten sin fra denne ordningen.

Det gis også tilskudd til Tverga, ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Senteret skal legge til rette for aktivitet i hele landet og ivareta interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Tverga skal også gi bistand og fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisertes erfaringer og behov.

Arrangementstilskudd

Dette er en tilskuddsordning der aktører med begrensede kommersielle inntektsmuligheter kan søke om tilskudd til å arrangere europa- eller verdensmesterskap for seniorer innenfor idrett eller annen fysisk aktivitet. Ordningen er forbeholdt frivillige, medlemsbaserte organisasjoner eller arrangementsselskap som er majoritetseid av slike organisasjoner, og som kan dokumentere at de oppfyller nærmere fastsatte kriterier.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Statens overordnede mål for tilskuddet til NIF er å

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene er arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

Tilskuddet til NIF skal bidra til at norsk idrett har gode og stabile rammebetingelser som gir grunnlag for et godt og omfattende aktivitetstilbud. Det er idrettslagenes aktivitetstilbud som i første

rekke legitimerer tilskuddet. NIF har et spesielt ansvar for å legge til rette for deltakelse for alle, uavhengig av for eksempel kjønn, alder, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller kulturell, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Arbeidet med å forebygge rasisme, seksuell trakassering og overgrep i idretten er viktig. Det samme gjelder arbeidet mot spiseforstyrrelser og kroppspress i idretten.

Tilskuddet for 2025 skal blant annet bidra til at NIF kan styrke arbeidet med å inkludere barn og ungdom mellom 6 og 19 år som faller utenfor, eller som står i fare for å falle utenfor, på grunn av sosial ulikhet og sosioøkonomiske årsaker. Tilskuddet skal også bidra til videreføring av NIFs innsats for mangfold og inkludering, herunder arbeidet for bedre kjønnsbalanse, arbeidet mot rasisme i idretten og satsingen på paraidrett.

NIF formulerer selv konkrete mål og prioriteringer for bruken av spillemidler innenfor de fire tilskuddspostene grunnstøtte til NIF sentralt og regionalt, grunnstøtte til særforbund, tilskudd til barn, ungdom og bredde og tilskudd til toppidrett. Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant medlemmer og medlemsorganisasjoner.

Tilskudd til lokale lag og foreninger

Tilskudd til lokale lag og foreninger, også kalt lokale aktivitetsmidler (LAM), er midler til lokalidretten i Norge og på Svalbard. Fordelingen er basert på antall 6–19-åringer i kommunene og på Svalbard. Midlene går i sin helhet til idrettslag og foreninger og skal bidra til økt aktivitetstilbud og til å holde kostnadene i lagene nede. LAM-ordningen er en grunnstøtteordning som gir store rom for lokale tilpasninger og prioriteringer.

Mangfold og inkludering

Det gis tilskudd til områdesatsing i Oslo, delprogram nærmiljø, til tiltak som bidrar til fysisk aktivitet og idrett. Midlene er opprinnelig avsatt til satsingen i Oslo indre øst, men Oslo kommune kan benytte tilskuddet innenfor andre områdesatsinger i Oslo ved behov.

Ekstrainnsats for deltakelse – deltakelse i idrettslag

Tilskuddsmidlene skal bidra til at alle barn og ungdom mellom 6 og 19 år får like muligheter til å delta i medlemsbaserte lag og foreninger som driver idrett eller fysisk aktivitet. Midlene fordeles over hele landet til geografiske områder der de

sosioøkonomiske forskjellene er store. Fordelingen er basert på SSBs statistikk for antall og andel barn i familier med vedvarende lavinntekt. Tilskuddsmidlene skal bidra til å holde foreldrebetalingen og aktiviteter som er kostnadsdrivende nede.

5.4 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Midlene til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Fordelingen til organisasjonene følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2123 om tilskudd til

samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Tre beredskapsorganisasjoner mottar en andel av samlet tilskudd, uten søknad: Røde Kors 31,6 pst., Redningsselskapet 19,5 pst. og Norsk Folkehjelp 2,4 pst. Øvrige landsdekkende organisasjoner som fyller kriterier i henhold til forskriften, kan søke om tilskudd fra resten av beløpet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Ordningen skal bidra til å trygge viktige samfunnsoppgaver på områdene helse, sosiale tjenester, krisehjelp, støttearbeid, natur- og miljøvern og dyrevern, i tillegg til å sikre at sentrale rednings- og beredskapsoppgaver videreføres.

Overskuddet fra Norsk Tipping i 2024 til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025 var 1 196,5 mill. kroner. I tillegg er det benyttet 16,1 mill. kroner av opptjente renter fra tidligere år, slik at det totale beløpet til fordeling i 2025 er 1 212,6 mill. kroner.

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2025
Norges Røde Kors	383 190
Redningsselskapet	236 462
Norsk Folkehjelp	29 103
Andre organisasjoner	563 871
Sum	1 212 626

5.5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 4 framgår det at fordelingen til helse- og rehabiliteringsformål er 6,4 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–3.

Midlene til helse- og rehabiliteringsformål fordeles av Stiftelsen Dam. Stiftelsen mottar en tredjedel av forventet overskudd til helse- og rehabiliteringsformål som forskudd i januar. Resten av beløpet overføres i mai når kongelig resolusjon om fordelingen er vedtatt.

Spillemidlene til helse- og rehabiliteringsformål går til forskning og helseprosjekter, drevet fram av frivillige helseorganisasjoner, som skal gi

bedre helse gjennom deltakelse, aktivitet og mestring for den norske befolkningen.

Norsk Tippings overskudd i 2024 til helse- og rehabiliteringsformål i 2025 var 454,5 mill. kroner.

5.6 Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingoterminaler

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 1 framgår det at overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles etter forskrift om fordelingen.

Fordelingen av overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler følger av kapittel 11 i forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill.

Overskuddet i 2024 til fordeling i 2025 var 38 mill. kroner.

5.7 Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 2 framgår det at minst 0,5 pst. av Norsk Tippings overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer.

Av Norsk Tippings overskudd i 2024 ble det avsatt 40,2 mill. kroner til tiltak mot spilleproblemer.

Midlene til tiltak mot spilleproblemer fordeles til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av blant annet Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helsedirektoratet og Norges forskningsråd, i tråd med *Handlingsplan mot spilleproblemer 2022–2025*. Regjeringen arbeider med en ny handlingsplan, som etter planen skal legges fram innen utgangen av 2025.

5.8 Grasrotandelen

I pengespilloven § 13 første ledd framgår det at den som spiller noen av Norsk Tippings pengespill, kan gi en andel av innsatsbeløpet som grasrotandel. Med grasrotandel menes at andelen skal gå direkte til en frivillig organisasjon som spilleren selv velger, og som driver aktivitet på regionalt eller lokalt nivå. Organisasjonen skal være registrert i Frivillighetsregisteret som deltaker i grasrotandelen.

I 2024 ble det regnskapsført 858,4 mill. kroner i grasrotandel. Grasrotmidlene utbetales direkte fra Norsk Tipping til mottakerne. Lotteri- og stiftelsestilsynet fører tilsyn med ordningen. Rammene for grasrotandelen følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2124 om grasrotandel.

Grasrotmidlene går i hovedsak til små organisasjoner og er en viktig inntektskilde for lag og foreninger i hele Norge. At midlene er frie, bidrar til å fremme lokal frivillighet.

6 Frivillighetspolitikken

Frivillighetspolitikken er forankret i Stortingets behandling av Innst. 254 S (2018–2019), jf. Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivillighetspolitikken*, som hadde bred oppslutning.

Frivillige organisasjoner er en integrert del av det norske samfunnet og har stor verdi for enkeltmennesker, samtidig som de spiller en avgjørende rolle i å løse samfunnets utfordringer. I en urolig tid må vi styrke og bygge videre på de institusjonene som øker vår motstandskraft. Frivilligheten viser hva som finnes av kraft i fellesskapet og den enkeltes vilje, både i holdning, innstilling og engasjement. Et mangfoldig og levende sivilsamfunn sikrer representasjon, deltakelse og åpenhet i det offentlige liv og bygger demokratisk motstandskraft. Det er gjennom deltakelse i organisasjonslivet mange lærer om de viktigste spillereglene i et demokrati, blant annet knyttet til medbestemmelse, flertallsbeslutninger og en åpen og tolerant ytringskultur. Frivillige organisasjoner bidrar også til å formidle kunnskap, informasjon og synspunkter om saker som er viktige i det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner er ytringsarenaer som fungerer som bindeledd mellom enkeltmennesker, grupper og storsamfunnet. Samtidig skaper de aktivitet som gir folk i alle aldre, med ulike interesser og erfaringer, en mulighet til å delta og bidra i meningsfulle fellesskap med andre.

Frivilligheten bygger på menneskers engasjement og frivillige innsats. Kreativitet, pågangsmot og kraft til å ta i et tak der det trengs er grunnleggende kjennetegn. For å utløse frivillighetens fulle potensial er det avgjørende at offentlige myndigheter har en god dialog og samspill med frivillige organisasjoner. Frivillig aktivitet foregår i stor grad lokalt og kommunene er viktige bidragsytere til frivilligheten. Regjeringen anerkjenner det viktige arbeidet som KS-Kommunesektorens organisasjon og Frivillighet Norge gjør for å styrke og videreutvikle samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor.

Målene for frivillighetspolitikken

Kultur- og likestillingsdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, mens det enkelte departement har ansvar for virkemidler

og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor. Hovedmålene for frivillighetspolitikken er

- bred deltakelse og aktivitet i hele landet
- gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
- enkle regelverk og tilskuddsordninger
- en samordnet frivillighetspolitikk

Dette er overordnede mål som ligger til grunn for de samlede statlige bevilgningene til frivillig sektor og for regjeringens prioriteringer, noe som utdypes videre i beskrivelsen av de fire målene under. For en mer utfyllende beskrivelse av virkemidler og tiltak på ulike samfunnsområder, vises det til omtale i de enkelte departementenes budsjettproposisjoner. På Kultur- og likestillingsdepartementets område omtales virkemidler og tiltak for 2026 i programkategori 08.15, kap. 315, programkategori 08.20, kap. 325 og programkategori 08.45, kap. 351 og 352.

Bred deltakelse og aktivitet i hele landet

Deltakelse i fritidsaktiviteter gir store gevinster, både for den enkelte og for samfunnet. Regjeringen har et overordnet mål om at alle som ønsker det, skal ha muligheten til å delta i frivillige organisasjoner og i frivillig arbeid.

Både den statlige frivillighetspolitikken og frivilligheten selv legger til grunn at frivillige organisasjoner skal være inkluderende, mangfoldige og representative. Dette betyr at det skal gis like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og sosioøkonomisk bakgrunn.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor har i nyere undersøkelser brukt opplysninger fra Frivillighetsregisteret for å beskrive det norske frivillige organisasjonslandskapetets omfang og sammensetning.¹ Frivillighetsregisteret dek-

¹ Stoltenberg, D., Hansen, V.W. og Sivesind, K.H. 2024 *Organisasjonslandskap i endring. Mellom medlemsdemokrati og samfunnsinnovasjon*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2024:9.

ker i stadig større grad hele den frivillige sektoren i Norge. I midten av 2025 er over 72 000 frivillige og ideelle organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret, og antall organisasjoner øker jevnt hver måned. Det store flertallet av organisasjonene i det norske organisasjonslandskapet er lag og foreninger som har sin tilhørighet og kjernevirksomhet i lokalsamfunnet. Antallet organisasjoner med nasjonalt omfang er av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor estimert til rundt 3 300 i 2023.

Forskningsrapporten *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, viser at andelen som har utført frivillig arbeid i Norge er på et stabilt høyt nivå, og at deltakelsen i stor grad er tilbake på de samme nivåene som før koronapandemien.² 63 pst. av befolkningen oppgir i denne undersøkelsen at de i 2023 har utført frivillig arbeid for minst én organisasjon i løpet av det siste året, en like stor andel som i 2017. 37 pst. oppga at de hadde utført slik innsats i løpet av den siste måneden, marginalt lavere enn i 2017 og 2014, men høyere enn i alle undersøkelser før den tid.

Frivillig sektor i Norge er i stor grad aktivitets- og lokalsamfunnsorientert, med kultur og fritid som dominerende felt. Undersøkelser fra senteret viser at det har vært en økning i organisasjoner som arbeider for å ivareta interessene til ulike grupper og bidra til å løse samfunnsutfordringer. Denne utviklingen reflekterer frivillighetens viktige rolle og betydning.

Senke terskler for barn og unges deltakelse

Frivillige organisasjoner som har aktiviteter for barn og unge utgjør rundt halvparten av organisasjonene som er registrert i Frivillighetsregisteret. Idrett, som er det største aktivitetsområdet, skiller seg ut med en høyere bevissthet knyttet til inkluderingstiltak.³ Samtidig arbeider også mange andre typer organisasjoner direkte eller indirekte med å inkludere barn og unge.

Ifølge FNs barnekonvensjon og norsk lov har alle barn og unge rett til å delta i fritidsaktiviteter, kulturliv og kunstnerisk virksomhet.⁴ Fritidserklæringen er en intensjonsavtale mellom regjeringen, KS og frivillige organisasjoner. Den har som mål at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale

og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn. Fritidserklæringen er et viktig rammeverk og samarbeid for å oppnå barns rett til deltakelse, både nasjonalt og lokalt.

Meld. St. 28 (2024–2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn

Stortingsmeldingen *Tro på framtida – uansett bakgrunn* bygger på regjeringens arbeid med å utjevne sosiale forskjeller og legge til rette for like muligheter gjennom oppveksten. Når det gjelder organiserte fritidsaktiviteter er de aller fleste barn og unge innom en eller flere aktiviteter gjennom oppveksten, men det er systematiske forskjeller i deltakelse.⁵ Sosioøkonomisk status og faktorer som kjønn, innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse og geografi påvirker hvordan barn og unge bruker fritiden sin. Det er ofte en sammenheng mellom ulike barrierer for deltakelse, og det er derfor behov for ulike former for tiltak for å inkludere flere. De viktigste tiltakene er reduserte kostnader, lavterskeltilbud, balanse mellom sosiale og ferdighetsorienterte tilbud, informasjon til familier med innvandrerbakgrunn, mangfoldskompetanse og universell tilrettelegging, jf. Meld. St. 28 (2024–2025).

Skolen er et viktig sted for å formidle informasjon om fritidsaktiviteter til både barn og foreldre, og den kan bidra til å gi flere mulighet til å delta og oppleve mestring gjennom idrett og kulturaktiviteter. I 2025 oppretter Kunnskapsdepartementet en tilskuddsordning på 20 mill. kroner, for blant annet å styrke samarbeidet mellom skole/SFO, kulturskolen og idrettslag. Regjeringen er også tydelig på at gratisprinsippet og reklameforbudet i skolen ikke er til hinder for å informere om lokale fritidsaktiviteter uten kommersielle interesser.

Alle inkludert! Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026

Handlingsplanen *Alle inkludert!* inneholder tiltak som bidrar til å senke priser, skape flere tilbud, øke samarbeid og medvirkning, dele kunnskap og spre informasjon. Siden 2023 har regjeringen styrket innsatsen for å inkludere enda flere barn og unge i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter med

² Fladmoe A., I Eimhjellen og K.H. Sivesind: *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2024:6

³ Stoltenberg, D. et.al. 2024.

⁴ FNs barnekonvensjon, artikkel 31. Lenke: <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30/bkn/a31>

⁵ Jacobsen, S.E. Andersen, P.L., Nordø, Å.D., Sletten, M. og Arnesen, D. 2021. *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Bergen/Oslo.

over 800 mill. kroner i ekstra bevilgninger. Det er blant annet etablert en målrettet tilskuddsordning for idrettslag i områder med mange barn i lavinntektsfamilier, som i 2025 er økt til 150 mill. kroner og gjøres permanent. De generelle tilskuddssatsene er også økt betydelig for idrettsanlegg, og ventetiden for tilskudd går ned fra rundt tre til ett år i gjennomsnitt. Regjeringen understreker samtidig at økonomiske tiltak må følges opp av innsats fra både offentlige og frivillige aktører for å sikre bred deltakelse.

Transport og avstand trekkes fram både av kommunene og barn og unge selv som én av de viktigste barrierene for deltakelse i fritidsaktiviteter, særlig i distriktene. I *Alle inkludert!* er det et eget tiltak om å samle og dele erfaringer om transporttiltak i regi av kommuner, fylkeskommuner og andre for å fjerne barrierer og sikre at barn og unge får delta på fritidsaktiviteter. Arbeidet gjøres sammen med aktører som KS og Frivillighet Norge. En annen utfordring er tilgangen på informasjon om eksisterende aktivitetstilbud for barn og unge. KS har fått midler til å kartlegge dagens situasjon og behov for en nasjonal fellesløsning for digital informasjon om lokale aktivitetstilbud.

Samfunnsoppdraget for inkludering av barn og unge

Ungt utenforskap er en kompleks samfunnsutfordring som har vist seg vanskelig å løse, til tross for betydelig innsats over tid. Målrettede samfunnsoppdrag er en ny metode for å ta tak i slike samfunnsutfordringer. Regjeringen har i 2025 satt i gang et slikt samfunnsoppdrag for inkludering av barn og unge.⁶ Det overordnede målet er å redusere utenforskap blant barn og unge betydelig innen 2035, jf. Meld. St. 28 (2024–2025). Ett av delmålene i dette arbeidet er å øke andelen ungdom som deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Samfunnsoppdraget skal være et arbeid som mobiliserer til bred innsats og nye samarbeid blant aktører i stat, kommune, frivillighet, arbeidslivets parter, stiftelser og forskningsinstitusjoner. Det skal også være et arbeid som går på tvers av tradisjonelle sektorgrenser, og som bidrar til å samordne virkemidler rettet mot målgruppen. For å legge til rette for samarbeid og dialog om hvordan man sammen kan nå målene, er det etablert en ny partnerskapsgruppe med KS, Frivillighet Norge, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner

(LNU), samt representanter for partene i arbeidslivet. Regjeringen ønsker også å bruke eksisterende samarbeidsstrukturer, som Fritidserklæringen, til å engasjere frivillige organisasjoner og andre til innsats mot utenforskap blant barn og unge.

Frivillig innsats på ulike samfunnsområder

Beregninger gjort av Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at den samlede frivillige innsatsen i Norge har økt de siste årene, fra 78 mrd. kroner i 2018 til 107 mrd. kroner i 2023. Det ble brukt rundt 280 mill. timeverk i 2023, mens beregninger for året 2018 viste at det ble brukt 241 mill. timer. Det er innenfor kultur, kunst og idrett det brukes mest tid. Disse kategoriene omfatter aktivitet innen blant annet skolekorps og idrettslag, og gjenspeiler arbeidet som gjøres for å tilby og ivareta et variert og mangfoldig fritidstilbud for barn og unge over hele landet.

Målet om bred deltakelse i hele landet er også bærende for andre av regjeringens satsinger. I 2025 er det Friluftslivets år. Norsk Friluftsliv er prosjektleder og prosjekteier for året, og støttes over Klima- og miljødepartementets budsjett. Friluftslivets år 2025 skal gi økt oppmerksomhet om friluftsliv og øke deltakelsen i friluftslivet i alle deler av befolkningen. Verdien av frivillighet i friluftslivet, og hvordan flere kan bidra som frivillig, skal også løftes fram.

Frivilligheten bidrar i samfunnet på forskjellige måter og innenfor ulike områder. Flere frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle i å understøtte det offentlige tjenestetilbudet. Det betyr likevel ikke at de er underlagt offentlig styring. På helse- og velferdsfeltet er for eksempel bruker- og pårørendeorganisasjoner sentrale i utviklingen av gode velferdstilbud. På arbeids- og inkluderingsområdet yter frivillige organisasjoner viktige bidrag for eksempel i arbeidet med å utvikle og ta i bruk nye løsninger på sosiale og samfunnsmessige problemer, som et viktig supplement til det offentlige velferdstilbudet. Flere kommuner benytter frivillig norsk trening som supplement til norskopplæring for voksne innvandrere. Frivillige organisasjoner jobber også med å tilby språktrening, møteplasser, kurs og fritidsaktiviteter innen kultur, idrett og friluftsliv, både i asylmottak og i lokalsamfunnet.

Beredskapsarbeid

Frivilligheten spiller også en avgjørende rolle i den norske totalberedskapen. På justis- og bered-

⁶ Se Forskningsrådets nettsider for mer informasjon om gjennomføringen. Lenke: <https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/ltp/ungt-utanforskap/>

skapsfeltet er frivillige i redningstjenesten en integrert del av den norske beredskapsmodellen. Koronapandemien viste også at frivilligheten er en viktig del av helse- og omsorgsberedskapen, og frivillige organisasjoner kan ha en avgjørende rolle og betydning for å gi psykososial støtte og styrke befolkningens motstandskraft i krisesituasjoner. Frivilligheten mobiliserer og organiserer befolkningen til frivillig innsats og har tilgang på ressurser og lokalkunnskap som er avgjørende i beredskapsarbeid. Dette er noe som gjenspeiles i regjeringens totalberedskapsmelding og i helseberedskapsmeldingen, blant annet gjennom forslagene om kommunale beredskapsråd, økt økonomisk støtte til frivillige redningsorganisasjoner og større vektlegging av samordning mellom frivillighet, myndigheter og næringsliv.⁷ Tilstedeværelse av frivillige organisasjoner i hele landet er derfor viktig for Norges beredskap.

Totalforsvaret

Frivilligheten, som inkluderer en rekke organisasjoner og individuell innsats, spiller en viktig rolle i totalforsvaret. Erfaringer fra Ukraina viser hvordan frivillige organisasjoner og sivilsamfunnet for øvrig kan bidra til å øke samfunnets motstandskraft.

Frivilligheten utgjør også en ressurs i møte med sammensatte trusler. Både nasjonalt og lokalt kan frivillige fellesskap styrke samfunnssolidariteten og motvirke polarisering og desinformasjon. Frivillige organisasjoner kan blant annet bidra med opplæring og kunnskapsformidling, og gjennom dette styrke grunnberedskapen mot påvirkning. Frivillighetens rolle må samtidig ses i lys av at medlemmer i frivilligheten kan ha tjenesteplikt i Forsvaret eller ha en sentral funksjon i virksomheter som ivaretar eller understøtter samfunnets kritiske funksjoner.

Forsvarsdepartementet tildeler tilskudd til frivillige organisasjoner med det formål å stimulere til at samfunnet bidrar til og støtter opp om Forsvarets mål og virksomhet, samt bidrar til økt kunnskap om, og forståelse for, norsk sikkerhets- og forsvarspolitik.

Helse og livskvalitet

Frivillig innsats er i seg selv viktig for helse og livskvalitet. Det gir utløp for engasjement og interesser og mulighet for sosialt samvær. Innenfor folkehelsearbeidet er det flere tiltak som skal sikre frivillig innsats. Helsedirektoratet, i samarbeid med Frivillighet Norge, arrangerer Møteplass folkehelse to ganger årlig, blant annet med søkelys på kommunens ansvar for medvirkning og innsats fra frivillig sektor. Helsedirektoratet forvalter også tilskudd der frivillige organisasjoner kan søke om støtte, blant annet til å mobilisere mot ensomhet og utenforskap i skolen, til bruker- og pårørendeorganisasjoner og rusmiddel- og spillavhengighetsforebyggende innsats.

I program for et aldersvennlig Norge 2030, som er en del av Bo trygt hjemme-reformen, inngår samarbeid med Frivillighet Norge om å få flere eldre innbyggere med i frivillige aktiviteter. Deltakelse i frivilligheten bidrar til en mer aktiv alderdom, bedre helse, trivsel og høyere livskvalitet. Det er et stort potensial i kapasiteten og innsatsen til eldre, noe som kan være nyttig for frivillige organisasjoner. Aldersdiskriminering og sosioøkonomiske forskjeller er løftet fram som barrierer mot eldres deltakelse i frivilligheten.⁸ I tiårene som kommer blir det derfor svært viktig å legge forholdene bedre til rette for eldres deltakelse i frivillig aktivitet.

Kulturfrivillighet

Med *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)* har regjeringen etablert kulturfrivillighet som et selvstendig politikk-område. Kulturfrivilligheten utgjør en sentral del av det samlede frivillighets- og kulturlivet, og bidrar til måloppnåelse både i frivillighets- og kulturpolitikken. Samtidig har det vært nødvendig å synliggjøre feltets særegne behov og utfordringer, og legge til rette for kulturfrivilligheten på egne premisser.

Regjeringen har i strategiperioden utviklet ordninger for at kulturfrivilligheten kan inkludere flere barn og unge i frivillig kulturaktivitet, styrket samspillet mellom frivillig og profesjonell kultur, forbedret rammebetingelsene for frivillig kulturaktivitet og arbeidet for at kulturfrivilligheten skal ha bedre tilgang på egnede lokaler. I 2024 er innsatsen for kulturfrivilligheten ytterligere styr-

⁷ Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig*. Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 10. januar 2025.

Meld. St. 5 (2023–2024) *En motstandsdyktig helseberedskap – Fra pandemi til krig i Europa*. Tilråding fra Helse- og omsorgsdepartementet 24. november 2023.

⁸ Hansen, T. og B. Slagsvold, «Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst: om eldres deltakelse, motivasjon og potensiale», *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1) 2020.

ket gjennom målrettede tiltak og økte bevilgninger til sentrale ordninger for feltet.

Gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor

Frivilligheten er uavhengig, og de frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet og utvikling. For å utløse frivillighetens potensial og kraft er det viktig å få til et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivilligheten.

Gode rammevilkår er regjeringens viktigste virkemiddel for å understøtte en mangfoldig frivillig sektor. Gode rammevilkår for frivillig sektor innebærer blant annet forutsigbar finansiering, enkle regelverk og ordninger, samt tilgang til egnede lokaler. Tilskudd.no gir god innsikt i statlige tilskuddsordninger og fordelingen av midler til frivillige og ideelle organisasjoner. Samlet fordeles det rundt 15 mrd. kroner i årlige tilskudd fra staten til frivillige og ideelle organisasjoner. For 2024 er det på tilskudd.no registrert opplysninger om 126 søkbare tilskuddsordninger og 330 enkelttilskudd. Informasjon og data som tilgjengeliggjøres på tilskudd.no registreres og lastes inn av departementer, forvaltere og andre som fordeler tilskudd til frivillig sektor på vegne av staten. Til sammen omfatter dette rundt 50 ulike forvaltere, som fordeler midler til over 60 000 mottakere. Tilskudd.no sammenstiller informasjon fra alle disse forvalterne og viser også hva hver mottaker mottar samlet av statlige tilskudd. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner og spillemidelfinansierte ordninger, som lokale aktivitetsmidler til idretten, grasrotandelen og Frifond, er store og viktige ordninger for frivilligheten. Disse ordningene har hatt en jevn og solid vekst de siste årene. Overskuddet i Norsk Tipping har gitt rekordhøye beløp som fordeles til ulike formål, og spillemidlene utgjør størsteparten av Kultur- og likestillingsdepartementets finansiering til frivillig sektor. I statsbudsjettet prioriterer regjeringen særlig de generelle og universelle ordningene som når ut til hele bredden av frivilligheten. De brede ordningene sikrer frivilligheten forutsigbar finansiering og fleksibilitet. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største av disse ordningene. Over 25 000 lag og foreninger mottar støtte fra ordningen. Selv med en betydelig vekst i ordningen har regjeringen sikret full merverdiavgiftskompensasjon i alle årene siden den tiltrådte. Forslag til endringer i ordningen som vil gjøre den enda enklere og mer forutsigbar, har vært på høring med frist 15. oktober 2025.

Enkle regelverk og tilskuddsordninger

Forenklingsarbeidet handler i stor grad om digitalisering. Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor, og ett av målene er at flere oppgaver løses digitalt og som sammenhengende tjenester. Regjeringen la høsten 2024 fram en ny nasjonal digitaliseringsstrategi: *Vi bygger og trygger fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*.

Frivillig sektor er en bærebjelke i det norske samfunnet og har en viktig rolle på alle samfunnsarenaer. Regjeringen viderefører og bygger videre på innsatsen for bedre og sammenhengende tjenester for frivillig sektor gjennom livshendelsen «Starte og drive en frivillig organisasjon».

Det skal være enkelt å engasjere seg i frivillig arbeid. Forenklingsarbeidet skal legge til rette for at frivillige kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på administrasjon, og understøtter dermed målene om bred deltakelse og aktivitet i hele landet. Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for at tilskuddsordningene som etableres for frivilligheten skal være enkle og tilgjengelige.

Flere ulike grep bidrar til forenkling. Forskriftsfesting av tilskuddsordninger, flerårige tilskudd og økt bruk av Frivillighetsregisteret som inngangskriterium i ordninger beregnet for frivillig sektor er alle eksempler på viktige grep i denne sammenhengen. Kultur- og likestillingsdepartementet digitaliserte i 2025 veilederen for forenkling av tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner, et viktig virkemiddel for å få på plass felles føringer og forenkling for statlig tilskudd rettet mot sektoren. Mye av innholdet er videreført fra den tidligere veilederen, men den inneholder også nyheter. For eksempel foreslås det å øke grensen for når det stilles krav om revisorattestert regnskap til 500 000 kroner. Veilederen løfter også fram betydningen av klarspråk i regelverk og forskrifter, aktiv bruk av Frivillighetsregisteret som inngangskriterium og gjenbruk av informasjon, slik at frivillige organisasjoner ikke skal trenge å levere samme informasjon til det offentlige mer enn en gang.

Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner ble fastsatt i forskrift som trådte i kraft januar 2024. Ordningen gir blant annet mulighet for flerårige tilskudd med forenklede krav til søknad og rapportering. En annen ordning som har åpnet opp for flerårige tilskudd i 2024 er tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv.

Økt bruk av frivillighetsregisteret i offentlig forvaltning er et sentralt mål for den pågående gjennomgangen av Lov om register for frivillig virksomhet. Sentrale spørsmål som vil bli berørt er registreringsrett i Frivillighetsregisteret og hvordan registeret kan bidra til forenkling og bedre samordning i forvaltningen. En arbeidsgruppe med deltakelse fra Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor har bidratt med innspill til arbeidet. Videreutvikling av frivillighetsregisteret må også ses i sammenheng med oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak nummer 558, 559 og 560 (2022–2023). Anmodningsvedtakene peker på at Frivillighetsregisteret skal ha en mer sentral rolle i statlig forvaltning av tilskudd til frivillig sektor, og at registreringsrett i Frivillighetsregisteret skal benyttes som definisjon på frivillig organisasjon.

Tilgang på lokaler

Frivillige organisasjoner er avhengige av lokaler for å kunne skape aktivitet. Lokal kulturaktivitet er et godt grunnlag for bærekraftige samfunn, og regjeringen har som mål at flere skal kunne delta i og oppleve kunst og kultur uansett hvor i landet man bor.

Statens viktigste bidrag til idrett og fysisk aktivitet er tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og aktivitet. Regjeringen har derfor en betydelig satsing på slike anlegg. Av nær 4,3 mrd. kroner i spillemidler til idrettsformål i 2025 er 2,4 mrd. kroner tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Regjeringen har prioritert å redusere det såkalte «etterslepet» i tilskuddsordningen slik at idrettslag og andre som bygger anlegg kan få tildelt spillemiddeltilskuddet raskere. I tillegg bidrar regjeringen til anleggsbygging ved å legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg.

Å sørge for at nye skoler har egnede lokaler for kulturaktiviteter, har vist seg å være en egnet måte å sikre at barn og unge får tilgang til kulturdeltakelse. Det er behov for å øke kunnskapen om hvordan man kan utvikle egnede kulturlokaler i kommunale og fylkeskommunale byggeprosjekter, blant annet skoler. På mange skoler er det allerede mye aktivitet på ettermiddagstid ved at idrettslag, korps, kor og organisasjoner låner eller leier skolens lokaler. Noen skoler tar en mer aktiv rolle og har tilbud til elever etter skoletid i regi av skolen, blant annet åpne skolebibliotek, fritidsklubb og ulike fritidsaktiviteter. Regjeringen har gitt Kulturrom et nytt mandat om å bidra med mer

rådgivning og utarbeide veiledningsmaterieell, herunder en *Håndbok for utvikling av lokaler til kulturformål i eksisterende bygg*.⁹ Arbeidet skal løfte kompetansen hos kulturaktører, kommuner og eiendomsutviklere, og er et ledd i å utvikle Kulturrems rolle som rådgiver og kunnskapsnav for utvikling av kulturlokaler. Når det er vedtatt at man skal bygge en ny skole, som også skal være lokal kulturarena, er det viktig at resultatet blir en skole som også fungerer godt for dem som skal utøve eller oppleve kultur der. Regjeringen vil vurdere et forslag om en nasjonal veileder for hvordan nye skolebygg (og eventuelt andre offentlige bygg) kan bygges for også å være lokal kulturarena. En slik veileder kan være et godt hjelpemiddel for kommuner som planlegger nybygg.

Samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivilligheten

Undersøkelser fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor viser at det har blitt større forventninger til at frivilligheten skal bidra til å løse samfunnsutfordringer, eksempelvis på områder som arbeid og velferd, utdanning, integrering og barn og ungdom. Samtidig er man oppatt av at dette ikke skal gå på bekostning av frivillig sektors selvstendighet ved at organisasjonene blir avhengige av offentlig finansiering eller ved at de blir bundet av sektorpolitiske målsettinger.¹⁰

Det er viktig å understreke at hovedandelen av inntektene til frivilligheten genereres av organisasjonene selv gjennom medlemsaktiviteter, frivillig innsats og pengeinnsamlinger. Statlige og kommunale tilskudd utgjør til sammen rundt 25 pst. av inntektene, mens andre inntekter utgjør hovedandelen innenfor de fleste virksomhets- og kategoriområdene.¹¹

Samarbeid mellom kommunal og frivillig sektor er avgjørende for å sikre gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor. KS og Frivillighet Norge har siden 2011 stått sammen om en plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor. For å legge til rette for økt deltagelse og samhandling har Frivillighet Norge i 2025 utarbeidet Samhandlingskoden for utvikling av lokal frivillighetspolitikk og en veileder for økt

⁹ For mer informasjon se: <https://www.kulturlokaler.no/publikasjon/handbok-kultur-i-eksisterende-bygg/>

¹⁰ Stoltenberg, D. og Sivesind, K.H. (2025) *Tilskuddsregimer for frivillig sektor. Statlig tilskudd i et feltperspektiv*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2025:4.

¹¹ Jf. figur 4, side 32 i Stoltenberg og Sivesind (2025).

deltakelse i frivilligheten som er tilpasset ulike målgrupper.

Frivillig aktivitet drives der mennesker bor, og frivilligsentralene som finnes i nesten alle kommuner har et stort potensial i den lokale frivillighetspolitikken. Sentralene skal stimulere til frivillig innsats og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Regjeringen vil styrke frivilligsentralenes mulighet til å bli et godt virkemiddel i kommunenes frivillighetspolitikk ved å støtte regionale kompetanseplattformer og øke kunnskapen om lokal frivillighetspolitikk. Norges frivilligsentraler har fått tilskudd til å lede et pilotprosjekt i 2024–2026 der målet er å styrke frivilligsentralenes kompetanse som bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Regjeringen har i Meld. St. 28 (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn* foreslått å utrede organiseringen av og rollen til ikke-kommunale fritidsklubber. Målet er blant annet å få mer kunnskap om samhandlingen med kommunen om ikke-kommunale og frivillig drevne åpne møteplasser for ungdom. Fritidsklubbene har de siste årene blitt trukket fram som et viktig tjenestetilbud for ungdom på tvers av flere sektorer. I handlingsplanen *Alle inkludert!* varslet regjeringen at den vil bidra til et kvalitetsløft i fritidsklubber lokalt, blant annet ved å videreutvikle kulturell og digital infrastruktur i fritidsklubber.

En samordnet frivillighetspolitikk

Kultur- og likestillingsdepartementet har et koordinerings- og samordningsansvar for regjeringens frivillighetspolitiske mål. Utover dette er frivillighetspolitikken et ansvar på tvers av departementer og følger sektorprinsippet.

En viktig prioritering for Kultur- og likestillingsdepartementet er å samordne og forenkle forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har opprettet en

tverrdepartemental samarbeidsgruppe med frivillighetspolitikk som tema. Samarbeidsgruppen tar blant annet for seg felles føringer i tilskuddsforvaltningen, utveksling av kunnskap og oppdatert forskning om frivillig sektor.

En annen prioritering er å sørge for jevnlig og åpen dialog med frivillig sektor. Dette er avgjørende for å skape et godt beslutningsgrunnlag i saker av betydning for sektoren. Årlig støtte til frivillige organisasjoners interesse- og samarbeidsorgan, Frivillighet Norge, må også ses i denne sammenheng.

Alle aspekter av frivillighetspolitikken fordrer oppdatert kunnskap om hele bredden av frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for og samordner forskningspolitikken på feltet sivilsamfunn og frivillig sektor gjennom forskningsprogrammer i Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Formålet med forskningen er å

- øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet
- utvikle frivillighetspolitikken
- styrke frivillig sektor gjennom forskningsbasert kunnskap
- utforske samhandlingen mellom det offentlige, frivilligheten og andre relevante aktører

Forskningen ved senteret er basert på et samarbeid med flere departementer og med innspill fra frivillig sektor. En ny femårig forskningsavtale ble inngått i 2025 og har varighet til og med 2029. Forskningen kretser rundt fire programområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår
- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

Resultatene fra forskningen er åpent tilgjengelige på nettstedet sivilsamfunn.no.

7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for egen beredskap og for å være klar til å delta i sentral håndtering ved nasjonale kriser. I Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (samfunnssikkerhetsinstruksen) er det stilt krav til departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Kultur- og likestillingsdepartementet skal gjennom et godt egnet beredskapsplanverk, hensiktsmessig organisering og deltakelse i relevante øvelser være forberedt på å møte alle typer kriser i egen sektor.

Kultur- og likestillingsdepartementet har også ansvar for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon. Kombinasjonen av en mer anspent sikkerhetspolitisk situasjon, et mer fragmentert medielandskap og en rask teknologisk utvikling gjør det nødvendig å forberede samfunnet på en langvarig situasjon der befolkningen i økende grad blir utsatt for forsøk på påvirkning og spredning av desinformasjon. Motstandskraften skal styrkes gjennom en bred satsing på kunnskap, forskning og redaktørstyrte medier. Regjeringens virkemidler og tiltak er nærmere beskrevet i *Strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2025–2030)*

Virksomhetene i kultursektoren er svært forskjellige med hensyn til omfang, ansvarsområder og tilknytning/eierskap, og vil ha ulike roller og ansvar i en større krise. Hver enkelt virksomhet må dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse opp mot samfunnsoppdrag, ansvar og rolle innen samfunnssikkerhet og forebyggende sikkerhet. Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp de underliggende virksomhetene gjennom styringsdialogen. Departementet stiller krav om at virksomhetene har oversikt over sine verdier og kartlegger risiko og sårbarhet på egne ansvarsområder, inklusive gjensidige avhengigheter til andre virksomheter og sektorer der dette er aktuelt. Virksomhetene skal ha oppdaterte beredskapsplaner og delta i eller selv gjennomføre beredskapsøvelser. Øvelser og uønskede hendelser skal evalueres og følges opp. Virksomhetens internkontroll og risikostyring på informasjonssikkerhetsområdet skal være en integrert del av virksomhetens styring og skal basere seg

på gjeldende regler, anerkjente standarder og vurderinger av trusselbildet. Vesentlige hendelser som truer eller kompromitterer informasjonssikkerheten skal varsles til departementet.

Norsk rikskringkasting AS (NRK) er i en særstilling innenfor kultursektoren i kraft av sine nasjonale beredskapsforpliktelser. NRK er pålagt beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig. Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen. Det er inngått en egen avtale mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og NRK som beskriver NRKs plikt til å stille mobil teknisk kapasitet til rådighet for regjeringen. NRKs beredskapsforpliktelser inngår i den kritiske samfunnsfunksjonen Styring og kriseledelse, jf. Prop. 1 S for Justis- og beredskapsdepartementet og budsjettinnstillingen i Stortinget og med utgangspunkt i rapporten *Samfunnets kritiske funksjoner* fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). I tillegg har NRK inngått en avtale med Norsk Lokalradioforbund om å benytte lokalradioene for å komme ut med krisekommunikasjon. Avtalen regulerer forholdet mellom NRK og lokale radiostasjoner til oppfyllelse av forpliktelser etter gjeldende lover og forskrifter.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) trådte i kraft 1. januar 2019, og alle sektorer arbeider med å implementere loven. Formålet med loven er å trygge de nasjonale sikkerhetsinteressene våre og å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene blir beskyttet ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder, virksomheter av avgjørende betydning for GNF underlegges sikkerhetsloven, og nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdier gjennomføres. For å ivareta lovens formål, vil GNF-prosessen være en kontinuerlig prosess. Denne prosessen kan føre til endringer når det gjelder identifiserte funksjoner og skjermingsverdige verdier, hvilke virksomheter som er av vesentlig og avgjørende betydning, og i hvilken grad en virksomhet er avhengig av eksterne ressurser (andre

virksomheter). Hva som kreves for å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå, kan også bli endret.

Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

- KUD GNF 1: Kultur- og likestillingsdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsdyktighet, omfatter departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse, utøvelse av myndighet, og styring og oppfølging av underliggende virksomheter.

- KUD GNF 2: Krisekommunikasjon til befolkningen, er knyttet til NRKs pålagte beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig.

Kultur- og likestillingsdepartementet har identifisert virksomheter som er av vesentlig eller avgjørende betydning for GNF. Identifiserte GNF er meldt inn til sikkerhetsmyndigheten.

8 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjørelsespliktene

8.1 Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Plikten til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering tar utgangspunkt i at det ikke er rimelig å overlate til enkeltpersoner som diskrimineres, å peke på forskjellsbehandling. Derfor må beslutningstakere jobbe med dette på eget initiativ.

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider aktivt og målrettet for å fremme likestilling og hindre diskriminering som offentlig myndighet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Likestillings- og diskrimineringshensyn skal innlemmes i alle departementets ansvarsområder, både internt og i de enkelte sektorområdene.

Departementet har utarbeidet en likestillingspolicy for det aktive likestillingsarbeidet:

Kultur- og likestillingsdepartementet skal bidra til et mer likestilt samfunn med bred og mangfoldig deltakelse uavhengig av hvem folk er, deres bakgrunn, etnisitet, kjønn, seksuell orientering, religion og livssyn, funksjonsevne eller alder, i kultursektoren, idretten og i frivilligheten. Dette skal sikres gjennom forvaltningen av ressurser og styring av underliggende etater.

Rollen som koordinerende departement innebærer ansvar for å utvikle den overordnede likestillingspolitikken og bidra til at likestillingsperspektivet også integreres og synliggjøres i politikkkutforming og beslutningene som tas på andre statsråders ansvarsområder.

Arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering er en integrert del i all virksomheten i Kultur- og likestillingsdepartementet. Arbeidet skal være godt forankret på alle nivåer.

Prinsippene som ligger til grunn

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i egen virksomhet

Likestilling, inkludering og deltakelse er integrert i utvikling av politikken på alle departementets ansvarsområder, som kulturpolitikk, mediepolitikk, idrettspolitik og frivillighetsfeltet. Når vi henter inn ny kunnskap, gjennomfører evalueringer og utformer tilskuddsordninger skal departementet kjenne til mulige diskriminerende forhold og ta nødvendige skritt for å sikre at hensynet til likestilling er ivarettatt.

Kultur- og likestillingsdepartementet har som mål å være tilgjengelig og gjenspeile hele befolkningen, i utforming av ny politikk, ved å sikre universell utforming av fysiske lokaler, digitale plattformer og i departementets kommunikasjon. Departementet sørger for tilrettelegging i forbindelse med arrangementer, ved bruk av blant annet tegnspråktolk og synstolkning.

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i underliggende virksomheters arbeid

De underliggende virksomhetene er blant regjeringens viktigste verktøy for å sette politikk ut i praksis. Det krever at de arbeider aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sitt arbeid. Aktivt likestillingsarbeid skal være tema i styringsdialogen med underliggende virksomheter.

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i sektordepartementenes arbeid

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer den statlige politikken for likestilling og mot diskriminering. Departementet bidrar til at andre departement arbeider aktivt med å fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet gjennom å synliggjøre likestillingsperspektivet i politikkkutforming og beslutningene på andre statsråders ansvarsområder.

Hvilke områder har vært særlig prioritert i 2024?

I 2024 har departementet videreført arbeidet med å gjennomgå og utvikle forventninger og krav til underliggende virksomheter i tildelingsbrev og instruks. I tillegg har departementet systematisert arbeidet for at likestillingsperspektivet ivaretas i all regjeringens politikkutforming, gjennom dialog med andre sektordepartementer.

Hvordan vurderer departementet arbeidet og hva prioriteres framover?

Arbeidet med å sikre en enhetlig praksis for å integrere likestillingshensyn i alle deler av departementets ansvarsområder, er en kontinuerlig prosess. Departementet vil videreføre arbeidet med en systematisk tilnærming for å innarbeide likestillingshensynene i konkrete tiltak.

Departementet vil følge opp underliggende virksomheters redegjørelser etter likestillings- og diskrimineringslovens § 24 i etatsstyringen.

Nedenfor følger en kort omtale av noen av de prioriterte politikkområdene der likestillingshensynene er integrert. For beskrivelse av regjeringens likestillingspolitikk, se kap. 351 og 352.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten – veiledning og tilsyn

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er gitt ansvar for å følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten. Bufdir gir veiledning og råd til virksomheter. LDO følger i tillegg opp om virksomheter etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten. Bufdir og LDO samarbeider med de regionale likestillingssentrene og arbeidslivets parter om arbeidet.

Arbeidet med likestilling, deltakelse og mangfold i kultur, frivillighet og idrett

Kultur- og likestillingsdepartementet har de siste årene arbeidet aktivt med å fremme likestilling, deltakelse og mangfold i kultur, frivillighet og idrett. Målet er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten oppleves som inkluderende, mangfoldig, representativ og med like muligheter for alle i befolkningen.

Kulturdirektoratet har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Kunst- og kulturinstitusjonene har likevel selv ansvar for å skape et

representativt og tilgjengelig kulturliv. Institusjonene forventes å utvikle egne strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet.

Kultur- og likestillingsdepartementets overordnede ansvar for regjeringens likestillingsinnsats

I 2024 utarbeidet Kultur- og likestillingsdepartementet en rekke handlingsplaner, en strategi og en stortingsmelding med tydelig politikk for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerte regjeringens arbeid med handlingsplanene mot antisemittisme (lagt fram av Kommunal- og distriktsdepartementet), mot muslimfiendtlighet og mot diskriminering og hets av samer.

Mannsutvalgets rapport NOU 2024: 8 *Likestillings nesten steg*, ble overlevert kultur- og likestillingsministeren i april 2024.

Regjeringens ambisjoner om en styrket innsats i arbeidet for likestilling mellom kvinner og menn framgår av Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030, og melding til Stortinget om seksuell trakassering, jf. Innst. 223 S (2024–2025), og Meld. St. 7 (2024–2025) *Om seksuell trakassering*, som ble lansert desember 2024.

Regjeringen har lagt fram melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme (Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*). Meldingen ble behandlet av Stortinget 3. juni 2025, jf. Innst. 490 S (2024–2025). Meldingen følger opp Ekstremismekommisjonens rapport som ble lagt fram for regjeringen i mars 2024.

Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider tett med Utenriksdepartementet om Norges internasjonale innsats for likestilling og kvinners rettigheter. Departementet deltar på sentrale internasjonale arenaer for å løfte viktige likestillingsspørsmål, og påvirke utviklingen.

8.2 Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som arbeidsgiver

Departementet arbeider målrettet i samarbeid med tillitsvalgte for å fremme likestilling og hindre diskriminering som arbeidsgiver, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Departementets interne *handlingsplan for inkludering og mangfold* i Kultur- og likestillingsdepartementet følges opp i departementets samarbeidsutvalg.

Tilstanden for kjønnslikestilling i Kultur- og likestillingsdepartementet, og de underliggende virksomhetene presenteres i tabellene 8.1 og 8.2.

Tabellene presenterer tilstanden per 31. desember 2024.

Tabell 8.1 Kjønnslikestilling i departementet og underliggende virksomheter

Virksomhet	Kjønnsbalanse (<i>oppgis i antall</i>)		Midlertidig ansatte (<i>oppgis i antall eller pst.andel av alle ansatte</i>)		Foreldre- permisjon (<i>oppgis i gj.sn. antall uker</i>)		Deltidsansatte (<i>faktisk deltid</i>)	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Kultur- og likestillings- departementet	110	50	6,9 pst.	1,3 pst.	15,5	14,5	3,1 pst	0,6 pst
Kulturdirektoratet	100	49	9	8	6	2	2	0
Kunst i offentlige rom (KORO)	19	11	4	3	0	0	1	2
Riksteatret	61	37	19	6	53	14	4	2
Kulturtanken	24	21	4	4	13,97	13,04	2	0
Nasjonalbiblioteket	296	271	20	8	13,8	7,2	32	13
Språkrådet	20	18	1	1	0	0	1	0
Nidaros domkirkes restaureringsarbeider	67	54	25	19	0	0	17	5
Arkivverket	171	158	5	3	21,7	0	8	3
Norsk filminstitutt	53	42	8	4	10,5	14	6	8
Medietilsynet	26	9	3	0	54,0	0	1	0
Lotteri- og stiftelsestilsynet	56	42	6	10	20	14	2	0
Diskrimineringsnemnda	21	6	0	0	0	0	0	0
Likestillings- og diskrimine- ringsombudet	28	11	3	1	13	18	1	0

Likestilling og mangfold i Kultur- og likestillings-
departementet

Tilstand for kjønnslikestilling i departementet

Tabell 8.2 viser kjønnsbalansen i Kultur- og like-
stillingsdepartementet, og kvinners lønn i prosent

av menns lønn, totalt og for de ulike stillingskate-
goriene i departementet.

Tabell 8.2 Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) Prosent og tall (N)

	Antall (N)	Menn pst.	Kvinner pst.	Lønn ¹
Totalt i departementet inkl. midl. ansettelse	160	31	69	92
Toppledere	7	57	43	107
Avdelingsdirektører	13	46	54	100
Fagdirektører	20	45	55	105
Fagrådgiver (utredningsleder) ²	18	17	83	99
Seniorrådgivere	73	27	73	99
Rådgivere	22	32	68	101

¹ Tallene i kolonnen viser kvinners gjennomsnittslønn i pst. av mennenes gjennomsnittslønn.

² Fagrådgiver er en arbeidstittel som benyttes i Kultur- og likestillingsdepartementets lønnspolitikk og er lønnplassert i stillingskode Utredningsleder.

³ Titler for færre enn tre ansatte framgår ikke av tabellen, men inngår i antall ansatte.

I 2024 var kjønnsfordelingen i departementet 69 pst. kvinner og 31 pst. menn, en økning i kvinneandelen fra 2023. I toppledergruppen var kjønnsfordelingen uendret fra året før, med 43 pst. kvinner og 57 pst. menn.

Departementet har et mål om å oppnå jevn kjønnsfordeling og å gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det er iverksatt flere tiltak i forbindelse med rekrutteringsarbeidet for å motvirke skjev kjønnsbalanse.

Departementet arbeider kontinuerlig for å redusere lønnsforskjeller mellom kjønnene. I 2024 tjente kvinner i gjennomsnitt 92 pst. av det menn tjente, en nedgang på tre prosentpoeng fra 2023. Samtidig viser oversikten at det er tilnærmet like lønn i alle stillingskategoriene med mer enn tre ansatte.

Bruken av midlertidige stillinger evalueres årlig i samarbeid med de ansattes representanter. Departementet følger målsettingen om å begrense bruken av både deltids- og midlertidige stillinger. Andelen midlertidig ansatte har gått ned siden 2023, mens andelen deltidsstillinger er uendret.

I løpet av 2024 tok ni ansatte ut foreldrepermisjon, åtte kvinner og én mann.

Departementets arbeid for likestilling og mot diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet skal være en likestilt og inkluderende arbeidsplass, der ulikheter og mangfold verdsettes. Organisasjonskulturen skal være preget av åpenhet og raushet.

Likestillingsarbeidet er forankret i departementets verdigrunnlag, personalpolitikk og lønn-

spolitikk, som revideres jevnlig. Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering ivaretas også i øvrige HR-prosesser i departementet.

Arbeidet med likestilling og mangfold skjer i samarbeid mellom arbeidsgiver og de ansattes representanter i Samarbeidsutvalget. En arbeidsgruppe med representanter fra arbeidsgiver og ansatte har kartlagt mulige risikoer for diskriminering og utarbeidet tiltak. Kartleggingen avdekket ingen områder med kjente risikoer som krever umiddelbare tiltak. Arbeidet med aktivitets- og redegjøringsplikten er samlet i en intern handlingsplan som behandles fast to ganger i året. Samarbeidsutvalget involveres i relevante prosesser knyttet til dette arbeidet.

Nedenfor omtales områder som har vært særlig prioritert i 2024.

Rekruttering

Det er et mål for departementet å rekruttere og ivareta ansatte med ulik bakgrunn. Rekrutteringsprosessen er forankret i en oppdatert rutine, der interne rådgivere deltar i alle faser, inkludert intervjuene.

I 2024 ble det innført standardiserte kandidattester for alle faste stillinger, samt elektronisk referanseinnhenting. Tiltakene bidrar til å sikre likebehandling av søkere, etterlevelse av kvalifikasjonsprinsippet og ivaretagelse av mangfoldsperspektivet. For å nå et bredere og mer mangfoldig søkergrunnlag er det iverksatt tiltak for mer inkluderende språk og bildebruk i stillingsannonser. I tillegg har lederne styrket sin kompetanse om mangfoldsledelse og inkluderende rekruttering.

Det har vært en positiv utvikling i mangfoldet blant søkerne i 2024. Sammenlignet med 2023 har andelen søkere som oppgir nedsatt funksjonsevne eller innvandrerbakgrunn økt, og en større andel av disse har blitt innkalt til intervju. Dette kan tyde på at flere kvalifiserte kandidater med mangfoldig bakgrunn søker på stillingene, og at tiltakene som ble iverksatt i 2024 har hatt ønsket effekt. Samtidig har andelen søkere som oppgir hull i CV-en, gått ned.

Lønns- og arbeidsvilkår

Et sentralt mål i departementets lønnspolitikk er å sikre likelønn og hindre diskriminering. Lønnspolitikken skal bidra til en åpen og forutsigbar prosess for lønnsfastsettelse, og sikre at lønn og karrieremuligheter ikke påvirkes av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse, religion, livssyn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, politisk syn eller livsfase.

Departementet arbeider systematisk for å identifisere og rette opp utilsiktede forskjeller og skjevheter i lønns- og arbeidsvilkår. Ansatte i foreldrepermisjon skal for eksempel få like muligheter til å delta i lønnsutvikling og karriereprogresjon.

Karrieremuligheter

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker å tilby like muligheter for utvikling for alle ansatte, uavhengig av livsfase eller livssituasjon. Alle medarbeidere tilbys mål- og utviklingssamtale med nærmeste leder, hvor det utarbeides en individuell utviklingsplan. Samtalene skal også inkludere dialog om livsfase og karrieremuligheter.

Utviklings- og karrieremuligheter vurderes likt for alle – også for ansatte i foreldrepermisjon, i senkarrieren eller i andre livssituasjoner som kan påvirke arbeidshverdagen. For ansatte i senkarrieren legges det til rette for videre faglig utvikling, intern mobilitet og mentorvirksomhet.

Tilrettelegging

Departementet legger til rette for at ansatte med behov for tilrettelegging skal kunne opprettholde arbeidsforholdet sitt. Ved behov samarbeider departementet med NAV og bedriftshelsetjenesten. Målet er å sikre hensiktsmessig tilrettelegging, blant annet for ansatte med nedsatt funksjonsevne, slik at de kan fortsette i arbeid helt eller delvis. Det tilrettelegges ved ansettelse og ved endrede behov.

For å sikre et inkluderende arbeidsmiljø er det etablert rutiner for universell utforming og indivi-

duelle behov ved sosiale arrangementer, inkludert hensyn til dietetiske og religiøse forhold. Det er tilrettelagt for bønnerom og feiring av religiøse høytider. Bygget tilpasses kontinuerlig med tanke på universell utforming, og det gjennomføres årlige vernerunder.

Tilrettelegging omfatter tilpasninger knyttet til livsfaser som småbarnsperioder, omsorgsansvar, helseutfordringer og senkarriere. For å støtte ansatte i disse fasene, legger departementet til rette for balanse mellom arbeids- og familieliv gjennom tiltak som fleksitidsordning, mulighet for hjemmekontor og forskjøvet kjernetid ved behov. Ledere skal være åpne for tilretteleggingsbehov gjennom hele yrkesløpet. Tiltak kan omfatte fleksible arbeidsformer, oppgavejustering, behandling i arbeidstid og permisjoner.

Arbeidsmiljø

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider aktivt for å sikre et trygt og inkluderende arbeidsmiljø. Det er nulltoleranse for mobbing, trakassering og seksuell trakassering. Arbeidsmiljøet følges opp gjennom regelmessige medarbeiderundersøkelser, HMS-runder, mål- og utviklingsamtaler og ledersamtaler.

Forebygging er en viktig del av dette arbeidet, og det er iverksatt en rekke tiltak som skal bidra til trivsel, åpenhet og god dialog i organisasjonen. Departementet gjennomførte en medarbeiderundersøkelse i løpet av 2024. Tilbakemeldingene fra medarbeiderne er overordnet svært positive. Støttende og målorientert ledelse utmerket seg særlig. I tillegg ble balansen mellom arbeid og privatliv – et satsingsområde i 2023 – vurdert som svært god i 2024.

Det er høy deltakelse på sosiale arrangementer og aktiviteter som er viktig i arbeidet med å sikre et trygt og godt arbeidsmiljø.

8.3 Underliggende virksomheters likestillingsarbeid

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Som offentlig myndighet

Hensynet til likestilling, likeverd og ikke-diskriminering er forankret i Bufdirs og Bufetats samfunnsoppdrag, en felles likestillingspolicy og virksomhetsstrategien. Policyen synliggjør ansvar og oppfølging og skal sikre helhetlig innsats for likestilling, ikke-diskriminering og universell utforming i direktoratets og etatens oppgaver. Virk-

somhetsstrategien har fokus på likestilling, likeverdige tjenester og prinsippet om at brukernes behov skal settes i sentrum. Basert på en analyse av likestillingsutfordringer på etatens og direktoratets fagområder er det fastsatt prioriteringer for arbeidet ut 2025.

Bufdir koordinerer innsats og implementering av likestillingspolitikken på tvers av sektorer. Bufdir har ansvar for å følge opp og veilede om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet, og skal være en rollemodell for arbeidsgivere og offentlige myndigheter.

Kunnskap og analyse, samt systemer for styring og kontroll er viktige verktøy i arbeidet. Bufdir vurderer at fokuset på likestilling, inkludering og mangfold i styringen har bidratt til at dette i større grad har blitt satt på dagsorden og prioritert på tvers av organisasjonen og i etaten.

Som arbeidsgiver

Bufdir redegjør for likestillingsarbeidet som arbeidsgiver i Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Som offentlig myndighet

Likestillings- og diskrimineringsombudet har en ambisjon om å være synlig og nyttig for befolkningen, og mottar hvert år over 2 000 veiledningssaker der publikum tar kontakt for å få svar på spørsmål om diskriminering. Det er mulig å kontakte ombudet både muntlig og skriftlig, og man kan også avtale møter. Ombudet tilbyr tolk og skjermtolk når det er behov for det. Målet er at de som tar kontakt, skal få rask og tilpasset veiledning.

Ombudet holder kurs og foredrag for ulike målgrupper, både dem som selv opplever diskriminering, instanser som hjelper dem som opplever diskriminering, og dem som kan stå i fare for å diskriminere. For å sikre god informasjon har ombudet egne veiledningssider på www.ldo.no. Her gis det enkel innføring i hva pliktene innebærer, og om hvordan virksomhetene kan gå frem for å oppfylle dem.

I 2024 har ombudet fortsatt arbeidet med å styrke kompetansen på hvordan offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt kan etterleves i praksis. Ombudet har særlig jobbet overfor utvalgte kommuner, som Oslo og Bergen, gjennom blant annet webinarer og kurs for ledere og ansatte, samt for ledere og ansatte ved Institutt

for lærerutdanning ved Universitetet i Trondheim. Som medlem i statens mangfoldsnettverk har ombudet bidratt til at nettverket har bevissthet om plikten til aktivt likestillingsarbeid i statlig sektor.

Ombudet har deltatt i et panel om likeverdige tjenester under Oslo Pride, og holdt workshops for menneskerettighetsaktivister under Oslo Pride og i Bergen. Målet var å øke kunnskapen om aktivitetsplikten for å fremme dialog med offentlige myndigheter.

Som arbeidsgiver

Kartleggingen av kjønnsfordeling og lønn i ombudet viser at det fremdeles er sterk overvekt av kvinner. Det er imidlertid små lønnsforskjeller. Lønnspolitikken legger vekt på at alle medarbeidere skal ha like muligheter for lønn og karriereutvikling. Det er utarbeidet en kompetansestrategi for mer planmessig og effektivt arbeid med kompetanse og utvikling.

Ombudet har i 2024 i samarbeid med tillitsvalgte revidert Tilpasningsavtalen til Hovedavtalen. Rutinene for hvordan partene skal være involvert i ARP-arbeidet, er tydeliggjort.

Ombudet arbeider aktivt for å sikre et større mangfold blant kvalifiserte søkere til LDO, slik at medarbeiderne i størst mulig grad speiler befolkning. Ombudet har vurdert ulike tiltak som kan bidra til en mer mangfoldig søkermasse, som blant annet å vurdere om en stillingsprosent kan tilpasses for kandidater med nedsatt funksjonsevne, som kan jobbe redusert. Ombudet har klare rutiner for tilrettelegging for medarbeidere som har behov for det.

Diskrimineringsnemnda

Som offentlig myndighet

Diskrimineringsnemndas strategi for likestilling og mangfold skisserer langsiktige og overordnede mål og strategier for nemnda som offentlig myndighetsorgan. Strategien er et styringsverktøy i arbeidet, og konkretiseres i årshjulet og de årlige handlingsplanene.

Det er gratis å få en diskrimineringssak behandlet i nemnda, og det er ikke krav til at partene må benytte juridisk bistand. Personer som ønsker å klage et forhold inn for nemnda, kan få veiledning, og hvis nødvendig, bistand til å utforme klagen. All informasjon er tilrettelagt, både med hensyn til tilgjengelighet og språk.

Nemndas tjenestetilbud, både klagesaksbehandlingen og nettsiden, skal være et tilgjengelig og likeverdig tilbud for alle. Dette sikres gjennom kortest mulig saksbehandlingstid, skrivehjelp i klageprosessen for dem som trenger det, gjennom en oppdatert hjemmeside med gode søkeverktøy for avgjørelser og statistikk, og gjennom deltakelse på ulike arrangementer.

Diskrimineringsnemnda jobber aktivt for å gjøre tjenestetilbud og avgjørelser godt kjent blant folk flest. Dette gjøres gjennom promoteringskampanjer, nettsiden, deltakelse og møter med ulike aktører på området, månedlige nyhetsbrev og gjennom informasjon om avgjørelser til media og relevante interesseorganisasjoner.

Som arbeidsgiver

Diskrimineringsnemnda er oppdelt i en nemnd og et sekretariat. Nemndsmedlemmene oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet og er ikke ansatt i Diskrimineringsnemnda. Det var i 2024 totalt ti nemndsmedlemmer, fem ledere og seks varamedlemmer. Blant disse var det åtte menn og 13 kvinner per 31. desember 2024.

For å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven har nemnda gjennomført en risikokartlegging av de ulike diskrimineringsgrunnlagene på ulike personalområder. Nemnda har analysert virksomhetens lønnsstatistikk og eventuelle forskjeller. Statistikk, medarbeidersamtaler, medarbeiderundersøkelser og erfaringer benyttes som grunnlag for risikovurderingen. Basert på risikovurderingen blir det fastsatt nye mål og tiltak i handlingsplaner som virksomheten jobber videre med gjennom året.

Kulturdirektoratet

Som offentlig myndighet

I 2024 har Kulturdirektoratet i kraft av sin rolle som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kunst- og kultursektoren, videreført og forsterket arbeidet for inkludering og representativitet i sektoren. Arbeidet følger en egen mangfoldsplan med ulike tiltak for samarbeid, mobilisering, kompetansedeling og handling med mål om styrket mangfold, inkludering og deltakelse i kunst- og kultursektoren. Målet er et mangfold blant publikum, mangfold i uttrykksformer og mangfold i deltakelse.

Et eget kunnskapsprosjekt er blant annet gjennomført for å kartlegge arbeidet med samisk kunst og kultur i kulturvirksomhetene i Norge.

Ett av de to satsningsområdene til det kollegiale organet Kulturrådet for perioden 2021–2024, var Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser. Styret for Fond for lyd og bilde har i sin strategi for perioden 2021–2025 kunstnerisk kvalitet og mangfold som prioritert område. Utvalget for statens kunstnerstipend legger til rette for at enkeltkunstnere gjennom stipender skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Som arbeidsgiver

Kulturdirektoratets arbeid som arbeidsgiver for likestilling og mot diskriminering i tråd med aktivitetsplikten etter likestillings- og diskrimineringsloven, er forankret i retningslinjer og personalpolitikk.

I 2024 har Kulturdirektoratet blant annet hatt tiltak knyttet til stillingsutlysninger, verdsettelse av erfaringsbasert kompetanse og mangfoldsrekruttering. Direktoratet har etablert en standard for interne og eksterne arrangement for å sikre inkludering. Det er startet et arbeid med en livsfasepolitikk som skal sikre likebehandling på tvers av organisasjonen, like tilretteleggingsmuligheter, og sikre muligheten for å kombinere arbeid og privatliv.

Medietilsynet

Som offentlig myndighet

Medietilsynet har forankret arbeidet med likestilling i styringsdokumentene til virksomheten. Arbeidet med likestilling og diskriminering er en integrert del av arbeidet med flere av tilskuddsordningene tilsynet forvalter, blant annet ved at tilbud rettet mot innvandrere og språklige minoritetsgrupper er prioriterte.

Gjennom tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier kan driftstilskudd bli tildelt til lokalradio for etniske og språklige minoritetsgrupper. I 2024 tildelte Medietilsynet om lag 1 mill. kroner i driftstilskudd til ulike etniske og språklige minoritetskringkastere. I 2024 ble det tildelt tilskudd til innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier på om lag 2,8 mill. kroner til prosjekter som prioriterer tjenester rettet mot personer med funksjonsnedsettelse og grupper som innvandrere og språklige minoriteter.

I tilsynsarbeidet følger Medietilsynet opp i hvilken grad kringkasterne oppfyller pliktene sine

og eventuelt styrker arbeidet med å legge til rette for at de er tilgjengelige for mennesker med ned-satt funksjonsevne. I 2024 har Medietilsynet fulgt opp kringkasterne gjennom skriftlig rapportering og dialog.

Medietilsynet undersøker kjønnsforskjeller i mediebransjen og i mediebruk i flere av sine kartlegginger. Både alder, kjønn, utdanning og inntekt er sentrale dimensjoner for å belyse mediebruken til ulike grupper i Mediemangfoldsregnskapet for 2025. Medietilsynet er også involvert i SSBs arbeid med å utvikle mediebruksundersøkelser, der medievanene til personer med innvandrerbakgrunn ble kartlagt for første gang i 2022.

Som arbeidsgiver

Medietilsynet jobber sammen med de tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget for å identifisere konkrete tiltak som kan fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet i rekrutteringsprosesser, gjennom lønnspolitikken og de ansattes muligheter for tilrettelegging.

Medietilsynet jobber for en jevnere kjønnsfordeling blant de ansatte, men har ikke lyktes i å bedre kjønnsbalansen i 2024. Dette er tema i alle ansettelsesprosesser, og det blir lagt vekt på å ha kvalifiserte kandidater av begge kjønn med i finalerundene.

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Som offentlig myndighet

Arbeidet med likestilling er en integrert del av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet. I 2024 har blant annet Stiftelsestilsynet arbeidet med å informere stiftelsene om nye lovkrav om kjønns-sammensetning i styrene.

På pengespillområdet er hensynet til likestilling og ikke-diskriminering en del av regelverket. I 2024 har tilsynet blant annet jobbet mye med godkjenning av ikke-fortjenestebaserte organisasjoner. En organisasjon, som ifølge vedtektene begrenser mulighet for medlemskap på en måte som ikke følger naturlig av virksomheten til organisasjonen, vil ikke bli godkjent.

Som forvalter av tilskuddsordninger for frivillig sektor jobber tilsynet aktivt med å forenkle og sørge for at informasjon om tilskuddsordninger når ut til alle målgrupper.

Som arbeidsgiver

Tilsynet jobber med likestilling og mot diskriminering i tråd med lovgivning og anbefalinger. Tilsynet gjennomfører en årlig likestillings- og diskrimineringsanalyse for å avdekke risikoer for diskriminering og faktorer som kan hindre likestilling. Resultatet fra årets kartlegging var god, og danner grunnlag for å identifisere tiltak i samarbeid med de ansattes representanter.

Kjønnsfordelingen i Lotteri- og stiftelsestilsynet er relativt jevn. Kvinner og menn tjener tilnærmet det samme, med en liten økning i gjennomsnittslønnen for kvinner, sammenliknet med for menn.

I 2024 har tilsynet blant annet jobbet med å forbedre stillingsannonseene, kompetansetiltak for å gjøre interne retningslinjer bedre kjent i organisasjonen og gjennomført medarbeiderundersøkingen i staten (MUST).

Språkrådet

Som offentlig myndighet

Som offentlig myndighet arbeider Språkrådet målrettet og planmessig for likestilling og mot diskriminering på språklig grunnlag. Tilgang til fellespråket norsk er en forutsetning for deltakelse i demokrati og samfunnsliv for innbyggerne i Norge, og dette er et av tre prioriterte områder i Språkrådets strategi. Språkrådets arbeid omfatter i tillegg å fremme mangfold og mindretallsrettigheter på språkfeltet.

Språkrådets vurdering er at offentlige virksomheter ikke alltid tar nok hensyn til mindretallsrettigheter i sitt arbeid. Likestillingsarbeidet til Språkrådet omfatter bl.a. tiltak for å sidestille nynorsk og bokmål, fremme språklig mangfold, norsk tegnspråk og nasjonale minoritetsspråk, fremme klart og brukertilpasset språk, sikre at mangfold og likestilling gjenspeiles i Språkrådets og Universitetet i Bergens ordbøker og være en pådriver for at alle deler av offentlig sektor tar språkpolitisk ansvar.

Språkrådet opplever å bidra til økt bevissthet om språklig toleranse, og at Språkrådets arbeid bidrar til å redusere språklig diskriminering i samfunnet.

Som arbeidsgiver

Språkrådets likestillingsarbeid som arbeidsgiver er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Språkrådets ledelse arbeider

målrettet og planmessig sammen med de tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget for å fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet i forbindelse med medarbeiderundersøkelser, lokale lønnsforhandlinger og rekrutteringsprosesser. Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024. Vernerunder gjennomføres med jevne mellomrom.

Språkrådets lønnspolitikk har som mål å jevne ut lønnsforskjeller som ikke kan grunngis saklig. En kartlegging av lønnsforholdene i 2024 viser at det er små forskjeller i lønn til kvinnelige og mannlige ansatte. Ufrivillig deltid kartlegges i medarbeidersamtaler gjennom året. Språkrådets vurdering er at tiltakene som er iverksatt, har hatt ønsket effekt på likestillingsarbeidet i virksomheten.

Språkrådet har rutiner for personalarbeidet for å styrke mangfold og likestilling i virksomheten. I alle tilsettingsprosesser vurderer Språkrådet systematisk hvordan de kan bidra til at søkere med nedsatt funksjonsevne, innvandrerbakgrunn eller fravær fra arbeidslivet, kan tilsettes. I stillingsutlysninger går det fram at alle er velkomne til å søke jobb hos Språkrådet, uansett kjønn, alder, funksjonsevne eller kulturell bakgrunn.

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge

Som offentlig myndighet

Kulturtankens arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering er forankret i ledelsen og integrert i virksomhetens planverk og rutiner. Det er gjennomført flere tiltak for å styrke universell utforming, mangfold, inkludering og brukermedvirkning.

Oppdraget *Krafttak for mangfold (2024–2026)* er fulgt opp. Kulturtanken har samarbeidet med kunstnere, fylkeskommuner, kommuner og spesialpedagogiske miljøer for å sikre at DKS-tilbudet er tilgjengelig for alle elevgrupper. Et nasjonalt DKS-forum skal synliggjøre samisk og nasjonale minoriteters språk og kultur. Systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra elever og lærere har bidratt til å belyse brukernes opplevelse av DKS-tilbudet. Arbeidet har resultert i bedre tilgjengelighet i digitale verktøy, økt bevissthet om krav til likestilling og inkludering blant samarbeidspartnere, samt økt bevissthet om utfordringer og muligheter i formidling til elever med funksjonsvariasjoner.

I 2025 vil Kulturtanken videreføre arbeidet med *Krafttak for mangfold* gjennom utlysning av tilskuddsmidler, nettverksarbeid og et kunnskaps-

prosjekt som skal identifisere tiltak som lykkes med rekruttering og inkludering av barn og unge i frivillige kulturorganisasjoner.

Som arbeidsgiver

Kulturtankens likestillingsarbeid er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Likestillingsarbeidet er formalisert i virksomhetens tilpasningsavtale.

Kulturtanken har som mål å ha en variert arbeidsstokk som avspeiler samfunnet vi lever i. Det innebærer å rekruttere medarbeidere med ulik kompetanse, fagkombinasjoner, livserfaring og erfaringsbakgrunn for å bidra til en bedre oppgaveløsning. For å nå dette målet har Kulturtanken flere aktiviteter og fokusområder, herunder kompetansehevende tiltak for medlemmene i ansettelsesrådet, årlig analyse for å avdekke utilsiktede lønnsforskjeller og rutiner for å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Kulturtanken arbeider systematisk med likelønn i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger.

Kunst i offentlige rom

Som offentlig myndighet

KOROs likestillingsarbeid sorterer under målet *Representativitet og synlighet* i virksomhetens strategi for 2025–2029.

KORO vektlegger kulturelt mangfold og representativitet i fordeling av eksterne kunstner- og kulturoppdrag, og kunsten skaper fortellinger om mangfold. KORO styrker samarbeidet med grupper som bidrar til mangfold, som Balansekunst. KOROs handlingsplan for mangfold og likestilling bidrar til en kritisk praksis som løpende undersøker disse spørsmålene, iverksetter tiltak innen personale, produksjon og program, publikum og samling, gjør KORO til en relevant og attraktiv samarbeidspartner for flere aktører, og gir råd til KOROs samarbeidspartnere i spørsmål knyttet til mangfold og inkludering.

KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og ikkediskriminering etter samme mal som tidligere, og KOROs handlingsplan vil være et viktig redskap for den videre innsatsen.

Som arbeidsgiver

Utviklingen fra 2023 med en reduksjon i forskjellen i gjennomsnittslønn mellom menn og kvinner, har fortsatt. Når ledernivået holdes utenfor, tjente

kvinner i gjennomsnitt nær 100 pst. av gjennomsnittslønn for mennene.

KORO har ikke avdekket tilfeller av ufrivillig deltid. Deltid brukes primært for tidsavgrensede stillinger. I flere tilfeller er deltid ønsket av stillingsinnehaver slik at engasjementet i KORO kan kombineres med andre oppdrag. Omfanget av midlertidige stillinger har sammenheng med den store prosjektporteføljen til KORO.

KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og å hindre diskriminering etter samme mal som tidligere.

Nasjonalbiblioteket

Som offentlig myndighet

Nasjonalbibliotekets formidlingsprogram gjenspeiler at de i kraft av mandatet er et samfunnsinstrument for å fremme mangfold. For å nå ut til flest mulig satser Nasjonalbiblioteket stort på formidling av digitalt innhold, blant annet på video, i sosiale medier og gjennom podcast. Nasjonalbiblioteket har også i oppdrag å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museum, og å bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

Nasjonalbiblioteket skal medvirke til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle, uavhengige og inkluderende møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt. Utvidet nasjonal bibliotekstrategi, *Rom for demokrati og dannelse*, har vært styrende for mye av aktiviteten.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur (tidligere Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek). Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer med en funksjonsnedsettelse som medfører lesevansker, har samme tilgang til litteratur og bibliotekstjenester som befolkningen for øvrig. Samarbeidet mellom Tibi og folkebibliotekene ble styrket gjennom blant annet nettkurset *Tibi i verktøykassa*. Arbeidet bidrar til økt samfunnsmessig likestilling for de som tilbudet gjelder for.

Som arbeidsgiver

Nasjonalbiblioteket legger vekt på å oppfylle aktivitetsplikten som arbeidsgiver. Dette gjelder innenfor alle områder som er framhevet i regelverket, herunder arbeid for å fremme integrering, mangfold og likestilling.

Nasjonalbiblioteket er opptatt av å fremme likestilling og unngå diskriminering ved alle tilsetninger. Staten legger særlig vekt på å inkludere personer med funksjonsnedsettelse og hindre diskriminering av utsatte grupper.

Kjønnsbalansen er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner. Lønnsmessig tjener kvinner og menn omtrent det samme. Der det er større lønnsforskjeller, er årsakene kjent, og Nasjonalbiblioteket følger opp for å utjevne forskjellene.

Nasjonalbiblioteket arbeider målrettet med analyser basert på nøkkeltall blant de ansatte for å minimere eventuelle diskrimineringsgrunnlag. Det gjøres blant annet ved hjelp av kartlegging, prosedyrer, revisjon av internkontroller og medarbeiderundersøkelser.

Norsk filminstitutt

Som offentlig myndighet

Norsk filminstitutt har arbeidet med en revidert handlingsplan for mangfold for 2024-2025. Nøkkelord i denne nye planen er mangfoldskompetanse og strukturell endring.

NFI skal fremme mangfold og talentutvikling, og bidra til både skaper-, innholds- og bruker-mangfold. NFI legger vekt på at ulike stemmer skal komme til uttrykk, og at det skal finnes et bredt og variert tilbud av filmer, serier og spill som oppleves som relevant og representativt i alle deler av befolkningen.

NFI har blant annet mål om kjønnsbalanse i tildelingene. Kvinneandelen i prosjekter med produksjonstilskudd fra NFI var 50 pst. i 2024. NFI jobber også aktivt for en likestilt dataspillbransje. Blant tiltakene som er gjort så langt, er å legge inn mangfold som prioriteringskriterium, opprettholde moderat kjønnskvolter og flere utviklingsprogram for filmskapere og kurs og seminarer.

Som arbeidsgiver

Norsk filminstitutt (NFI) sin strategi for mangfoldsrekruttering 2021–2025 for å utvikle en mer mangfoldig arbeidsstokk, herunder også kjønn, ligger til grunn for innsatsen som arbeidsgiver for å sikre likestilling og mangfold i ansattegruppen.

Kjønnsfordelingen i NFI er relativt jevn. Det samme er lønnsnivået fordelt på kvinner og menn.

Det er etablert en arbeidsgruppe bestående av mangfoldsombudet, hovedverneombud og representant fra HR, som skal sikre mer systematisk arbeid for å forbygge diskriminering og fremme likestilling.

I 2024 har NFI hatt spesiell oppmerksomhet på mangfold i rekrutteringsprosessene. Mangfoldsombudet involveres i alle rekrutteringsprosessene, for å bidra til å sikre at hensynet til mangfold blir ivaretatt. Det har vært en positiv utvikling i andelen ansatte med flerkulturell bakgrunn eller kompetanse. Det har vært mer krevende å nå målene om å rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV dels fordi det er få søkere i kategoriene, og dels at de ikke har nådd opp i konkurranse med andre kandidater.

Arkivverket

Som offentlig myndighet

Arkivverket har en målsetting om at samfunnets historiske arkiv og data skal være lett tilgjengelig for alle. Arkivverket arbeider med å utvikle fellesløsningen Digitalarkivet for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av historiske arkiv og data. Arkivene tilrettelegges på en slik måte at de kan gjenfinnes uavhengig av forhåndskunnskap om hvordan offentlig forvaltning har vært og er organisert, og uavhengig av den enkeltes funksjonsevne, bosted i verden eller når på døgnet det er behov for informasjonen. Bevaringsinstitusjoner både i privat, kommunal og statlig sektor inviteres til å ta i bruk løsningen slik at et størst mulig antall og variasjon av arkivmateriale fra hele landet kan søkes i, framvises og avspilles på ett og samme sted.

Mangfold i arkivene er også en sentral målsetting; arkivene skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet, i dag og for framtida. Arkivverket har utarbeidet to bevaringsplaner – én for privatarkiver av nasjonal betydning og én for samiske arkiver, Sámi priváhtaarkiivvaid seailuhanplána. Staten vil være en av flere aktører som skal bidra til å samle inn, bevare og tilgjengeliggjøre disse arkivene. Arkivverket koordinerer arbeidet med at regionale bevaringsplaner for privatarkiv utarbeides i alle fylker slik at også privatarkiver av særlig betydning på regionalt og lokalt plan blir sikret og bevart.

Som arbeidsgiver

Arkivverkets prinsipper for likestilling er nedfelt i sentrale personalpolitiske dokumenter som virksomhetens lønnspolitikk, livsfasepolitikk og i tilpasningsavtalen om medbestemmelse.

Kjønnsbalansen er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner.

Arkivverket utarbeider årlig analyser og oversikter for å vurdere om eventuelle lønnsforskjeller kan forklares i strukturelle forskjeller basert på kjønn eller andre diskrimineringsgrunnlag. Det ble i 2024 ikke avdekket slike utilsiktede forskjeller. For alle stillinger sett under ett har mannlige ansatte en høyere gjennomsnittslønn. Den lønsmessige forskjellen er uendret siste år.

Arkivverket har stor aktivitet knyttet til rekruttering og ny kompetanse, for å sikre god kvalitet i prosessene. Det er stor variasjon i søkermassen til ledige stillinger. I rekrutteringsprosessene sikres likebehandling og at kvalifiserte søkere med hull i CV eller redusert funksjonsevne blir invitert til intervju. Individuell lønsplassering for nye medarbeidere skjer med utgangspunkt i gjennomsnittslønn for stillingsgruppen.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

Som offentlig myndighet

NDR arbeider aktivt for å nå ut til nye grupper med et relevant og representativt tilbud.

I NDRs formidlingsplan, og i arbeidet med *Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år*, er målet å skape et publikumstilbud som engasjerer, inkluderer og utfordrer, og som på den måten motvirker utenforskap og fremmer toleranse.

NDR har sluttet seg til jubileumsplattformen for Nasjonaljubileet 2030 og vil hvert år fram mot 2030 belyse Olavsarvens påvirkning gjennom historien og hva den betyr for oss i dag gjennom tema som kulturmøte og endring, migrasjon og identitet og tilhørighet og fellesskap.

Som arbeidsgiver

Arbeidet for likestilling som arbeidsgiver er forankret i den interne handlingsplanen for likestilling (revidert i 2022), som følges opp årlig. Handlingsplanen omfatter tiltak, rutiner, prosedyrer og system knyttet til rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, utviklingsmuligheter og tilrettelegging. NDR utfører jevnlig medarbeiderundersøkelser med tilhørende oppfølgingsprosesser og handlingsplaner.

Ved rekruttering legger NDR vekt på å få en balansert kjønns- og aldersfordeling i de ulike stillingsgruppene. Virksomheten rekrutterer fra hele befolkningen og internasjonalt. Kjønnsbalansen ved NDR er god for virksomheten sett under ett. Det er ønskelig å rekruttere flere menn til publikumsavdelingen og flere kvinner til verkstedene.

NDR har fokus på lønnsvilkår og likelønn, og oppfølging av dette. Lønnsoversikter sikrer oversikt og sammenheng på tvers av organisasjonen og inngår som grunnlag i planverk og lønnsforhandlinger. Totalt sett ligger kvinners lønn noe under menns lønn.

Ufrivillig deltidsarbeid kartlegges bl.a. i medarbeidersamtaler. Ufrivillig deltid er et lite problem. Ved ledighet kartlegges interessen for utvidelse av stilling der dette lar seg praktisk gjennomføre. NDR har hovedsakelig faste deltidsstillinger knyttet til den turnusbaserte formidlingstjenesten.

Midlertidig ansatte er i hovedsak sesongbaserte tilsetninger, for eksempel til sommersesongen med utvidet bemanning av guider og publikumsverter, tilkallingsvikarer og tidsavgrensede prosjektstillinger.

Riksteatret

Som offentlig myndighet

Riksteatret forsterket i 2024 tiltak for å øke mangfoldet blant publikum; gjennom historiene som fortelles, hvordan de presenteres og hvordan publikum blir invitert inn. Historiene favner bredt blant befolkningen, med temaer som engasjerer, uavhengig av etnisitet, kjønn, livssyn mm.

Teatret har innført tiltak som Riks+ og Riksteatrets billettfond, som på sine måter bidrar til bred deltakelse, blant skoleklasser og gir muligheter til familier med lav inntekt til å besøke teatret.

Det legges til rette for å tiltrekke seg ensemble og kunstneriske team som gjenspeiler bredden i befolkningen.

Som arbeidsgiver

Riksteatrets likestillingsarbeid er forankret i teatrets strategier, verktøy og retningslinjer, som egne retningslinjer for å hindre diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold, og et tilhørende varslingsystem. Hensynet til likestilling og diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.

Riksteatret hadde 73 fast ansatte ved utgangen av 2024. Totalt antall årsverk var 97, inkludert 33 årsverk som var summen av ulike midlertidige ansatte, dvs. i hovedsak prosjektengasjerte frilanskunstnere.

Kjønnsbalansen blant Riksteatrets faste ansatte i 2024 var som helhet jevn. Det var noen skjevheter innenfor enkelte avdelinger, som kos-

tyme- og lydavdelingen, som preges av tradisjonelle kjønnsrollevalg.

Riksteatret har i 2024 fulgt opp arbeidet med å identifisere risiko for diskriminering og hindre for likestilling, og har arbeidet med flere tiltak, bl.a. i rekrutteringsprosessene. Arbeidet med å ansette flere kvinner i kunstneriske posisjoner ble videreført i 2024. I sum har kjønnsfordelingen blitt jevnere, men det er fortsatt noe skjevfordeling mellom midlertidig ansatte kunstnere på enkelte fagområder. Det har vært en utfordring å rekruttere blant personer med nedsatt funksjonsevne og hull i CV til tekniske og administrative stillinger, særlig på grunn av turnelivet, som preger Riksteatret.

Det er ingen medarbeidere i ufrivillig deltid hos Riksteatret. Framover vil Riksteatret fortsette å særlig prioritere arbeidet for likestilling, mangfold og deltakelse rettet mot publikum, ensemble og kunstneriske team.

Institusjoner som mottar tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

I musikk- og scenekunstinstitusjonene som fikk tilskudd fra kap. 323, post 70 i 2024, var fordelingen av årsverk på kvinner og menn tilnærmet helt jevn, hhv. 49,9 pst. kvinner og 50,1 pst. menn. Andelen teater-/opera- og ballettsjefer var hhv. 44,4 pst. kvinner og 55,6 pst. menn. Institusjonenes styrer, inkludert varamedlemmer, hadde 51,9 pst. kvinner og 48,1 pst. menn. Andelen kvinnelige styreledere var 52 pst. De små operatiltakene er ikke medregnet her.

Museene

I museene som fikk tilskudd over kap. 328 i 2024, var andelen kvinner og menn i faste stillinger henholdsvis 58 pst. og 42 pst. Andelen kvinner i direktørstillinger var 56 pst. Museenes styrer, inkludert varamedlemmer, hadde følgende kjønns sammensetning: 50 pst. kvinner og 50 pst. menn. 38 pst. av styrelederne var kvinner.

Innsats for å fremme likestilling og hindre diskriminering på andre fagområder

Idrettsområdet

Jenter og gutter rekrutteres i omtrent samme grad inn i barneidretten. Samtidig faller jenter fra tidligere og raskere enn gutter, og ved overgangen til ungdomsidretten er flertallet av medlemmene gutter. Kvinneandelen blant aktive er

40,8 pst. i 2023. Det var en oppgang i kvinneandelen blant de aktive i alle aldersgrupper med unntak av 13–19 og 20–25 år i 2023.

Det er et mål at styrene i norsk idrett skal gjenspeile medlemsmassen. Kvinneandelen i styringen av norsk idrett viser en jevn oppgang de siste seks årene i alle organisasjonstyper med unntak av bedriftsidrettskretsene. I 2023 var kvinneandelen 37,2 pst. Tallene er høye i sentralleddene, men lavere i idrettslagene. På styreledernivå er menn fortsatt sterkt overrepresentert. Andelen kvinnelige administrative ledere har en svak nedgang.

Idrettsforbundet lanserte i 2022 kampanjen *#Gnist* som en landsdekkende satsning på kjønnsbalanse og mangfold. Som ledd i kampanjen er det utarbeidet en verktøykasse som inneholder nyttige redskap og anbefalinger for idrettslag som skal rekruttere kvinner inn i leder- og trenerverv. Målet er å gjøre det enklere for lokale lag og foreninger å oppfordre kvinner i og rundt lagene til å bidra med sin kompetanse og personlige egenskaper.

Undersøkelser viser at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen. Det er et mål at flere jenter med minoritetsbakgrunn skal delta i idrett. Inkludering av jenter med minoritetsbakgrunn i idretten prioriteres gjennom tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag.

Norsk idrett står sammen og sier *#STOPP* til rasisme, kjønnshets, homohets og alle andre former for diskriminering. For å tydeliggjøre idrettens klare standpunkt har NIF laget en samleside hvor alle organisasjonsledd i norsk idrett kan laste ned *#STOPP*-materiell til sine digitale flater.

Frivillighetsområdet

Rapporten *Frivillige organisasjoners interne demokrati og samfunnsvirkninger. Kvinners og innvandreres andeler av medlemskap og styreverv mellom 2009 og 2023* presenterer for første gang data som viser den sosiale bakgrunnen til styremedlemmer og styreledere i alle organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret.

Det er generelt en økning i andelen kvinner og personer med utenlandsk bakgrunn som har styreverv, men disse er underrepresentert sammenlignet med deres andel i medlemsmassen. I 2020 var gjennomsnittet 45,7 pst. kvinnelige styremedlemmer, og 37,1 pst. kvinnelige styreledere.

Kvinner har høyere styrerepresentasjon enn menn innen helse, pleie og redning, sosiale tjenester og fremme av frivillighet, mens idrett, rekreasjon og sosiale foreninger, tro og livssyn og nærings- og arbeidsliv har de laveste andelene. Dette er forskjeller som kan gjenspeile tradisjonelle kjønnsroller.

I 2020 utgjorde personer med utenlandsk bakgrunn 12,6 pst. av styremedlemmene og 12,7 pst. av styrelederne. De høyeste andelene finnes i organisasjoner innen mangfold og inkludering, internasjonale aktiviteter og tro og livssyn, mens bo- og lokalmiljø, kultur, idrett og fritid har de laveste andelene. Personer med utenlandsk bakgrunn er fortsatt underrepresentert i organisasjonstyper der innvandrerbakgrunn, språk og kultur ikke har stor relevans.

Deltakelsesnivået for både kvinner og innvandrere er imidlertid høyt sammenlignet med mange andre samfunnsområder, og dette indikerer at frivillig sektor har samfunnsvirkninger som fremmer inkludering.

9 Oppfølging av FNs bærekraftsmål

Kultur, idrett, frivillighet og likestilling som drivere for økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft

Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet har koordinerende ansvar for bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene, i tillegg til det overordnede ansvaret for regjeringens likestillingspolitikk. Flere tiltak mot diskriminering og for økt likestilling bidrar også til mål 10 om mindre ulikhet og mål 16 om rettferdighet og velfungerende institusjoner.

I arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål har departementet lagt særlig vekt på å synliggjøre hvordan kultur, idrett og frivillighet skaper fellesskap, fremmer inkludering, styrker demokratiet og bidrar til god helse og livskvalitet, samtidig som det er iverksatt tiltak for grønn omstilling, energieffektivisering og bærekraftig kulturproduksjon.

I 2022 la departementet grunnlaget for å vise hvordan kultur og frivillighet bidrar til sosial bærekraft, med særlig vekt på deltakelse, mangfold og tilgjengelighet. I 2022 ble det inngått en intensjonsavtale mellom regjeringen og kultursektoren om klimakutt, og flere virksomheter tok i bruk miljøsertifiseringer og satte i gang konkrete tiltak for å redusere sitt klimaavtrykk. Flere tiltak på området bidrar blant annet til mål 12 om ansvarlig forbruk og produksjon. Museene rapporterte om økt satsing på miljøtiltak, som energisparende tiltak, kildesortering og bruk av miljøvennlige transportløsninger.

I 2023 videreutviklet departementet arbeidet med nye strategier og tiltak for å styrke kunstnerøkonomien, fremme mangfold i kulturlivet og sikre bredere representasjon. Regjeringen styrket innsatsen for å bekjempe seksuell trakassering, styrke kvinners deltakelse i arbeidslivet og redusere lønnsforskjeller. Tiltakene bidrar til mål 5 om likestilling mellom kjønnene, mål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst og mål 10 om mindre ulikhet.

I 2024 har departementet bygget videre på arbeidet. Departementet og underliggende virksomheter har videreutviklet innsatsen for bærekraft gjennom nye tiltak, strategier og initiativer. I rapporten nedenfor løfter vi frem konkrete eksempler på hvordan kultur, idrett, frivillighet og likestillingsarbeid fortsatt er sentrale faktorer i arbeidet for et mer inkluderende, grønt og bærekraftig samfunn, redusert klimautslipp, naturfotavtrykk og energibruk.

Prioriterte tiltak i 2024 som bidrar til å nå bærekraftsmål og delmål

Mål 3: God helse

Økte bevilgninger til kultur, idrett, frivillighet og likestilling støtter generelt opp under forebyggende helsearbeid og sosial inkludering. Det gir dessuten flere arenaer for mestring og fellesskap – faktorer som er dokumentert å ha positiv effekt på psykisk helse. Hele 76 pst. av norske barn i alderen 9 til 15 år deltar i organisert idrett. Norges idrettsforbund (NIF) har over 800 000 medlemmer mellom 6 og 19 år. Det gjør idretten til en helt sentral arena for inkludering av barn og unge og av stor betydning for barn og unges fysiske og psykiske helse.

Tiltakene støtter delmål 3.4, 3.5 og 3.8.

Mål 4: God utdanning

Tiltak innen språk, litteratur og leselyst, ikke minst tiltakene i leselyststrategien som ble lansert i 2024, har bidratt til å styrke utdanning og livslang læring. Tiltakene inkluderer blant annet økte midler til litteraturformidling og leselyst, og midler til Nasjonalbibliotekets arbeid med formidling og bibliotekutvikling. *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka* ble ferdig revidert i 2024 og gir fri tilgang til oppdaterte opplysninger om rettskriving og sentralt ordtilfang i norsk.

Den kulturelle skolesekken ble styrket i 2024 og bidrar til at alle elever får tilgang til profesjonell kunst og kultur i løpet av skolegangen, med særlig vekt på mangfold, språk og kulturell deltakelse. Ordningen fremmer livslang læring og kul-

turell kompetanse gjennom opplevelser og refleksjon.

Gjennom tiltak som Trenerattesten og ungdomsledersatsinger, bidrar idretten også til livslang læring og utvikling av sosial kompetanse. Gjennom plattformen Ungfritid.no har frivillig sektor bidratt til å synliggjøre fritidstilbud og redusere barrierer for deltakelse i organiserte aktiviteter for barn og unge. Samarbeid med skoler og helsesykepleiere har styrket innsatsen for livslang læring og sosial inkludering. Tiltakene støtter delmål 4.7.

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens likestillingspolitikk. Det omfatter oppfølging av bærekraftsmål 5. I 2024 lanserte regjeringen en ny strategi for likestilling mellom kvinner og menn og det er bevilget økte midler til likestillingsorganisasjoner og etablering av et nytt likestillingssenter. Mannsutvalget leverte sin rapport om menns likestillingsutfordringer; *Likestillingsens neste steg* (NOU 2024: 8) til regjeringen i april 2024. Flere av anbefalingene følges nå opp. I 2024 la Kultur- og likestillingsdepartementet fram Meld. St. 7 (2024–2025) – *Melding til Stortinget om seksuell trakassering*. Oppfølging av handlingsplanen for kjønns- og seksualitetsmangfold er også prioritert. NIF rapporterer om økt kvinneandel blant aktive medlemmer og ledere, og har utviklet verktøy for å fremme kjønnsbalanse i styrer og trenerroller. Mangfoldsplakaten og inkluderingsprosjektet i regi av Frivillighet Norge har bidratt til økt bevissthet og konkrete tiltak for å fremme likestilling og mangfold i frivillig sektor. Internasjonalt har Norge en tydelig stemme for å styrke jenters og kvinners stilling og rettigheter. Tiltakene støtter delmål 5.1, 5.2, 5.5 og 5.c.

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Frivillig arbeid kan fungere som en bro inn i arbeidslivet ved å gi erfaring, bygge nettverk og utvikle kompetanse. I tillegg kan det øke den enkeltes helse, trivsel og tilhørighet, som igjen kan gjøre det lettere å komme seg ut i jobb. Kunst, kultur, film og idrettsarrangementer kan bidra til økonomisk verdiskaping, lokal og regional utvikling og kan også være viktig for reiselivet.

Likestilling bidrar til økt verdiskaping i alle samfunn, gjennom at flere får tilgang til utdanning og deltar i arbeidslivet. Frivillige organisasjoner er sentrale i å levere tjenester og aktiviteter som ellers ville krevd offentlige midler, og bidro i 2023

med 107 mrd. kroner til verdiskaping gjennom ulønnet arbeid. Partnerskapet mellom frivillig sektor, næringslivet og offentlig sektor styrker samfunnets evne til å møte bærekraftsmålene på en kostnadseffektiv måte.

Regjeringen har fulgt opp kunstmeldingen med tiltak som styrker kunstneres vilkår. Dette inkluderer bl.a. økt bevilgning til kunstnerstipender, ny støtteordning for etablerte scenekunstgrupper og styrking av utstillingsøkonomien. Regjeringen har også gitt Kulturdirektoratet i oppdrag å utarbeide verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid, og en oppfølgende strategi. Departementet har nedsatt en referansegruppe som bistår direktoratet i arbeidet.

Mål 10: Mindre ulikhet

Regjeringen har i 2024 prioritert tiltak som skal redusere sosiale forskjeller og sikre like muligheter til deltakelse. Dette inkluderer full kompensasjon for merverdiavgift til frivillige organisasjoner og ved bygging av idrettsanlegg, økt støtte til frivilligsentraler og videreføring av strømstøtteordningen for frivillig sektor. Midler er også satt av til oppfølging av ny handlingsplan for deltakelse i fritidsaktiviteter for barn og unge – *Alle inkludert!* Det er bevilget over 300 mill. kroner fra statsbudsjettet og fordelt nærmere 500 mill. kroner fra spillemidlene i årene 2023–2025 til tiltak knyttet til handlingsplanen. Frivillig.no og Ungfritid.no har vært viktige verktøy for å fremme sosial inkludering og redusere ulikhet. Regjeringen la i 2024 fram *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet (2025–2030)*, som inngår som en del av regjeringens arbeid for å forsterke og fornye innsatsen mot rasisme. *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer (2025–2030)* ble lagt fram i januar 2025. Tiltakene støtter delmål 10.2 og 10.3.

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Regjeringen har hatt som en hovedprioritering å gjennomføre et lokalt og regionalt kulturloft som skal komme hele landet til gode. Denne satsingen har blant annet medført økte driftstilskudd til museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner, og nye investeringer i nasjonale kulturbygg og regionale film- og dataspilltiltak. I 2024 lanserte regjeringen strategien *Mer film sammen – regjeringens strategi for kino og filmformidling*, som skal styrke kinokulturen i hele landet og sikre at publikum har tilgang til et bredt og variert filmtilbud. Strategien fremmer kinoen som en inkluderende møteplass.

Som en del av oppfølgingen av *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)*, har regjeringen også gjennomført tiltak som styrker rammevilkårene for kulturfrivilligheten. Dette omfatter blant annet bedre tilgang til egnede kulturlokaler gjennom støtteordninger som Kulturrom, og økt samarbeid mellom frivillige og profesjonelle aktører. Regjeringens handlingsplan for universell utforming, *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge (2021–2025) – forlenget til 2026*, skal bidra til et bærekraftig og likestilt samfunn gjennom universell utforming av fysiske og tekniske omgivelser. Dette er av særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse. Tiltakene støtter delmål 11.4, 11.7 og 11.a.

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Innenfor musikk, teater, annen scenekunst, museer og frivilligheten, er det økende bevissthet om gjenbruk av utstyr, materialvalg og emballasje. Flere museer har etablert gjenbrukstorg eller lagre for å ta vare på utstillingsutstyr, bygningsmaterialer og overskuddsmateriell som kan gjenbrukes ved behov.

Frivilligsentraler bidrar gjennom lavforbruksaktiviteter som reparasjon, gjenbruk og deling lokalt. Frivillighet Norge har i 2024 arbeidet med bærekraftig kontordrift og bevissthet rundt miljøvennlige arrangementer. Dette inkluderer gjenbruk, grønne innkjøp og tiltak for å redusere klimaavtrykk i frivillig sektor.

Norges idrettsforbund har etablert Idrettens miljøfond og plattformen Grønt Lag, som støtter tiltak for gjenbruk, energisparing og klimareduksjon i idrettsanlegg og arrangementer. I 2024 mottok Norges idrettsforbund 22,3 mill. kroner fra Sparebankstiftelsen DNB til Idrettens miljøfond, som støtter klima- og miljøtiltak i idretten. Det ble blant annet delt ut 8,3 mill. kroner til grønne tiltak i særforbund, idrettskretser og klubber, og 25 aktører fikk tilgang til verktøyet Green Producers Tool for å kartlegge klimagassutslipp.

Tilskuddsordningen *Grønnere investeringer for lokaler og utstyr* som er en del av tilskuddsordningen Kulturrom, bidrar til å utvikle grønnere løsninger for kulturlivets lokaler, ved å legge til rette for ombruk av lokaler og utstyr. Frivillighet Norges frivillighetspolitiske plattform (2023–2027) er bygget rundt FNs bærekraftsmål. Handlingsplanen deres for 2025–2026 slår fast at frivillig sektor må sørge for at risiko for og vurdering av miljøbelastning og klimaendringer reflekteres i planer for

aktiviteter, arrangement og oppføring av bygg og anlegg. Tiltakene bidrar til delmål 12.5.

Departementet stiller konkrete krav til mottakere av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, og forutsetter at mottakere av spillemidler til slike formål følger relevant regelverk om klima- og miljørelaterte forhold. Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat. EUs omsetningsforbud trer i kraft i 2031. Det gis derfor høyere tilskudd fra spillemidlene til baner uten gummigranulat enn til dem med.

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene ligger som en overordnet føring for regjeringens klimainnsats, og departementet har trappet opp sitt klima- og miljøarbeid. Som en del av det eneste EMAS-registrerte departementsfellesskapet i verden, er departementet forpliktet til å følge et systematisk miljøstyringssystem som stiller krav til kontinuerlig forbedring og dokumentasjon. Dette innebærer at miljøhensyn er en del av den daglige driften, blant annet ved planlegging og gjennomføring av reiser, gjenvinning, energibruk, anskaffelser og forvaltning av tilskuddsordninger.

I fellesføringen for 2024 har Kultur- og likestillingsdepartementet bedt alle underliggende virksomheter om å arbeide systematisk og helhetlig for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk. Virksomhetene skal blant annet vurdere hvordan klimaendringene påvirker egen drift, kartlegge energibruk, ta i bruk lønnsomme energieffektive løsninger, og øke energifleksibiliteten. Departementet har konkretisert føringen ytterligere ved å oppfordre virksomhetene til å innlemme bærekraftsperspektivet i strategier og handlingsplaner. Flere av de underliggende virksomhetene er sertifiserte Miljøfyrtårn. Mange har utviklet egne strategier og policyer for klima- og miljøarbeidet, og har iverksatt konkrete tiltak, som rutiner for avfallshåndtering, og prosedyrer for innkjøp, anbud og prisforespørsler, reisepolicy og energibruk.

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet gjennomførte Kulturdirektoratet en omfattende kartlegging av bærekraftsarbeidet i kultursektoren. Direktoratet la i 2024 grunnlaget for et klima- og miljøprogram for å styrke den grønne omstillingen i kultursektoren og møte behovene for et relevant verktøy for omstilling. Programmet ble lansert i januar 2025. Museene rapporterte om økt bruk av miljøsertifiseringer, tiltak for energieff-

fektivisering og løsninger for gjenbruk. Tiltakene bidrar også til mål 11 om bærekraftige byer. Det ble etablert en ny tilskuddsordning for grønne investeringer i kulturlokaler og utstyr gjennom Kulturrom.

Idretten har i 2024 også trappet opp sitt klimaarbeid, blant annet gjennom samarbeidsprosjekter som Energismarte idrettsanlegg og bruk av verktøy for klimaregnskap i arrangementer.

Kultur- og likestillingsdepartementet er aktiv bidragsyter i internasjonale fora, som FNs kvinnekommisjon (CSW) og FNs klimatoppmøte (COP), der innsatsen for den grønne omstillingen og betydningen for kvinner og jenter, har stor oppmerksomhet. I 2024 deltok Norge som gjesteland i G20. I arbeidsgruppen som diskuterer likestilling og kvinners rettigheter var kvinner og klimarettferdighet ett av tre temaer. I sluttokumentet fremhevet gruppen viktigheten av å støtte og fremme full, likeverdig og meningsfull deltakelse og lederskap av alle kvinner og jenter i klimaarbeidet samt i utforming og gjennomføring av klimapolitikk. Nordisk ministerråd har forpliktet seg til å se på sammenhengen mellom klima og likestilling, og fremme Norden som ledende aktør i arbeidet med å innlemme likestilling i internasjonal klimapolitikk.

Overordnet bidrar nye tiltak, strategier og initiativer iverksatt i løpet av året, særlig til delmål 13.2 om å innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå.

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Et inkluderende og demokratisk samfunn forutsetter tillit, rettssikkerhet og åpne institusjoner.

Arbeidet med å styrke ytringsfrihet, rettsvern og tilgang til informasjon bidrar til å fremme rettferdighet og deltakelse.

Mediepolitikken og arbeidet for ytringsfrihet har vært sentrale innsatsområder i 2024. Oppfølging av Ytringsfrihetskommisjonens anbefalinger har vært prioritert, og regjeringen igangsatte blant annet arbeidet med to strategier: én strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale og én strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Departementet har fulgt opp de fireårige styringssignalene for NRK og mediestøtten, og har inngått ny avtale med TV 2 om kommersiell allmennkringkasting.

I tillegg ble det gjort endringer i kulturlova gjennom Prop. 6 L (2024–2025). Endringene innebærer blant annet en lovfesting av prinsippet om armlengdes avstand, en forankring av det offentlige ansvaret for kultur i Grunnlovens § 100, og en styrking av den kommunale og fylkeskommunale planleggingen på kulturfeltet. Disse endringene vil kunne bidra til å sikre en fri og mangfoldig kultursektor, og understøtter arbeidet med å fremme ytringsfrihet, rettssikkerhet og åpne institusjoner i tråd med bærekraftsmål 16.

Idretten og kulturfrivilligheten er viktige arenaer for fellesskap og tillit, og inkluderer svært mange barn og unge. Regjeringens målrettede satsing på deltakelse har styrket konkrete tiltak som gir bred tilgang til kultur- og idrettsaktiviteter over hele landet. Frivillighetens dag og samarbeid med offentlige aktører har bidratt til å synliggjøre frivillighetens rolle i å bygge fellesskap og styrke demokratiet. Tiltakene støtter delmål 16.3, 16.6 og 16.10.

10 Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet

Forskning og kunnskapsinnhenting inngår i mange deler av Kultur- og likestillingsdepartementets arbeid og legger grunnlaget for en kunnskapsbasert politikkutvikling, faglig utvikling, lovgivning og forvaltning.

Norsk forskningspolitikk er organisert etter sektorprinsippet. Det enkelte departement har ansvar for forskning og kunnskapsutvikling innenfor sine sektorer for å bidra til faglig utvikling og god måloppnåelse på de aktuelle områdene. Kultur- og likestillingsdepartementet har sektoransvar innenfor områdene kultur, medier, idrett, pengespill og lotteri. Kultur- og likestillingsdepartementet er også med på å stimulere til og koordinere forskning og kunnskapsutvikling på tvers av departementer og sektorer på områder departementet har et koordineringsansvar for. Dette gjelder den statlige likestillings- og diskrimineringspolitikken og frivillighetspolitikken.

I tråd med sektoransvaret skal departementet:

- ha oversikt over sektorens kunnskapsbehov
- systematisk vurdere forskning som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål
- bidra til forskning og kompetanseutvikling for sektoren
- sørge for forskning for politikkutforming og forvaltning
- legge til rette for høy vitenskapelig kvalitet og relevans i forskningen
- være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering
- samarbeide med andre departementer
- følge opp internasjonalt forskningssamarbeid innenfor sektoren

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp dette på ulike måter og de viktigste virkemidlene er:

- bevilgninger til Forskningsrådet
- bevilgninger til underliggende etater med FoU-ansvar
- tilskudd til forskningssentre
- tilskudd og bevilgninger til statistikkutvikling, blant annet til SSB

- fortløpende utlysninger/bestillinger av kunnskapsoppdrag, evalueringer og utredninger

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2023–2032)

Et sentralt forskningspolitisk virkemiddel er langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Planen rulleres hvert fjerde år. Regjeringen la høsten 2022 fram Meld. St. 5 (2022–2023) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032*. Regjeringen peker ut tre overordnede mål for perioden: styrket konkurransekraft og innovasjonsevne, miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft og høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning. I tillegg til målene har regjeringen seks prioriterte tematiske områder:

- hav og kyst
- helse
- klima, miljø og energi
- muliggjørende og industrielle teknologier
- samfunnssikkerhet og beredskap
- tillit og fellesskap

Forskningen som finansieres av Kultur- og likestillingsdepartementet, bidrar særlig til den tematiske prioriteringen tillit og fellesskap, men også til det overordnede målet miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Medier og kulturliv blir i langtidsplanen omtalt som viktig infrastruktur for samfunnsdeltakelse og offentlig samtale og som en forutsetning for et demokratisk samfunn. Planen peker på behov for kunnskap om tilhørighet og mangfold og hvordan medienes, sivilsamfunnets og kulturens roller i samfunnet har stor betydning for demokrati, fellesskap, integrering og samfunnsmessig tillit. For en utdypende omtale vises det til Del III, kapittel 5 i Prop. 1 S (2025–2026) for Kunnskapsdepartementet.

Prioriterte områder

Under følger en kort presentasjon av de viktigste prioriteringene når det gjelder forskning og kunn-

skapsinnhenting på Kultur- og likestillingsdepartementets områder.

Idrett, sivilsamfunn og frivillighet

Kultur- og likestillingsdepartementet er med på å finansiere forskningsinnsatsen ved blant annet Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett (Norges idrettshøgskole) og ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor (Institutt for samfunnsforskning/NORCE). Sistnevnte fokuserer på temaer som perspektiver på deltakelse, rammevilkår for frivilligheten, endringer i organisasjonslandskapet i frivillig sektor og frivillighetens samfunnseffekter. Et viktig felles tema ved sentrene er graden av deltakelse, både i barne- og ungdomsidretten og i frivillige organisasjoner generelt. Denne forskningen er viktig for å forstå hva som fremmer og hva som hemmer deltakelse i frivilligheten. Faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn, kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering og funksjonsevne påvirker alle graden av deltakelse i frivillige organisasjoner. Forskningen er dermed med på å belyse sentrale ekskluderings- og inkluderingsmekanismer, og utgjør et viktig bidrag når det gjelder kunnskap om utviklingen av sosiale ferdigheter, fysisk og mental helse og inkludering i det norske samfunnet. Forskningsprogrammet ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor er nå fornyet for en ny femårsperiode (2025–2029). De fire ovennevnte temaområdene er i all hovedsak videreført, noe som gir kontinuitet i kunnskapstilfanget, og gjør det mulig å følge utviklingen over tid.

Likestilling og ikke-diskriminering

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har, som Kultur- og likestillingsdepartementets fagdirektorat for likestilling og diskriminering, ansvar for å bidra til forskning og utvikling på likestillingsfeltet. En rekke forsknings- og evalueringsprosjekter gjennomføres hvert år som del av implementeringen av ulike meldinger, handlingsplaner og strategier. Direktoratet har de senere årene utviklet et indikatorsett som blant annet dekker likestilling, diskriminering og levekår blant utsatte grupper. Det gis i tillegg årlige tilskudd til CORE, kjernemiljø for forskning om likestilling, og til en likestillingskoordinator i Statistisk sentralbyrå.

Det er satt i gang en målrettet og helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Forsknings-

rådet har i 2025 fått i oppdrag å utarbeide et kunnskapsgrunnlag som vil inngå i arbeidet med tverrsektoriell forskning og utvikling om likestilling og diskriminering. Forskningsrådet vil levere sin rapport innen utgangen av 2025. Bufdir har fått i oppdrag å utrede tiltak for å styrke forskning om likestilling og diskriminering, herunder konkrete virkemidler og strukturer som kan bidra til å fremme strategisk kunnskapsutvikling på tvers av sektorene. Bufdir er i dialog med etatene på tvers av sektorene for å løse oppdraget. Bufdir vil levere sin rapport våren 2026.

Arbeidet med tverrsektoriell forskning og utvikling er et av regjeringens tiltak i langtidsplassen for forskning og høyere utdanning, og skal styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen på en rekke arenaer og sektorer i flere år fremover.

Kunst, kultur og medier

Kultur- og likestillingsdepartementet kanaliserer i hovedsak midler til kultur- og medieforskning gjennom Norges forskningsråd. Forskningsrådet lyser ut midler til formålet gjennom porteføljen Velferd og utdanning. Prosjektene som finansieres, omfatter fag som medievitenskap og journalistikk, bibliotekvitenskap, sosiologi, statsvitenskap, økonomi, rettsvitenskap, kulturvitenskap, kulturhistorie, filmvitenskap og musikkvitenskap. Forskningen belyser kultur- og mediepolitiske temaer knyttet til blant annet digitalisering, samfunnsrolle og offentlighet, økonomiske endringstrekk og politikkutvikling i sektorene. Det forskes også på kunst og samisk identitetspolitikk. Bevilgningene fra departementet omfatter også styrking av forskning på kulturarven innenfor museumssektoren. Regjeringen foreslår å sette av 5 mill. kroner til opprettelse av et nytt forskningssenter som skal bidra med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, inkludert om polarisering og spredning av desinformasjon. Forskningssenteret er et felles tiltak i strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon og strategien for en åpen og opplyst offentlig samtale.

Også underliggende virksomheter som Kulturdirektoratet, Medietilsynet, Norsk filminstitutt og Kulturtanken bidrar på ulike måter til forskning og kunnskapsutvikling på det kultur- og mediepolitiske området gjennom sitt kunnskapsarbeid. Dette innbefatter blant annet ny kunnskap om kunstfeltenes utvikling, om kunstens rolle i samfunnet og om barn og unges møter med kunst og kultur.

Bevilgninger til SSB sikrer statistikk på departementets områder og ligger til grunn for analyser og forskningsarbeider utført av vitenskapelige miljøer.

Medietilsynet innhenter og formidler kunnskap om den økonomiske og markedsmessige situasjonen for norske medier. Videre rapporterer tilsynet jevnlig om status for kritisk medieforståelse i befolkningen, befolkningens tillit til mediene og utviklingen i mediemangfoldet. Medietilsynet har de seneste årene styrket arbeidet med innsikt, analyse og kommunikasjon innenfor tilsynets arbeidsområder.

Deler av kultursektoren er også en forskende sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet og gir for eksempel driftsstøtte til 61 museer i det

nasjonale museumsnettverket. Kunnskapsarbeidet i disse institusjonene, samt i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket, bidrar til ny viten om den kulturarven som disse institusjonene ivaretar. De siste tjue årene har det blitt gjennomført en stortilt digitalisering av Nasjonalbibliotekets samlinger og Arkivverkets arkiver. Tilrettelegging av de digitale samlingene som forskningsinfrastruktur, har muliggjort stordataanalyser og datadrevet forskning. Samlingene har nytteverdi for forskning om ulike tema i flere fag, bl.a. humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og meteorologi. Nasjonalbibliotekets arbeid med språkmodeller, jf. omtale under kategori 08.20 og kap. 326, er forskningsdrevet. Både modellene og grunnlagsdata legger til rette for videre forskning på og med kunstig intelligens.

Kultur- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2025–2026) om statsbudsjettet for år 2026 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Kultur- og likestillingsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2025–2026) statsbudsjettet for budsjettåret 2026 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–353, 3300–3350 og 5568

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kultur- og likestillingsdepartementet		
	01 Driftsutgifter	210 741 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	10 485 000	
	79 Til disposisjon	5 918 000	228 344 000
	Sum Administrasjon		228 344 000
Frivillighetsformål			
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 150 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	280 230 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	3 079 000 000	
	71 Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner	63 600 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.	204 820 000	
	75 Aktivitetsstøtta	17 317 000	
	78 Frivillighetstiltak	28 390 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	400 745 000	
	86 Idrettstiltak	47 650 000	4 131 902 000
	Sum Frivillighetsformål		4 131 902 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Kulturformål			
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	01 Driftsutgifter	218 166 000	
	51 Fond for lyd og bilde	56 000 000	
	55 Norsk kulturfond	1 032 400 000	
	71 Statsstipend	4 900 000	
	72 Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	332 730 000	
	73 Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	194 050 000	
	74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	495 440 000	
	75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	339 465 000	2 673 151 000
322	Bygg og offentlige rom		
	01 Driftsutgifter	27 617 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	46 879 000	
	50 Kunst i offentlige rom	13 400 000	
	70 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	511 200 000	599 096 000
323	Musikk og scenekunst		
	01 Driftsutgifter	111 982 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	74 516 000	
	22 Forsvarets musikk	63 660 000	
	60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	27 360 000	
	70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 185 785 000	3 463 303 000
325	Allmenne kulturformål		
	01 Driftsutgifter	76 288 000	
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 200 000	
	60 Regionale kulturfond	40 000 000	
	70 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	32 300 000	
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	15 640 000	
	75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	110 000 000	
	82 Nobels Fredssenter	40 200 000	
	86 Talentutvikling	58 000 000	394 628 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
326	Språk- og bibliotekformål		
	01 Driftsutgifter	978 778 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 576 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 670 000	
	73 Språktiltak	41 735 000	
	74 Det Norske Samlaget	24 960 000	
	75 Tilskudd til ordboksarbeid	15 740 000	
	80 Bibliotektiltak	40 770 000	1 173 229 000
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01 Driftsutgifter	91 428 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	5 032 000	
	70 Utenlandske krigsgraver i Norge	4 635 000	
	71 Tilskudd til regionale pilegrimsentre	9 840 000	110 935 000
328	Museer m.m.		
	70 Det nasjonale museumsnettverket	2 722 065 000	
	78 Andre museums- og kulturverntiltak	86 680 000	2 808 745 000
329	Arkivformål		
	01 Driftsutgifter	496 766 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 065 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 488 000	
	78 Arkivtiltak	28 920 000	552 239 000
	Sum Kulturformål		11 780 326 000
	Medieformål m.m.		
334	Film- og dataspillformål		
	01 Driftsutgifter	148 128 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 977 000	
	50 Filmfondet	693 000 000	
	72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	55 000 000	
	73 Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	154 180 000	
	75 Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 910 000	
	78 Film- og dataspilltiltak	43 330 000	1 124 525 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
335	Medieformål		
	01 Driftsutgifter	83 933 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 945 000	
	70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000 000	
	71 Mediestøtte	526 850 000	
	73 Medietiltak	41 230 000	
	74 Tilskudd til lokale lyd- og bilde-medier, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
	79 Norsk rikskringkasting AS – NRK	7 758 700 000	8 590 358 000
337	Kompensasjons- og vederlags-ordninger		
	70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	60 300 000	
	71 Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	332 648 000	392 948 000
339	Pengespill, lotterier og stiftelser		
	01 Driftsutgifter	130 745 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 066 000	145 811 000
	Sum Medieformål m.m.		10 243 642 000
Likestilling			
350	Sekretariatet for Diskriminerings-nemnda		
	01 Driftsutgifter	36 276 000	36 276 000
351	Likestilling		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	46 390 000	
	70 Tilskudd til likestilling	64 545 000	
	72 Kønns- og seksualitetsmangfold	44 055 000	
	73 Likestillingssentrene	29 450 000	184 440 000
352	Nedsatt funksjonsevne		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	26 430 000	
	70 Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse	290 100 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	21 270 000
	72	Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse	34 680 000
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet	372 480 000
	50	Basisbevilgning	56 345 000
		Sum Likestilling	649 541 000
		Sum departementets utgifter	27 038 755 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
3300		Kultur- og likestillingsdepartementet	
	01	Ymse inntekter	108 000
		Sum Administrasjon	108 000
Kulturformål			
3320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	
	01	Ymse inntekter	5 248 000
3322		Bygg og offentlige rom	
	01	Ymse inntekter	167 000
	02	Inntekter ved oppdrag	38 555 000
3323		Musikk og scenekunst	
	01	Ymse inntekter	418 000
	02	Billett- og salgsinntekter m.m.	26 244 000
3325		Allmenne kulturformål	
	01	Ymse inntekter	2 628 000
3326		Språk- og bibliotekformål	
	01	Ymse inntekter	25 457 000
	02	Inntekter ved oppdrag	19 718 000
3327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	
	01	Ymse inntekter	41 196 000
	02	Inntekter ved oppdrag	4 969 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	2 628 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	6 180 000	8 808 000
	Sum Kulturformål		173 408 000
	Medieformål m.m.		
3334	Film- og dataspillformål		
	01 Ymse inntekter	8 600 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	8 321 000	16 921 000
3335	Medieformål		
	02 Inntekter ved oppdrag	5 076 000	5 076 000
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	02 Gebyr – lotterier	8 695 000	
	04 Gebyr – stiftelser	220 000	
	07 Inntekter ved oppdrag	16 333 000	25 248 000
	Sum Medieformål m.m.		47 245 000
	Likestilling		
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	85 Tvangsmulkt	1 000 000	1 000 000
	Sum Likestilling		1 000 000
	Skatter og avgifter		
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet		
	71 Årsavgift – stiftelser	31 850 000	
	73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	47 882 000	
	75 Kino- og videogramavgift	29 500 000	109 232 000
	Sum Skatter og avgifter		109 232 000
	Sum departementets inntekter		330 993 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 02
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 post 01
kap. 327 post 21	kap. 3327 post 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		<i>Bygg og offentlige rom</i>	
322	50	Kunst i offentlige rom	5,6 mill. kroner
322	70	Nasjonale kulturbygg	544,7 mill. kroner
325		<i>Allmenne kulturformål</i>	
325	70	Norges forskningsråd	123,0 mill. kroner
334		<i>Film- og dataspillformål</i>	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	130,0 mill. kroner

Andre fullmakter

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

1. det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.
2. fordelingsnøkkelen ikke gjelder tilskuddet til Teater Manu, Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkelskapet Harmonien, Nationaltheatret og Oslo-Filharmonien.

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2026 skal avgiften pr. videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner.

Andre vedtak

VI

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021 oppheves.

Vedlegg 1**Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år**

Nedenfor følger en oppstilling av romertallsvedtak for Kultur- og likestillingsdepartementet som gjelder uten tidsavgrensning eller utover ett budsjettår.

Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at det gis adgang i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORO. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VI i Prop. 1 S (2020–2021) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gis adgang til i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for filmkonsulenter og ledere som forvalter tilskudd til utvikling og filmproduksjon i Norsk filminstitutt. For disse gis det mulighet for åremål i en periode

på fire år for konsulenter og inntil seks år for ledere, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VI i Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet:

- «1. Den direkte mediestøtten, jf. kap. 335, Medieformål, post 71 Mediestøtte, skal for årene 2024–2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.
2. NRKs økonomiske ramme, jf. kap. 335 Medieformål, post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK, skal for årene 2024–2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.»

Romertallsvedtak II i Prop. 25 S (2024–2025) for Kultur- og likestillingsdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet kan inngå avtale om at staten over årene 2025–2028 forplikter seg til å dekke deler av utgiftene til anleggsutbygging i forbindelse med Alpin VM i Narvik i 2029. Statens samlede bidrag skal ikke overstige 342 mill. kroner.»

Vedlegg 2**Fordeling av enkeltstående tilskudd****Kap. 300, post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.**

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Arne Bendiksens talentpris	100	100
Arne Nordheims komponistpris	0	350
Den internasjonale Ibsenprisen	4 300	4 410
Den Norske Forfatterforening – ytringsfrihetspris	225	225
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse / Prinsesse Astrids musikkpris	3 900	4 000
Ingrid Espelid Hovig stipend ¹	100	
Kim Frieles minnepris	1 000	1 000
Kultur- og likestillingsdepartementets nynorskpris for journalistar	300	300

¹ Stipendet deles ut hvert andre år, og skal ikke deles ut i 2026.

Kap. 315, post 78 Frivillighetstiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Frivillighet Norge ¹	10 900	12 290
Innsamlingskontrollen	310	320
Norges Frivilligsentraler – tiltak ifm. handlingsplan for deltakelse	1 200	1 240
Norges Musikkorps Forbund – Ungdomsløftet ²	6 000	
Noregs Ungdomslag ³		3 150
Norsk musikkråd	6 170	6 390
Oslo kommune – Groruddalssatsingen	5 000	5 000
Ungdom og Fritids Fond ²	10 000	
Pensjonistforbundet - arbeid med aktivitets- og helsefremme i regi av lokallaget ⁴	3 000	

¹ I beløpet inngår 0,8 mill. kroner til kommunikasjonstiltak og 1 mill. kroner til utvikling av digitale verktøy. Begge tiltakene er knyttet til handlingsplanen for deltakelse.

² Tilskuddene, ifm. handlingsplanen for deltakelse, er forutsatt finansiert av spillemidler til kulturformål i 2026, jf. Del III, kapittel 5.

³ Tilskuddet er overført fra kap 325, post 78.

⁴ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2026.

Kap. 315, post 86 Idrettstiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Arctic Race of Norway	15 000	10 000
Femundløpet	2 000	2 000
Finnmarksløpet	1 500	1 500
Frelsesarmeen – Homeless World Cup 2025	21 000	
Hamar kommune – Vikingskipet	6 000	6 210
Lillehammer Olympiapark – bob- og akebane	3 520	3 640
Norges Fotballforbund – prosjekt om alternativ til gummigranulat	5 500	5 500
Stiftinga Ekstreme Voss – Ekstremsportveko	3 000	3 000
Vikersund Hoppsenter	4 250	10 800

Kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
ABM Media – Bok og bibliotek ¹		1 950
Applaus Scenekunst ²	2 420	
Arkivforbundet	1 230	1 260
Assitej Norge	2 530	2 595
Balansekunst	6 230	6 385
Bergen Dansesenter	1 670	3 090
BRAK	1 970	2 020
Bærum Kulturhus – Dans Sørøst-Norge	4 950	5 075
Dans i Trøndelag	1 680	2 920
Danseinformasjonen	6 550	6 915
Dansekraft		500
Dansekunst i Østfold	690	1 160
DansINN	230	835
DansiT	4 650	5 725
Davvi – Senter for scenekunst	5 880	6 030
Dissimilis nasjonale kompetansesenter	6 560	6 725
Dramatikkens hus	20 300	20 805
Drammen kommune – Interkultur og Aktiv fritid	2 650	2 715
Døves Media ¹		8 560
European Norge ²	1 020	

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Fargespill	3 410	3 495
Finsk-norsk kulturinstitutt	185	190
Fjelldansen	690	705
Folkemusikk Nord	920	945
Folkorg – Organisasjon for folkemusikk og folkedans	8 110	8 315
Foreningen INIO	600	615
Foreningen Norden	7 200	6 600
Foreningen Norges døvblinde ¹		5 915
Institut Francais de Norvege – fransk-norsk kultursamarbeid	775	795
Kirkemusikksenter Nord	1 020	1 045
Klassisk	1 380	1 415
Kulturalliansen	1 780	1 825
Kunstsentrene i Norge	8 750	8 970
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde ¹		370
Landslaget for lokalhistorie	1 060	1 085
Leveld Kunstnartun	1 540	540
Midtnorsk jazzsenter	2 540	2 605
Music Norway	34 410	35 270
Musikkontoret MØST	2 380	2 440
Musikkontoret Nord	1 680	1 720
Musikkontoret SØRF	1 200	1 230
Musikkontoret ØKS	1 020	1 045
NORA – Nasjonal og regional arena for dans i Telemark	1 690	2 880
Nordisk kunstnarsenter Dale	4 770	4 890
Norges Blindeforbund – punktskriftrykkeriet ¹		6 670
Norges Husflidlag	16 500	15 000
Norges kulturvernforbund	2 180	2 235
Norges museumsforbund	2 330	2 390
NORLA	26 250	26 905
Norsk barnebokinstitutt ¹		19 790
Norsk bibliotekforening ¹		810
Norsk Folkeminnelag	125	130
Norsk folkemusikklag	130	135
Norsk Forfattersentrum	21 500	22 035

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Norsk ICOM	380	390
Norsk jazzforum	15 050	15 425
Norsk kritikerlag	455	465
Norsk kulturforum	1 130	1 160
Norsk publikumsutvikling ²	1 090	
Norsk Scenekunstbruk	19 930	20 430
Norsk senter for folkemusikk og folkedans	16 750	17 170
Norsk Skuespillersenter	2 470	2 530
Norsk tidsskriftforening	910	935
Norske Kulturarrangører	5 450	5 585
Norske Kunstforeninger	5 880	6 025
Norske Kunsthåndverkere	6 350	6 510
Norsk-finsk kulturfond	435	445
Norsk-islandsk kultursamarbeid	2 030	1 900
Norwegian Crafts	5 300	5 435
Office for Contemporary Art (OCA)	23 600	24 190
Ole Bull Akademiet	7 250	7 430
Oslo Arkitekturtriennale	1 130	1 160
PRODA – profesjonell dansetrening	3 250	4 430
R.E.D. (Residency Eina Danz)	685	1 170
RAS – Regional Arena for Samtidsdans	2 900	4 375
Rom for Dans	4 590	4 705
Samspill International Music Network	930	955
Scenekunst Sør	1 320	1 945
Senter for scenekunst Norge	7 500	7 690
Skuespiller- og danseralliansen	32 350	28 500
Slekt og Data	235	240
Sound of Happiness kompetansesenter	620	635
STAR	735	755
Stiftelsen LESE (tidligere Foreningen !les og Leser søker bok) ¹		20 250
Stiftinga Hilmark Alexandersen – Midtnorsk senter for folkemusikk og folkedans	620	635
Store norske leksikon ¹		6 660
Sørnorsk jazzsenter	2 330	2 390
Tegn.tv ¹		1 770

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
TEMPO	1 240	1 270
Transcultural Arts Production (TrAP)	4 840	4 960
Vestnorsk jazzsenter	3 970	4 070
VISP – Produksjonsenhet for visuell kunst	930	955
Voksenåsen – kulturvirksomhet	955	980
Østnorsk jazzsenter	2 580	2 645

¹ Tilskuddene er overført fra kap. 326, post 80.

² Tilskuddene er ikke foreslått videreført i 2026.

Kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Bergen Kunsthall	11 600	11 890
BIT Teatergarasjen	11 250	14 530
Black Box Teater	12 090	12 520
Bomuldsfabriken Kunsthall	5 840	5 990
Cirka Teater		2 000
Designtreff BeyondRisør	330	335
Det Norske Kammerorkester	11 900	12 325
Det Norske Solistkor	12 640	13 090
Edvard Grieg Korene	9 015	9 330
Festspillene i Bergen	21 840	22 600
Festspillene i Nord-Norge	14 300	14 800
Figurteateret i Nordland	8 420	8 720
Forbundet Frie Fotografer	1 045	1 070
Fotogalleriet	2 680	2 745
Galleri Format	2 430	2 490
Grenland Friteater / Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	7 740	8 010
Kloden teater	3 000	3 000
Kraft Bergen	1 430	1 465
Kristiansand Kunsthall	2 700	2 770
Kulturfestivalen Peer Gynt	4 720	4 880
Kunsthall 3,14	1 440	1 475
Kunsthall Oslo	2 820	2 890
Kunsthall Stavanger	2 840	2 910

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Kunsthall Trondheim	2 810	2 880
Kunstnerforbundet	2 350	2 410
Kunsternes Hus	12 800	13 120
Kvääniteatteri	4 150	4 300
Landsforeningen Norske malere	2 710	2 780
Litteraturhuset i Bergen	3 460	3 550
Litteraturhuset i Fredrikstad	2 450	2 510
Litteraturhuset i Odda	500	515
Litteraturhuset i Oslo	6 350	6 510
Litteraturhuset i Skien	700	720
Litteraturhuset i Trondheim	2 600	2 665
Melahuset	12 840	12 260
Nasjonal Jazzscene	12 490	12 920
Nordic Black Theatre	9 410	9 740
Nordnorsk kunstnersenter	8 900	9 125
Norsk Billedhoggerforening	3 100	3 180
Norske Grafikere	2 050	2 100
Norske tekstilkunstnere	2 230	2 285
Oslo kunstforening	1 870	1 915
Protestfestivalen, Kristiansand	370	380
Riksscene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	23 770	24 600
ROM for kunst og arkitektur	2 110	2 165
Rosendal Teater	14 820	15 190
Samovarteateret	4 380	4 530
Scene Finnmark	3 290	3 400
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere	6 000	6 150
Stella Polaris ¹	1 270	
Studium Actoris ¹	2 640	
Tegnerforbundet	3 000	3 075
Tigerstadsteatret ²		2 070
Tromsø Kunstforening	1 900	1 950
Trondheimsolistene	6 140	6 295

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Unge Kunstneres Samfund	5 000	5 125
Unge Viken Teater ³	8 810	
Vestfossen Kunstlaboratorium	4 600	4 715
Østfold Internasjonale Teater ³	10 330	

¹ Tilskuddene er ikke foreslått videreført i 2026.

² Tilskuddet er overført fra kap. 325, post 78.

³ Tilskuddene er overført til kap. 323, post 70.

Kap. 323, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Arktisk Filharmoni	87 700	80 540
Bergen Nasjonale Opera	28 720	31 240
Brageteatret – Regionteater for Buskerud	18 440	19 100
Carte Blanche	34 370	39 600
Dansens Hus ¹	60 730	62 900
Den Nationale Scene	162 810	168 630
Den Norske Opera & Ballett	794 560	822 900
Det Norske Blåseensemble anno 1734	34 260	35 500
Det Norske Teatret	238 430	246 900
Det Vestnorske Teateret	23 670	24 500
Haugesund Teater	15 630	16 190
Hålogaland Teater	70 320	72 800
Kilden teater og konserthus	152 530	158 000
Musikkselskapet Harmonien ²	176 800	187 100
Nationalteatret	272 200	281 900
Nordland Teater ³	37 260	38 600
Opera Nordfjord	5 920	6 630
Opera Rogaland ⁴	3 260	
Opera Trøndelag	5 690	5 890
Opera Østfold	7 340	8 600
Operaen i Kristiansund	26 170	30 100
OscarsborgOperaen	5 500	5 690
Oslo-Filharmonien	204 760	214 100
Ringsakeroperaen	6 010	6 230

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Rogaland Teater	76 010	78 730
Stavanger Symfoniorkester	104 280	113 370
Teater Ibsen – Telemark og Vestfold Regionteater ⁵	37 110	38 400
Teater Innlandet ⁶	39 450	40 850
Teater Manu	22 820	23 630
Teater Vestland	28 070	30 070
Teatret Vårt – Regionteatret i Møre og Romsdal ⁷	41 450	42 900
Trondheim Symfoniorkester & Opera	108 680	113 500
Trøndelag Teater	93 190	96 500
Turnéteatret i Trøndelag	20 880	22 370
Unge Viken Teater ⁸		9 625
Østfold Internasjonale Teater ⁸		12 200

¹ I forslaget til tilskudd til Dansens Hus for 2026 inngår et særskilt tilskudd til Dansenett Norge som utgjør kr 8 087 000.

² I forslaget til tilskudd til Musikkelskapet Harmonien inngår et særskilt tilskudd som skal dekke renter og avdrag for den statlige andelen av rehabiliteringsprosjekt ved Grieghallen. Dette tilskuddet utgjør i 2026 kr 4 930 000.

³ I forslaget til tilskudd til Nordland Teater inngår et særskilt husleietilskudd som i 2026 utgjør kr 3 141 000.

⁴ Opera Rogaland er fra 1. juli 2025 innlemmet i Stavanger Symfoniorkester. Tilskuddet er foreslått videreført og innlemmet i tilskuddet til Stavanger Symfoniorkester.

⁵ I forslaget til tilskudd til Teater Ibsen inngår en særskilt tildeling til Ibsen Scope som i 2026 utgjør kr 2 431 700.

⁶ I forslaget til tilskudd til Teater Innlandet inngår et særskilt husleietilskudd som i 2026 utgjør kr 7 538 400.

⁷ I forslaget til tilskudd til Teatret Vårt inngår et særskilt husleietilskudd som i 2026 utgjør kr 3 379 200. I tillegg inngår det også et særskilt husleietilskudd til Molde Internasjonale Jazzfestival som i 2026 utgjør kr 1 284 400.

⁸ Tilskuddene er overført fra kap. 320, post 75.

Kap. 325, post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Arctic Arts Summit	1 550	1 600
Artica Svalbard	3 100	3 200
Barentssekretariatet – Barentskult	1 550	1 600
Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap	300	300
Kunstnerkollektivet Dáiddadállu	2 070	3 300
Longyearbyen lokalstyre	235	240
Pikene på broen	4 050	4 200
Riddu Riddu-festivalen	1 140	1 200

Kap. 325, post 78 Barne- og ungdomstiltak¹

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Antirasistisk senter – Agenda X ²	1 540	
Det Norske Teatret – Den unge scenen ²	3 210	
Jeunesses Musicales Norway (JM Norway) ²	1 920	
Noregs Ungdomslag ³	3 070	
Tigerstadsteatret ⁴	2 000	
Universitetet i Agder – Fluks – trafo.no ²	3 010	

¹ Budsjettposten er foreslått avviklet.² Tilskuddene er forutsatt videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål, jf. Del III, kapittel 5.³ Tilskuddet er overført til kap. 315, post 78.⁴ Tilskuddet er overført til kap. 320, post 75.**Kap. 326, post 73 Språktiltak**

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur ¹	155	
Kainun institutti – Kvensk institutt	8 700	8 920
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	3 300	3 385
Noregs Mållag	7 020	7 595
Norges Døveforbund ²	3 070	3 710
Nynorsk avissenter	3 750	3 845
Nynorsk Pressekontor	8 840	9 060
Riksmålsforbundet	1 950	2 000
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 495	1 530

¹ Tilskuddet er foreslått innlemmet i tilskuddet som det Norske Akademi for Språk og Litteratur mottar på kap. 326, post 75.² Inkluderer tilskudd til Døves Tidsskrift, jf. kap. 326, post 80 nedenfor.**Kap. 326, post 75 Tilskudd til ordboksarbeid**

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur – ordboks- og språkarbeid ¹	3 840	4 095
Standard Norge – terminologiarbeid	2 280	2 335
Universitetet i Bergen – ordboksarbeid	9 080	9 310

¹ Inkluderer tilskudd til Det Norske Akademi for Språk og Litteratur, jf. kap. 326, post 73 ovenfor.

Kap. 326, post 80 Bibliotektiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
ABM Media – Bok og bibliotek ¹	1 900	
Døves media ¹	8 350	
Døves Tidsskrift ²	545	
Finnmark fylkeskommune – finsk bibliotektiltaksprosjekt	490	500
Foreningen !les ³	8 550	
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte	4 120	4 220
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde ¹	360	
Leser søker bok ³	11 200	
Norges Blindforbund – punktskriftrykkeriet ¹	6 440	
Norsk barnebokinstitutt ¹	19 300	
Norsk bibliotekforening ¹	790	
Store norske leksikon ¹	6 500	
Tegn.tv ¹	1 710	
Foreningen Norges døvblinde – tiltak for døvblinde ¹	5 710	

¹ Tilskuddene er overført til kap. 320, post 74

² Tilskuddet er overført til kap. 326, post 73.

³ Tilskuddene er overført til kap. 320, post 74 og skal tildeles Stiftelsen LESE, som er etablert i 2025 som en sammenslåing av Foreningen !les og Leser søker bok.

Kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Anno museum	83 910	89 200
Aust-Agder museum og arkiv	27 170	28 110
Baroniet Rosendal	2 365	2 445
Blaafarveværket	12 425	12 850
Buskerudmuseet	27 420	28 360
Bymuseet i Bergen	22 240	23 000
Dalane Folkemuseum	6 595	6 820
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	9 730	10 065
Galleri F 15	15 360	15 890
Gudbrandsdalsmusea	5 745	5 945
Hardanger og Voss museum	14 100	15 585
Haugalandmuseet	8 115	8 390
Helgeland museum	21 800	22 550

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Henie Onstad Kunstsenter	15 690	19 730
Jærmuseet	24 680	25 530
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	58 480	60 490
Kraftmuseet	8 380	8 670
Kunstsilo	25 780	26 670
Lillehammer Museum	88 010	91 030
MiA – Museene i Akershus	38 740	41 770
Midt-Troms Museum	6 620	6 850
Mjøsmuseet	13 440	13 900
Musea i Sogn og Fjordane	47 200	49 220
Museene Arven	30 760	33 020
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	7 121	7 365
Museene i Sør-Trøndelag (MiST)	170 400	176 250
Museet Midt	16 295	16 855
Museum Nord	27 390	28 330
Museum Stavanger	28 030	28 990
Museum Vest	23 560	24 370
Museumssenteret i Hordaland	14 660	15 765
Nasjonalmuseet	969 450	1 002 730
Nordlandsmuseet	22 750	23 530
Nordmørsmusea	12 855	15 500
Nordnorsk Kunstmuseum	39 220	40 570
Nord-Troms Museum	5 090	5 265
Norsk Bergverksmuseum	20 200	21 890
Norsk Folkemuseum	215 940	223 360
Norsk Industriarbeidermuseum	25 630	26 510
Norsk Luftfartsmuseum	16 635	17 205
Norsk Teknisk Museum	48 370	50 030
Nynorsk kultursentrum	26 450	27 360
Næs Jernverksmuseum	3 055	3 160
Oslo museum	16 245	17 800
Perspektivet Museum	4 420	4 575
Preus museum	18 980	19 630
Randsfjordmuseet	9 890	10 230

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Romsdalsmuseet	11 705	12 105
Ryfylkemuseet	7 445	7 700
Sunnhordland Museum	5 040	5 215
Svalbard Museum	2 300	2 880
Sør-Troms museum	15 955	16 505
Telemark Museum	21 695	23 440
Valdresmusea	14 940	15 455
Varanger Museum	17 005	17 590
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta Museum	4 530	4 685
Vest-Agder-museet	36 860	38 130
Vestfoldmuseene	45 900	47 480
Vest-Telemark Museum	8 565	8 860
Viti	30 320	31 360
Østfoldmuseene	36 060	37 300

Kap. 328, post 78 Museums- og kulturverntiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Astrup Fearnley Museet	1 000	1 030
Christian Radich	12 860	13 320
Det Internasjonale Barnekunstmuseet ¹	5 300	
Fullriggeren Sørlandet	14 790	15 320
Ishavsmuseet Aarvak	1 140	1 180
Jødisk Museum i Oslo	8 500	8 800
Jødisk Museum Trondheim	2 890	2 990
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – håndverksutdanning		2 600
Norsk Skogfinsk Museum	9 800	10 150
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	5 180	5 365
Sametinget – Dávvirat Duiskkas	2 300	2 300
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	19 140	19 825

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2026.

Kap. 329, post 78 Arkivtiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	9 160	9 450
Stiftelsen ASTA	1 430	1 470

Kap. 334, post 78 Filmtiltak m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Bygdekinoen	14 790	15 300
Den Nasjonale Filmkommisjonen	4 650	4 810
Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI)	19 350	23 000
Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter	220	220

Kap. 335, post 73 Medietiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Fagutvalget for medieforskning	4 600	4 750
Institutt for journalistikk – etterutdanning i mediebransjen	6 330	8 000
Kristelig Pressekontor ¹	460	
Landslaget for lokalaviser	1 750	3 000
Nordiske Mediedager	520	530
Senter for undersøkende journalistikk	3 000	4 950
Tenk – senter for kildebevissthet		20 000
WEXFO ²	1 000	

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2026.

² Tilskuddet er forutsatt videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål, jf. del III, kapittel 5.

Kap. 351, post 70 Tilskudd til likestilling

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Agder fylkeskommune – Likestilt arbeidsliv	1 100	600
CORE – Senter for likestillingsforskning	5 220	5 400
FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål	180	185

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning	415	430
NHO – Jenter og teknologi	3 950	3 100
Norges Handikapforbund – Stopp hatprat	2 250	2 330
Norges kvinnelobby	2 050	2 120
Norske Kvinners Sanitetsforening	415	430

Kap. 351, post 72 Kjønnss- og seksualitetsmangfold

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
FRI – Rosa kompetanse	1 060	785
Oslo Pride	2 050	2 120
Støttegruppa 25. juni	3 500	3 600

Kap. 352, post 70 Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Stiftelsen TV BRA	4 100	4 240

Kap. 352, post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Design og arkitektur Norge (DogA) – Innovasjon for alle	2 070	2 140
KS – nettverkssamarbeid i kommunene	5 700	5 900
Standard Norge	1 750	1 800

Kap. 352, post 72 Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2025	Forslag 2026
Stiftelsen HeltMED ¹	17 200	17 800

¹ Tilskudd til Stiftelsen HeltMED ble i 2025 tildelt fra kap. 352, post 71 og 72.

Vedlegg 3**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår
i heleide statlige foretak**

Den Norske Opera & Ballett AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Geir Bergkastet mottok i 2024 kr 1 927 487 i fastlønn. Annen godtgjørelse var på kr 55 394.
Lønn i oppsigelsestiden / etterlønn	Ved oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder seks måneders oppsigelsestid og rett til etterlønn i seks måneder etter utløpet av oppsigelsestiden. Lønn eller vederlag fra annen arbeids- eller oppdragsgiver opptjent i perioden etterlønnen utbetales, kommer til fradrag i etterlønnen krone for krone.
Pensjon	Administrerende direktør omfattes av den til enhver tid gjeldende pensjonsordning i DNO&B.

Nationaltheatret AS

Samlet godtgjørelse	Teatersjef Kristian Seltun mottok i 2024 kr 1 723 918 i lønn. Annen godtgjørelse var kr 11 369.
Lønn i oppsigelsestiden	Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på 3 måneder for hvert år han arbeider som teatersjef, maks 12 mnd. Ventelønnen opphører dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen. Er lønnen lavere enn ventelønnen, skal teateret betale differansen.
Pensjon	Daglig leder er omfattet av Nationaltheatrets ordinære pensjonsordning.

Norsk Tipping AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Tonje Sagstuen mottok i 2024 en fastlønn på 3 229 000 kroner og 87 000 i annen godtgjørelse.
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt. Ved frivillig avgang vil det ikke utbetales sluttvederlag eller etterlønn.
Pensjon	Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

NRK AS

Samlet godtgjørelse	Kringkastingssjef (administrerende direktør) Vibeke Først Haugen mottok i 2024 en fastlønn på 3 789 000 kroner og 17 000 kroner i annen godtgjørelse.
Lønn i oppsigelsestiden	Ledende ansatte i NRK har ikke individuelle avtaler om etterlønn, men NRK praktiserer en ordning med sluttvederlag i forbindelse med omstillinger og nedbemanning. Ledende ansatte er omfattet av denne ordningen.
Pensjon	Alle ansatte i NRK har samme pensjonsordning fastsatt i egen pensjonsavtale. Kringkastingssjefen har samme pensjonsordning. Ansatte i NRK er omfattet av ordningen for avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor.

Vedlegg 4

Nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Likestillings- og diskrimineringsombudet

Nedenfor følger tre standardtabeller med nøkkeltall for Likestillings- diskrimineringsombudet. Tall for 2022–2024 er fra virksomhetens regnskaper og for 2025 fra virksomhetens budsjett.

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art: Formålet med tabellen er å vise virksomhetens brutto utgifter og inntekter basert på kontantprinsippet og artsinndelt etter samme prinsipper som gjelder for de bruttobudsjetterte virksomhetene.

Tabell 12.2 Inntekter etter inntektskilde: De fleste nettobudsjetterte virksomheter har flere inntektskilder, og formålet med tabellen er å gi en oversikt over de ulike inntektskildene.

Tabell 12.3 Virksomhetens kontantbeholdning per 31. desember: Formålet med tabellen er å vise overføringer til neste budsjettår og sammensetningen av overføringene.

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art

				(i 1000 kroner)
Utgiftsart	2022	2023	2024	Budsjett 2025
<i>Driftsutgifter:</i>				
Lønnsutgifter	34 678	33 100	35 046	45 244
Varer og tjenester	14 938	19 613	17 890	14 154
Sum driftsutgifter	49 616	52 713	52 936	59 398
<i>Investeringsutgifter:</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	145	1 004	1 467	350
Sum investeringsutgifter	145	1 004	1 467	350
<i>Overføringer fra virksomheten:</i>				
Sum overføringer fra virksomheten	0	0	0	0
<i>Finansielle aktiviteter:</i>				
Sum finansielle aktiviteter	0	0	0	0
Sum utgifter	49 761	53 717	54 403	59 748
<i>Driftsinntekter:</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	11	17	74	0
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0	0
Refusjoner	0	11	1 250	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	11	28	1 324	0

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art

				(i 1000 kroner)
Utgiftsart	2022	2023	2024	Budsjett 2025
<i>Investeringsinntekter:</i>				
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Sum investeringsinntekter	0	0	0	0
<i>Overføringer til virksomheten:</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger	48 980	51 330	53 380	56 600
Andre innbetalinger	227	680	130	26
Sum overføringer til virksomheten	49 207	52 010	53 510	56 626
<i>Finansielle aktiviteter:</i>				
Sum finansielle aktiviteter	0	0	0	0
Sum inntekter	49 218	52 038	54 834	56 626
Netto endring i kontantbeholdning	-542	-1 679	432	-3 122

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde

				(i 1000 kroner)
Inntektstype	2022	2023	2024	Budsjett 2025
<i>Bevilgninger til finansiering av statsoppdraget:</i>				
Bevilgninger fra fagdepartementet	48 980	51 330	53 380	56 600
Bevilgninger fra andre departement	0	0	0	0
Bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer	0	0	0	0
Tildelinger fra Norges forskningsråd	0	0	0	0
Sum bevilgninger til statsoppdraget	48 980	51 330	53 380	56 600
<i>Offentlige og private bidrag:</i>				
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner	0	0	0	0
Bidrag fra private	0	0	0	0
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner	227	680	130	0
Sum bidrag	227	680	130	0

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde

				(i 1000 kroner)
Inntektstype	2022	2023	2024	Budsjett 2025
<i>Oppdragsinntekter mv.:</i>				
Oppdrag fra statlige, kommunale og fylkeskommunale virksomheter	0	0	0	0
Oppdrag fra private	0	0	0	0
Andre inntekter	11	28	1 324	26
Sum oppdragsinntekter mv.	11	28	1 324	26
Sum inntekter	49 218	52 038	54 834	56 626

Tabell 4.3 Virksomhetens kontantbeholdninger per 31. desember

				(i 1000 kroner)
Balansedag 31. desember	2022	2023	2024	Endring 2023 til 2024
<i>Kontantbeholdning:</i>				
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank	19 392	17 713	18 145	432
Beholdning på andre bankkonti	0	0	0	0
Andre kontantbeholdninger	0	0	0	0
Sum kontanter og kontantekvivalenter	19 392	17 713	18 145	432
<i>Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår:</i>				
Feriepenger mv.	3 013	3 303	3 616	313
Skattetrekk og offentlige avgifter	2 645	2 970	2 924	-46
Gjeld til leverandører	1 762	1 867	341	-1 526
Gjeld til oppdragsgivere	0	0	0	0
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår	3 499	3 523	12 436	2 031
Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår	10 919	11 663	12 436	773
<i>Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i framtidige budsjettår:</i>				
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd	0	0	0	0
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	0	0	0	0

Tabell 4.3 Virksomhetens kontantbeholdninger per 31. desember

				(i 1000 kroner)
Balansedag 31. desember	2022	2023	2024	Endring 2023 til 2024
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	0	0	0	0
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål	0	0	0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	0	0	0	0
Sum avsetninger til planlagte tiltak i framtidige budsjettår	0	0	0	0
<i>Andre avsetninger:</i>				
Avsetninger til andre formål/ ikke spesifiserte formål	8 473	6 050	5 709	-342
Fri virksomhetskapi tal	0	0	0	0
Sum andre avsetninger	8 473	6 050	5 709	-342
<i>Langsiktig forpliktelse (netto):</i>				
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler	0	0	0	0
Annen langsiktig forpliktelse	0	0	0	0
Sum langsiktig gjeld	0	0	0	0
Sum netto gjeld og forpliktelser	19 392	17 713	18 145	432

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2025

